

LEDEBOERIAANSE OEFENAARS EN PREDIKANTEN

IN DE 19^E EN 20^E EEUW

LEVENSOVERZICHT EN PREKEN

**STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

1. Rond de Vereniging van 1907. De Gereformeerde Gemeenten. Door Ds. M. Golverdingen

2. Levensschets Daniël BAKKER, (1821-1885)

2A. Predicatie over Jeremia 31: 11
Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen die sterker was dan hij.

3. Levensschets ds. M. Ruben

3A. Het doel waartoe Christus in de wereld gekomen is. Ds. M. Ruben
De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden om de armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart; om de gevangenen te prediken loslating en de blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar des Heeren. Lukas 4: 18 en 19:

4. levensschets ds. D. Wijting Goes,

4.1. De onveranderlijkheid van Gods Belofte. Maleáchi 3 vers 6
Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij, kinderen Jakobs, niet verteerd.

4. 2. De wijngaard des Heeren en zijn teleurstellende vrucht
"Waarom heb Ik verwacht, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en ziet, hij heeft stinkende druiven voortgebracht?" Jesaja 5 vers 4

5. Levensschets Ds. J. VAN VLIET

5.1. Tekst: 2 Korinthe 3: 6b. *Want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.*

5.2. Tekst: Mattheüs 7: 7b: *Zoekt en gij zult vinden.*

6. Levensschets Ds. C. de Jonge, Kampen

6.1. Het één nodige voor de mens tot zaligheid in leven en in sterven.
"Een ding is nodig." LUKAS 10: 42a.

6. 2. Het zaligst deel voor de mens te bezitten, in het genot ervan delende, zonder het ooit weer te verliezen.
"Doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat van haar niet zal weggenomen worden." LUKAS 10: 42b.

7. Levensschets Jacobus OVERDUIN, (1851-1928)

7.1. Ds. Jac. Overduin overleden, 1928

8. Levensschets Daniël Christiaan OVERDUIN, (1875-1946).

8.1 Droevig en zeer beangst. Predicatie over Matthéüs 26: 37 en 38

En met Zich nemende Petrus en de twee zonen van Zebedeüs, begon Hij droevig en zeer beangst te worden. Toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe, blijft hier en waakt met Mij.

9. Johannes OVERDUIN, (1881-1963)

10. Martinus OVERDUIN, (1892-1970)

11. OVERDUIN, Pieter (1915-1995)

12. Daniël Christiaan OVERDUIN, (1935-1990)

Levensschetsen voor het merendeel overgenomen uit:

REDACTIE BIBLIOTHEEK VAN DE KLEINE KERKGESCHIEDENIS

Predikanten en Oefenaars. Biografisch Woordenboek van de Kleine Kerkgeschiedenis

REDACTIE: A. Bel. P. van de Breevaart. Dr. H. Florijn. J. Mastenbroek. H. Natzijsl. Drs. A. Ros.

Deel 1-5. DEN HERTOOG - HOUTEN

1. Rond de Vereniging van 1907

70-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeenten

Door M. Golverdingen

Een nieuwe stap in de goede richting

Het is 23 mei 1907. De deuren van het kerkgebouw aan de Rotterdamse Boezemsingel staan open. Enkele ouderlingen haasten zich naar binnen. Nog enkele minuten. Dan begint de Grote Vergadering of Synode van de Geref. Gemeenten onder 't Kruis. De samenwerking met de "Ledeboerianen" zal weer ter sprake komen. Op de agenda is een voorstel van de classis-Rotterdam vermeld, dat in deze richting wijst. Na de opening van de synode kiezen de afgevaardigden ds. G. H. Kersten van Rotterdam tot preses, ds. A. Janse, die de Kruisgemeente van Barneveld dient, zal als scriba fungeren. De afwikkeling van de agenda is spoedig in volle gang. Na enige tijd is punt 6c aan de orde: de samenwerking. De ogen van de afgevaardigden richten zich op de voorzitter. Zij weten hoe hij sedert 24 september 1902 de zaak van de vereniging op principiële gronden heeft bepleit.1) De eenheid van de kerk van Christus moet openbaar komen. Kinderen van hetzelfde huis mogen niet gescheiden voortleven.

Iedereen weet ook van het officiële contact met de "Ledeboeriaanse" gemeenten in de voorzomer van 1905. Ds. J. Overduin en de inmiddels naar Grand Rapids vertrokken ds. C. Pieneman hebben toen de Algemene Vergadering van deze gemeenten te Bruinisse bijgewoond om de zaak van de vereniging te bepleiten. Het contact is op niets uitgelopen. Zijn hun predikanten niet onbeleefd, niet zeer onheus ontvangen?2) Leefden er bij de "Ledeboerianen" niet allerlei bezwaren? Leek de kwestie van de psalmberijming met name niet onoverbrugbaar? Dat weet de preses toch wel?

Dit alles is ds. Kersten tot in details bekend. Ook is hij heel goed op de hoogte van het feit, dat de betreffende afgevaardigden van de Kruisgemeenten toen zelf ook geen innerlijk overtuigde voorstanders van een vereniging waren.3)

Was "hun" ds. J. R. van Oordt in 1904 niet van een Geref. Gemeente onder 't Kruis naar de "Ledeboeriaanse" gemeente van Terneuzen overgegaan? En ging "hun" ds. H. Roelofsen juist in die tijd niet van de Kruisgemeente van Opheusden naar de "Ledeboeriaanse" gemeente van Goes? Straks zouden de Kruiskerken geen predikanten meer overhouden! De tijd voor het verenigen van beide kerken was in 1905 nog niet rijp. Toch heeft ds. Kersten zich daardoor niet laten ontmoedigen. Op zijn initiatief is in de loop van 1906 toch een officiële erkenning van elkaars ambten en ambtelijke verrichtingen tot stand gekomen.4)

Aan deze eerste stap in de goede richting herinnert de preses de synode. Alle verwickelingen en gevoeligheden van vroeger datum blijven nog ongenoemd. Bij deze nieuwe ontwikkeling mag men echter niet blijven staan. Het gevaar is immers aanwezig, dat in de praktijk "Leeraars en oefenaars van een der beiden kerkgroepen niet in elkanders geest zouden vallen en uit hoofde daarvan eer miskend dan erkend zouden worden".4)

Daarom moet er nu een tweede stap gedaan worden om het optreden van te grote verschillen in geestelijke ligging bij predikanten en oefenaars te voorkomen én de eenheid van beide groeperingen te bevorderen. Ds. Kersten heeft dan ook via zijn kerkenraad en de classis-Rotterdam een nieuw voorstel aanhangig gemaakt.

Dat staat nu vermeld bij punt 6c. Gezien de officiële erkenning van elkaars ambten en ambtsverrichtingen "hebben beide kerkgroepen er groot belang bij welke leeraars en

oefenaars in eiken groep worden toegelaten, en achtte de Classis Rotterdam het noodzakelijk, dat er één commissie benoemd werde, die hare leden telt uit beide kerkengroepen, ter onderzoek van nieuw toe te laten leeraars en oefenaars".5) Het voorstel wordt door de synode overgenomen en zal aan de gemeenten van ds. Ledeboer ter kennis worden gebracht met het verzoek eenzelfde besluit te nemen.

Het uitsteken van de broederhand

Nu is het moment gekomen om nogmaals de vereniging van de beide kerken tot onderwerp van synodaal beraad te maken. De preses gaat nog eens de bezwaren na die bij de "Ledeboerianen" leven "om ware het mogelijk, deze te ondervangen en in een rechten weg alle pogingen in het werk te stellen de eenheid in het Lichaam Christi te openbaren".2)

Heeft men bij de gemeenten van ds. Ledeboer niet reeds een aantal vroeger zeer zwaarwegende zaken prijsgegeven? De gedachte dat een dominee alleen maar wettig predikant is, als hij rechtstreeks in "de linie van ds. Ledeboer" staat, wordt niet meer onderschreven. Vroeger zei men immers, dat iemand die niet door ds. Ledeboer zelf of door hem aangewezen opvolgers tot predikant was bevestigd, niet wettig was geordend. Ds. Kersten herinnert de vergadering aan de Leidse predikant ds. P. Los, die op 5 juni 1870 door ds. P. van Dijke te Benthuizen 6) opnieuw in het ambt werd bevestigd.

Deze vreemde gedachtegang, die herinneringen oproept aan de apostolische successie van bisschoppen, heeft men gelukkig losgelaten. Dat bewijs is er. Immers ds. Roelofsen en ds. Van Oordt zijn bij hun overgang naar de "Ledeboeriaanse" gemeenten niet opnieuw "in hun ambt gezet".

Dan is er het punt van het vasthouden aan het zogenaamde ambtsgewaad, in feite bestaande uit de kledij van de deftige burgerij van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw: steek, bef, kuitbroek met zwarte kousen. Ook daaraan hecht men in de kring van de "Ledeboerianen" niet meer, gezien het feit, dat ds. Roelofsen en ds. Van Oordt geen van beiden dit ambtsgewaad dragen.

Als enig punt van verschil is overgebleven de zaak van de psalmberijming.4) Daarom legt ds. Kersten aan de vergadering het voorstel voor om "onder voorbehoud van de goedkeuring onzer plaatselijke kerken" door een commissie het voorstel te laten doen om "met toegeven onzerzijds" in alle meerdere kerkelijke vergaderingen, waarin afgevaardigden van "Ledeboeriaanse" gemeenten zitting zullen hebben, de oude berijming te zingen. De plaatselijke gemeenten echter zullen geheel vrij gelaten worden.5)

Een brede bespreking volgt. De "moedbenemende ervaring" te Bruinisse opgedaan in 1905 is men nog niet vergeten. Toch is het algemene gevoelen, dat men geroepen wordt om "andermaal de broederhand uit te steken, daar het toch een volk is hetwelk met ons één is in geloofsbelijdenis en er buitendien reeds een 2 tal onzer voormalige Leeraars door roeping van zulke gemeenten met hen zijn verenigd".2)

Het voorstel van ds. Kersten wordt met slechts één stem tegen aanvaard. Tot leden van de kommissie verkiest de synode ds. A. Janse, ds. G. H. Kersten, ds. J. Overduin van Lisse en ouderling A. Janse van Meliskerke.5)

Een belangrijk kerkhistorisch document

Nadat de synode is beëindigd staat deze commissie voor de taak om snel te handelen. Nog een kleine veertien dagen scheidt hen van het tijdstip, waarop de Algemene Vergadering van de "Ledeboeriaanse" gemeenten te Middelburg bijeen zal komen. Hoe krijgt men een entree in deze kerkelijke bijeenkomst?

Een schriftelijk verzoek om op 5 juni toegelaten te worden tot deze Vergadering wordt

verzonden. Door bemiddeling van "oud-kruisdominee" H. Roelofsen te Goes ontvangt de commissie de schriftelijke mededeling, dat men zal worden ontvangen.5) Vervolgens wordt een brief klaargemaakt, waarin de besluiten van de synode officieel zijn vervat. Gezien de betekenis van dit document 7) voor de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten, komt het mij juist voor om de tekst, die nog niet eerder werd gepubliceerd, hier weer te geven.

Aan de Algemene Verg. der Geref. Gem. van wijlen Ds. Ledeboer
Saamgekomen te M'burg op 4 en 5 Juni 1907

Waarde broeders!

Des Heeren zegen zij u toegebeden.

De Algem. Verg. der Geref. Gem. o 't Kruis, saamgekomen 23 Mei 1907 te R'dam, heelt uit haar midden een commissie benoemd, voor welke commissie de Verg. eerbiediglijk aan U, Vergaderde Brs., toelating verzocht tot uwe samenkomst, opdat daardoor de gelegenheid moge geopend worden, niet een 2 tal zeer gewichtige voorstellen v/d Verg. der Kruiskerken Uwe geachte Vergadering in kennis te stellen.

De Vergadering is van oordeel, dat het le voorstel een noodwendig gevolg is van den 1sten stap, die gezet is op den weg tot vereniging der heide kerkengroepen, n.l. wederzijdse erkenning der ambten en ambtelijke verrichtingen. Daardoor hebben heide groepen ernstig belang bij de Leeraars en oefenaars, die in 't kerkverband worden opgenomen. Dit overwegende, kwam de Verg. der Geref. Gem. o 't Kruis tot het besluit, om aan Uwe geachte Verg. 't volgende voorstel ter bespreking aan te bieden.

Het voorstel luidt als volgt: "Een commissie snorde benoemd uit heide kerkengroepen, die speciaal belast is met het onderzoek van Leeraars en oefenaars, die één van beide kerkengroepen wenschen te dienen". Naar aanleiding van deze bespreking bracht de voorzitter onzer Verg., Ds. G. H. Kersten, nogmaals die bezwaren ter sprake, die de Vereen. van beide kerkgroepen in den weg staan. Hartelijk beseffende dat we van onze zijde geen wettig middel onbeproefd mogen laten, wat strekken kan tot de openbaring van de eenheid van het lichaams Christi, bracht de voorzitter het volgende voorstel ter tafel, dat na enige bespreking goedgevonden werd, aan Uwe geachte Verg. bij monde van de commissie te overhandigen met de hartelijke bede, dat onze geringe pogingen mogen bekroond worden met 's Heeren goedkeuring tot opbouw van het lichaam Christi, tot blijdschap van het bedrukte Sion vanwege de verbreking Joseph's en tot heerlijkheid van 's Heeren eeuwige Naam.

Dit voorstel luidt aldus:

"Overwegende, dat 't grootste bezwaar tot Vereen. van Uwe zijde bestaat in de hij ons gebruikte psalmberijming, wenschen wij van onze zijde, zooveel doenlijk is, die hinderpaal weg te nemen, n.l. door de Psalmen van Datheen in elke Classicale Verg. of Synodale bijeenkomst te gebruiken, opdat geen der Broeders uit Uwen kring in hun gemoed zouden bezwaard worden. Bovendien zullen onze Leeraars predikende in Uwe kerken, volgaarne gebruik maken van de oude Psalmen, terwijl Uwe Leeraars dienstdoende in onze Gem. volkomenlijk de vrijheid verleend wordt de oude Berijming op den kansel te gebruiken".

De Vergadering der Kruiskerken hoopt vuriglijk dat beide voorstellen bij U, waarde Brs., een gunstig onthaal mogen vinden en dat na ernstige bespreking, onder leiding des H. Geestes, wij elkander de broederhand mogen toereiken om als een enig man saam pal te mogen staan voor de waarheid, die in Christus Jezus is.

Namens de Verg. der Kruiskerken

G. H. Kersten, preses Predikant te R'dam
 A. Janse, scriba
 Predikant te Barneveld

Deze brief is waarschijnlijk, de bronnen spreken elkaar op dit punt tegen, van te voren aan de Alg. Vergadering van de gemeenten van ds. Ledeboer toegezonden.8)

Een broederlijk weerzien en een openhartige bekentenis

In het begin van de avond van 4 juni 1907 komen de predikanten die deel uitmaken van de commissie van de Kruisgemeenten te Middelburg aan. Zij zijn naar een terloopse opmerking van ds. Kersten laat vermoeden naar het huis van de weduwe van de "Ledeboeriaanse" oefenaar P. Ingelse (1821-1906) gegaan, dat in de Segeerstraat direct naast het kerkgebouw te vinden is. Dit adres is in deze jaren een algemeen bekend ontmoetingspunt van allen die de Heere vrezten op Walcheren. Als het marktdag is, wordt er in de kamer achter "het winkeltje van vrouw Ingelse" gesproken over de verborgen omgang met God.

In dit huis komen ook een aantal afgevaardigden naar de Algemene Vergadering van de "Ledeboeriaanse" gemeenten, die hun eerste vergaderdag hebben afgesloten. Zo vindt er op deze avond "een aangenaam broederlijk weerzien in huiselijken kring" plaats, "waar omtrent doel der overkomst reeds wederzijdsch ineensmelting werd waargenomen".4)

In deze besloten kring spreekt met name ds. N. H. Beversluis openhartig zijn mening uit over de door hem gewenste vereniging. De ene kerkgroep komt niet naar de andere of omgekeerd, doch beide groeperingen moeten hun oude standpunt verlaten en zich geamenlijk "op een zoogenaamde 3den weg" plaatsen.4)

Men wéét in deze huiskamer, dat de "Ledeboeriaanse" predikant door zich zo positief op te stellen, snijdt in eigen vlees. Is hij het niet geweest, die het punt van "de linie der Ledeboerianen" zeer ernstig genomen heeft en tot een gewetenszaak heeft gemaakt? Heeft hij om die reden in 1898 als oefenaar niet voor het beroep naar Middelburg bedankt, omdat hij een bevestiging tot predikant door ds. David Janse (1828-1902) niet kon aanvaarden? Naar zijn vaste overtuiging stand ds. Janse niet in "de linie". In 1901 is Beversluis toen tot predikant van de gemeente Rotterdam (Slachthuisakade) bevestigd door ds. Leendert van der Velde (1828-1921), die via ds. P. Los wel in "de linie" van ds. Ledeboer was opgenomen. Nog als oefenaar heeft Beversluis zijn standpunt zelfs in een boekje uitvoerig weergegeven.

Dat is slechts zeven jaar geleden. Ni is deze predikant tot een ander inzicht gekomen. Door de inwinnende genade Gods mag het heil van Sion bij hem op de eerste plaats staan. Als de Heilige Geest het verstand verlicht, moeten eigen menselijke inzichten wijken voor het Schriftuurlijk zicht op de gemeente des Heeren en de bevestiging in het ambt.

Eenheid in aangenaamheid

De volgende morgen gaan allen ter Algemene Vergadering. Bij ds. Beversluis met name leeft enige zorg over het standpunt, dat door ds. L. Boone van St. Philipsland ter vergadering zal worden ingenomen. Het is algemeen bekend, dat deze "Ledeboeriaanse" predikant "nog volbloed van den ouden stempel" is 4) en zeer hecht aan tradities die in deze kring in de loop van de jaren zijn ontstaan. En hij is gisteren tot voorzitter van de Algemene Vergadering gekozen.

Als de door de Kruisgemeenten voorgestelde punten aan de orde komen, krijgt ds. Kersten als eerste het woord om het doel van hun komst, dat reeds schriftelijk is

medegedeeld, nader toe te lichten. Het is direct na zijn uiteenzetting al merkbaar dat "schier de ganse Vergadering zich ingenomen betoont met de voorstellen van de Kruisgemeenten. Indruk maakt ook het getuigenis van ouderling G. Bras van de "Ledeboeriaanse" gemeente van Rilland-Bath. Hij begint met het in hartelijke bewoordingen betuigen van zijn leed over het feit, dat hij deel uitgemaakt heeft van de Algemene Vergadering van 1905, die in Bruinisse de afgevaardigden van de Kruisgemeenten een "hondsche behandeling" 2) heeft gegeven.

Daarom heeft het hem ten zeerste verwonderd, dat broeders uit datzelfde kerkverband andermaal déze Vergadering met hun bezoek en vernieuwde aanvraag willen begunstigen. "Broeders, ik persoonlijk geef mijn beide handen".4)

Het punt van de vereniging wordt nu in - mondelinge - stemming gebracht. In zijn verwachting dat ds. Boone tegenstand zal bieden, wordt ds. Beversluis geheel beschaamd. Als voorzitter laat ds. Boone als laatste het "vóór" horen en als eerste reikt hij, zichtbaar bewogen, de afgevaardigden van de Kruisgemeenten beide handen.12)

Nu worden een aantal zakelijke aspecten nader geregeld. Van beide zijden worden deputaten benoemd tot het vaststellen van bepalingen ter goedkeuring door de volgende en eerste synode van de verenigde kerken. Beklemtoond wordt dat de vereniging tot stand gekomen is op synodaal niveau en daarom alleen voorwaardelijk kan zijn. De instemming van de plaatselijke gemeenten is immers noodzakelijk. Er wordt een termijn van drie maanden gesteld om de gemeenten te informeren, eventuele bezwaren te laten wegnemen door de predikanten en de ledenvergaderingen te laten bewilligen.2)

Men heeft elkaar op alle punten gevonden. Notulen uit de kring van de Kruisgemeenten spreken over een bijeenkomst, die "in tegenoverstelling der meeste kerkelijke vergaderingen" behoort "tot de meest aangename". De afgevaardigden gaan huiswaarts met een indruk, die "alleszins gunstig is".13)

In de weken die volgen geeft ds. Boone, die voorgaat in een dienst van een van de Kruisgemeenten, daar reeds de psalmberijming van 1773 af.4) Daarmee gaat hij verder dan de gesloten overeenkomst hem verplicht.

De eenheid in aangenaamheid is er ook op de vergadering van de deputaten, waartoe alle predikanten en een aantal ouderlingen behoren. Men bespreekt de ontwerp-bepalingen, die door ds. G. H. Kersten zijn opgesteld. Ze worden met een kleine wijziging door de negentien deputaten aanvaard, 'getekend, gedrukt en aan alle kerkenraden toegezonden. 14)

Laat Uwe kracht, Heere, verschijnen

Het is eind september geworden. Ouderling H. P. Koekkoek, wonend Ridderstraat 34 te Rotterdam, scriba van de Geref. Gemeente onder 't Kruis ter plaatse, begeeft zich naar een brievenbus met een flinke stapel enveloppen. Daarin bevindt zich voor iedere gemeente een agenda voor de komende synode en een begeleidend schrijven: "Krachtens besluit der Deputaten Vergadering van 25/8 '07 heb ik de eer Uw geacht college mede te delen dat, zoo de Heere wil en wij leven, op den 9en en 10en October a.s. Algeene Vergadering onzer verenigde gemeenten zal gehouden worden in het kerkgebouw, Boezemsingel 48, alhier". Broeder Koekkoek wijst erop dat de afgevaardigden voor de goede orde reeds op de avond van de achtste oktober aanwezig behoren te zijn. Men vergete lastbrief en agendum niet, "terwijl ieder hunner . . . ook voor een kerkboek heeft zorg de dragen".15)

N.a.v. dit schrijven gaan velen op acht oktober op reis. Te voet, met een Walcherse verenwagen, een Utrechts wagentje of een tilbury - een licht tweepersoonsrijtuig - gaat

men in de meeste gevallen naar het dichtstbijzijnde station om per fluitende en sissende stoomtrein naar Rotterdam te reizen.

De volgende dag zijn er zestig afgevaardigden - op tien oktober komen er nog twee bij van de gemeente van Opheusden - aanwezig, voor het merendeel in de klederdracht van eigen dorp of streek. Zij vertegenwoordigen dertien Kruisgemeenten en twee en twintig "Ledeboeriaanse" gemeenten. In feite zou het aantal afgevaardigden hóger moeten zijn. Laten we echter in het oog houden, dat men het in deze tijd van veelal weinig geordend kerkelijk leven niet al te precies neemt. Het overgrote deel van de kerkenraden heeft niet aan secundi gedacht. Vijf gemeenten hebben slechts één afgevaardigde gezonden. Daar valt niemand over. Wat wel de aandacht trekt, is het ontbreken van St. Philipsland. Het aantal "Ledeboeriaanse" gemeenten behoort immers drie en twintig te zijn. De oorzaak zal ter vergadering blijken.

Om tien uur opent ds. Beversluis deze eerste synode van de Gereformeerde Gemeenten. Het tweede vers van psalm tachtig wordt aangeheven. Daarin worden doel en bede van de synode als het ware verwoord:

*Laat Uwe kracht, Heere, verschijnen.
Efraïm tot nut en de zijnen,
Ook Manasse en Benjamin;
Keer toch tot ons, Heer, Uwen zin,
Troost ons met Uw lieflijk aanschijn
Opdat wij van schaden vrij zijn.*

Na een kort openingswoord, wordt een begin gemaakt met de afwerking van de zeventien punten tellende agenda. Er zijn drie en vijftig ouderlingen zeven predikanten, te weten: ds. N. H. Beversluis van Rotterdam-Slachthuisakade, ds. G. H. Kersten te Rotterdam, ds. A. Janse te Barneveld, ds. J. R. van Oordt te Terneuzen, ds. J. Overduin te Lisse, ds. D. C. Overduin te Amsterdam en ds. H. Roelofsen te Goes.

Tot preses wordt gekozen ds. Beversluis (1850-1931), die in zijn jonge jaren nog politieagent is geweest. Vervolgens heeft hij voor onderwijzer gestudeerd en is hij hoofd geworden van de openbare school in het Brabantse Rijswijk. Doch de Heere roept hem tot de ambtelijke dienst in Zijn wijngaard. In Nieuw-Beijerland, zijn geboorteplaats, spreekt hij in 1891 zijn eerste oefening uit. Met zijn nu losgelaten visie op de "linie der Ledeboerianen" hebben we al kennis gemaakt. Wie de rijzige gestalte van deze preses gadeslaat als hij met vaste hand leiding geeft, kan niet vermoeden dat zijn krachten maar beperkt zijn. Toch is dat zo.

Ná de synode zullen hartklachten het hem onmogelijk maken om op visitatiereis te gaan langs de gemeenten.

De synode kiest de vijf en twintigjarige ds. G. H. Kersten tot scriba. Als oefenaar van de Kruisgemeenten heeft hij met name het vertrouwen verworven van de, Zeeuwse Ledeboerianen, die door het grote gebrek aan predikanten in eigen kring vaak een beroep op hem hebben gedaan tijdens zijn verblijf te Meliskerke van 1902 tot 1906. Voor die tijd werkte hij een halfjaar als onderwijzer in Den Haag. Toen werd de weg gebaad naar de kleine Kruisgemeente van het afgelegen Walcherse dorpje. Daar werd hij door ds. C. Pieneman (1863-1912) tot lerend ouderling bevestigd met de woorden "Niemand verachte uw jonkheid". 1)

Die apostolische vermaning neemt ook deze synode ter harte.

Beraad over een Leids predikant

Het punt "Vereniging met de vrije gemeente van wijlen ds. Los te Leiden" maakt de tongen los. Met het verzoek van deze gemeente heeft de synode als zodanig geen moeite, doch t.a.v. de predikant van Leiden, ds. G. van Reenen (1864-1936) worden bezwaren geopperd. Alles kan worden teruggebracht naar de preek over Rom. 8: 24 en 25, die ds. Van Reenen op 24 juli te Rotterdam in aanwezigheid van de deputaten, belast met de vaststelling van de bepalingen voor de vereniging, heeft gehouden. De deputaten hebben gemeend gunstig te moeten adviseren. Weliswaar heeft ds. Kersten enige bedenkingen, doch niet van dien aard, dat hij zich tegen vereniging met Leiden uitspreekt. Ds. Van Reenen kan in ieder geval de gemeenten stichten. De ouderlingen van de gemeente van Rotterdam-Boezemsingel verschillen met de deputaten van mening. Op een kerkenraadsvergadering uiten zij bij monde van scriba H. P. Koekkoek nogal ernstige bedenkingen. Ook hun predikant moet toegeven, dat deze bezwaren niet zonder grond zijn. Vandaar dat de afgevaardigden ter synode zijn gekomen met "een daartoe strekkend mandaat des Kerkenraads" om de zaak te bespreken. Ouderling M. v. d. Berge formuleert het hoofdbezwaar als volgt: "Geen woord werd gerept over 't rechte verband van dien tekst, alleen en geheel begaf de spreker zich op het terrein van het gemoedsleven, terwijl de Apostel ziet op de Opstanding, waardoor de predicatie mank moest gaan aan de rechte aansporing tot het vastmaken zijner roeping en verkiezing".

Ook leven er bij deze Rotterdamse kerkenraad vragen m.b.t. te gewaagde beeldspraak en onjuist vergeestelijken van Schriftgegevens. De preses is van mening, dat de synode niet bevoegd is om te oordelen over "de theologische haperingen zoo even genoemd ... De ervaring heeft bovendien geleerd hoeveel beeldspraken en geestelijke anecdoten de gemeente opgedischt worden door sommigen onzer Leeraars". Het gaat tenslotte vandaag over de vereniging en niet zozeer over ds. Van Reenen.

Nu moet ds. G. H. Kersten zijn ouderling en medeafgevaardigde wel bijvallen. Ziet de preses de zaak wel in het juiste licht? "De Dienaar des Woords toch, dient niet alleen de gemeente zijner plaats, maar is mede dienstbaar aan geheel 't lichaam en daarom moet dat geheele lichaam zich verklaren over de bediening, zij moet oordelen of deze strekt tot opbouwning der kerk ... Moeten al die bezwaren nu in de doofpot? Hebben wij niet te waken, dat de gemeenten voeding wordt verstrekt? Dat ook onze predicaties steeds worden getoetst, opdat die toetsing ons met klimmende ijver tot lering aanzette?"

Bij een drietal predikanten vinden de bezwaren van de Rotterdamse kerkenraad weerklank. Ouderling C. van Dam uit Zeist wil graag beklemtonen, dat hij ds. Van Reenen kent als gereformeerd in de leer.

Op voorstel van ds. G. H. Kersten wordt tenslotte besloten met vier en vijftig tegen zes stemmen om een commissie te benoemen, die de bedenkingen met ds. Van Reenen en zijn kerkenraad moet bespreken. Op de eerstkomende vergadering van de classis-Rotterdam kan dan verslag worden uitgebracht en naar bevind van zaken gehandeld worden.

Ongetwijfeld heeft de commissie gehandeld in de lijn van Aquila en Priscilla - door oud. Koekkoek reeds nadrukkelijk aan de Rotterdamse afgevaardigden aanbevolen - die aan de welsprekende Schriftkenner Apollos de weg Gods bescheidenlijker hebben uitgelegd. Vanaf de eerstvolgende classisvergadering zal ds. Van Reenen steeds in het midden zijn. De Heere zal deze begaafde prediker, die een geheel eigen stijl heeft, in de gemeenten genade en eer geven.

Deputaten art. 49

Een belangrijk moment ter vergadering is ook de instelling van het deputaatschap, dat door de Dordtse Kerkorde wordt voorgeschreven in art. 49. De taak van deze deputaten is o.m. het uitvoeren van de besluiten van de synode en het aanwezig zijn op een classisvergadering "ter examinatie der aankomende predikanten", zoals de preses het formuleert. Ds. G. H. Kersten maakt bezwaar tegen de suggestie weer alles op de schouders te leggen van "al de leeraars".. De ouderlingen moeten helpen bij het dragen van deze last. Iedereen gaat akkoord met zijn voorstel om het deputaatschap te laten bestaan uit vier predikanten en drie ouderlingen. Dat preses en scriba met een ruime meerderheid gekozen worden is min of meer vanzelfsprekend. Deze stemming wijst echter ook uit wie in de brede kring van de verenigde gemeenten nog meer het algemeen vertrouwen bezitten.

- Zo krijgt ds. H. Roelofsen (1854-1930) met negenendertig stemmen zitting. In zijn jonge jaren is hij schaapherder te Lunteren geweest. In die tijd zoekt hij zijn vermaak "in allerlei dingen en goddeloze spelen, als kaarten en dobbelen". Doch op zondagavond 21 augustus 1870, hij is dan bijna achttien jaar, wordt hij door de Heere met kracht overtuigd van zonde, gerechtigheid en oordeel. Zijn nagelaten levensbeschrijving schetst vooral de weg der genade die God met hem gehouden heeft. Zijn eerste oefening heeft hij uitgesproken in de Kuit, een buurtschap dat deel uitmaakt van de gemeente Lunteren. De prediking van ds. Roelofsen kenmerkt zich door grote ernst. Vaak vermaant hij tot tranen geroerd ieder die zonder Borg op reis is naar de eeuwigheid om toch de Heere te zoeken. 8)

- Met hetzelfde aantal stemmen als ds. Roelofsen wordt ook ds. A. Janse (1858-1920) tot deputaat gekozen. Hij is te Meliskerke geboren en voltooide te Middelburg een onderwijzersopleiding. Het leed is hem in de tijd van de Doleantie - 1886 en 1887 - niet bespaard gebleven. In die jaren werkt hij aan de Herv. Diaconieschool te Aagtekerke. Hij kerkt veel bij "dolerende dominees" die de Herv. Kerk verlaten hebben of bij Jan Vader (1820-1901), de voorganger van de Kruisgemeente in zijn geboorteplaats. Om die reden wordt hij in de zomer van 1887 met vrouw en vijf kinderen op straat gezet. Vijf maanden van stille armoede volgen. Dan volgt een benoeming in Amsterdam. In de Geref. Kerk van het nabij gelegen Sloten houdt hij in 1887 zijn eerste oefening. Een opleiding tot "predikant op art. 8" volgt. Hij kon niet tot het afleggen van examen komen, omdat hij zich steeds minder thuis gevoelt in de "dolerende kerken". 1892 brengt de breuk. Nu ontvangt hij een plaats in de Gereformeerde Gemeenten onder 't Kruis, waar de bevindelijke waarheid wordt gebracht. Ds. A. Janse is een bedachtzaam man, die langzaam spreekt en de vrede bemint. Hij heeft een grote plaats in het hart van de Veluwenaren. 19)

- Veertig stemmen zijn er op deze synode voor ouderling M. v. d. Berge, een bekende figuur in de Rotterdamse Kruisgemeente. Circa 1892 - men kerkt dan nog in het oude gebouw op het Wenaplein - is hij ouderling geworden. Tijdens de laatste vakante periode heeft hij de vergaderingen van de kerkenraad voorgezeten, is hij voorgegaan in de leesdiensten en heeft hij de catechisaties gegeven. In het dagelijkse leven is hij als ambtenaar verbonden aan de afdeling begraafplaatsen van de gemeente Rotterdam. De woorden van deze markante persoonlijkheid, die altijd het hoofd gedekt heeft met een zwart zijden kalotje, zijn op vergaderingen weinig, doch met zout besprengd. De vreze des Heeren spreekt uit geheel zijn levensopenbaring. Elke zaterdagmorgen loopt zijn medeambtsbroeder P. van Dijk bij hem aan. Vaak spreken de beide vrienden op dat uur van hart tot hart over het toekomstige leven. Dan hangt de hemel soms zo laag. In 1933 zal hij ingaan in de vreugde zijns Heeren met de woorden van het berijmde vijfde

vers van Ps. 68.

- Ook Jac. van den Dool uit Benthuizen wordt met zes en dertig stemmen tot deputaat gekozen. Sedert 1899 dient hij zijn gemeente als ouderling. Vele jaren is hij voorzitter van de kerkenraad. Deze eenvoudige landarbeider is een vreedzaam man, minzaam in de omgang. Alle begrafenissen worden door hem geleid en alle catechisaties door hem gegeven. Het lawaai dat de jongens maken in de consistorie van de houten kerk, verdwijnt onmiddellijk als zij het geluid van de klompen van Van den Dool op de kiezelstenen horen. Met zeer nauwe banden is hij verbonden aan ds. Roelofsen. Deze predikant zal tijdens een kerkdienst, vlak voor het overlijden van zijn vriend in 1919, in een lang smeekgebed de Heere voor hem aanroepen om een ruime ingang in het eeuwige Koninkrijk van de Heere Jezus Christus. Dat gebed is verhoord.

- De derde ouderling-deputaat wordt Jac. Corré (1849-1908), die met drie en dertig stemmen het vertrouwen van de synode ontvangt. Vele jaren heeft hij de "Ledeboeriaanse" gemeente van Middelburg gediend. Sinds 1900 maakt hij deel uit als voorzitter-ouderling van de kerkenraad van Aagtekerke. Deze welgestelde rustend landbouwer, zijn lange, breedgeschouderde gestalte in Walcherse klederdracht ziet men niet over het hoofd, is commissaris van de polder Walcheren. Hij is een man van gezag in Zeeland. Zijn gedachten zullen op deze synode ongetwijfeld vermenigvuldigd zijn. Is de scriba niet als beginnend lerend-ouderling bij hem gekomen met de vraag of hij eens één ' van zijn catechisaties mocht bijwonen? Stellig heeft ouderling Corré teruggedacht aan de brief, die hij op een julidag in 1902 aan de kerkenraad van de Kruisgemeente te Meliskerke schreef. Daarin heeft hij als zijn persoonlijk gevoelen uitgesproken een mogelijkheid te zien voor de vereniging van Kruisgemeenten en "Ledeboerianen". Met die brief is oefenaar Kersten naar zijn classis gegaan. Nu maakt hij de vervulling van zijn wens persoonlijk mee. Hoe lang zal zijn verblijf op deze aarde nog duren?

Soms spreekt hij in vertrouwde kring over de vrees voor de dood, waarmede hij soms zo wordt aangevochten. De Heere kent ook die nood. Tijdens het schrijven van een brief op 28 december 1908 zal plotseling zijn levensdraad worden afgesneden. In één ogenblik verwisselt hij dan de strijdende met de triomferende kerk.

"De grond der Vereniging"

Na de benoeming van de deputaten volgt de bespreking van de artikelen die op 25 juni zijn vastgesteld als "grond der vereniging". Ds. Beversluis leest de aanhef voor: "Bepalingen betreffende de openbaring van de institutaire éénheid der kerke Christi, door de "Gereformeerde Gemeenten onder 't Kruis" en de "Gereformeerde Gemeenten" ontstaan uit de actie van wijlen Ds. Ledeboer. 22)

Er zijn dertien bepalingen die één voor één worden voorgelezen. Telkens hebben de afgevaardigden gelegenheid eventuele aanmerkingen vanuit hun kerkenraad door te geven. Daarvan wordt heel weinig gebruik gemaakt. Een enkele bepaling verdient bijzonder aandacht.

In art. 1 aanvaarden de gemeenten de Dordtse Kerkorde als akkoord van kerkelijke gemeenschap. Het staat er zo eenvoudig. Hier keren echter vijf en dertig gemeenten terug naar het op Gods Woord gegronde kerkrecht uit de tijd der hervorming. Zeker, deze kerkorde heeft men in theorie altijd voorgestaan. In de praktijk liet men zich al te vaak leiden door oude gewoonten of inzettingen van bepaalde personen. Zijn veel Kruisgemeenten, om nog iets te noemen, niet als gewone wereldse verenigingen georganiseerd, compleet met een bestuur van ouderlingen en diakenen en koninklijk goedgekeurde statuten, waarin zaken te vinden zijn, die vreemd zijn aan de kerkorde van Dordrecht? 23)

Door ongeschreven wetten van mensen en door bepalingen die het gereformeerd kerkrecht niet kent, wordt nu een streep gehaald. Nadrukkelijk stelt men vast, dat de Dordtse Kerkorde gehandhaafd moet blijven. Men kiest voor geordend kerkelijk samenleven.

Niet minder dan drie artikelen hebben betrekking op de psalmberijming.

Zij geven de gemaakte afspraken helder weer. Bovendien wordt nog nadrukkelijk uitgesproken: "Nimmer zal een Leraar of Gemeente mogen gedwongen worden in een plaats te spreken of te doen spreken, wanneer voor hem of haar bezwaren liggen ten opzichte van de Psalmberijming".

Bij de afgevaardigden van Krabbendijke en Yerseke leeft de vrees dat de psalmen van Datheen door "de nieuwe psalmen" zullen worden overvleugeld. Op hun voorstel verbindt de vergadering zich nimmer door stemming of anderszins aan de bepalingen te tornen. Dan gaat iedereen akkoord.

In het elfde artikel wordt de naam van de verenigde gemeenten vastgesteld: "Opdat de eenheid der kerken zich ook naar buiten openbare, zullen de kerken den naam dragen van "Gereformeerde Gemeenten". De keuze van de naam is voor de hand liggend. Zij komt voor in de bestaande namen van de beide kerken. In de loop van de synode zal bij de behandeling van één van de laatste agendapunten, die de vereniging met de vrije Geref. Gemeente onder 't Kruis te Dirksland betreft, blijken, dat het loslaten van een gedeelte van de oude naam deze gemeente moeilijk valt. De predikant van Dirksland, ds. A. Makkenze (1854-1921), is een overtuigd voorstander van de vereniging, doch de overige leden van de kerkenraad en de gemeente achten het laten vallen van de bijvoeging "onder 't Kruis" nog onoverkomenlijk.²⁴) Daar ds. Makkenze door ziekte verhinderd is, brengt ouderling F. Vijfhuize alleen dit besluit ter kennis van de synode. Het wordt betreurd, maar hieraan valt nu niets te doen. "Zijn we één, we moeten ook één naam dragen", aldus de preses. Twee jaar later zal Dirksland zich toch bij de Gereformeerde Gemeenten voegen.

"Een droeven misslag"

De blijdschap over de tot stand gekomen vereniging wordt op de tweede synodedag getemperd door een brief van ds. L. Boone (1860-1935) uit St. Philipsland, die op acht oktober is verzonden. Daarin deelt hij mee niet met de vereniging te kunnen meegaan. Hij wenst bij al de oude gewoonten van de overleden godzalige predikanten van de "Ledeboerianen" te blijven. De scriba notuleert, dat het voorlezen van deze brief "een droeven misslag" maakt in de vergadering. Er ontwikkelt zich een brede bespreking, waaruit een aantal details reeds eerder zijn gepubliceerd.

Ik laat nu alleen ds. J. R. van Oordt (1859-1942) aan het woord, die vertelt dat hij met ds. Boone heeft gecorrespondeerd over de vereniging. "Ds. van Oordt had zelf bezwaren; hij schreef het aan Ds. Boone als ook van de gemeente Ter Neuzen. En daar kreeg hij van Ds. Boone een brief terug, waarin deze niet alleen schreef Ds. Van Oordt niet te begrijpen, omdat hij uit de Kruiskerken kwam en dus geen bezwaar kon maken, maar diens bezwaren dermate kwalijk nam, dat hij in beledigende verwijten verviel, die hij later wel weer terugtrok, maar toch verrieden hoe hij de vereniging dreef. En nu tegen! 't Is een raadsel."

Wanneer in de loop van de gesprekken blijkt, dat de predikant van St. Philipsland reeds vóór de vergadering te Middelburg in een brief naar Bolnes geschreven heeft, dat hij met zeven gemeenten uit het kerkverband zal treden, stelt de preses aan de synode voor ds. Boone onverwijld te schorsen i.v.m. "scheurziekte". Ds. G. H. Kersten herinnert echter aan een gegeven, dat in de discussie ter tafel gekomen is. De kerkenraad van de gemeente van St. Philipsland - deze gemeente heeft de vereniging

goedgekeurd - weet wellicht van niets en zal daarom dit besluit stellig als onrechtvaardig opvatten. Daarom dient de schorsing voor St. Philipsland een week te worden uitgesteld.

Voor de overige gemeenten gaat de schorsing onmiddellijk in voor een periode van zes weken. In de genoemde week van uitstel dient een kommissie met ds. Boone en zijn kerkenraad te spreken in de hoop dat de betrokkene van de ingeslagen weg zal terugkeren. Wanneer de vermaningen blijvend worden afgewezen, zal de schorsing verlengd worden tot mei 1908, de maand waarin een nieuwe synode bijeen zal komen. Dit voorstel wordt met vier en vijftig stemmen vóór, nul tegen en vijf blanco aanvaard. Tot lid van de betreffende kommissie kiest de synode ds. J. R. van Oordt, ds. H. Roelofsen, ds. G. H. Kersten en de ouderlingen G. Bras van Rilland-Bath, Jac. v. d. Velden van Tholen en W. Meyaard van Yerseke.

Nadat nog enkele resterende zaken zijn afgewikkeld, wordt de eerste synode van de Gereformeerde Gemeenten gesloten door ds. D. C. Overduin (1875-1946). Voor de laatste maal tijdens deze oktoberdagen klinkt een psalm van Datheen - het derde vers van Ps. 84 - door het Rotterdamse kerkgebouw.

*Zalig is hij 't allen stonden,
Wiens kracht, Heer, Gij zijt bevonden.*

Oud-Gereformeerde Gemeenten

Het gesprek van de kommissie met ds. Boone vindt op 17 oktober, een kleine week later, plaats. Helaas blijft resultaat uit. Naam, ambtsgewaad en psalmberijming blijken nu een niet te slechten barrière te vormen tussen hem en de Gereformeerde Gemeenten. Op grond van enkele teksten die hem zijn voorgekomen - Openbaring 22: 9, Spreuken 24: 21 ca 22 - acht ds. Boone zich niet gebonden aan het gegeven woord») De schorsing wordt nu volledig van kracht.

Jammer genoeg wordt de ontstane kloof nog dieper doordat ds. Boone zijn totale koerswijziging publiekelijk verdedigt met nieuwe argumenten die evenmin de toets der kritiek kunnen doorstaan. Zo ziet ds. G. H. Kersten zich reeds op 18 november genoodzaakt openlijk de beschuldiging af te wijzen, dat er op het kerkgebouw aan de Rotterdamse Boezemsingel bliksemafleiders zouden zijn geplaatst. , Ook doet ds. Boone, aldus ds. Kersten, te kort aan de waarheid, als hij het verbreken van zijn band met de verenigde gemeenten motiveert met de stelling dat Jozua het verbond met de Gibeonieten niet had moeten bestendigen.²⁶⁾

Spoedig onttrekt de predikant van St. Philipsland zich aan de Gereformeerde Gemeenten. Zijn eigen gemeente volgt hem, evenals de kleine gemeente van Haamstede en een minderheid van de gemeente van Bruinisse en Nieuw-Beijerland.³⁾ Te Waddinxveen komt men - met enkele kleine vrije gemeenten - op 3 dec. 1907 bijeen. Daar worden de eerste stappen gezet, die uiteindelijk zullen leiden tot de vorming van het kerkverband van de Oud-Gereformeerde Gemeenten.

God heeft in het leven van ds. Boone, die eerst als smidsknecht midden in de wereld leefde, Zijn genade op rijke wijze willen verheerlijken. Op tal van plaatsen heeft hij gesproken naar het hart van Jeruzalem. De herinnering daaraan leeft ook buiten de Oud-Gereformeerde Gemeenten nog voort.

Zijn optreden in 1907 berust echter geheel op "gemoedelijke gronden" en niet op het Schriftuurlijke uitgangspunt van de noodzakelijke eenheid van Gods kerk. Aan het einde van zijn leven heeft hij zelf zijn handelwijze tegenover ds. G. H. Kersten in een brief nog betreurd en veroordeeld. Wie het klimaat van het weinig ordelijke, sterk door personen gestempelde en vaak zeer gevoelsmatig benaderde kerkelijke leven rond de eeuwwisseling kent, kan de stap van ds. Boone wel enigszins begrijpen. Kerkelijke

kontakten met een vrijblijvend karakter achtte men niet verkeerd, doch van enige beperking van de vrijheden van een gemeente of van persoonlijke opvattingen door bindende bepalingen wilde men niet weten.

De les der historie

De Vereniging van 1907 is een belangrijk en zeer bemoedigend feit in de geschiedenis van de kerken der Afscheiding of Wederkeer en van de Gereformeerde Gemeenten in het bijzonder. Hier voltrekt zich immers een belangrijke wending, die het gehele kerkelijke leven door de zegen des Heeren ten goede gekomen is.

In beginsel houdt "1907" een breuk in met het gemoedelijk individualisme, dat in de tweede helft van de negentiende eeuw in de kerken van de stillen-in-den-lande veel schade aanricht. Door de leiding Gods, Die Zich ontfermt over dit deel van Zijn kerk, zijn harten en ogen van velen weer geopend voor de noodzaak van "de openbaring van de institutaire eenheid van de kerke Christi". Die zinsnede houdt in: Als men één is in belijdenis, één in het voorstaan van een schriftuurlijk-bevindelijke prediking, behoort die eenheid ook op deze aarde in één kerkverband te worden getoond. *Tot eer van de Koning van de kerk en tot heil van Sion.*

De geschiedenis van de Vereniging kan ons leren, dat met het ontwaken van dit besef, ook gepaard gaat een groeiend inzicht in het verschil tussen hoofd- en bijzaken. Is de bereidheid niet geboren om elkaar werkelijk te verdragen in middelmatige dingen-als psalmberijming en ambtskleding, die niet direkt in de Schrift te vinden zijn en ook niet rechtstreeks daaruit kunnen worden afgeleid? Daarmede hebben deze zaken ook opgehouden te funktioneren als kerkelijke scheidsmuren.

Het stemt tot droefheid, dat de kerkelijke gescheurdheid in het algemeen na 1907 nog is toegenomen. Het doet bijzonder pijn, dat de bereikte eenheid in eigen gemeenten door de ontwikkelingen die tot "1953" hebben geleid niet geheel in stand is gebleven.

In dit herdenkingsjaar is er alle aanleiding om de Heere ootmoedig te erkennen voor alle ontvangen zegeningen. Laten wij ons ook afvragen: Hoe ervaren wij de verbroekeling van Gods kerk? Als een vaststaand feit? Daarmede kunnen we gerust voortleven. Als méde onze zonde, onze schuld? Als die schuld inwendig mag worden beleefd - daar zijn we niet elke dag en daar brenge de Heere ons - klimt ook de bede op uit de vallei der verootmoediging: *Wilt Gij, o Koning van Uw kerk, allen die Sion liefhebben nog eens bijeenvergaderen?*

Dat is in wezen een gebed om de herhaling van de Vereniging van 1907. Dan wordt het openbaren van de eenheid van de kerke Christi opnieuw noodzaak en opdracht. *"Laat Uwe kracht, Heere, verschijnen".*

1. M. Golverdingen: Ds. G. H. Kersten - Facetten van zijn leven en werk, Amersfoort, 1972, blz. 26-30. In dit hoofdstuk wordt ook verwezen naar resp. blz. 38, 9-19 en 33-34 van het genoemde boek.

2. Notulen van de Kerkenraad der Geref. Gemeente onder 't Kruis te Rotterdam van 5 juni 1907 (Met uitvoerig verslag van de die dag gehouden Vergadering te Middelburg).

3. Ds. G. H. Kersten: Wat een encyclopedie van de Geref. Gem. zegt. "De Saam binder", 12° jg no 19, 13 aug. 1931.

4. Notulen van de Ledenvergaderingen van de Geref. Gem. onder 't Kruis te Rotterdam van 17 juni 1907 (Met een uitvoerig verslag van het besprokene op de synode van 23 mei en de Vergadering te Middelburg van 5 juni 1907).

5. Kort Verslag van de Synode van de Geref. Gemeenten onder 't Kruis, gehouden op 23 mei 1907 te Rotterdam.

6. De datum is ontleend aan H. M. Stoppelenburg: Uit de dagen van ouds. De geschiedenis van de Geref. Gem. te Sint-Jan ten Heere-Aagtekerke en van de Geref. Gem. op Walcheren, Aagtekerke, 1976, blz. 37.
7. Deze brief is in afschrift opgenomen als bijlage bij de notulen, genoemd bij noot 2.
8. Boven het afschrift van de brief van de Kruisgemeenten staat: "Copie van de brief, overhandigd aan enz.". De notulen, genoemd bij noot 4, spreken echter over een "schriftelijk ingediend" stuk.
9. Ds. N. H. Beversluis: Oude en nieuwe dingen, Biggekerke, 19702. Zie het woord vooraf van ds. Kersten.
10. H. M. Stoppelenburg, a.w., blz. 38.
11. N. H. Beversluis: Ds. L. G. C. Ledeboer en zijne gemeenten. Zijne en hunne geschiedenis tot op heden, 1900.
12. Ds. G. H. Kersten en Ds. J. van Zweden: Kort historisch overzicht van de Geref. Gem. in Nederland en Noord-Amerika, Utrecht, 1947, blz. 71. Vgl. ook het woord vooraf, genoemd in noot 9.
13. Aldus de waardering in de notulen, resp. genoemd in de noten 2 en 4.
14. Notulen van de Kerkenraad der Geref. Gem. onder 't Kruis te Rotterdam van 31 juli 1907.
15. Deze brief is als bijlage aanwezig in het bij noot 16 genoemde boek met onuitgegeven notulen.
16. Indien niet anders aangegeven zijn alle gegevens over de synode ontleend aan de onuitgegeven Notulen van de Gener. Synoden der Geref. Gem. in Nederland, Synode 9-10 October 1907.
17. Notulen van de Kerkenraad der Geref. Gem. onder 't Kruis te Rotterdam van 11 sept. 1907. Zie ook die van 31-7-07.
18. Ds. H. Roelofsen: Levensschets, Utrecht, 1974. Vgl. blz. 9, 110 en 128. Lezenswaardig is ook het boek van Jac. Overeem in verhaalvorm: De schaapherder van Lunteren.
19. Ds. G. H. Kersten: In Memoriam Ds. A. Janse. Overdruk uit "De Saambinder" van juli 1920. Het tijdstip van het ontslag te Aagtekerke wordt door ds. Kersten niet juist vermeld. Zie hiervoor: A. Janse: Enige brieven van den Eerwaarden Heer Jan Vader, in leven lerend ouderling bij de Ger. Gem. te Meliskerke (Zld) en aldaar overleden 14 juli 1901, geschreven aan velen zijner vrienden en vriendinnen in Nederland, 1905, blz. 118.
20. Notulen van de Geref. Gem. onder 't Kruis te Rotterdam van 20-4-06.
21. De gegevens over de ouderlingen-deputaten berusten grotendeels op informatie, die mij welwillend verschaft werd door de oud. A. van Bochove te Rotterdam, A. Kaashoek te Benthuizen, A. Provoost en J. Wisse te Meliskerke. Enkele feiten over Jac. Corré zijn ontleend aan het aangehaalde werk van H. M. Stoppelenburg, blz. 51, 72.
22. De volledige tekst is als bijlage te vinden in de bij noot 1 en 12 genoemde literatuur en in dit boek.
23. Vgl. b.v. de statuten van de "Dordtsch Geref. Gem." te Kampen, gepubliceerd in "De Saambinder" van 24 aug. 1922, 3^e jg no 20 en het commentaar van ds. Kersten daarbij.
24. Ds. P. Blok en Th. de Waal: Geschiedenis van een kerk. 100 jaar Geref. Gemeente Dirksland, 1967, blz. 33, 34.
25. Vgl. Leven en sterven van Ds. Laurens Boone, grotendeels door hemzelf beschreven, 1935, blz. 45.
26. Notulen van de Ledenvergaderingen van de Geref. Gem. te Rotterdam van 18-11-

1907. Vgl. ook Ds. G. H. Kersten en Ds. J. van Zweden, a.w., blz. 72 en 73.

27. A. M. Wessels: Een merkwaardig vijftal, Vianen, 19692, blz. 78. 28. Ds. G. H. Kersten en Ds. J. van Zweden, a.w., blz. 76. In deze brief deelt ds. Boone mede, dat hij zich "door het vlees heeft laten leiden".

P.s. De Dordtse Kerkorde biedt duidelijk genoeg ruimte voor oefenaars om het Woord Gods te spreken in de gemeente volgens artikel 8 van de D.K.O.:

Men zal geen schoolmeesters, handwerkslieden of anderen, die niet gestudeerd hebben, tot het predikambt toelaten, tenzij dat men verzekerd zij van hare singuliere (bijzondere) gaven, godzaligheid, ootmoedigheid, zedigheid, goed verstand en discretie (onderscheiding), mitsgaders gaven van welsprekendheid. Zo dan wanneer dat zodanige personen zich tot den dienst presenteren zal de Classis ze (indien 't de synode goed vindt) eerst examineren, en naar dat ze dezelve in 't examen bevindt hen een tijd lang in het privé laten proponeren en dan voorts met hen handelen, als zij oordelen dat stichtelijk zal wezen'.

Wie heeft het recht om dit artikel te verdraaien en ongeldig te verklaren; of het ongebruikt te laten in het kerkelijk leven? (W.W.)

2. Levensschets Daniël BAKKER, (1821-1885)

Daniël Bakker werd op 3 februari 1821 te Hoek geboren, een plaats niet ver bij Terneuzen vandaan. Zijn vader was Jan Bakker, een landbouwer, zijn moeder Cornelia van der Wege. Ze waren redelijk welgesteld en armoede en gebrek heeft Bakker in zijn jeugd nauwelijks gekend.

Zijn prestaties op school lieten te wensen over. Het valt daarom te meer op dat hij zich later als predikant zo ingezet heeft voor eigen onderwijs; al werden de Bakkerianen daar ook wel toe gedrongen door hun verzet tegen de vaccinatieplicht (de kinderen moesten ingeënt zijn wilden ze toegelaten worden tot de scholen). Zijn leven noemde Bakker verder lichtzinnig, al had hij toch onder alles wat hij deed 'altijd een open geweten'. Daarnaast maakte het overlijden van zijn vader op 21 mei 1834 diepe indruk op hem.

Bakker huwde op 16 april 1843 met Adriana Vercouteren. Het had een verandering moeten inluiden. Hij schreef later: 'Ik had de Heere al dikwijls met schone beloften gepaaid, en één van die beloften was dat ik Hem zou dienen als ik eens getrouwd zou wezen.' Hij begon in dit verband de oudvaders te lezen en de godsdienstplichten kwam hij veel trouwer na. Zo was hij steeds maar bezig 'om alzo zijn consciëntie te stillen en God tevreden te stellen.'

Toen, hij bijna drie jaar gehuwd was, verhuisde Bakker naar 's- Gravenpolder. Eerst had hij een jaar bij zijn eigen moeder ingewoond, toen een jaar bij zijn schoonvader en tenslotte had hij zijn intrek genomen in een hoeve bij Terneuzen.

Op 2 maart 1846 kocht hij in 's-Gravenpolder een hofstede genaamd 't Hof De Palmboom. Maatschappelijk gezien kwam hij er tot een zekere welstand. Hij werd overste van het gilde van boogschutters, tevens diaken in de Hervormde Kerk van 1846 tot 1848. Daarbij maakte hij in de eerste jaren voldoende winst met zijn bedrijf.

Pas rond 1848 was hij echter minder voorspoedig: er kwam honingdauw in het gewas en Bakker werd er mismoedig onder: 'Doch, daar eens weder zo bijstaande en van moedeloosheid als het ware buiten mijzelf, kwam er een wending in mijn gemoed.' De overvloed van de voorgaande jaren kwam hem voor de geest en hem werd 'een afvraag' gedaan hoe hij met die overvloed gehandeld had. Hij moest toegeven dat hij er goddeloos mee gehandeld had en dat God rechtvaardig zou zijn, al was het ook dat Hij alle gewassen zou verdelgen: 'Nu werd het mij een groot wonder, dat de Heere nog één korenaar voor zulk een monster van ongerechtigheid als ik was, liet groeien. Ja, het werd mij nu zelfs een wonder dat ik nog leefde, en dat ik niet al lang in de helle lag.'

Hij werd wanhopiger over zijn toestand. Het lezen van de Bijbel en het kerkgaan hielpen hem niets. Eenmaal kwam het zover dat hij besloot zelfmoord te plegen, maar op het laatste moment werd hij daarvan weerhouden. Zo leefde hij verder tot april 1850. 'Toen behaagde het de Heere - zo schreef hij later - om mij te sterk te worden.' Daar, in zijn binnenkamer werd hij 'van de Heere gedaagd'. Hem werden zijn zonden getoond, maar ook de 'ongehoudene goedheid' die God hem gedurende zijn gehele leven al getoond had.

Hij vervolgde: 'Ik had mijn ganse afgelegde levensbaan op mijn knieën wel willen terug kruipen. Ik was maar verwonderd, dat God mij al niet lang verdoemd had.' Daar 'mocht' Bakker God van hart toevallen en Zijn heilig recht 'van ganser hart in billijken.' 'Ja, ik bad Hem zelfs dat Hij mij maar met een Korach, Dathan en Abiram, levendig ter helle zou laten wegzinken; zozeer werd ik met Gods recht verenigd; en inderdaad verwachtte ik ook niet anders.'

Maar daar gaf de Heere hem om genade te vragen en op zijn gebed werd hem Jezus Christus geopenbaard en leerde hij de tekst verstaan: 'Al wat Mij de Vader geeft zal tot Mij komen, en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.' Het bracht Bakker in zijn onmacht om tot Hem te komen en het werd zijn bede om getrokken te worden, naar Johannes 6:44: 'Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader die Mij gezonden heeft, hem trekke.'

Op dat gebed was het hem alsof hij 'werkelijk tot de Heere Jezus getrokken werd; waarop ik als zo een diepschuldige tot Hem mocht komen, pleitende maar alleen op Zijn heilsverdiensten. En, o wonder van genade! daar, mijn vrienden, was het alsof al mijn pakken lasten en bezwaren van mij afvielen van boven mijn hoofd tot onder aan mijn voeten toe. Op hetzelfde ogenblik stortte Hij Zijn liefde, vrede en blijdschap in mijn ziel uit. Dat was niets anders, dan maar een verwonderd wegzinken in God. En dat aan zo een, die hel en verdoemenis waardig was. Dat eeuwig wonder van Gods soevereine liefde, vrijmacht en genade kan ik nimmer uitspreken, maar zal voor de hemel bewaard blijven.'

Bakker heeft een uitvoerig verslag van de door hem ontvangen weldaden afgelegd in zijn bekeringsgeschiedenis Gods grote barmhartigheid verheerlijkt aan een overtreder van al Zijn geboden; een werk waarin hij het door hem ondervondene toelicht met Bijbelteksten. Het onderwijzende element in deze autobiografie is nadrukkelijk aanwezig; er ligt meer de nadruk op dan op het door Bakker beleefde. Het boekje heeft onder andere invloed uitgeoefend op J. van Leeuwen Pzn.

Het gebeurde in Bakkers leven had gevolgen. Hij begon zijn huis te reformeren, de gezelschappen in zijn omgeving te bezoeken. Van de Hervormde Kerk keerde hij zich af: hij kon zich niet herinneren 'dat hij daarin ooit iets aan zijn ziel ondervonden had, noch tot ontdekking, noch tot vertroosting.' Het plan kwam bij hem op om zich aan te sluiten bij de afgescheidenen, maar voordat hij er toe over ging, vroeg hij gedurende een week dagelijks om de Goddelijke goedkeuring over zijn voornemen.

Toen hij evenwel naar Goes zou gaan om zich aan te sluiten, kwam hem voor Galaten 5:1: 'Staat dan in de vrijheid, met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en wordt niet wederom met het juk der dienstbaarheid bevangen.' Bakker interpreteerde dit als een verwerping van de vrijheidsaanvraag van de afgescheidenen bij de koning voor hun godsdienst oefeningen en zodoende zag hij af van aansluiting.

Kort hierop kreeg hij meer licht in de kerkelijke situatie, met name in de breuk van de kerk. Daar stond hij 'als de schuldigste uit gans Nederland.' Acht dagen lang verkeerde hij 'onder mijn schuld en onder het ongenoegen Gods... ziende hoe ik met gans Nederland van de Heere afgeweken was.' Tot hij vergeving mocht ontvangen: 'Op dat ogenblik viel alle kerkschuld weg, en het was mij alsof ik in het huis der kerke werd opgenomen. Alzo werd ik vrij in God gesteld.'

In deze toestand werd hij tevens gewezen op ds. L.G.C. Ledeboer en per brief verzocht Bakker hem om in 's-Gravenpolder te komen. Hij kwam en vroeg Bakker naar zijn bekering en zijn kerkelijk standpunt. Bakker vertelde daarop wat hem overkomen was en verklaarde vervolgens dat hij 'van hart verenigd was met allen, die als de grootste der zondaren uit de "hedendaagse kerk" waren uitgeleid en die verwaardigd waren geworden om met hun kerkschuld aan de voeten van Jezus te komen.' Ledeboer viel hem hierin bij en institueerde een gemeente in 's-Gravenpolder waarvan Bakker diaken werd.

In 1851 wist Bakker zich tot het predikambt geroepen. Hoewel hij er zeer in bestreden werd, kon hij het niet tegenstaan. Soms als hij moest lezen, sprak hij over 'hetgeen er

nodig was om gekend te worden tot zaligheid.' In hetzelfde jaar verzocht hij tevens ds. H.J. Budding om voor te gaan. Het werd geen succes. Als een van de eersten bespeurde Bakker in Buddings prediking tendensen die niet rechtzinnig waren. De tijd en de afval van Budding zouden aantonen dat hij niet verkeerd gezien had. Wel trok Budding na zijn vertrek naar Goes veel gemeenteleden uit 's-Gravenpolder mee, zij het dat die later wel weer terugkwamen.

Bakker ging ook in andere gemeenten voor en op een Algemene Vergadering, nadat hij door een aantal gemeenten beroepen was, vroeg Ledeboer hem hierover, en verklaarde dat hij hem gaarne wilde bevestigen als predikant. Bakker weigerde echter vanwege 'het ongenoegzame' dat hij daartoe in zich bevond.

Na het overlijden van ds. Ledeboer kwam het in de gemeenten tot een conflict tussen Bakker en ds. P. van Dijke. Bakker had een aanmerking gemaakt op een preek van Van Dijke, betreffende de rechtvaardigmaking, en hoewel het bijgelegd werd, kwam er kort daarop weer verwijdering na laster door een kerkenraadslid. Bakker moest herroepen, aldus Van Dijke, en deze bedankte tevens voor de gemeenten die Bakker in het conflict steunden. Dat waren 's-Gravenpolder, Axel, Borssele, Stavenisse e.a. Ondanks pogingen tot verzoening, bleven Van Dijke en Bakker, bij hun standpunten.

De Bakkerianen, zoals de volgelingen van Bakker genoemd werden, zij het niet geheel terecht, aangezien Bakker in verband met zijn kerkelijk standpunt tegen een naam voor zijn gemeenten was, hadden nu geen predikant meer en waren uitgesloten van de bediening van de sacramenten. Na enige tijd geholpen te zijn door ds. A. Verhey, werd Bakker overgebogen om het beroep van de gemeenten aan te nemen. Moeilijkheid was nu nog de bevestiging. Met een beroep op Mattheüs 3:13-15, de doop van Johannes, waar de mindere de meerdere bevestigde, besloot men de bevestiging door ouderlingen te laten geschieden. Op 18 oktober 1865 ging oefenaar M. Luijk van Stavenisse in de betreffende dienst voor, met als tekst 2 Timotheüs 4:2; Bakker deed vier dagen later zijn intrepredicatie uit de woorden Kolossensen 4:3.

Aanvankelijk preekte ds. Bakker op zijn eigen hofstede, later bouwde men een kerk, die op 17 oktober 1869 in gebruik genomen werd met een preek over Genesis 32:10. Vanuit 's-Gravenpolder diende Bakker de andere gemeenten en diegenen die zich later bij hem aansloten. Bedeeld met een krachtige stem, die zelfs in de grootste schuur overal goed hoorbaar was, preekte hij elke zondag driemaal en daarnaast in de week nog enige keren. Hij sprak 'ongemeen rad' en zijn diensten duurden meestal rond de anderhalf uur. Zeer onderscheidend was zijn preken: 'Nimmer modderde hij het werk Gods en dat des mensen onder of door elkaar. Steeds trachtte hij God op het hoogste te verheerlijken en de mens met al zijn verwaandheid op het diepste te vernederen.'

Toch, ondanks de vele keren dat hij is voorgedaan, is er maar één volledige preek van hem overgeleverd. Die werd na zijn dood uitgegeven.

Eén predikant heeft Bakker bijgestaan in zijn werkzaamheden. Dat was ds. W.C. Wust, die uit Lodi, Amerika, beroepen was. In 1879 kwam hij naar zijn nieuw standplaats Nieuw-Beijerland.

Na ruzies daar, nam Wust weer een beroep aan naar zijn vorige gemeente, waar hij in 1881 aankwam. Met andere predikanten, zoals A. Verhey en E. Fransen kwam het niet tot blijvende samenwerking.

De werkzaamheden in de gemeenten vielen wel eens zwaar. Bakker moest veel bemiddelen in conflicten, zo ook ten aanzien van Marinus Ruben, die tijdens Bakkers leven enige tijd geoefend heeft, en in meer andere gevallen. Daarnaast kwam een groot deel van de organisatie op zijn schouders terecht. De gemeenten kwamen tweemaal in een jaar bijeen in Algemene Vergaderingen, waarop de belangrijkste beslissingen

genomen werden. Het is opvallend dat alleen van deze vergaderingen notulen bekend zijn; notulen van kerkenraadsvergaderingen werden in de regel niet gemaakt. Belangrijke beslissingen nam men over het onderwijs en kerkordelijke kwesties. Treffend ten aanzien van dit laatste is, dat de D.K.O. niet doorslaggevend was.

Naast deze punten is het van belang op te merken dat een naam van het kerkverband boven de notulen ontbrak. Zoals al gezegd hing dat samen met Bakkers kerkelijk standpunt: 'Alle benamingen, oprichtingen, sekten, kerken, genootschappen en vormen werden door hem verworpen en te licht geacht, wanneer die niet op het fundament der Profeten en Apostelen gegrond waren en wanneer Jezus Christus er niet de uiterste hoeksteen van was. Of men zich nochtans al gereformeerd of Oud- Nieuw- of Christelijk Gereformeerd heette, dat betekende niet met al, wanneer men dit fundament miste. Of men zich al doopte met de naam van Afscheidene, Ledeboriaan, Bakkeriaan, of met welken anderen naam ook, kan iemand evenmin baten alsof men Zichzelf vrijgeest of libertijn noemde, zolang men door het waarachtig zaligmakend geloof niet ingelijfd was in de Een Heilige Algemeen Christelijke Kerk.' Dit standpunt - verwoord door een van zijn vrienden - werd door weinigen in zijn gemeenten begrepen. Bakker legde het verder ook niemand op en het was eerder een belemmering tot het vergroten van het ledental van zijn gemeenten, dan dat het leden toebracht. Zijn kerkelijk standpunt is er verder ook de oorzaak van geweest dat hij veel verguizing ondervonden heeft. Immers, voor Bakker was er een oude Gereformeerde Kerk geweest waaraan God vele voorrechten geschonken had, zoals de belijdenisgeschriften, godzalige predikanten en op Gods Woord gegronde inzetten. Deze kerk was te niet gegaan, niet in de eerste plaats door het reglement van 1816, maar omdat hij, Daan Bakker, 'en onze vaders zo diep van de Heere waren afgeweken.' Daar was hij door zijn kerkschuld bij bepaald en hij had er verzoening voor mogen ontvangen; maar het ontnam elke mogelijkheid om een eigen nieuw kerk te stichten. Het is begrijpelijk dat velen in zijn tijd anders dachten.

Van Bakker zijn enkele **geschriften** bekend.

Het eerste was zijn bekeringsgeschiedenis, Gods grote barmhartigheid verheerlijkt aan een overtreder van al Zijn geboden, 's Gravenhage 1871.

Hij was tot de uitgave overgegaan na 'onderscheidene malen ernstig en dringend aangezocht en aangespoord' te zijn. Datzelfde wordt gezegd aanleiding te zijn geweest van twee brieven in brochurevorm die, hij het licht deed zien. De eerste, Schibboleth of Sibboleth is een uiteenzetting van wat Bakker als het meest kenmerkende zag van de gereformeerde leer. Deze zag hij als niet gereformeerd, 'die de Heere niet als de Vinder, aanvanger en voleinder der zaligheid voorstellen; allen, die Hem, als een soeverein en vrijmachtig God in het zaligen van arme zondaren willen beknibbelen; allen, die de eeuwige verkiezing niet op de voorgrond stellen, waaruit alle heil en zaligheid voortvloeit, of die de daaruit voortvloeiende leer der zaligheid tegen lopen.'

De tweede brief, De arbeiders in de wijngaard des Heeren (..) sloot hierbij aan. Hierin gaf Bakker zijn visie op de nieuwtestamentische ambten en met name op de kenmerken van de ware en de valse leraars. Na zijn dood verscheen nog een preek over Jeremia 31, met een aantal brieven en wat verhandelingen.

Ds. Daniël Bakker overleed op 25 november 1885 in zijn huis in 's-Gravenpolder, nadat hij al enige tijd niet meer in staat geweest was om voor te gaan, na 'een smartelijk lijden'. Zijn ouderling L. Hubregtse sprak bij de begrafenis.

Geschriften

Gods grote barmhartigheid verheerlijkt aan een overtreder van al Zijn geboden, 's-Gravenhage 1871.

Schibboleth of Sibboleth. Beantwoording van de vraag: Hoe denkt gij over het wezen van de godsdienst dergenen, die tegenwoordig de naam Gereformeerd voeren? Vervat in een brief geschreven door D. Bakker, Gereformeerd leraar te 's-Gravenpolder, Goes 1881.

De arbeiders in de wijngaard des Heeren. Of tweede brief over de godsdienstige toestand van onzen tijd, strekkende ter aanvulling en nadere verklaring van de brief: Schibboleth of Sibboleth' door D. Bakker. Gereformeerd leraar te 's-Gravenpolder, Goes 1881.

Een predicatie over Jeremia 31:11 benevens enige verhandelingen en brieven en voorvallen in het leven van de eerwaarden leraar Ds. D. Bakker (..), Rotterdam 1918.
H. Florijn

2A. Predicatie over Jeremia 31: 11
door Ds. D. Bakker

Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen die sterker was dan hij.

Psalm 119: 83

Lezen: Jeremia. 31: 1 - 20

Psalm 89: 3 en 4

Psalm 68: 11

Psalm 138: 4

David, de man naar Gods hart, zei in Psalm 139:7-8: 'Waar zou ik heengaan voor Uw Geest, en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar.' Maar de Heere ziet Zijn volk aan in Christus. Hij ziet hen niet aan in henzelf. Ja, Hij heeft hen al van eeuwigheid aangezien. De Heere Jezus zei tot Nathánaël: 'Eer u Filippus riep, daar gij onder de vijgenboom waart, zag Ik u.' Hij ziet Zijn volk aan met een oog van ontferming, ook in 'de tijd der minne'. Hij ziet hen aan met een oog van liefde, om hun Zijn weldaden te schenken en toe te passen. In al hun wederwaardigheden, in al hun tegenspoed en tegenloop op aarde, handelt Hij met hen als met Zijn discipelen aan de zee van Tibérias. Toen zij de gehele nacht visten en niets vingen, zag Jezus hen, en Hij wist wat ze ontbeerden en Hij vergoedde het door hun een rijke vangst te geven (Joh. 21:6). Hij ziet Zijn volk aan met een oog van barmhartigheid, om al hun noden en behoeften te vervullen naar ziel en naar lichaam. David bad: 'Zie mij aan, wees mij genadig, naar het recht aan degenen die Uw Naam beminnen (Psalm 119:132).

Och, arme kinderen Gods! Met één opslag van Zijn oog kan Hij u helpen. Hij sloeg Zijn oog op Petrus, toen die tot zulk een grote val gekomen was. Daardoor kwam Petrus tot verootmoediging en werd hij weer in Gods gunst en liefde hersteld. Ja gelovigen, Zijn oog is dag en nacht op u geslagen. Zelfs dan, als u zelf niets van Hem ziet, noch van voren noch van achteren, ziet Hij u. Ook dan, wanneer u deze bange klacht weleens uitstort: 'De Heere heeft mij verlaten, en met de Psalmist moet zeggen: 'Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten, en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Sela' (Psalm 77:8-10).

Och, arm kind van God, in druk, in lijden, in tegenspoed, in de verberging van Gods vriendelijk aangezicht, in al uw on- en wangestalten, in uw zware strijd, ja, in alles wat u wedervaart, is Zijn oog op u. Hij zal u niet laten verzocht worden boven vermogen, maar met de verzoeking ook de uitkomst geven. Zie daar het grote voorrecht van degenen, die deelgenoot mogen zijn van deze belofte. Een voorrecht zowel van Gods Kerk in het algemeen, als voor iedere gelovige of elk lid van de Kerk in het bijzonder. In onze tekst, welke wij u hebben voorgelezen, wensen wij dit nog nader te bezien:

'Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen die sterker was dan hij.'

Met 's Heeren hulp wensen wij over de volgende drie zaken te spreken:

1. Over de slavernij van Gods volk: want als zij geen slaven waren, hadden zij geen vrijkoping nodig;
2. Over Hem, Die hen vrijkocht: de HEERE heeft Jakob vrijgekocht;
3. Over de weldaad: Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen die sterker was dan hij.

1. De slavernij van Gods volk

Ten eerste: wij hebben u de slavernij voor te stellen van Gods volk of van Jakob, onder welke benaming Gods Kerk hier voorkomt. Door de zonden zijn wij schuldenaars bij God geworden. Duizenden ponden schuld hebben wij bij Hem gemaakt, maar geen cent hebben wij om te betalen. Ook al zou de Heere ons in Zijn lankmoedigheid nog jaren achtereen willen dragen en sparen en ons uitstel verlenen, toch zal er eenmaal betaling moeten komen; hetzij door onszelf, hetzij door een Ander. God doet geen afstand van Zijn recht. Zullen wij van de schuld ontheven worden, dan is er een vrijkoping nodig, want de schuldlige, die zelf niet kan betalen, zal God geenszins onschuldig houden.

Ten andere: de mens is door de zonden onder de slavernij van de satan gekomen, zodat de duivel onze heer en vader is geworden. Jezus zei in Johannes 8:44: 'Gij zijt uit de vader de duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen. Die was een mensenmoorder van de beginne, en is in de waarheid niet staande gebleven; want geen waarheid is in hem. Wanneer hij de leugen spreekt, zo spreekt hij uit zijn eigen; want hij is een leugenaar en de vader derzelve leugen.' Daar ligt de mens in de strikken, gebonden in de ketenen van onkunde. Hij verbeeldt zich dat hij rijk is, want hij zegt nog: 'Ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek.' Maar wat zegt de Heere? 'En gij weet niet dat gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt' (Openb. 3:17).

Hij is niet alleen een slaaf, maar ook een gewillige slaaf van de duivel, en een onwillige om vrijgemaakt te worden. In Johannes 5:40 zegt de Heere Jezus: 'En gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben.' Hij is een vijand van God, zoals zijn vader de duivel, en een vijand van al wat Goddelijk is: van Gods Woord, van Gods Kerk en van Gods volk. Ja, hij waagt het zelfs om tegen God te strijden met dikke, hoogverheven schilden. Hij spreekt God en Zijn Woord tegen in Diens soevereiniteit en vrijmacht in het zaligen van zondaren.

We zien dit zelfs bij de apostel Paulus vóór zijn bekering. Met al zijn godsdienst en met zijn vaste overtuiging God daarmee een dienst te doen, was en bleef hij een volslagen vijand van God en Christus tot 'het uur der minne' toe. Dat zijn en blijven wij van nature allen, zolang wij niet met God verzoend worden, zoals we ook lezen in Romeinen 5:10: 'Want indien wij vijanden zijnde, met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven.' De zondaar zit in een gevangenis met ketenen en boeien gebonden. Dan is er een ontbinding en losmaking nodig door een, 'die sterker is dan hij, zoals we lezen in Jesaja 42:7: 'Om te openen de blinde ogen, om de gebondene uit te voeren uit de gevangenis, en uit het gevangenhuis hen die in duisternis zitten'

De zondaar ligt ook onder de macht van de geestelijke dood: 'Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde waarmede Hij ons liefgehad heeft. Ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus (uit genade zijt gij zalig geworden)' (Ef. 2:4-5). De zondaar ligt dood voor alles wat Goddelijk is. Ja, zolang hij niets anders bezit dan alleen natuurlijk verstand, ligt hij dood voor alle geestelijke zaken. Dit vindt men duidelijk in 1 Korinthe 2:14: 'Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want ze zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden.'

De mens is ook in een staat van onwil, zoals we lezen in Johannes 5:40: 'En gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben.' Ons verstand is door de zonde verduisterd en onze wil is verkeerd. Al was de hemel voor ons geopend, wij keerden ons ervan af. De hemel is ons element niet meer. Onze aard en onze staat zijn aards; de mens is 'uit de aarde aards.' Wij hebben van nature niets in ons, wat het in de hemel zou kunnen uithouden, tenzij in ons een nieuw deel door God wordt geschonken. Of, zoals Jezus sprak tot Nicodémus: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien (Joh. 3:3).

Och mens, waar zult u met uw vrije wil belanden, indien God niet 'in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen? (Phil. 2:13). Het is alleen uws Vaders wil en welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven (Luk. 12:32). Het is alleen de wil en het welbehagen van de Zoon, Die hen gekocht heeft en Die Zijn verlossingswerk aan de zondaar toepast. Hij is het, Die niet wil dat zij in het verderf zullen nederdalen, omdat Hij voor hen verzoening heeft gevonden. Het is ook alleen de wil en het welbehagen van de Heilige Geest, Die in hen werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen. De Heilige Geest, Die het ook zal volbrengen, en Die bij hen zal blijven in der eeuwigheid. Zo wordt een arme zondaar zalig, niet om eigen wil, maar om de wil van de drie-enige God. Onze vrije wil, wil God laten bukken voor ons, arme wormen en maden, maar Gods wil doet het arme wormpje bukken in stof en as voor de hoge God. De vrije wil verheft alleen zichzelf. Gods wil verhoogt God drie-enig op het hoogst, en vernedert de mens op het aller-diepst. Ach mensen, al wat uit onze gevallen natuur voorkomt, is niet bestand tegen de grote eeuwigheid! Het beste van 's mensen werk is slechts als een wegwerpelijk kleed en het zijn blinkende zonden voor God. God de Heere zal alleen Zijn eigen werk goedkeuren en niet het onze.

Wij zijn ook in een staat van onmacht. Er is in de mens niets overgebleven, wat enig vermogen ten goede heeft. Wij zijn werkelijk van alle geestelijke gaven ontbloot. Daarom moeten wij noodzakelijk met Gods gaven bedeed worden, wil er iets van ons terecht komen, zoals we lezen in Romeinen 11:29: 'Want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk.' Wij moeten alles wat ter zaligheid nodig is uit Christus Jezus ontvangen, zoals Psalm 68:19 zegt: 'Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen, om bij U te wonen, o HEERE God!' Zelf is de mens niet meer bij machte om naar God te zoeken: 'Er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt; allen zijn ze afgeweken, tezamen zijn ze onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe' (Rom. 3:11 en 12). Daar ligt nu het ganse menselijke geslacht in een grondeloze diepte van ellende. Daar hebben wij onszelf ingestort! Wij zijn arme slaven geworden van de duivel, van de wereld en van de zonde, en ons einde zal zijn in het eeuwige verderf!

Ziedaar toehoorders, is er nu geen vrijkoping nodig?

2. Nu ons tweede punt: *De HEERE heeft Jakob vrijgekocht*

Hier wordt gesproken van de HEERE, de Jehovah, Die Zijn eer aan geen ander geeft, noch Zijn lof aan de gesneden beelden (Jes. 42:8). Met die Naam wordt onze gezegende Middelaar Jezus ook vereerd, omdat Hij in één zelfde Wezen is met de Vader. Daarvan Jeremia getuigt in hoofdstuk 23:6: 'In Zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël zeker wonen; en dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem zal noemen: De HEERE ONZE GERECHTIGHEID.'

Hij, de Heere Jezus, is ook de HEERE van Zijn Kerk:

Ten eerste: omdat Hij die Kerk van eeuwigheid heeft verkregen;

Ten tweede: omdat Hij die Kerk door een dure prijs heeft gekocht; niet door zilver of

goud, want dat is bij deze koop geen gangbare munt.

De apostel Petrus getuigt daarvan in 1 Petrus 1:18 en 19: 'Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uw ijdel wandel, die u van de vaders overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam.' Op Zijn tijd komt Hij ook werkelijk Zijn volk te verlossen, namelijk als het 'de tijd der minne' is, zoals we lezen in Ezechiël 16:6: 'Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef.' En vervolgens in Ezechiël 16:8a: 'Als Ik nu bij u voorbijging, zag Ik u, en zie, uw tijd was de tijd der minne.'

Zo is het ganse werk van onze zaligheid het eigen werk van de HEERE. Hij kocht Zijn volk en verlost hen ook.

Dat heeft Hij reeds van eeuwigheid op Zich genomen, in dat eeuwige vredecontract met de Vader, in de eeuwige raad des vredes. Daarin heeft Hij vrijwillig op Zich genomen om alles te verdienen, te verwerven en toe te passen wat tot de eeuwige behoudenis en zaligheid van Zijn volk nodig is.

Ten tweede: bij Zijn komst in de wereld heeft de Heere Christus het grote werk der verlossing aanvaard en geheel volbracht. Dat duurde van Zijn kribbe tot aan het kruis op Golgótha, waar Hij uitriep: 'Het is volbracht!' Zowel door lijdelijke als dadelijke gehoorzaamheid heeft Hij dat grote werk der zaligheid voltooid en voleindigd, volgens Johannes 17:4: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen.' Alzo heeft Hij voor al de uitverkorenen, die Hem van de Vader gegeven zijn, door Zijn dadelijke gehoorzaamheid alles volbracht en door Zijn lijdelijk gehoorzaamheid alle straffen gedragen die zij onderworpen waren. Daarvan getuigde reeds de evangelische Jesaja: 'Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden' (Jes. 53:5). Blijkt hier niet uit dat de Heere Jezus alle straffen gedragen heeft? Ja, kinderen van God, de straf is gedragen, de gramschap van God de Vader tegen Zijn verkregen volk is gestild en Zijn toorn is geblust! Daarom horen wij Hem, de Verbonds Jehovah, in Jesaja 54:9 getuigen: 'Want dat zal Mij zijn als de wateren Noachs, toen Ik zwoer dat de wateren Noachs niet meer over de aarde zouden gaan; alzo heb Ik gezworen dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal.'

Daarom, arme kinderen Gods, al hetgeen u hier op aarde nog overkomt en wedervaart, zijn slechts vaderlijke kastijdingen, opdat u Zijn heiligheid deelachtig zou worden. Daarvan lezen we in Hebreëen 12:6: 'Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijken zoon dien Hij aanneemt.' En in Hebreëen 12:10b: 'Maar Deze kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijner heiligheid zouden deelachtig worden.' Al het richterlijke is eruit weg, Zijn toorn is afgekeerd en nu vertroost Hij ons met de woorden van Jesaja 12:2: 'Zie, God is mijn Heil, ik zal vertrouwen en niet vrezē; want de HEERE HEERE is mijn Sterkte en Psalm, en Hij is mij tot Heil geworden.'

Wel zeggen wij dat het soms kan voorkomen, dat het in het gevoel van een kind van God zo schijnt te zijn dat de Heere hun Rechter nog is, ja, alsof Hij nog op hen toornt. Maar volk van God, ons gevoel is de grond niet. Alleen Gods Woord bevat de grondslag van onze zaligheid. Dat u soms in uw hart zo veroordeeld kunt zijn, moet u daaraan niet toeschrijven. Dat het u zo toeschijnt, spreken wij niet tegen, maar er staat in 1 Johannes 3:20: 'Want indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen.'

Het is wel degelijk waar dat in Jesaja 35:22 geschreven staat: 'Want de HEERE is onze Rechter, de HEERE is onze Wetgever, de HEERE is onze Koning, Hij zal ons

behouden.' Maar merkt u het onderscheid niet op? Ziet u niet, dat de Heere daar voorkomt, zowel voor Gods Kerk in het algemeen als voor iedere gelovige in het bijzonder, als hun Rechter in dezelfde betrekking als waarin Hij ook hun Wetgever en Koning is? Wij zijn immers veel te klein en te machteloos, om onze zaken die wij hier op aarde hebben te doen, zelf te kunnen verrichten! Maar hier wil de Heere hebben dat wij al de smaad- heden, verachtingen en beledigingen, die ons hier menigmaal ten deel vallen, in Zijn hand zullen geven. En in dit opzicht blijft Hij onze Rechter. Maar de Borg Jezus heeft door Zijn dadelijke gehoorzaamheid de ganse wet vervuld. Die Goddelijke wet, waarvan aan de eerste Adam op de onderhouding en volbrenging ervan, het eeuwige leven was beloofd en toegezegd, zoals geschreven staat: 'Doe dat, en gij zult leven!'

De tweede Adam, heeft die wet vervuld en daardoor van de Vader het recht verkregen om al degenen die Hem van de Vader gegeven zijn, de uitverkorenen, in de Zoon van Zijn eeuwige liefde het eeuwige leven te geven. Wij vinden dat in Johannes 10:28: 'En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken.' Hiervan ervaart iedere gelovige op aarde reeds de eerstelingen, zoals Romeinen 8:23 zegt: 'En niet alleen dit, maar ook wij zelve, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelve, zeg ik, zuchten in onszelf, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams.'

Ten derde: wat deze zaak aangaat, vragen wij eerst: wie zijn het, die door de HEERE vrijgekocht en verlost zijn? Onze tekst zegt: Jakob! Het is Jakob, door wie wij, zoals we reeds hebben gezegd, Gods ganse Kerk verstaan, zowel in het Oude als in het Nieuw Testament. Merk hier wel goed op, toehoorders, dat de Heere zegt: 'Jakob heb Ik vrijgekocht.' Dus niet de Filistijnen, niet Ezau, niet Farao of Judas, maar Jakob.

Wie deze Jakob was, onder wiens benaming Gods Kerk hier en elders in het Woord voorkomt, is genoegzaam bekend. Hij was de zoon van Izak en Rebekka. Hij en zijn broer Ezau waren tweelingen. Zij waren beiden onder één hart gedragen: beiden waren uit dit godzalige ouderpaar geboren. Maar wat ze beiden óók waren? Kinderen des toorn en der vervloeking, in zonden ontvangen en geboren, zoals alle andere mensenkinderen.

O, nee toehoorders, het geldt niet dat wij uit vrome ouders zijn geboren. Wij worden uit vergankelijk zaad geteeld. Om gelukkig en zalig te worden, moeten we uit een onvergankelijk zaad geteeld worden, naar 1 Petrus 1:23: 'Niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord Gods.' Dus ook Jakob was een zondig adamskind, een kind van vloek en toorn, zoals ook Ezau. Dit toonde hij immers in alles wat hij ondernam. Hij was een leugenaar en een bedrieger, en ook een vertrap- per en overtreder van Gods heilige wet. Kortom, een vervloekte zondaar, zoals wij van nature allen zijn. Ach, op dat gebied is er geen onderscheid! Wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. Wij kunnen uitwendig veel verschillen, de een is een roekeloze, de ander een godsdienstige zondaar, maar in de grond van de zaak zijn wij allen dezelfde goddelozen. Godloos, dat wil zeggen: los van God of zonder God. Wij zijn verdorven vaten, waarin niets goeds woont.

Gij zult zich wellicht afvragen: waarin bestond dan het onderscheid tussen Jakob en Ezau, en tussen de mensen in het algemeen?

Ja vrienden, dit onderscheid bestond niet in iets wat zij van of uit zichzelf hadden, maar enkel en alleen in de liefde Gods! Daarom staat er in Jeremia 31:3: 'De HEERE is mij verschenen van verre tijden. Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.' En in Romeinen 9:13 lezen wij:

'Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat.'

Datzelfde is immers, o arme kinderen van God, ook bij ons allen de enige grond van onze zaligheid! Wanneer wij met hemels licht bestraald worden, kunnen we nimmer een andere oorzaak vinden dan alleen Gods soeverein welbehagen en Zijn eeuwige liefde; dat is de enige grondslag, nietwaar?

O, hoe menigmaal bent ge u in eeuwige verwondering moeten wegzinken, dat het zo'n vrijmachtig Wezen behaagde om u uit die grote hoop van mensen af te zonderen, en duizenden die in uw oog beter waren dan u, voorbij is gegaan! Dat Hij juist aan u, ellendige en snode zondaar, Zijn gunst heeft willen schenken! Wellicht hebt u menigmaal uw afkomst overzien en uw voorgeslacht nagegaan. Wellicht was ook uw moeder een Hethitische en uw vader een Amoriet (Ezechiël. 16:45). Dat doet u immers bij tijden en ogenblikken in aanbidding en verwondering zo diep voor God wegzinken, zodat u met de apostel Paulus moet uitroepen: 'O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn zen oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen (Rom. 11:33).

Ach, een arm kind des Heeren heeft niets anders dan een soeverein, enig en drie-enig God tot zijn eeuwige gelukzaligheid! Daarom zal de Heere alleen van hen de eer en de verheerlijking ontvangen. Hier op aarde al stamelende, maar in de eeuwigheid volmaakt, wanneer zij hun kroon aan de voeten van de gezegende Middelaar zullen neerwerpen, zeggende: 'Gij, Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht' (Openb. 4:11). 'Want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed' (Openb. 5:9).

Maar de Heere heeft hen niet alleen gekocht, Hij heeft hen ook verlost, zegt ons derde punt: 'uit de hand desgenen die sterker was dan hij.'

3. Verlost, uit de hand desgenen die sterker was dan hij

Hier wordt gewag gemaakt van een hand, want er staat: 'En heeft hem verlost uit de hand desgenen die sterker was dan hij.' De hand waarmee men werkt, waarin doorgaans de meeste kracht zit, waardoor men grote en zonderlinge dingen kan doen, is een zinnebeeld van kracht en vermogen. Daarvan lezen we in Psalm 118:16: 'De rechterhand des HEEREN is verhoogd, de rechterhand des HEEREN doet krachtige daden.' Zo moeten wij door 'de hand, waarvan in onze tekst gezegd wordt dat die sterker is dan Jakob, in het algemeen verstaan alle macht en alle geweld van alle geestelijke vijanden van Gods volk. Meer in het bijzonder ziet het op:

ten eerste: de macht van de duisternis;

ten tweede: de macht van de zonde;

ten derde: de macht van de wereld;

ten vierde: de macht de wet, waarvan de vloek de zondaar verschrikt en verbrijzelt;

ten vijfde: wel in het bijzonder de satan, die een 'sterke' wordt genoemd, zoals wij vinden in Jesaja 40:10: 'Zie, de Heere HEERE zal komen tegen de sterke en Zijn arm zal heersen; zie, Zijn loon is bij Hem en Zijn arbeidsloon is voor Zijn aangezicht.' En niet minder in Jesaja 29:24-25: 'Zou ook een machtige de vang ontnomen worden, of zouden de gevangenen eens rechtvaardigen ontkomen? Doch alzo zegt de HEERE: Ja, de gevangenen des machtigen zullen hem ontnomen worden, en de vang des tirans zal ontkomen; want met uw twisters zal Ik twisten en uw kinderen zal Ik verlossen.'

Dus het behaagt de HEERE, Die hen vrijgekocht heeft, hen ook te verlossen; op Zijn tijd te verlossen, in het uur van Gods welbehagen. Dat mocht Jakob ondervinden en dat mogen al Gods kinderen ondervinden. Van Jakob lezen wij in Genesis 28:11-15 dat de Heere hem Zijn gunst betoonde: 'En hij geraakte op een plaats waar hij vernachtte, want de zon was ondergegaan; en hij nam van de stenen dier plaats, en

maakte zijn hoofdpeluw, en legde zich te slapen te dierzelfer plaats. En hij droomde; en zie, een ladder was gesteld op de aarde.' Dan volgt verder: 'Ik ben de HEERE, de God van uw vader Abraham en de God van Izak; dit land, waarop gij ligt te slapen, zal Ik u geven en uw zaad. En uw zaad zal wezen als het stof der aarde, en gij zult uitbreken in menigte, westwaarts en oostwaarts, en noordwaarts en zuidwaarts; en in u en in uw Zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden. En zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal waar gij heentrekken zult, en Ik zal u wederbrengen in ditzelve land; want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben hetgeen Ik tot u gesproken heb.'

Ziedaar, mijn vrienden! Daar kwam voor Jakob de gouden keten van de eeuwige verkiezende liefde van God vanuit de hemel op de aarde afdalen. Daar begon de Heere in Jakob het werk der genade. Ik zeg: in Jakob, die anders nooit en te nimmer naar God zou hebben gezocht of gevraagd. Daar hebt u nu een voorbeeld dat Heere alléén de Oorzaak, de Oorsprong en het Begin van het ganse werk der genade is.

En voorzeker, gelovige uitverkorenen, zo was ook voor u de plaats en tijd bepaald, toen u tot jaren van onderscheid gekomen was, dat de Heere u Zelf opzocht en Zijn krachtadig en onweerstaanbaar werk in u begonnen is.

Dat Hij ook u, evenals Jakob, kwam te verlossen:

Ten eerste: uit de macht van de duisternis, volgens Kolossensen 1:13: 'Die ons getrokken heeft uit de macht der duisternis, en overgezet heeft in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde.' Ja, daar verlost Hij hen van, zoals ook Paulus getuigt in Efeze 5:8: 'Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere; wandelt als kinderen des lichts.'

Ten tweede: van de zonde. U werd van dode nu levende zondaren, volgens Eféze 2:1: 'En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden.'

Ten derde: van de wereld. Beminde u voorheen de wereld met al haar lusten en begeerlijkheden, nu bent u daar haters van geworden.

Ten vierde: van de wet. Thans bent u verlost van de verdoemende kracht van de wet en hebt u Gods geboden, als een regel van uw leven, van ganser hart leren liefhebben.

Ten vijfde: van de satan. Oefende hij voorheen al zijn macht op u uit en was u zijn gewillige dienaar? Nu moet hij wijken, nu bent u zijn volgeling niet meer. En hoewel u nog niet van zijn kwellingen en verzoekingingen ontheven bent, hebt u toch deze vaste belofte: 'En de God des vredes zal de satan haast onder uw voeten verpletteren' (Rom. 16:20).

Ziedaar, mijn toehoorders, u kort en naar ons vermogen iets van deze waarheid meegedeeld.

Zingen: Psalm 68: 11 (Datheen)

*Het is God, Die in stukken breekt
Den kop, ja in de grond versteekt
't Getal onzer vijanden,
Hij zal gans breken en verslaan
Dat hoofd dergenen, die voortgaan
In haar zonden en schanden.
God spreekt: Mijn uitverkoren al
Uit Basan Ik verlossen zal*

*(Die nu is zeer hoogmoedig);
Ik wil ze fraai ende gezond
Uit des meers allerdiepsten grond
Trekken met Mijn hand goedig*

Toepassing

Hoe staat het in dit verband met ons? Mogen wij allen, zoals wij hier tegenwoordig zijn, zeggen: ook ons heeft de HEERE verlost uit de hand desgenen die sterker is dan wij? En weet u het, wie er sterker is dan u? Hebt u ooit ondervonden wie het zijn die u te sterk waren? Hebt u, door de verlichting van de Heilige Geest, uw geestelijke gebondenheid, uw geestelijke blindheid, uw geestelijke slavernij al leren kennen? Of zoekt u de duisternis nog, omdat u bevreesd bent dat uw werken openbaar zullen worden?

Och mens, och mens, bedrieg uzelf toch niet voor de eeuwigheid! Bedenk toch dat, zolang u daarvan uw grond maakt voor de eeuwigheid, uw wijsheid niets anders is dan dwaasheid en uw licht enkel duisternis! Want u bent van nature verduisterd in het verstand, vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in u is, door de verharding van uw hart. Al mogen uw deugden nog zo schoon lijken, u zult er niet mee voor God kunnen bestaan, Die de harten kent en de nieren proeft. Is de zonde u weleens tot een last geworden, te zwaar om te dragen? David moest dat ondervinden in Psalm 38:5: 'Want mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden.' Of is de zonde u nog een lekkere bete? Bent u reeds met al uw schulden en zonden ingevallen voor God, zodat Hij u rechtvaardig kon verstoten van voor Zijn heilig aangezicht? O, bedenk toch: betaald moet er worden ook tot de laatste cent toe, hetzij door uzelf, hetzij door een Ander!

Mogelijk zal deze of gene zeggen: 'Ik heb de zonde al verlaten.'

Maar, hebt u uzelf al verlaten? Want voor de Almachtige bent u niets dan zonde. Hebt u de wereld met al haar schone schijn al vaarwel gezegd? Strijdt u in de kracht Gods al tegen uw lusten en begeerlijkheden? Weet u nog niet dat de droefheid van de wereld de dood werkt, maar de droefheid naar God een onberouwelijke bekering tot zaligheid? O, mocht de Heere u uit genade leren, wat wij van nature niet willen leren. Want alleen uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen.

Bent u al eens door de wet verdoemd voor God? Ach wettische mensen, uw gerechtigheden moeten overvloediger zijn dan die der farizeeën en schriftgeleerden, wilt u ooit in het Koninkrijk der hemelen kunnen ingaan! Al uw deugd en wijsheid is slechts zonde en dwaasheid in Gods ogen. Al uw gerechtigheden zijn slechts een wegwerpelijk kleed; blinkende zonden. De Heere zal in het oordeel tot u zeggen: 'Gaaf weg van Mij, gij vervloekten! Ik heb u nooit gekend als degenen, waarvoor u uzelf hebt gehouden!' Niets anders dan de gerechtigheid van Christus zal u ten dage des verderfs kunnen behouden. Is de satan reeds uw vijand geworden of geeft u nog graag gehoor aan zijn inblazingen? Weet dan, dat hij, die u nu zo gewillig gehoorzaamt, eens met u in het eeuwig verderf hetzelfde lot zal dragen! Eeuwig zult u van God gescheiden zijn en de rook van uw pijniging zal opgaan tot in alle eeuwigheid. Och, dat u in deze uw dag nog mocht bedenken wat tot uw eeuwige vrede dient!

Kinderen Gods, ook tot u nog een woordje: u hebt immers bij aanvang uw geestelijke blindheid, gebondenheid en slavernij, door het licht van de Heilige Geest, leren kennen! Nu reikhalst u immers naar Hem, Die het Licht is en in Wie gans geen duisternis is! U hebt uw walgelijkheid en uw ellendige staat, waarin u door de zonden gekomen bent, leren inzien, en daarom roept u nu uit met David in Psalm 51:4: 'Was

mij wel van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonde.' Bij tijden en ogenblikken is de wereld met al haar lusten en begeerlijkheden u geen speld meer waard! U mag met David wel eens uitroepen: 'Hoe lief heb ik Uw wet! zij is mijn betrachting de gansen dag' (Psalm 119:97). U bidt, u zucht, u worstelt immers tegen de listige omleidingen van de duivel en bidt met de man naar Gods hart: 'Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren!' Welnu, de Heere, Die het goede werk in u begonnen is, zal het ook voleindigen, tot op de dag van Jezus Christus. Hij zal u niet alleen leiden tot aan, maar ook tot over de dood. Hier op aarde zullen alle dingen moeten medewerken ten goede voor degenen, die naar Gods voornemen geroepen zijn. 'Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer' (Jes. 54:10). Hij is de trouw en onveranderlijke God, Die nooit zal laten varen de werken Zijner handen en Die trouw houdt, tot in aller eeuwen eeuwigheid.
Amen!

Zingen: Psalm 138: 4 (Datheen)

*Als ik door angst en tegenspoed
Ben in kleinmoed,
Gij mij verkwikket;
Ook tegen mijn wreedsten vijand
Uw rechterhand
Mij hulp beschikket.
Gij zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier
Zijt Gij gestadig;
Het werk Uwer handen zult Gij
Volvoeren vrij,
O Heer' genadig.*

3. Levensschets Marinus RUBEN, (1840-1910)

Marinus Ruben werd geboren op 11 november 1840 in Axel. Zijn moeder was Jacomina Herrebout, als vader wees zij Annes Ruben aan. Deze had reeds voor de geboorte van Marinus - die hij niet als zijn zoon wenste te erkennen - de huwelijksband met zijn vrouw verbroken en zodoende stond de moeder alleen voor de opvoeding van de drie kinderen die ze had. In grote armoede brachten ze hun jeugd door. Daar er geen sprake was van enige godsdienstige opvoeding, noch van een geregelde kerkgang, stond Marinus onverschillig tegen elke vorm van religie en leefde hij met name rond zijn zestiende jaar zeer losbandig. 'Het was', zo schreef hij later, 'of de duivel, de wereld en mijn boos hart allemaal samen spanden om mij maar te doen zondigen, en ik, helaas, ik volgde alles op.'

Het keerpunt kwam rond 1857, toen er met de komst van een zekere ds. Kroes in Axel een kerkelijke opleving plaatsvond. Ook Ruben werd hierdoor aangetrokken, en daar hij nog niet gedoopt was, besloot hij dat alsnog te laten doen. Het leren van de catechismus zette hem daarbij aan het denken. Toen drie weken na de doop ds. Kroes preekte over het verantwoording afleggen voor de rechterstoel van Christus, 'nam Gods werk een aanvang.'

Ruben begon de vromen in zijn buurt op te zoeken en verdiepte zich in de oude schrijvers, waaronder Groenewegen. Zelfs nam hij, omdat hij naar aanleiding van een voorbereidingspreek van ds. Kroes concludeerde dat hij een bekommerde ziel was, deel aan het Heilig Avondmaal. 'Evenwel de toeëigening miste ik.'

Niet lang hierna, tijdens de voorlezing van een van de geschriften van ds. Ledeboer, was het hem alsof hij 'inwendig voor Gods vierschaar gedaagd werd.' Hier heeft hij let recht Gods ingewilligd, en had er in het minste niets tegen.' Maar daar ontdekte God ook dat Hij gekomen was om zondaars tot bekering te roepen. Onder die genadige ontdekking stortte Hij Zijn liefde in Rubens hart uit, en 'ontvielen daar alle zondenpakken.'

Hoewel hierdoor gesterkt, verklaarde Ruben toch nog Jezus te missen 'in de toeëigenende daad als zijn Borg en Zaligmaker'.

Tot hij op een donderdag - elke nadere aanduiding ontbreekt - God 'als Rigter zonder Borge' ontwaarde en het hem gegeven werd 'die verworven gerechtigheid zo lijdelijke als dadelijke door het geloof aan te nemen en met dezelve tot God de Vader te gaan - en ziet hier toonde God de Vader het welbehagen dat Hij aan mij nam in het offer van Zijn Zoon.'

De zondag daarna 'leidde mij God in de nooit-begonnen eeuwigheid, hoe dat ik een gekende was, van eeuwigheid, om het welbehagen des Vaders: Hoe dat God de Vader de weg uitgedacht had voor mij in Christus Jezus, daar alles in hemel en op aarde geen raad meer voor wist. Hoe dat God hulp besteld had bij een Held' Psalm 89.

Hier toonde ook Jezus, de tweede persoon, hoe dat Hij dit op zich genomen had, om in de volheid des tijds mens te worden en het ganse lijden te ondergaan.

Hier leerde ik ook de Heiligen Geest kennen, dat die het van eeuwigheid op zich genomen had mij naar Gods beeld, inwendig te vernieuwen, ja, mij een nieuw hart en een nieuwen geest te schenken, en wat nog meer is: die weldaden die Jezus verworven had, mij toe te passen. Ziet mijn vrienden, zo mocht ik ondervinden dat mijn ziel bekleed was met de klederen des heils en dat de mantel der gerechtigheid mij was omgedaan.'

Niet lang hierna werd Ruben opgeroepen voor de militaire dienst, een periode waaraan

hij in zijn autobiografie uitvoerig aandacht besteedt. Hij heeft het in 's-Gravenhage waar hij zijn dienstplicht vervulde, niet gemakkelijk gehad. Regelmatig was hij het voorwerp van de spot van de andere soldaten. Wel kwam hij in deze stad, waar hij later zelf ook nog regelmatig zou preken, in contact met andere Bakkerianen, zoals Chrisje Coeland en Jan van Golverdingen.

De band met ds. Bakker, met wie hij al voor zijn dienstitijd in contact was gekomen, bleef verder bestaan en nadat Ruben afgezwaid was, verhuurde hij zich als knecht bij A. Dekker, een geestverwant, in wiens schuur ds. Bakker regelmatig voorging. Beiden hebben ze zitting gehad en later als ouderling (vanaf 1875) en weer later als lerend ouderling. Aan dit oefenen - in 1879 - kwam een einde door problemen in de gemeente Terneuzen.

Intussen was Ruben in verband met zijn huwelijk op 30 juni 1863 met Janneke de Ruyter, van baan veranderd en ging hij met kruidenierswaren de boer op. Hij bleef kerkelijk aangesloten bij ds. Bakker en hij zou in diens gemeenten een grote rol gaan spelen, want toen ds. Bakker in 1885 overleed, liep het in zijn gemeenten al spoedig mis. Het grote conflictpunt betrof de aansluiting bij de dolerenden.

Zo hoog ging deze kwestie, dat het kerkverband uit elkaar ging. Slechts één gemeente, 's-Gravenpolder, bleef in haar geheel over, van de rest 'alleen wat hoofden van gemeenten.' Ook in Terneuzen was de gemeente gescheurd: ouderling Dekker had zich met een gedeelte aangesloten bij de dolerenden, maar Ruben ging met een ander gedeelte diensten beleggen in zijn eigen huis in de Vlooswijkstraat; later nam zijn gemeente in dezelfde straat een verbouwd huis als kerkje in gebruik.

De overgebleven Bakkerianen zochten weer contact met elkaar en verbonden zich op 14 september 1887 opnieuw. Steeds meer kwam Ruben in deze groep op de voorgrond te staan en toen hij eens in 's-Gravenpolder was op een Hemelvaartsdag, werd hem verzocht om voor te gaan. Hij stemde toe en leerde er voor een 'talrijke schaar'. De eerstvolgende vergadering daarna werd hij beroepen als lerend ouderling voor die gemeenten 'die nog in dat beginsel gebleven zijn.'

Op 26 september 1888 werd een beroep op hem uitgebracht als predikant, maar Ruben verklaarde dat hij de vrijmoedigheid miste om het aan te nemen.

Op 14 mei 1889 bleek dat de bezwaren 'door 's Heeren goedheid en tegenwoordigheid weggenomen' waren en mocht Ruben het leraarsambt aanvaarden. Hij werd in zijn werkzaamheden door de vergadering overgenomen en nadat het merendeel van de leden eveneens akkoord gegaan was, werd op een buitengewone vergadering van afgevaardigden van de gemeenten 's-Gravenpolder, Herkingen, Oosterland, Terneuzen en St Maartensdijk besloten om M. Ruben 'door de Ouderlingen der gemeenten in te zegenen of te bevestigen, op grond van ons doorlevende beginsel, naar des Heeren Woord.'

De bevestiging geschiedde daarop door L. Hubregtse, ouderling van 's-Gravenpolder, op 10 juli 1889. Hubregtse nam zijn voorafpraak uit Jesaja 49:3; de tekst was Spreuken 9:1-5. Rubens intredetekst is niet bekend.

Tot zijn dood zou ds. Ruben de enige predikant van de Bakkeriaanse gemeenten blijven. Een verzoek van ds. D. Janse om te verenigen vond geen doorgang 'aangezien er geen vlakheid in de gemeente bestond daartoe.' Wel kreeg hij hulp van oefenaars, eerst van L. Hubregtse, later van G. van der Garde.

Wat de gemeenten betreft, Axel en Wissenkerke onttrokken zich aan het kerkverband; in Leerdam en Schaarendijke heeft hij gemeenten geïnstitueerd.

Gedurende bijna 21 jaren mocht ds. Ruben volgens G. van der Garde, 'als een trouw kruisgezant onzes Heeren Jezus en Zaligmaker, de Heere en Zijn kerke als herder en leraar' dienen. 'De Heere, die goedig is, heeft zijn arbeid, hoe eenvoudig en nederig hij

daar in werkzaam was, niet willen ongezegend laten.'

Vanaf december 1909 begonnen zijn lichaamskrachten af te nemen. Wel bezocht hij nog verscheidene gemeenten waaronder Rhenen-Achterberg. Daar heeft hij zijn laatste ambtswerk verricht op 20 en 27 februari 1910. 'Zijn laatste werk was de Heiligen Doop bedienen in die gemeente.' Zes weken lag hij ziek in Opheusden, toen verzocht hij aan zijn ouderling M. Verschelling om hem naar Terneuzen terug te brengen. Dat gebeurde en circa drie weken voor zijn sterven kwam hij er aan.

Ds. Ruben overleed op 9 mei 1910. Van der Garde voegde eraan toe: 'Hij zal ingaan in de ruste, zij zullen rusten op haar slaapsteden een iegelijk die in Zijn oprechtheid gewandeld heeft' (Jes. 57:2). Op 12 mei 1910 is hij begraven op de begraafplaats van Terneuzen.

Een goede indruk van de wijze waarop ds. Ruben het Woord predikte, kan gekregen worden uit de bundels met preken die hij het licht deed zien. Thema's voor die preken waren de heilsfeiten: de geboorte van Christus, de opstanding en de hemelvaart, enz.

3A. Het doel waartoe Christus in de wereld gekomen is
Predicatie over Lukas 4: 18
door Ds. M. Ruben

Zingen: Psalm 66: 6 (Datheen)

*Gij all' die God vreest, weest toch stille,
 Komt tot mij, hoort en wilt verstaan.
 Want te verhalen heb ik wille,
 Dat goed, dat mij God heeft gedaan.
 Als ik Hem heb gebeden klachtig,
 Hij heeft mij haast verhoord voorwaar;
 Dies heeft mijn tong oorzaak waarachtig
 Hem te loven vrij openbaar.*

Psalm 68: 10

Lezen: Lukas 4: 1- 21

Psalm 45: 1

Psalm 146: 4 en 5

Psalm 66: 6

Gebed: Moge de Heere Zijn Goddelijke zegen schenken in het beschrijven van Zijn waarheid tot Zijn heerlijkheid om Jezus' wil. Amen.

Wij lezen in Jesaja 54:13: 'En al uw kinderen zullen van de HEERE geleerd zijn en de vrede uwer kinderen zal groot zijn.' Dit is een profetie die ziet op de dagen van het Oude en van het Nieuw Testament. Gods volk moet zich dus te allen tijde aan Zijn onderwijs onderwerpen. Of, zoals de tekst zegt: 'van de HEERE geleerd zijn.' Nadat de profeet enkele troostvolle beloften voor Gods volk en Kerk had uitgesproken, zegt hij: 'En. Daarmee geeft hij de vastigheid van de staat van Gods volk en de vastigheid van de beloften te kennen. Hij waarschuwt ervoor om hier niet mis te tasten en zich, door gemis aan onderwijs van God en door vermetelheid, onbeschaamd de beloften toe te passen en zonder hartveranderende genade de koninklijke weg te betreden.

In vers 10 leert de profeet wat voor ieder mens nodig is om als een onderwezene in Gods heiligdom deze weg te bewandelen. 'En, bedoelt de profeet, 'als wij niet door de Heere worden onderwezen, dan verstaan wij de weg naar de hemel niet.' Paulus zegt daarvan: 'De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want ze zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden.'

Onze tekst zegt: '*En al uw kinderen ...*' Dat zijn Gods kinderen uit kracht van het verbond der genade, die uit een eeuwige beschikking tot zaligheid zijn verkoren. Uw kinderen, die als gegeven van de Vader aan de Zoon worden aangemerkt. Uit alle geslachten, talen en volken zullen al die kinderen worden toegebracht. Anders hebt u door een uitwendige belijdenis wel kinderen in de zichtbare kerk, maar die kunnen Gods kinderen, de gelovige bruid van Christus, slechts van één kant bezien; van een zwarte zijde. Daar hebben de eenvoudige zoekende zielen veel van te verduren; die uitwendige belijders weten het altijd beter. Dat komt omdat zij de bezwaren en bekommernissen van het gelovige volk niet kennen, en omdat zij zich met een verstandelijke kennis van de waarheid helpen. ze zijn, zoals men leest van Nimrod, geweldige jagers om 's Heeren volk te jagen en te bemoeilijken. Ze tonen dat zij dit

onderwijs missen, waarvan Jesaja zegt: 'En al uw kinderen zullen van de HEERE geleerd zijn.'

U zult vragen: wat hebben zij zoal te leren?

Zij hebben te leren hoe ongelukkig zij geworden zijn door de zonde.

Zij leren door God de Vader, om Jezus' wil, door de werking van de Heilige Geest, dat al wat God in de zesdaagse schepping geschapen had, zeer goed was. Hieronder was ook de volmaakte mens begrepen.

Zij leren door Gods Geest dat zij door de zonde Gods beeld hebben verloren, en nu na de duivelen de ongelukkigste schepselen zijn.

Zij leren hun diepe ellendestaat in zonde en onmacht kennen. Zij leren dat zij van de gerechtigheid Gods vervallen zijn, en daarom onbekwaam zijn tot enig geestelijk goed en geneigd tot alle kwaad. Onbekwaam om uit deze ellendige staat verlost te worden, zoals Jeremfa zegt: 'Zal ook een Moorman zijn huid veranderen? Of een luipaard zijn vlekken? Zo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen' (Jer. 13:23).

Zij leren dat op verlating en schending van Gods wet, tijdelijke en eeuwige straffen volgen.

Zij worden geleerd dat zij door Gods Geest opgezocht, wedergeboren en levendgemaakt moeten worden.

Zij leren de zonde bewenen en betreuren. Ze leren dat zelfs hun beste werken tekortschieten voor de eeuwigheid.

Zij worden geleerd om het eens te worden met Gods recht. Zij worden ook gewillig gemaakt met het vonnis dat God uitgesproken heeft: 'Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.'

Zij leren de enige weg kennen die God de Vader voor de grondlegging der wereld in Jezus Christus heeft uitgedacht.

Zij worden geleerd Het doel waartoe Christus in de wereld is gekomen naar Hem te hongeren en te dorsten, Hem aan te kleven, en toevlucht te nemen onder de schaduw van Zijn vleugelen.

Zij worden geleerd zich aan Hem over te geven en zich op Hem te verlaten, waarop zij met Ruth leren zeggen: 'Uw volk is mijn volk en uw God mijn God.' Zij krijgen het te wagen met alles wat aan de dienst van God is verbonden.

Zij worden geleerd Hem door het geloof aan te nemen, als de volkomen rust van de ziel, zoals David belijdt in Psalm 116:7: 'Mijn ziel, keer weder tot uw rust, want de HEERE heeft aan u welgedaan.'

Zij leren met Jezus om te gaan, door Hem tot de Vader te gaan en Diens goedkeuring te ondervinden. Zij leren met David zeggen: 'Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos' (Psalm 48:15).

De profeet Jesaja zegt verder: 'En al uw kinderen zullen van de HEERE geleerd zijn.'

Als wij iets van God leren, worden wij gemakkelijke mensen; dan hebben wij vrede met God en vrede met onze naaste. Die kinderen behoren tot het huisgezin van Zijn Kerk, waarvan een deel op aarde en een deel in de hemel is. Het zijn schapen van één Herder, ze worden door één Geest gedrenkt en op dezelfde hemelse hogeschool geleerd. Ze ondervinden heerlijke lessen, die hen zalig doen bukken voor de hoge God. Zo verkrijgen ze ook vrede met hun geweten, uit kracht van de vergeving der zonden. Daarvan leest men in het boek Job: 'Want met de stenen des velds zal uw verbond zijn, en het gedierte des velds zal met u bevredigd zijn.' Het gevolg ervan is een vernieuwde aarde onder onze voeten te hebben en vrede met de ganse schepping Gods. Paulus zegt ervan: 'De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw

harten en uw zinnen bewaren in Christus Jezus.

De profeet besluit: 'En de vrede uwer kinderen zal groot zijn.'

Zij strijden gezamenlijk voor 'het geloof dat eenmaal de heiligen is overgeleverd.'

Gelukkig mens, die dit onderwijs op aarde mag beoefenen en die veel op Jezus gesteld mag zijn. Daarom zegt hij: 'En de vrede uwer kinderen zal groot zijn.' Dan mogen ze ook zien Wie deze vrede schenkt. Dat is de grote Schepper van hemel en aarde, van

Wie Job zegt: 'God is groot en wij begrijpen het niet.'

Groot is deze vrede, als wij mogen zien aan welke 'nieten en nullen' het te beurt mag vallen. De Heere verrijkt de bezitter van die vrede zo, dat hij daardoor een bezitter wordt van hemel en aarde. Deze vrede is zo groot, omdat ze eens is ondertekend om Jezus' wil. Daardoor komt er in de grond nimmer oorlog. Groot is deze vrede, want als ons alles zal ontvallen, dan zal deze vrede worden ondervonden wanneer wij mogen aanzitten met Abraham, Izak en Jakob in het Koninkrijk der hemelen.

Wij willen nu zien wie in de dagen van het Nieuw Testament deze lering, dit onderwijs, onderworpen zijn. Het is ook voor leraren hoognodig om van de Heere geleerd te zijn; om raad en bestuur mee te delen aan Gods volk; om getrouw wachters te zijn op Sions muren; om niets verkeerd toe te laten binnen de palen die God gesteld heeft. De Heere zal handelen overeenkomstig Zijn Woord, en als wij dat niet hebben gedaan, zullen wij met onze zielen zeker schipbreuk lijden. De Heere - dat is mijn wens - moge Zijn Goddelijke Geest in een ruime maten schenken, zowel over leraars als lidmaten, opdat wij mogen bidden en de Heere het moge bevestigen: 'Uw Koninkrijk kome.'

De woorden die wij wensen te behandelen, zo de Heere ons daartoe wil verwaardigen, vindt u beschreven in Lukas 4: 18 en 19:

De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden om de armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart; om de gevangenen te prediken loslating en de blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar des Heeren.

Daarin zullen we trachten te bezien:

1. Een rijke Zaligmaker;
2. De onderwerpen waarheen Hij gezonden is;
3. De tijd wanneer Hij gezonden is;
4. Een woord ter toepassing.

De Heere schenke ons Zijn lieve Geest, tot Zijn heerlijkheid en onze zaligheid, mocht het zijn tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk op aarde en tot voor- en toebereiding voor de eeuwigheid. Dat mocht de Heere, om Zijns Naams wil, ons nog schenken.

Laat ons vooraf tot onderlinge stichting en opwekking, zingen:

Psalm 45: 1 (Datheen)

*Mijn hart wil nu een zeer schoon lied voortbrengen;
Want van de Koning zal ik vrolijk zingen,
Mijn tong zal Zijn lof melden overal,
Sneller dan een schrijver, die 't schrijven zal.
Gij zijt de schoonste onder al de mensen,*

*Geen zoeter spraak als d' Uw kan men wensen;
Daarom maakt God dat U ieder geslacht
Looft ende prijst eeuwiglijk dag en nacht.*

Het doel waartoe Christus in de wereld is gekomen

1. Een rijke Zaligmaker

In dit hoofdstuk worden ons de zware verzoeken voorgehouden, die de gezegende Zaligmaker had te verduren van de mensenmoorder van de beginne, de duivel, die met woorden en daden toont dat hij de aarde doorwandelt. U leest dit in het boek Job, toen satan tot de Heere sprak, en zei dat hij gekomen was van 'om te trekken op de aarde en van die te doorwandelen.' U ziet hier de Overste van de Koningen der aarde, Die alle macht bezit in hemel en op aarde, de God en mens in één Persoon, verzocht worden door de duivel. De duivel, die met al zijn dienaren verwezen is tot eeuwig straflijden in het vuur, dat hem en zijn engelen bereid is. De duivel valt aan, nadat Jezus veertig dagen en nachten gevestigd had; 'en als dezelve geëindigd waren, zo hongerde Hem ten laatste.' Jezus begaf Zich gewillig in deze verzoeking, omdat Hij, Die zonder zonde was, verzocht zijnde, Zijn volk, die de verlokkingen vanbinnen en vanbuiten hebben te verduren, te hulp zou kunnen komen. Om Jezus' wil en voorbede zal een Petrus niet door de zeef vallen, want Jezus had al die verzoeken voor Petrus en voor al Zijn volk, doorstaan. Hij had voor hem gebeden, dat zijn geloof niet zou ophouden.

Wij zien van vers 1 tot 18 hoe Jezus verzocht wordt van de duivel. Satan, die zich alles aanmatigt maar toch niets heeft, want hij staat onder een beteugelde macht en kan niets uitvoeren indien God het hem niet toelaat. U ziet hier dat de satan Christus aanvalt, maar dat die grote Vorst hem heeft weerstaan, en zijn verzoeken heeft overwonnen zodat de satan voor een tijd van Hem moest wijken. Dit is het geluk van Gods volk! Zij hebben met een overwonnen duivel te doen. Hoeveel hij hen ook kwelt en als het zwakke Sion aanvalt, toch worden zij om Jezus' wil 'meer dan overwinnaars'. Dat zijn ze reeds, maar nu moeten zij bedenken dat zij nog in de strijd zijn en dat de duivel, die zelfs de Zoon van God durfde aanvallen, Diens volgelingen het leven bitter zal maken. De verzoeken tegen Jezus waren verschillend. Ook het gelovige volk heeft verzoeken van verschillende aard te verduren. De duivel vertoont zich in allerlei vormen; soms zelfs als 'een engel des lichts' die zich met de waarheid inlaat. Toch is satan voor eeuwig ongelukkig, zoals ieder mens is die onder zijn heerschappij ligt.

Er wordt veel over dat dierbare Woord gesproken, maar als de waarheid niet geheiligd is aan ons hart, dan blijven wij, zoals Lodesteijn zegt: *Een strijder voor de letter, maar in daden een ketter.*

Soms valt de duivel geweldig op Gods volk aan. Petrus zegt ervan: 'De duivel gaat om als een briesende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden.' Zelfs de fundamenten van de ziel worden aangetast.

Merk hier echter tot uw onderwijs op dat, als de duivel eens moet wijken zoals bij Jezus, dat maar voor een ogenblik is. Zie wat Jezus zegt als Hij het lijden zal ondergaan: 'Ik zal niet meer veel met u spreken; want de overste dezer wereld komt, en heeft aan Mij niets' (Joh. 14:30). Hiermee bewijst de Levenvorst dat Hij alles heeft overwonnen.

Zo vergaat het Zijn volgelingen ook. Als zij eens mogen ondervinden dat de Heere de sterkte van hun hart is, dan moet de duivel voor een tijd wijken; hij kan de ziel van de gelovigen met zijn lokaas niet vangen. Maar bedenk vooral: als hij bij Jezus niet heeft

opgehouden met aan te vallen, zal hij dat bij u zeker niet doen. Zorg ervoor om altijd bekleed te zijn met de wapenrusting Gods.

Dat deed ook Jezus, die wederkeerde 'door de kracht des Geestes naar Galiléa en het gerucht van Hem ging uit door het gehele omliggende land.' Het land doorgaande, goedgevoelend aan alle mensen; dat was Zijn bediening. Hij was niet gekomen om de zielen van mensen te verderven, maar om ze te behouden. Daarmee droeg Hij de gunst van het volk weg, want 'Hij werd van allen geprezen'

Wij lezen van Hem: 'En Hij kwam te Nazareth, Zijn vaderland waar Hij was opgevoed en waar Zijn vrienden woonden, 'en ging, naar Zijn gewoonte, op de dag des sabbats in de synagoge, en stond op om te lezen. En Hem werd gegeven het boek van de profeet Jesaja; en als Hij het boek opengedaan had' (of ontrold had, omdat vroeger boeken uit perkamenten of papieren rollen bestonden) las Hij Jesaja 61:1 en Jesaja 42:7. Hij zegt dan: 'De Geest des Heeren is op Mij' (Luk. 4:18). Hier spreekt Hij naar Zijn Middelaarsambt en -bediening. De Heilige Geest was Hem volkomen meegedeeld. Naar Zijn Goddelijke natuur had Christus dat niet nodig, want naar Zijn Godheid was Hij de Vader gelijk, zoals Hij zegt in Johannes 10:30: 'Ik en de Vader zijn één'

De Geest, Die uitgaat van de Vader en van de Zoon, wordt meegedeeld aan Zijn volk (1 Kor. 12:11). ze zijn allen geheel afhankelijk van Christus, Die alle gaven van de Geest verworven heeft (Psalm 68:19). Dus Jezus wil hier zeggen: 'Waar Jesaja van heeft geprofiteerd, heeft heden zijn vervulling gekregen' Wij zien hier dat Gods Woord de waarheid is. Wat de Heere jaren tevoren had laten profeteren, zal Hij vast en zeker vervullen. Wij zien die zekerheid ook in de Persoon over Wie geprofeteerd was, namelijk Jezus, Die Zelf getuigde: 'De Geest des Heeren is op Mij.' Zijn Persoon bestaat uit Zijn menselijke en Goddelijke natuur. Daartoe is Hij gezalfd, zoals Petrus in Handelingen 10:31 zegt: 'Belangende Jezus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft met de Heiligen Geest en met kracht.'

Zoals oudtijds de Heere personen liet zalven die Hij tot ambten wilde gebruiken, is Jezus gezalfd tot drie ambten: tot Profeet, Priester en Koning. De zalving van Christus bestond in Zijn verordining en bekwaammaking tot Zijn Middelaarsambt.

Op last van God werd Elisa door Elia tot profeet gezalfd, Aron tot priester en David tot koning. Hoewel de Heere ze alle drie tot ambten liet zalven, bezat alleen Christus de drie ambten. De anderen waren wél profeet, maar geen priester. Waren zij priester, dan waren zij geen koning. David was wél profeet en koning, maar hij was geen priester. Wat zij waren, dat waren zij door Jezus, want hun zalving betekende dat zij in de bediening van hun ambten aan Gods zorg en gunst onderworpen zouden zijn.

Ook mogen degenen die God voor Zijn Kerk en volk wil gebruiken, daar niet hoogmoedig op zijn, want zij verkrijgen maar net zoveel als deze gezegende Koning tot Zijn eer en tot zaligheid van Zijn uitverkoren volk nodig acht. Hij geeft Zijn knechten net genoeg om ze niet te laten bezwijken, maar doet hen met Paulus ondervinden: 'Wie is tot deze dingen bekwaam?' Dat ziet op hetgeen in dit zwaarwichtige werk wordt vereist. Dat betekent dat zij, die niet op Goddelijk bevel tot die bediening zijn gezalfd, Gods gunst niet deelachtig zijn. De Heere heeft geen welgevallen in hen, want Hij wordt slechts in Zijn eigen werk verheerlijkt.

Het werk van de profeten bestond uit het volk te leren en toekomstige zaken, die op 's Heeren tijd hun vervulling zouden krijgen, aan te tonen. Het werk van de priesters was offeren en bidden. Het werk van de koningen was regeren over land en volk.

Toehoorders, tot deze drie ambten is de grote Levensvorst, van Wie de zaligheid van al Zijn knechten en kinderen afhangt, gezalfd. 'Want God geeft Hem de Geest niet met mate.' Daarom is het een groot en voortreffelijk werk om van 's Heerenwege een mond

te zijn tot het volk en een heraut om Jezus als de verhoogde Middelaar voor te stellen. Om de arme zondaar zijn gevaar aan te tonen. Om de wet en het Evangelie te gebruiken als lichtende kaarsen, waarvan de Heere wil dat die brandende zullen worden gehouden tot de wederkomst van de Zoon des mensen. Gelukkig leraar, die de Heere in Zijn wijngaard wil gebruiken. Wat een gelukkig volk, dat onder zo'n bediening mag leven. Hoe gelukkig is een land en volk dat verwaardigd wordt om knechten te mogen hebben, die met al hun noden tot de Heere vluchten. Zij hebben vanbinnen en vanbuiten veel te verduren, maar de Heere zal degenen, die Hij daarvoor wil gebruiken, genade geven. Hij leert hen vertrouwen op Hem, Die hen heeft gezonden.

Christus had een zending van Zijn Vader. Een zending om Zijn volk te verlossen uit de macht van de duisternis en terug te brengen in Gods gemeenschap. Let er eens op welk een grote Gift deze enig geliefde Zoon des Vaders is. Hij is gezalfd tot Profeet, om Zijn volk de weg der zaligheid te leren. Hij is gezalfd tot Priester, om Zichzelf aan het kruishout te offeren, waardoor Hij in de plaats is gekomen van Zijn uitverkoren volk. 'Die Zelf, betuigt Petrus, 'onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout.' Zijn volmaakte voorbedding vindt altijd gehoor. Daarvan zei Hij Zelf aan het graf van Lázarus: 'Doch Ik wist dat Gij Mij altijd hoort.' Om Jezus' wil worden wij altijd verhoord, ook al geeft Hij ons niet altijd waar wij om bidden. Dan wil Hij ongetwijfeld, zegt zeker oudvader, ons iets beters geven, omdat de Vader altijd een welgevallen heeft in het offer van Zijn Zoon.

Met Zijn koninklijk ambt regeert en beschermt Hij Zijn volk door Woord en Geest. Gelukkig mens, die van zo'n Vorst onderdaan is; die door zo'n scepter geregeerd wordt en die onder zulke heerlijke wetten en inzettingen leeft. Met recht wordt van deze Vorst gezongen in Psalm. 45:1: 'Mijn hart geeft een goede rede op; ik zeg mijn gedichten uit van een Koning; mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers'

Hier hebt u deze heerlijke Persoon, met Wie al Gods volk en knechten zoveel mee op hebben. Hij is in alle opzichten een rijke Zaligmaker, Die precies past bij een arme zondaar. Van deze Zaligmaker zegt Paulus: 'Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd'

We zien hier het gedrag van Jezus en het gedrag van al Zijn knechten, die Hij bekwaammaakt tot de bediening. Die zullen niet eenzijdig het Evangelie verkondigen, zoals wel eens geoordeeld is door leraars over hun ambtgenoten die reeds juichen voor de troon en in de hemel het loon van hun arbeid ontvangen. Die door Hem worden geroepen, maakt Hij ook bekwaam. Deze zal Hij ook medelen tot wie en voor wie zij die last moeten brengen, anders zal er geen plaats zijn voor deze dierbare Zaligmaker. Leraars die niet geroepen en bekeerd zijn, hebben zelf geen bevindelijke kennis van de verschillende gestalten van Gods volk. Omdat zij ondanks hun geleerdheid en verstandelijke kennis van de waarheid, 'vreemdelingen van de verbonden der belofte' zijn, leren zij het volk om maar eenvoudig te geloven. En hoewel het geloof noodzakelijk is, leert Johannes ons dat het geloof een gave Gods is. Ook de hoofdman verklaart ons dit: 'Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp.'

Het geloof ontvangt zijn invloed, wasdom, kracht en sterkte door Gods Geest. Hier geldt voor ieder persoonlijk, dat wij een bevindelijke kennis moeten hebben van de weg der zaligheid, anders missen we het zuivere hemelse onderwijs en tasten we mis. Alleen wanneer wij door de Geest van Christus een voor- en onderwerp voor Hem zijn gemaakt, brengt ons dat in de diepste verwondering. Wie kan dan bevatten dat de Koning van hemel en aarde op zo'n ellendig voorwerp Zijn oog slaat; zowel bij aanvang als bij voortgang. Ik geloof dat, indien wij door de werking van Gods Geest dit zaligmakend werk mogen ondervinden, de Heere Zijn knechten dan ook zal leren

om een woord ter rechter tijd te spreken. Dan zal het zijn zoals Zacharia zegt: 'Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem.'

2. De onderwerpen waarheen Hij gezonden is

Nu willen wij de onderwerpen of voorwerpen bezien, die deze grote Koning noemt, en waar Hij van de Vader heen was gezonden:

Ten eerste: 'om de armen het Evangelie te verkondigen.' Er bestaan, naar Gods beschikking, natuurlijke armen. 'Rijken en armen ontmoeten elkander; de HEERE heeft hen allen gemaakt' (Spr. 22:2). Met 'armen' bedoelt Jezus hier niet alle arme mensen in het natuurlijke leven. De praktijk leert immers dat ook onder arme mensen slechts enkelen hun gevaar zien en deze Zaligmaker nodig hebben.

Gods Woord spreekt ook over geestelijke armen. Dat zijn wij, door het verlies van Gods beeld, allemaal. Tot welke hoogte van zedigheid de mens kan opklimmen en welke grote gedachten de mens van zichzelf kan hebben, leert ons de geschiedenis van de rijke jongeling. Die kon zeggen, toen Jezus hem Gods wet voorhield: 'Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid af.' Toen Jezus hem echter nader beproefde, bleek dat hem nog alles tekortschoot tot de zaligheid. Daarom ging hij bedroefd weg.

Wij zien hiervan ook een bewijs in de gelijkenis van de wijze en dwaze maagden. De dwaze maagden waren onbereid en misten de genade. Let op de uitspraak van Jezus in Matthéüs 25:12. Nadat de wijze maagden waren binnengelaten, zei Hij tot de dwaze: 'Voorwaar zeg ik u, ik ken u niet.' Ik zeg u, tot welke hoogte van algemene kennis, gaven of verstandelijk begrip van de waarheid men ook geklommen is, voor de grote Rechter van hemel en aarde schiet dit alles te kort als grond voor de eeuwigheid. Jezus bedoelt in deze tekst de armen van geest. Dat zijn degenen, die door het ontdekkend licht van de Heilige Geest zijn wedergeboren; die de scheiding tussen God en hun ziel hebben leren kennen; aan wie een droefheid is geschonken, niet een droefheid naar de wereld maar naar God (2 Kor. 7:10). Armen van geest, dat zijn degenen, die een levend besef werd geschonken dat zij Gods heilige wet hebben overtreden, waarmee zij zich tijdelijke, geestelijke en eeuwige straffen hebben waardig gemaakt. Die moeten belijden met Ezra 9:6: 'En ik zeide: Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God; want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel.' Merk ook op de belijdenis van de ganse Kerk in Jesaja 64:6: 'Doch wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed; en wij allen)vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind.'

Laat ons nu het gedrag van 's Heeren volk in het Nieuw Testament nader bezien.

Zie hoe Maria Magdaléna zich in het huis van Simon de Farizeeër gedraagt bij Jezus: 'En staande achter aan Zijn voeten, wenende, begon ze zijn voeten nat te maken met tranen, en zij droogde ze af met het haar van haar hoofd, en kuste Zijn voeten en zalfde ze met de zalf' (Luk. 7:38). Bezie ook het gedrag van de tollenaar: 'Van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O, God, zijt mij zondaar genadig' (Luk. 18:13).

Wat zijn de kenmerken van de onderwerpen, die met deze Immanuël in betrekking komen?

Ze zijn armen van geest, die geheel naakt zijn en zich niet kunnen bedekken voor het aangezicht des Heeren, want Hij is een God, Die niet aanziet wat voor ogen

is, maar Die het hart aanziet. Deze armen, waar Christus naartoe gezonden is, zijn ze die hun schending van Gods recht en hun overtreding van Zijn wet erkennen, en zichzelf het oordeel gewillig waardig keuren. Zij hebben leren zwijgen voor dat hoge Wezen, zelfs al zou de hel hun eeuwig deel zijn. Ja, ze kunnen zelfs in zo'n gestalte verkeren, dat zij verwachten en denken niets anders te zullen ondervinden dan de hel als hun eeuwig deel. Hier wordt ondervonden, want de Heere zal een afgesneden zaak doen op de aarde.

Gaan wij nu het gedrag van de Zaligmaker eens na. Hij heeft het Evangelie verkondigd! Het Evangelie is de blijde boodschap en de goede tijding, die Jezus Zelf gepredikt en bekend heeft gemaakt. 'Een goede tijding uit verren lande is als koud water op een vermoeide ziel, zegt Salomo in Spreuken 25:25. Het Evangelie is de enige grond die hoop en verwachting geeft, want door de wet kunnen wij niet gerechtvaardigd worden.

Zo wordt dit Evangelie door Jezus verkondigd. Als wij de onderwerpen mogen zijn, die door God geheel ontledigd zijn geworden, dan is het Evangelie een aangename tijding; dan worden wij door het geloof gerechtvaardigd; dan leren wij van onszelf af te zien en op Jezus te zien. Hoe Jezus het Evangelie verkondigd heeft, lezen we in Johannes 7:37-38: 'En op de laatsten dag, zijnde de grote dag van het feest, stond Jezus op en riep, zeggende: Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke. Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien.'

Als bewijs daarvan toont Christus ook de kenmerken aan die volgens de heilige Schrift, door Gods Geest gewerkt, in ons als grond moeten worden gevonden. Velen vatten dit niet, maar degenen die door de Heere geleerd worden, begrijpen het. Zien we nu hoe Jezus het Evangelie gepredikt heeft. Bij de hoofdman uit Matthéüs 8:10 lezen we hoe Christus aan de daad des geloofs van de hoofdman Zijn goedkeuring heeft gehecht met de woorden: 'Ik heb zelfs in Israël zo groot geloof niet gevonden. "We zien hetzelfde in de geschiedenis van de Kanaänése vrouw. 'Toen antwoordde Jezus en zeide tot haar: O, vrouw, groot is uw geloof; u geschiede gelijk gij wilt. En haar dochter werd gezond van diezelfde ure' (Matth.15:28). Let ook op het gedrag van Jezus omtrent Zachéus, tot wie Hij zei: 'Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was' (Luk. 19:10). Dat was het gedrag van Jezus, Die Zich als Borg bekend maakte in Zijn gepastheid en noodzakelijkheid.

Met deze voorbeelden is tevens aangetoond voor welke mensen het geldt. Hij heeft volstrekt geen algemene genadeleer gepredikt: dat leert ons ook Matthéüs 5:1-13. De zaligheid aantonen, maar óók de kenmerken aanwijzen. Dat deed de grote Borg, Die Zijn zending uit de hemel had en de Geest zonder mate deelachtig was. Hij schenkt ook dat Zijn dienstknechten handelen volgens hun roeping en zending. Indien wij de prediking van Christus beschouwen, maar dezelfde kenmerken niet noemen, prediken wij een eenzijdige leer. Zoiets valt voor een mens eenvoudig aan te leren, maar als wij het van de hemel geleerd zijn, mogen wij met Paulus zeggen: 'Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven (1 Tim. 1:16). Daarom zeg ik nogmaals: een rijke Zaligmaker en een zondaar, die door Gods Geest werkelijk arm is gemaakt, passen bij elkaar.

God eist dat wij in deze Jezus geloven. God kan dit eisen, omdat de mens dat heeft kunnen doen. De mens zal zichzelf onmogelijk kunnen verontschuldigen. Jezus zegt immers: 'Indien Ik niet gekomen was en tot hen gesproken had, zij hadden geen zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde' (Joh. 15:22). Wij gaan om eigen schuld verloren. Zo is het Evangelie: 'deze wel een reuk des doods ten dode, maar genen een reuk des levens ten leven. En wie is tot deze dingen bekwaam?'

Hiermee wil ik dus te kennen geven, dat er genade van de hemel nodig is om de twee sleutelen te gebruiken. Een Evangelie te verkondigen zonder de kenmerken aan te tonen, of de kenmerken aan te tonen maar Jezus niet ontdekken, dat is in beide opzichten ongenoegzaam.

De Heere schenkt Zijn knechten om de twee sleutelen te gebruiken (Jes. 40:1). Dat is het Evangelie te prediken, en te verkondigen dat zo'n mens, al heeft hij nog zoveel zonden, om Jezus' wil nog zalig kan worden. Het bloed van Jezus wast en reinigt van alle zonden, uitgenomen de zonde tegen de Heilige Geest. Een arme zondaar, die zichzelf mag kennen als een arme van geest, zal grote waarde hechten aan dit Evangelie, omdat hij nog zalig kan worden. Dus arme zondaar, dit is uw hoop! Als u een arme van geest bent kunt u nog gelukkig en zalig worden, want Jezus zegt Zelf 'dat Hij gezonden is om de armen het Evangelie te verkondigen'.

Het tweede kenmerk is: 'om te genezen die gebroken zijn van hart'. De voorwerpen die gebroken zijn van hart, zijn bekommerd over hun zonden en kennen de beschaamdmakende zielsgestalte. Zie dat bij Efraïm, Daniël en anderen van Gods volk. 'Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make de geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden' (Jes. 57:15). Jezus zegt dat Hij deze gebrokenen van hart zal genezen, hoe verbrijzeld, verbroken en gekneusd ze door schuldbesef ook zijn. Hij zal ze genezen met dit Evangelie als een heilzame balsem. Hij zal ze genezen door Zijn dierbaar bloed aan hun hart toe te passen, en de zonden te vergeven, waarover zij verbrijzeld zijn (Psalm 103:10). De wonden die door Gods wet geslagen zijn, zal Hij met Zijn genoegdoenende gerechtigheid genezen. Hij zal deze gebrokenen van hart, die besef hebben van hun Godsgemis, genezen door Zijn tegenwoordigheid. Hij komt ze te genezen door ze te laten proeven en smaken dat de Heere goed is, 'want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.' Hij komt deze gebrokenen van hart te genezen en van hun aandeel in Christus te verzekeren. Te genezen: als de dood komt naar de ziel en in het oordeel ook naar het lichaam.

Het derde kenmerk is: 'om de gevangenen te prediken loslating'. Door onze diepe val en afval zijn we gevangenen van de satan, en zullen dat blijven zolang Jezus niet komt 'te prediken loslating'. Wij zitten opgesloten met ijzeren boeien en ketenen van veroordeling tegen Gods wet. De keten waarin wij gevangen zitten, is ongeloof. Wij geloven God, Zijn Woord en Zijn dreigementen niet. Wij zitten zo vast opgesloten, dat wij ons niet kunnen verroeren, en de duivel is onze cipier. Wij zitten als gevangenen in de duisternis, omdat wij niets zouden merken van de vrijheid die er is. Wij zitten gevangen door bijgeloof en onwetendheid. Verschrikkelijke ketenen! Als wij deze Jezus niet nodig krijgen, blijven wij gevangenen.

Wij zijn gevangenen van de wereld. Die volgen wij met de grote menigte na, terwijl de Heere juist zegt dat we de menigte niet na mogen volgen. Wij tonen in onze aard en gewoonte dat wij met Jezus, Zijn volk en Zijn wetten niets op hebben. Wij betonen dat wij liefhebbers zijn van onszelf. Wij zijn gevangen door velerlei lusten, die zich als hollende paarden uitstrekken, dan tot het ene, dan tot het andere. Tot grootsheid, hoogmoed en eigennigheid, omdat wij God niet vrezen en onze naasten minachten.

Dat zijn enkele ketenen, waarmee wij allen zijn gebonden. Dus, diep ellendige mensen, als wij zo moeten sterven, gaat het van de ene gevangenis voor eeuwig naar de gevangenis bij de duivel. Dat zal ons deel wezen, tenzij Jezus, Die van Zijn Vader tot deze gevangenis gezonden is, de deuren komt te openen om de ketenen los te

maken en het oordeel weg te nemen. Met nadruk zeg ik: deze Jezus is noodzakelijk. Menselijke macht schiet te kort. Wij zijn uit kracht van onze blindheid goed in onze schik met onze ketenen in deze gevangenis. Lees maar eens Lukas 11:21: 'Wanneer een sterke gewapende zijn hof bewaart, zo is al wat hij heeft in vrede.' En verder in vers 22: 'Maar als een daarover komt die sterker is dan hij, en hem overwint, die neemt zijn gehele wapenrusting, waar hij op vertrouwde, en deelt zijn roof uit.'

Deze grote Koning zegt: 'om de gevangenen te prediken loslating.' Dit geeft ten eerste Zijn almacht te kennen om deze gevangene los te kunnen laten.

Ten tweede: dat een zeker bij God gekend getal uit deze gevangenis verlost zal worden. Daarin zal een drie-enig God verheerlijkt worden, door genade tot zaligheid aan hen te bewijzen, terwijl Hij in anderen verheerlijkt zal worden in het uitvoeren van zijn Goddelijk recht, zoals we lezen in Romeinen 9:21 en 22: 'Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit denzelfden klomp te maken het ene een vat ter ere, en het andere ter onere? En of God, willende Zijn toorn bewijzen en Zijn macht bekendmaken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten des toorns, tot het verderf toebereid.' Als ik zeg dat er voor enkelen van het menselijk geslacht nog hoop is, wil ik daarmee te kennen geven dat er voor de duivelen geen enkele hoop meer is. Dit geldt ook degenen die in hun zonden zijn gestorven.

Als ik zo beslist zeg dat het Gods beschikking is om een zeker getal te zaligen en die 'als gevangenen te prediken loslating, is het mijn bedoeling niet om de mens aan Gods besluit te binden en niet aan Zijn geopenbaarde wil. Dat zij verre! Maar hier zeg ik met Mozes: 'De verborgen dingen zijn voor de HEERE onzen God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet' (Deut. 29:29). De mens zal geoordeeld worden naar Gods geopenbaarde wil. Het past ieder mens om zich te gedragen naar Gods bevel, en te erkennen dat hij is onderworpen aan Gods vrijmachtige beschikking. Zelfs Nebukadnézar moest het erkennen: 'Hij doet naar Zijn wil met het heil des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand die Zijn hand afslaan of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?' (Dan. 4:35). Wij hebben te doen met wat God van ons eist. En als we dit doen zijn we slechts onnutte dienstknechten, die alles tekortkomen, zoals de Zaligmaker zegt in Lukas 17:10: 'Want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen.' De Heere geve ons deze verborgenheid van Hem af te bidden, opdat wij enerzijds niet in wanhoop en anderzijds niet in goddeloosheid in het eeuwige verderf zullen verzinken. Hij doe ons wandelen in het midden van de paden des rechts.

Jezus zegt: Ik ben gezonden 'om de gevangenen te prediken loslating'. Dit is, ten eerste, reeds door God de Vader verkondigd in Genesis 3:15: 'En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.'

Vervolgens is dit in de heilige linie door de vaderen verwacht in Noachs dagen. Maar ook ten tijde van Abraham, Izak en Jakob zagen zij al op deze Jezus, Die hier zegt dat Hij gezonden is 'om de gevangenen te prediken loslating'. Wij zien deze prediking in al de schaduwen en offeranden die in het Oude Testament plaatshadden. Deze belofte van Zijn zending was ook de grond die in het hart van de profeten gelegd was, en ook in Johannes de Doper, als 'een stem des roependen in de woestijn' (Jes. 40:3). Ten laatste is dit ontdekt en bekendgemaakt door de herders (Luk. 2:1017). Daartoe is Jezus door Zijn Vader gezonden. Gelukkig zijn de predikanten, die deze Jezus kennen als hun volkomen en algenoegzame Zaligmaker. Daarin bestaat hun geluk, want voor het overige zijn ze het mikpunt zoals de 'gesprenkelde vogel'. Hoe gelukkig is het als zo'n leraar het eens is met zijn Zender. Dan gaat het hun, zoals Paulus zegt: 'Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders en nochtans waarachtig'

(2 Kor. 6:8).

Laat ons nu verder aantonen dat er nóg een bijzondere prediking is van loslating. Loslating van alles waardoor wij in deze gevangenis zijn opgesloten.

Ten eerste: Als God het geeft dat we door de prediking aan onze ketenen worden ontdekt. Dan begint er, bij sommigen plotseling, bij anderen langzaam, een loslating plaats te vinden. Een loslaten van de zonde, van de dienst des duivels, van ons vorige gezelschap en van zoveel lusten die zich voordoen als hollende paarden. Dan komt er 'een verstandiglijk handelen in de oprechten weg.' Wanneer wij geen raad meer weten, predikt Hij door Zijn Woord en Geest loslating van alles. Hij predikt dat wij door de wet niet verlost kunnen worden, maar alleen door Jezus, Die alle macht bezit om de gevangenen te verlossen.

Ook na ontvangen genade, als Gods volk in wegen komt die zij niet gedacht hadden. Wanneer ze bezet zijn met de zorgvuldigheden des levens: 'wat zullen wij eten en wat zullen wij drinken. Wanneer ze in wangestalten en duisternissen van verschillende aard gevangen liggen, gevangen op de zeef van satan, en gevangen onder eigen zin en wil, predikt Hij loslating.

Welnu, in die wegen komt Jezus, want Hij houdt Zijn hand aan het werk. Dan predikt Hij weer loslating uit de gevangenis, schenkt Hij gemeenschap in het hart en deelt Hij eenswillendheid mee om zich door 's Heeren genade te onderwerpen. Zo deed Asaf in Psalm 73:23 en 24: 'Ik zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat. Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.'

Zo zullen zij eenmaal, als de dood komt, als gevangenen loslating krijgen. De ziel gaat dan de kerker uit en komt in de vrije lucht, in de eeuwige heerlijkheid. Daarna zal ook het lichaam de loslating uit de gevangenis van het graf ondergaan, zoals Job zegt: 'Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot' (Job 19:27). Dan zullen beide, ziel en lichaam, als gekocht met Jezus' bloed, om Zijn wil, verheerlijkt worden. Daarvan lezen we in Johannes 10:28: 'want Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken.'

Als vierde kenmerk wordt genoemd: 'en de blinden het gezicht.' Wat is een blinde toch ongelukkig! Wat u een blinde ook voorhoudt van Gods schepping, hoe heerlijk en luisterrijk alles is, toch moet zo iemand

bekennen: ik zie er niets van. Zo is het ook naar onze ziel. Wij mogen nog zulke hoge gedachten hebben van onszelf en denken dat we verlicht zijn, maar als onze ogen niet door Gods Geest worden geopend, zijn wij blind en zien wij niets van de beminnelijkheid van Jezus. Net zomin als de dochters van Jeruzalem, die vroegen aan de bruid: 'Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste, dat gij ons zo bezworen hebt?' (Hoogl. 5:9). In het natuurlijke ziet de blinde zijn gevaar niet. Daarom ging Gods zorg bijzonder over hen door het verbod om voor het 'aangezicht des blinden geen aanstoot' te zetten (Lev. 19:14). Maar als onze blinde zielsogen niet worden geopend zien wij óók onze gevaren niet en zouden we in de gracht vallen zoals natuurlijke blinden als geen hand hen zou leiden.

Asaf kende dat: 'Gij hebt mijn rechterhand gevat' (Psalm 73:23). Het schijnt zo te zijn dat een blind geborene door geen mensenkunst ziende kan worden gemaakt. Zo is het ook met onze ziel. Daar is Goddelijke ontferming en macht voor nodig om onze blinde zielsogen te openen. Kortom, wij zeggen in het natuurlijk leven: wat is een mens die niet kan zien toch ongelukkig. Maar wat zijn alle mensen diep ongelukkig bij wie de geestelijke ogen gesloten zijn. Het ene geldt voor de tijd, het andere voor de eeuwigheid.

Och, mocht het ons tezamen nog eens worden zoals we lezen in Matthéus 20:29-34. Dat Jezus Zijn Goddelijke weldadigheid tot zaligheid nog eens aan ons kwam verheerlijken in het openen van onze blinde zielsogen. Dat wij ook in die weg volgelingen van Hem mochten worden. Anders zien wij nergens heil in, ook niet met betrekking tot Gods Woord. Dat Woord is, voordat onze ogen geopend zijn, een verzegeld Boek. Wij zien dan ook geen heil in Gods Woord. Maar als onze ogen worden geopend, is het geheel anders gesteld. Dan is Gods Woord onze vermaking. Als het hart de zoetheit ziet, gevoelt en eet, drukt dat uit liefde weleens op het hart. Het is zoals Jeremia 15:16 zegt: 'Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten.'

'En, zegt Jezus, 'den blinden het gezicht'. Dan krijgen ze er weer iets van te zien welk een heerlijk pronkstuk de mens vóór de val was. Ook krijgen ze door de opening van hun ogen te zien hoe walgelijk ze in de val geworden zijn, en dat ze nu om Jezus' wil in die gunst zijn hersteld. Dat herstel in Gods gunst en gemeenschap wordt toegekend aan het grootste en heerlijkste Wezen. Lees maar wat David daarvan zegt in Psalm 146:8: 'De HEERE opent de ogen der blinden.'

De farizeeën en schriftgeleerden durfden uit blindheid vragen: 'zijn wij ook blind?' Maar ieder mens, die door God is bekeerd, erkent dat zij

Het doel waartoe Christus in de wereld is gekomen deze weldaad, het openen van hun zielsogen, niet van zichzelf hebben. Dat volk heeft veel te klagen over hun blindheid en duisternis, daarom vragen ze met David in Psalm 119:18: 'Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouw de wonderen van Uw wet.'

Het vijfde kenmerk is: 'om de verslagenen heen te zenden in vrijheid'. We zien dat bij de Pinksterlingen. Die waren verslagen over hun zonden, die de oorzaak waren van het lijden van Jezus. Verslagen als zij de bestraffing in de prediking van Petrus hoorden; zij werden doorpriemd. Zij kregen nu een vlezen hart, waarin zij met gevoeligheid ondervonden wat het betekende om tegen een goedertieren en verdraagzaam God te hebben gezondigd. Nu kregen zij de waarheid en de rechte vrijheid die hen zou vrijmaken te verstaan, zoals Jezus Zelf sprak in Johannes 8:36. Zij waren nu niet meer gebonden, maar verkregen de loslating om vrij uit te gaan, als de 'bevrijden des Heeren' (Psalm 107:1). Voor degenen die Jezus geholpen heeft geldt: 'Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest; Die uw leven verlost van het verderf, Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden' (Psalm 103: 3 en 4).

'De verslagenen heen te zenden in vrijheid.' Door Jezus vrijgemaakt te mogen zijn, dat is de rechte vrijheid. Vandaar de heerlijke raad die Paulus ons voorhoudt in Galaten 5:1: 'Staat dan in de vrijheid met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en wordt niet wederom met het juk der dienstbaarheid bevangen.'

3. De tijd waarin Hij gezonden is

Het laatste waartoe Jezus Zich verklaart van de Vader te zijn gezonden is: 'om te prediken het aangename jaar des Heeren.' Zo wordt de tijd van de toekomst van de Messias genoemd, omdat het jubeljaar daarvan een voorbeeld was. In het jubeljaar keerden alle goederen die waren vervreemd, tot de eerste eigenaar terug. Alle dienstknechten uit de Israëlieten werden in vrijheid gesteld. De vrijheid werd uitgeroepen voor de Israëlitische dienstknechten en dienstmaagden. Degenen die hun erfgoederen wegens armoede hadden verkocht, kwamen weer in het bezit van hun goederen.

Zo is ook de prediking van deze gezegende Middelaar voor de Kerk met recht een

jubeljaar. Die deze vrijheid niet hadden, en dienstbaar gesteld waren, ontvangen nu als dienstknechten en -maagden van de Allerhoogste de rechte vrijheid. Dit zijn vrijgelatenen des Heeren, die door Jezus worden vrijgemaakt. 'De verheffingen Godes zullen in hun keel zijn' (Psalm 149:6), omdat ze door wedergeboorte en een geschonken geloofsvereniging verwaardigd werden een naam en een plaats in Gods Kerk te vinden.

Daarom zegt David in Psalm 118:5: 'In de tenten der rechtvaardigen is een stem des gejuichs en des heils.' Degenen die uit armoede hun bezittingen hadden verkocht, kregen alles weer terug. Zo krijgt ook de ganse Kerk in dit jubeljaar alles terug wat zij had verloren. Wij hadden onszelf verpand en verkocht, waren dienstbaar aan de duivel en van alles ontbloot, maar wanneer dit 'aangename jaar' voor 's Heeren volk mag aanbreken, krijgen we om Jezus' wil al onze goederen weer terug. We worden erfgenaam van hemel en aarde, en ontvangen de goederen van het genadeverbond. Wanneer wij als dienstmaagden en dienstknechten in die rechte vrijheid worden gesteld, mogen we met recht het 'aangename jaar des Heeren' beleven. We mogen dan met David ondervinden: 'Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens' (Psalm 23:6).

Denk in dit verband aan de weldadigheid, die David aan Mefibóseth bewees (2 Sam. 9). Het is met recht 'het aangename jaar des Heeren' om de eerstelingen van onze zaligheid als zekerheid te mogen genieten, om te worden bekleed met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid. Als wij door genade uit deze volle en algenoegzame Zaligmaker hebben mogen ontvangen genade voor genade, is dat het bewijs dat Jezus ook voor ons die dure prijs heeft betaald. Dan zijn wij, als vroeger onder Israël, ook onderwerpen van Gods zorg. Het was onder Israël zo groot als dit jaar aanbrak. Dan hebben zij Gods grote Naam verhoogd en verheerlijkt. Dit wordt ook ondervonden als 'het aangename jaar' door Jezus in onze harten wordt gepredikt, zoals men leest dat Jezus zei: 'Heden is deze huize zaligheid geschied, nademaal ook deze een zoon Abrahams is' (Luk. 19:9). Of zoals David uitriep: 'Komt, hoort toe, o allen gij die God vreest, en ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft' (Psalm 66:16).

Is het, gelovigen, al zo groot dat 'het aangename jaar' voor u gepredikt is? Dat u een onderdaan van Koning Jezus mag zijn en dat u hier stamelende Gods Naam grootmaakt wegens de weldaden die aan u zijn bewezen? Er staat nog een aangename tijd voor u aan te breken. U hebt hier de beginselen, de eerstelingen, de vruchten ondervonden, maar als uw jubeljaar aanbreekt, dan zult u voor eens en altijd in vrijheid gesteld worden. U zult in de volle erfenis komen, en als dienstknechten Gods voor de troon zijn om daar 'het aangename jaar des Heeren' aan te vangen en Hem toe te brengen de eer en heerlijkheid tot in eeuwigheid. Daar zult u met alle verlost, als de koop van Jezus, het lied des Lams aanheffen en erkennen dat zij gekocht zijn door het dierbaar bloed van Gods Zoon.

Zingen: Psalm 146: 5 en 6 (Datheen)

*Hij doet hun recht, die daar lijden
Overlast en groot geweld;
Hij geeft brood tot allen tijden
Hun, die de honger scherp kwelt;
Hij maakt los en vrij van pijn
Hen die vast gebonden zijn.*

*'t Gezichte geeft Hij hun allen,
Die daar ganselijk zijn blind
Die hard zijn vedergevallen,
Heft Hij op, en die bezint;
Hij heeft lief ende behoedt,
Die oprecht vroom zijn en goed.*

Toepassing

Ziehier de onbegrijpelijke weg der zaligheid, door God drie-enig van eeuwigheid uitgedacht. Ziehier hoe deze verborgenheid wordt ontdekt en door Jezus, als gezonden door Zijn Vader, bekwaamgemaakt door de Geest en gezalfd tot Zijn Middelaarsambt, wordt bekendgemaakt. Hij is gezalfd tot Profeet, Priester en Koning. Alles wat de arme zondaar nodig heeft tot het leven en de zaligheid, bezit Christus in overvloed. Ziehier de bediening om de gehele raad Gods bekend te maken. Om het de rechtvaardigen aan te zeggen dat het hen wél zal gaan en de goddelozen dat het hen kwalijk zal gaan. Die zending is ook hoognodig, om het Evangelie niet eenzijdig te verkondigen en het deel der kinderen de honden voor te werpen. Een leraar moet naarstig zijn om het aangezicht van zijn schapen te kennen. Hij moet zijn hart op de kudde te stellen. Helaas, wat is het hier ver vandaan, wat is er een algemene geest, zowel onder leraren als lidmaten. Wat openbaart zich aan de ene zijde een Kaïnsgeest tegenover elkaar en aan de andere zijde afgoderij en afhoereren met de ontvangen gaven. Hoe meer wind van menselijke toejuicing, des te hoger zeilen ze. O, wat zal het eens wezen als Christus u rekenschap zal afeisen, en u geen roeping of zending hebt gehad tot de bediening.

Een aantal predikanten (zegt Smijtegelt) zullen dan wensen schoenlapper te zijn geweest. Zie daarom toe voor uzelf: 'En niemand neemt Zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijkerwijs als Aäron' (Hebr. 5:4). Al was het dat u een begenadigd mens bent, wees toch op uw hoede om niet te lopen eer u wordt gezonden, want de Heere neemt er geen welgevallen in. En al was het dat u erop stond om door Joab gezonden te worden, zoals die knecht van David, dan zult u toch met het enkele woord 'vrede' niet door de Koning worden erkend.

'Die Mij eren, zei de Heere tot Samuël, 'zal Ik eren.' Hier hebt u dan de zuivere grondslag van het Hoofd der Kerk; hoe Hij Zijn aanstelling tot het Middelaarsambt van Zijn Vader had verkregen. Een volkomen en algenoegzame Zaligmaker tot troost van Zijn Volk. Gelukkig zij, die de onderwerpen mogen zijn van deze bediening.

Een volkomen Zaligmaker voor een diepschuldige zondaar. Hij laat voor iedere leraar dit voorbeeld na tot zelfonderzoek. Gebruikt de predikant de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen ook zo? Ook de toehoorders zijn verplicht de leer, waaronder zij zich onder bevinden, te onderzoeken en te toetsen of deze de eeuwigheid zal kunnen verduren. Wij hebben immers allen een kostelijke ziel, die meer waarde heeft dan de gehele wereld en wij kunnen die reis maar éénmaal doen. Dit geldt ieder mens, hoofd voor hoofd, want ieder van ons zal voor zichzelf rekenschap moeten afleggen.

Nu nog een woordje tot nader onderzoek: Kennen wij deze grondslag zoals Jezus die hier stelt? Hebt u door het ontdekkend licht van de Heilige Geest uzelf leren kennen als een arme van geest? Hebt u uw ellendige staat al eens ingezien? Hebt u gezien dat u van alles ontbloot was en door erf- en dadelijke schuld niets hebt overgehouden? Is het u al eens vergund om Gods recht toe te vallen en te erkennen dat u de oorzaak bent van uw daden? Hebt u uzelf al leren gedragen als een ellendige en nooddruftige? Is Jezus u al ontdekt tegenover al uw armoede, waarop gij een hongerige en dorstige bent

geworden? Bent u al een gebrokene van hart over de zonde en over het gemis van God? Kent u ook, door de toepassende weldaad van de Heilige Geest, de genezende kracht van Zijn bloed, waardoor u weleens met David mocht getuigen: 'En mijn ziel, die Gij verlost hebt' (Psalm 71:23).

Welnu, daarvan zegt Jezus tot uw troost, dat Hij de gebrokene van hart zal genezen, bij aanvang of voortgang, en als de dood komt voor eeuwig. Hebt u deze Vorst des levens, na ontvangen genade, niet gedurig nodig om uit uw banden en ketenen ontslagen te worden? Wendt ge u niet tot die Vorst des levens toe, nadat u de strikken van de satan bent ontkomen? Kent u ook niet het kenmerk van blinden, eer deze Koning uw ogen kwam te openen?

Vóór die tijd zag u uw gevaar niet en zag u ook geen heerlijkheid in Hem, maar nu mag u erkennen dat uw ogen geopend zijn, en dat u deze weldaad aan Gods vrijmacht toekent en met David uitroept: 'De HEERE opent de ogen der blinden' (Psalm 146:8). Nu hebt u een behagen in de dienst van God en bent u met Zijn volk één van hart en één van weg. Kent u nu ook dat heenzenden in vrijheid? Dat u, om Jezus' wil, nu bent gesteld in de vrijheid der heerlijkheid Gods, en door de Zoon vrijgemaakt zijnde waarlijk vrij zijt?

Wij merkten op dat onder Israël het jubeljaar aanbrak, en wie daar de onderwerpen van waren. Dat de goederen, die vervreemd waren, weer aan de eerste eigenaar toekwamen en dat de dienstknechten in vrijheid werden gesteld. Dus onderzoek eens of dat jubeljaar voor u reeds is aangebroken. Dat u van alles vervreemd nu weer, om Jezus' wil, recht op de goederen van het genadeverbond hebt gekregen. Dat jubeljaar, waarin Jezus Zich ons toe-eigent, betekent dat wij Hem toebehoren; dat Hij onze zonden heeft vergeven en een vrede heeft geschonken die alle verstand te boven gaat. Kent u dit?

Dan staat voor u dat grote jubeljaar aan te breken als de dood komt. Dan zult u eerst naar de ziel, en dan naar ziel en lichaam beide, in dat jubeljaar voor eeuwig vrijgesteld worden, om daar God drie-enig tot in eeuwigheid de lof en dank toe te brengen. De Heere geve u, volk des Heeren, tot Zijn heerlijkheid een nuttig gebruik uit deze tekstwoorden te ontvangen. En dat u tot uw troost nog mocht opmaken dat u onder dat getal der uitverkorenen behoort.

Maar u, die deze prediking van Jezus en Zijn Geest nog mist, God beware u, dat u het uzelf nooit toe-eigent door een verstandelijke kennis van de waarheid. Hij geve u met Van Lodensteijn te bidden:

*O, Heer' bewaar mij voor de letter,
Die duizenden vermoordt, of zet er
Het stempel op van Uwen Geest.*

Hij geve u genade om op wezenlijke genade gesteld te zijn. Dat u een droefheid naar God mocht ontvangen, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid. U mocht nog leren hongeren en dorsten naar Zijn gerechtigheid, eer het besluit bare en het voor eeuwig te laat is. De Heere zegene dit werkje tot troost voor Zijn volk en ontdekking van degenen die nog onbekeerd zijn. Tot Zijns Naams eer en heerlijkheid en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk, om Jezus' wil. Amen.

4. Levensschets Diedericus Wijting, (geb. 1844; overl. 1892)

Diedericus Wijting werd op 23 juli 1844 geboren te Lisse "in het Huis nummer 188." Zijn ouders waren Petrus Johannes Wijting en Alida Tibboel. Hij was de tweede in dit gezin, waarin drie jongens werden geboren.

Zijn vader was rooms en hij was van beroep veldwachter; zijn moeder was gereformeerd. Diedericus en zijn beide broers, Petrus Johannes en Theodorus, zijn waarschijnlijk gedoopt in de Roomse kerk. Als jongetje van zes jaar weigerde Diedericus voor de beelden te knielen en zei hij: "Ik wil niet voor die poppetjes knielen en er niet voor bidden." Zijn moeder besloot toen om hem niet rooms op te voeden, maar in de leer die zij zelf aanhing.

Reeds als kind was Diedericus zeer zwak. Hij leed aan astma en was dikwijls erg ziek, zo zelfs dat men in het ziekenhuis te Leiden tenslotte geen raad meer wist. De doktoren spraken de verwachting uit dat hij op zijn hoogst twintig jaar oud zou worden.

Als jongeman koos Diedericus het beroep van huisschilder. Voor zover zijn krachten dit toelieten, oefende hij, samen met zijn oudere broer Petrus Johannes, dit beroep uit. Tijdens zijn verblijf in Lisse maakte hij in 1865 de stichting van de Gereformeerde Gemeente aldaar mee.

De Heere werkte in de jonge Wijting en Hij leerde hem Godskennis en zelfkennis en Hij leidde hem, door een weg van ontdekking en van het afstoten van alles wat geen houdbare grond van zalig worden was, tot Jezus Christus als de enige Borg en Zaligmaker.

In 1866 werd hij lid van de Gereformeerde Gemeente te Lisse.

Op 5 oktober 1870 huwde hij te Lisse met Wilhelmina Elisabeth de Graaff; zijn echtgenote was toen 23 jaar. Uit dit huwelijk werden negen kinderen geboren.

Gedurende de periode van 1869 tot 1872 was hij kerkmeester in de Gereformeerde Gemeente te Lisse. Uit de notulen van de kerkenraadsvergaderingen blijkt dat de opening van de vergaderingen van dit college steeds plaatsvond door de voorzitter, terwijl de sluiting met gebed geschiedde door kerkmeester Wijting. In deze tijd werd Wijting zich ten volle bewust van zijn roeping tot het predikambt.

Op de vergadering van manslidmaten op 3 januari 1872 stelde de kerkenraad de gemeente voor om kerkmeester D. Wijting uit te nodigen om hem in de gemeente voor te laten gaan als oefenaar. Nadat de gemeente hierover gehoord was, stemde ze hiermede in en ze was zeer verblijd met dit voornemen. De bezoldiging zou bestaan uit de opbrengst van de derde collectezak. De huisarts verklaarde dat, nu Wijting ging spreken, hij dit spoedig zou moeten opgeven en dat hij dit met de dood zou moeten bekopen. De verwachting van deze geneesheer kwam niet uit, wat hem zeer verwonderde. De verwondering was bij hem zo groot, dat hij onopgemerkt aan de deur in het portaal van de kerk ging luisteren hoe Wijting het er afbracht. Tot 1876 heeft oefenaar Wijting de gemeente van Lisse gediend. In Lisse heeft hij met veel zegen mogen arbeiden en er werd altijd met veel achting over hem gesproken.

In juni 1876 ging Wijting als "evangelist" over naar de Gereformeerde Gemeente van Goes. Na de komst van Wijting ontstond toenadering tot en aansluiting bij de ledeboeriaanse gemeenten onder ds. P. van Dijke. Begin september 1877 werd Wijting door ds. Van Dijke bevestigd als het zout der aarde." Ds. Van Dijke, de enige predikant in deze ledeboeriaanse gemeenten, kon na augustus 1882 geen ambtelijk werk meer verrichten wegens zijn gezondheidstoestand. Op 3 maart 1883 overleed ds. Van Dijke. De gemeenten die hij diende raakten hierdoor onder meer verstoken van de

bediening van de sacramenten. In verband hiermede besloot de Goese gemeente haar voorganger te beroepen als predikant. Oefenaar Wijting nam deze beroeping aan.

Op 4 maart 1884 werd hij te Goes in de volle bediening van Woord en sacramenten bevestigd door ds. P. Los, predikant van de zelfstandige Gereformeerde Gemeente te Leiden, met een predicatie over Exodus 4:12: "En nu ga heen, en Ik zal met uw mond zijn en zal u leren, wat gij spreken zult."

Kampen bracht, na het vertrek van ds. E. Fransen in 1885, een beroep uit op ds. Wijting. Hij was in deze gemeente reeds enkele malen voorgegaan en hij viel blijkbaar in de smaak. Ds. Wijting bedankte evenwel voor dit beroep. Enige tijd daarna bracht de gemeente van Kampen weer een beroep op ds. Wijting uit, dat door hem werd aangenomen.

Dit resulteerde in het vertrek van ds. Wijting in april 1888 naar de Dordtsch Gereformeerde Gemeente te Kampen. Hij werd bevestigd door ds. E. Fransen uit Lisse, die het Woord bediende uit Jesaja 62:6-7. Ds. Wijting deed op 6 mei 1888 in Kampen zijn intrede met een predicatie over Jakobus 1:21b.

Na enige tijd kreeg de kerkenraad van de gemeente van Kampen een brief van ds. Fransen, waarin stond dat er nog een kwestie met ds. Wijting zou zijn, die nog niet uit de weg was geruimd. Ds. Fransen uitte deze beschuldiging op grond van de inhoud van een brief die hij had ontvangen van de kerkenraad van de gemeente te Goes, de vorige gemeente van ds. Wijting. Hoewel de kerkenraad te Goes ds. Wijting bij zijn vertrek naar Kampen een getuigschrift van zedelijke en godzalige wandel had meegegeven, meende hij, "door de consciëntie gedreven", op deze handelwijze terug te moeten komen.

Tijdens het verblijf van ds. Wijting te Goes zou de zaak niet uit de weg zijn geruimd. Omdat ds. Wijting deze mening niet deelde, besloot men dit moeilijke punt aan de orde te stellen op een te houden classicale vergadering, uitgeschreven door de verenigde gemeenten. Ds. Wijting stemde in met dit besluit. Deze vergadering werd gehouden te Kampen en stond onder voorzitterschap van ds. F. Meijer. Op de vragen die de voorzitter van de classis stelde, antwoordde ds. Wijting bevestigend, maar hij merkte daarbij op dat deze zaak in Goes reeds tot een einde was gebracht.

De uitkomst was dat de lezing van de Goese kerkenraad lijnrecht stond tegenover die van ds. Wijting. De classis koos uiteindelijk voor de versie van de kerkenraad van Goes en besloot ds. Wijting voor tijdelijk te schorsen.

Wijting onderwierp zich niet aan de uitspraak van de classis en besloot voor een deel van zijn Kamper gemeente te gaan preken in het gebouw van "Christelijke Belangen." Een deel van de kerkenraad, dat hem ook steunde op de bewuste classicale vergadering, volgde ds. Wijting.

Na een periode van negen maanden nam ds. Wijting een beroep aan naar de Gereformeerde Gemeente te Zeist. De beroepsbrief die deze gemeente schreef, bevatte, wat de zakelijke kant betrof, een opmerkelijke omschrijving die als volgt luidde: "En omtrent uw tijdelijke belangen wensen wij ons vast te klemmen aan Galaten 6 vers 6." Deze Schriftplaats luidt: "En die onderwezen wordt in het Woord, dele mede van alle goederen dengene die hem onderwijst."

Op 6 februari 1889 werd hij te Zeist bevestigd door M. Goudswaard, ouderling te Oud-Beijerland.

Ds. Wijting stond toen in nauw contact met de gemeenten te Giessendam en Oud-Beijerland. De contacten in Giessendam werden onderhouden met ouderling H. Bouwman; die te Oud-Beijerland met ouderling M. Goudswaard. Uit de briefwisseling tussen ds. Wijting en Bouwman kan worden opgemaakt dat het gaan naar Kampen

voor ds. Wijting een beproevingsweg geworden was.

In een brief, gedateerd 8 november 1888, die hij vanuit Kampen aan Bouwman schreef, lezen we: "Gisteren had ik begeerte om eens te proberen om te preken met de dankdag, altijd maar eens, en het mocht mij door des Heeren goedheid gelukken. Maar ik was zo zwak, dat ik de voorlezer de versjes liet lezen. Ik had het inwendig nogal gemakkelijk uit Lukas 17:15-19. Ik kon een Samaritaan wezen en o, dat is zulk een voorrecht; het was mij nog tot sterkte in mijn ellende en ballingschap. De stormen beginnen hier ook zo zachtjesaan los te barsten; maandag zeer erg. Och, wat kan een mens al treurvolle stappen doen om zelfbehoud en door verkeerde raad. Jona was met zijn vlucht niet gered, hij behoorde te Ninevé en als de stormen beginnen, zeggen zij mij: vlucht maar weer! Maar ik gevoel, dan keerde ik liever weder tot de drie gemeenten die ik nog aankleef en zij aan mij. De Heere beware mij voor een tweede vlucht; gedenk mij in uw gebeden."

Toen ds. Wijting in Zeist stond, schreef hij ook nogal eens een brief naar ouderling Goudswaard in Oud-Beijerland. In die brieven is niets meer te lezen over opstekende stormen. Wel schreef hij over zichzelf. Hij had steeds het kruis te dragen van zijn lichamelijke aandoening, hoewel hij daarover nooit klaagde. Doordat hij vaak last had van zijn borstaandoening en zijn stembanden, moest hij gedurig van zijn dienstwerk afzien.

Op 29 januari 1892 overlijdt hij in laatstgenoemde plaats, op de leeftijd van 47 jaar. Enkele uren voor zijn overlijden heeft hij nog met ouderling J. van Ekeren gesproken. *'Kobus, ik heb een hemels gezang gehoord, en er was geen wanklank in'*, zo heeft hij zijn ouderling daarbij toevertrouwd.

Mevrouw Wijting blijft met zeven kinderen achter. Van de kerkenraad krijgt zij toestemming om in de pastorie te blijven wonen. Daarnaast ontvangt zij elke week drie gulden van de diaconie. Later dient zij de gemeente als kosteres.

Ds. Wijting kan worden getypeerd als een ernstige, getrouw en heilzoekende herder en leraar die het goede zocht voor de kudde.

In die tijd vormde zich een predikantengroep met de predikanten J. van den Broek Dzn., P. Los, D. Wijting, A. Verheij, P. van der Heijden, G. Maliepaard en J.J. Gras. (Tweestromenland, blz. 208, door H. Hille, Van Horssen, 1996.)

Leendert Wijting

Zijn zoon Leendert Wijting wordt op 8 april 1873 geboren te Lisse. Leendert leidt van jongsaf aan een ingetogen leven. Het nabije leven van zijn godzalige ouders is hem daarbij ongetwijfeld tot voorbeeld geweest. Daarnaast is hij er getuige van dat er in het ouderlijk huis vaak gezelschap wordt gehouden, waarop over de wegen des Heeren wordt gesproken.

Evenals zijn vader kiest Leendert voor het beroep van huisschilder. In 1895 vertrekt hij naar Den Haag, om daar aan de slag te gaan. Een jaar later keert hij echter al weer naar Zeist terug. Via een advertentie in de 'Weekbode voor Zeist, Driebergen en omstreken' maakt hij 'zijne geachte dorpsgenoten' bekend zich als huisschilder op Torenlaan 20 te hebben gevestigd.

Kort nadat zijn vader is overleden, verheerlijkt de Heere Zijn genade in zijn hart. In 1901 wordt hij gekozen tot diaken. Drie jaar later, op 20 maart 1904, volgt zijn bevestiging tot ouderling.

Leendert werd oefenaar en vertrok naar Rijssen. Zes maanden nadat ds. P. van der Heijden naar Kampen vertrok, verbond **oefenaar** L. Wijting zich aan de Walkerk.

De 2 nagelaten preken van vader Wijting werden door zijn zoon Leendert aan een uitgever geschonken voor publicatie.

Zie: ELK VERHAALT ZIJN WEG EN ZAKEN. DE GESCHIEDENIS VAN DE 'KLEÁNE KOARKE' TE RIJSSEN 1836-2011

4.1. De onveranderlijkheid van Gods Belofte.

Door ds. D. Wijting Goes

In Psalm 111 vers 5, het laatste gedeelte, lezen wij: *Hij gedenkt in der eeuwigheid aan zijn verbond*. Als wij Jesaja 59 opslaan, vinden wij daar aangetekend, hoe het volk des Heeren was afgeweken en samen onnut geworden, dat zij allen hun weg voor de Heere hadden verdorven en er niet één was, die recht deed; waarbij de Heere hen door de mond van de profeet bepaalde, hen indachtig makende, dat zij de oorzaak daarvan niet moesten zoeken bij Hem, maar dat het hun zonden en ongerechtigheden waren, die scheiding maakten tussen God en hun zielen. (Jesaja 59: 4).

Nadat nu de Heere hun de breuken had laten bekend maken en hoe ver zij van Hem, de rotssteen van hun heil, waren afgeweken en hoe Goddeloos zij gehandeld hadden tegen zijn verbond, kwamen zij door de genade van zijn Geest tot de erkenning daarvan (vers 12). De Heere bepaalde er hen echter bij, dat dit niet geschiedde omdat zij dit wilden, maar dat dit plaats had, omdat de Heere aan Zijn verbond gedacht (vers 16 tot 21); en dat het niet hun, maar des Heeren arm was, die heil beschikte, omdat Zijn ingewanden rommelden van barmhartigheid over Zijn volk en Hij gedacht aan Zijn verbond met Abraham zijn knecht en Israël zijn uitverkorene; zoals wij dit in het laatste van dit hoofdstuk duidelijk zien kunnen, waar de Heere betuigt, dat Hij zijns Verbonds gedenkt tot in der eeuwigheid.

O, dat de Heere ons geopende ogen en ontsloten harten mocht geven voor de eeuwige gedachten Gods aan zijn verbond; hierin, geliefden, is alles gelegen, wat ons tot zaligheid nodig is. Dat die onveranderlijke verbondstrouw toch diep in onze harten mocht worden ingeplant. Mocht de Heere dan ook deze overdenking nog voor velen onder ons dienstbaar willen maken, hetzij bij aan- of voortgang tot een waarachtige bekering tot God, opdat niet eenmaal die trouw Verbonds-ontfermer nog tegen ons zal moeten getuigen, dat wij geen lust hebben gehad in Zijn wegen en ook geen deel hebben begeerd aan dit verbond, want dit zou verschrikkelijk zijn; hetwelk de Heere nog genadiglijk verhoede.

Dat het in de tweede plaats nog tot bemoediging, vertroosting en geloofsversterking van het volk des Heeren moge strekken, dat pasbeginnenden er een riem door onder het hart mogen krijgen, en meer gevorderden in de genade er meer en meer door bevestigd mogen worden.

Ja, hier moeten wij u allen toeroepen: mocht gij maar meer waarachtige behoefte hebben aan die onveranderlijke verbondstrouw, die de Vader van alle barmhartigheid in Zijn eigen en enig geliefde Zoon zo krachtdadig heeft bevestigd en verzegeld.

Dat de Heere dan nog reden en oorzaak uit en van zichzelf nemen mocht en ons maken recht klein, arm, blind en naakt, opdat er door de ontdekkende en voorlichtende genade van de Heilige Geest voor ons niets anders mocht overblijven dan een levende hoop op de onwankelbare trouw van de Drie-enige Verbonds -God. De Heere make ons dan maar recht trouwelozen in onszelf, opdat wij vatbaar en ontvankelijk mogen worden voor de trouw van God, die gegrondvest en geopenbaard is in Zijn eeuwig geliefde Zoon, onze Heere Jezus Christus.

Bij deze onveranderlijke trouw des Heeren wenste ik u een ogenblik te bepalen, of liever gezegd: De Heere bepale u er zelf bij, want dan alleen zal het goed zijn.

De tekst, die ik tot deze mijn overdenking heb gekozen, kunt gij vinden in Maleáchi 3 vers 6:

Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij, kinderen Jakobs, niet verteerd.

Maleáchi, een profeet en dienstknecht van God, werd door de Heere verkoren om het wee uit te roepen over de Goddelozen, en het wel over de rechtvaardigen, namelijk dezulke, die hun rechtvaardigheid uit God hadden, zoals te zien is Maleáchi 1 vers 2, waar de Heere tot Israël zegt: Ik heb u lief gehad. Het was dus niet hun liefde, niet hun trouw, waardoor zij behouden werden, nee, hiervan geeft de profeet in het vervolg juist het tegendeel te kennen, namelijk dat zij God verlieten, zich van Hem afkeerden en hun eigen wegen kozen. Zou er dus van dit volk iets terecht komen, dan was er een andere trouw nodig dan de hun en hadden zij nodig, gedurig bij de onveranderlijke trouw van God bepaald te worden, opdat zij mochten wederkeren; werd deze trouw niet aan hen geopenbaard, dan was het voor eeuwig met hen gedaan. Zo bepaalt hen de Heere dan, niettegenstaande al hun ontrouw om- en afzwerven, weer gedurig bij vernieuwing bij Zijn onwankelbare Verbondstrouw, waarbij wij een ogenblik wensen stil te staan. *Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij, kinderen Jakobs, niet verteerd.*

Bezien wij:

- Ten eerste, waarin die trouw haar grond vindt;
- Ten tweede, waarin deze is geopenbaard;
- En ten derde, waarin zij wordt bevestigd.

1. Ten eerste vindt deze trouw haar grond in Gods eeuwige liefde.

En wie zal deze liefde beschrijven of in bewoording brengen? Niemand; daartoe zijn eindige klanken niet in staat. Denken wij, hoe de Heere in zijn eeuwige, en voor ons onbegrijpelijke Vrederaad reeds gedachten des vredes koesterde, en dit alleen deed uit kracht van Zijn eeuwig besluit (Hand. 15 vers 18: Gode zijn al zijn werken van eeuwigheid bekend). Hij wist, wat er van Zijn volk worden zou. Hij zag hen als vertreden in hun bloed en weggeworpen op de vlakke des velds, overgegeven aan nameloze jammer en ellende. Maar ook toen reeds rommelden de ingewanden van Gods barmhartigheid over Zijn volk, ja toen reeds nam de Vader als de eerste persoon in het Goddelijk wezen vrijwillig op zich, nemende daartoe reden en oorzaak uit en van zichzelf, om een zeker getal, en door Hem met name gekende personen te leiden tot bekering, (Rom. 9 vers 3) en te stellen tot toonbeelden van Zijn eeuwig verkiezende zondaarsliefde.

Doch zou dat verkoren volk in die gunst en liefde Gods mogen delen, zo moest het eerst met God bevredigd worden en moest Gods geschonden recht, vanwege de zondeval in het paradijs, voldaan worden. Daar er echter niemand was, die voor hen in het gericht kon treden, zo trad de tweede persoon in het Goddelijk wezen, de Heere Jezus, die in de Schoot des Vaders was, vrijwillig op en verbond zich uit eeuwige liefde en ontferming, om voor hen aan alle eisen van het Goddelijk recht te voldoen en sprak - zoals de psalmist door de Geest van Christus getuigt - "Ziet Ik kom, in de rol des boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God, om Uw welbehagen te doen, en Uw wet is in het midden mijns ingewands." (Psalm 40: 8 en 9). Er kon niets van de mens in aanmerking komen, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast zoude blijven en opdat de zaligheid niet zoude zijn uit de werkende, maar uit de roepende. (Rom. 9: 11). Dit is zeer tot troost en bemoediging van des Heeren arm en ellendig volk, die in zichzelf niets dan bedervers en ontrouw zijn, gelijk er van hen staat aangetekend - hoewel niet tot hun eer - dat zij gans trouweloos zouden handelen, maar tot wie de Heere ook tot hun bemoediging zegt: "Ik worde niet veranderd. Ik worde niet ontrouw aan Mijn verbond, want gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb

u uitverkoren. Ik heb u lief gehad, toen gij naar mij niet vroeg (Ezechiël. 16 vers 5 en 6). Geen oog had medelijden met u, als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef, ja Ik zeide tot u in uw bloed: Leef."

En vond nu die eerste opzoekende liefde bij voortduring haar trouw en grondslag niet in Gods eeuwige liefde, dan ware het nog voor eeuwig met al Gods volk gedaan; want zo zegt de Heere, Openb. 2 vers 4: "Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten". Maar waarom de Heere zijn opzoekende liefde niet verandert, vinden wij in Ezechiël. 36 vers 32, waar de Heere zegt: "Ik doe het niet om uwentwil, o Israëel, het zij u bekend, maar om Mijns groten Naams wil."

Alsof de Heere hun daarmede wil te verstaan geven: wees daarvan wel overtuigd, o Israëel, het is niet uw trouw aan Mijn verbond, dat Ik niet verander, want dan was het vanwege uw menigvuldige afwijkingen reeds lang met u gedaan, maar omdat Ik niet verander, zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd. Zodat de eeuwige liefde Gods de grondslag is der eeuwige zaligheid van al Gods volk; en was dit niet zo, dan waart gij er niet meer, kinderen des Heeren, dan was Gods Kerk reeds lang vergaan, dan waren wij vanwege onze zonden reeds lang uitgeteerd, en aan Sodom en Gomorra gelijk geworden. Zo zien wij dan, dat er geen roem aan des mensen zijde te vinden is, Vanwege onze moedwillige zonden en onze opstand tegen God moest de eeuwige dood en rampzaligheid ons deel zijn; en daarom is het tot onze troost en tot roem van Gods vrije genade geboekstaafd, dat de Heere niet verandert, waarom wij nog niet verteerd zijn.

Och, dat die waarheid ons op de rechte plaats mocht brengen, dat is, bij de erkenning van onze doodsstaat, dat wij voor God in het stof mochten leren buigen, en Hem de eer mogen geven, dat het Zijn genade is, dat wij nog zijn, wie wij zijn, hetgeen wij diep verschuldigd en verplicht zijn. Maar ach, waar zullen wij blijven met onze plicht, met ons doen en met ons laten; op de weegschaal van Gods rechtvaardigheid gewogen, zouden zij lichter zijn dan een niet en ijdelheid, ja minder dan een druppel aan de emmer en een stofje aan de weegschaal. Dat dan de grondslag van Gods eeuwige liefde onzen enige pleitgrond maar mocht zijn of worden, om de verdienste en de eeuwige Borggerechtigheid van Christus' wil, die eeuwig onveranderlijk is. Dan ook alleen zal het woord des Heeren op ons toepasselijk kunnen zijn, dat daar zegt: "Ik heb u getrokken met goedertierenheid." En wederom: "Bergen mogen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer." (Jesaja 54).

2. In de tweede plaats moeten wij nagaan, **waarin die onveranderlijke trouw is geopenbaard.**

Dit, mijn geliefden, zal ons al dadelijk duidelijk worden wanneer wij bij Genesis 1 vers 27 Gods Woord openslaan en daar lezen, dat God de mens goed en naar zijn beeld heeft geschapen, zodat hij God kon dienen met een volkomen hart en heilige vreze. Maar Adam, de weg der gehoorzaamheid verlatende, viel van God af - dat wil zeggen, hij liet andere begeerten in zijn binnenste toe, dan nabij God te wezen - hij wilde aan God gelijk zijn en stond daarin de Heere naar troon en kroon en stortte niet alleen zichzelf, maar in Hem ook alle zijn nakomelingen in een grondeloze put van jammer en ellende en hij zou voor eeuwig, en wij met hem, in deze afgrondskerker hebben moeten verblijven, ware het niet, dat God zijn eeuwige liefde aan Hem geopenbaard had.

Maar het behaagde God, naar Zijn eeuwige raad en zondaarsliefde, Adam uit deze wanhoopskuil weder op te richten; daarom breidde God zijn liefdearmen over Hem uit

en in de hof van Eden werd het machtwoord Gods vernomen: *Adam! waar zijt gij?* (Gen. 3 vers 9) en de onveranderlijke getrouw Verbonds-God opent voor Adam een weg der behoudenis en zegt: "Ik zal vijandschap zetten tussen het zaad van deze Vrouw en het zaad der Slang." (Gen. 3 vers 15) . En gelijk hier, zo vinden wij in het ganse woord van God en op menigvuldige wijze, die eeuwige Verbondstrouw krachtadig in het licht treden. Denk slechts aan Abraham, hoe de Heere Hem opzocht, en Zijn belofte aan Hem trouw vervulde, hoe het zaad der belofte uit Sara voortkwam, al was het ook dat het onmogelijk scheen, omdat zij verre boven haar ouderdom was gekomen en de moeder in haar al reeds verstorven was. Denk aan Izak en aan Jakob en hoe trouw de Heere alles liet komen, wat Hij had gesproken, ofschoon Jakob de Heere kon vergeten, twintig jaren lang, doch de Heere vergat Jakob niet, maar herinnerde Hem aan het woord tot Hem gesproken, zeggende: *Ik ben de God van Bethel*. Denk aan de voorzeggingen omtrent de komst van de beloofde Messias, waarvan al de profeten van de vroegste eeuw af tot op de komst van Hem, die beloofd was, hebben geprofiteerd en van het grote heil, dat in Hem aan al Gods volk zou geschonken worden. En heeft de Heere niet al deze beloften bevestigd? Is er wel een enkele Zijner beloften op aarde gevallen, of heeft de Heere in één enkele Zijner toezeggingen gefeild? Is dit niet een duidelijk bewijs, dat de Heere niet verandert!

Nee geliefden, God is geen God van ja en nee, maar van *ja en Amen*. Zou Hij iets zeggen en niet doen, iets spreken en niet bestendig maken? De Heere zal Zijn woord vervullen, er zal geen tittel of jota van achter blijven; doch het zal alles komen op zijn tijd, en naar het woord Zijner toezeggingen. Zo als men vindt - om maar een enkele te noemen - "De Scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat de Silo komt en dezelve zullen alle volken gehoorzaam zijn." (Gen. 49 vers 10). Evenzo vinden wij in Dan. 9 vers 24 tot 27, dat het getal jaren bij de Heere bepaald was, eer de Messias zou verschijnen en wel tijdens de tweede tempel nog stond, naar de profetie van Zacharia.

Alles wordt aldus op zijn tijd en krachtens de onveranderlijke trouw Gods geopenbaard. Waarom zelfs de Engelen in Efrata's velden zongen: "Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." Zodat de geboorte van Christus, krachtens Gods onwankelbare trouw, geopenbaard werd, terwijl Gods beloften in Hem zijn Ja en Amen, Gode tot heerlijkheid.

Letten wij op Zijn geboorte en vragen wij, waarom er voor Hem geen plaats was dan in een beestenstal, waarom Hij die bloedige besnijdenis moest ondergaan, waarom zijn moeder met Hem moest vluchten voor een mensenkind, waarom Hij werd veracht, bespot, gehaat, ja als aller afschrapsel gehouden moest worden, waarom Hem allerlei lagen werden gelegd, terwijl Hij het land doorging, weldoende en zegenende; dat dit alles moest komen over Hem, die tot zijn vijanden zeggen kon: wie overtuigt mij van zonde! En terwijl er niemand was, die enige beschuldiging tegen Hem kon inbrengen, het nochtans als uit één mond over Jeruzalems straten klonk: *Weg met deze, hij is niet waard, dat Hij leeft*; wordende als een Godslasteraar veroordeeld, aan het kruis genageld en gedood.

Dus in één woord: waarom Hij van buiten niets dan ellende, en van binnen de toorn Gods in zijn ziel moest dragen? Wie zal dat zielslijden in Gethsémané beschrijven en waarom dit moest plaats hebben?

Ja geliefden, dat "waarom" vindt gij in de deerniswaardige toestand, waarin de kinderen des Heeren met alle Adams kinderen door de zondeval gekomen waren en waarin zij tot heden en tot in eeuwigheid zouden gebleven zijn, had Hij dit alles in hun plaats en als hun Borg- en Plaatsbekleder, niet ondergaan. Hij moest een vloek worden, om Zijn volk van de vloek te verlossen. Had Hij dit alles niet ondergaan, dan

was het woord in Maleáchi 3 vers 6, gesproken: *Ik, de Heere, worde niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd, niet verteerd*; en de trouw Gods had gefeild.

Maar nee! De Leeuw uit Juda trad moedig te voorschijn, en vernietigde de dood, de duivel en de hel. Daarom zegt Hij, Openb. 1 vers 18: "Ik leef, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik leef in alle eeuwigheid, Amen. Ik heb de sleutels der hel en des doods. Ik ben de eerste en Ik ben de laatste".

Ook de Evangelist Johannes getuigt van de trouw en eeuwige zondaarsliefde, daar hij zegt, 1 Joh. 4 vers 9: "Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat wij zouden leven door Hem." Ja wie is in staat, de eeuwige en onveranderlijke trouw Gods te beschrijven, die daar is geopenbaard in onze Heere Jezus Christus.

Vraagt gij, voor wie dit alles geopenbaard is, dan moet ons antwoord zijn: voor hellewichten, voor Goddelozen, ja voor vijanden; om echter de volheid van Gods eeuwige zondaarsliefde in de openbaring van de Heere Jezus Christus uit te spreken, is aan geen mensenkind gegeven, maar wij moeten hierin met Paulus uitroepen: "Wat geen oog gezien heeft, wat geen oor gehoord heeft, noch in het hart des mensen is opgekomen, heeft God bereid voor hen, die Hem liefhebben."

Zo zien wij dan, dat de trouw van God tegenover zijn gunstvolk onveranderlijk is, wat er ook tegen opkomt, omdat zij gegrondvest is in Gods eeuwige zondaarsliefde, die God geopenbaard heeft in Jezus Christus, zijn eeuwig geliefde Zoon. Daarom is ook voor de mens alle roem uitgesloten, en ligt er met al zijn doen en laten ganselijk buiten. En driewerf welgelukzalig, dat dit zo is, kinderen van God; de Heere zij daarvoor eeuwige ere toegebracht; dit geeft moed voor de arme en schuldige sterveling. In die openbaring is aan Gods recht voldaan en de kloof, die er was tussen God en het mensenkind, weggenomen. Zodat nu de in waarheid naar God zoekende ziel met vrijmoedigheid mag gaan tot de troon der genade, pleitende op die gerechtigheid, die alleen genoegzaam is om voor God te kunnen bestaan en waarbij niets van de mens in aanmerking komt. De door genade beproefde en gelouterde mag hier ademen en uitroepen: "Heere! omdat Gij niet verandert, ben ik niet verteerd; ik ben ontrouw geweest, maar Gij hebt reden uit uzelf genomen en hebt uw eenmaal geopenbaarde zondaarsliefde niet veranderd, maar bevestigd, hetgeen mijn enige hoop en pleitgrond is en wezen kan."

3. In de derde plaats moeten wij nagaan, waarin die trouw bevestigd wordt.

En waarin vindt men nu die trouw bevestigd? Dat de mens nu die genadeweldaad aangrijpt en op zichzelf toepast en nu voortaan gaarne de Heere wil dienen?

Nee! driewerf nee! dat geeft het laatste gedeelte van de tekst wel anders te verstaan. Onze tekst zegt niet: omdat gij uw best doet en omdat gij zo gaarne de Heere wil dienen, maar: *omdat Ik de Heere niet verander* en Mijn trouw eeuwig dezelfde blijft, zijt gij niet verteerd. Zodat deze trouw niet wordt bevestigd door het werk van de mens, maar door de arbeid van de Heilige Geest, zoals de Heere spreekt in Ezechiël. 36 vers 25: "Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden", en vers 27: "En Ik zal mijn geest geven in het binnenste van u en Ik zal maken, dat gij in mijn inzettingen zult wandelen en mijn rechten zult bewaren en doen."

Dus niet door kracht, noch door geweld, maar door de Geest des Heeren zal het geschieden. Het is dus de Heilige Geest, die dat heil in het hart des mensen werkt, die ogen schenkt, om deze onveranderlijke Verbondstrouw in te zien en ook aan het hart van de zondaars heiligt en bevestigt; dit wordt ons niet alleen door het ganse Bijbelwoord gepredikt, maar de Heere Jezus zelfs bevestigt dit, Joh. 14 vers 16 en 17 daar

Hij tot Zijn discipelen zegt: "Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid, namelijk de Geest der waarheid."

Deze Geest zal de wereld overtuigen van zonden, gerechtigheid en oordeel, en zal u in alle waarheid leiden. Alleen de Heilige Geest kan de blinde, dode en van God vervreemde mens, wiens hart boos is van der jeugd aan, tot zichzelf brengen, de Heilige Geest alleen kan Hem verlichte ogen des verstands geven en leiden tot de enige bron der zaligheid, tot de onveranderlijke, Drie-enige Verbonds-God en Hem alle Zijn weldaden deelachtig maken. Zo als ook de Bijbelheiligen moesten getuigen: *Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uw Naam komt de ere toe.*

Zij wisten, dat zij afwijkers waren van hun jeugd aan; zo als wij op menigvuldige wijze in Gods woord vinden aangetekend, de Heere moest overal de eerste, maar ook de laatste zijn; hetgeen David zo klaar doet uitkomen, wanneer hij bidt in Psalm 51: "Neem Uw Heilige Geest niet van mij!" David had bij ervaring leren verstaan, dat niet zijn trouw, maar de trouw van de onveranderlijke Geest alleen Hem kon leiden in de rechte weg.

Dus, wil de Heere in onze tekst zeggen: "Omdat Ik, de Drie-enige Verbonds-God, niet verander, zijt gij, o Volk des Heeren, niet verteerd, daarom zijt gij nog wie gij zijt; ofschoon gij trouweloos handelt, Ik wil u toch niet verlaten. Ik denk nog gedurig aan Mijn Verbond, dat Ik met u gemaakt en bevestigd heb in Mijn enig geliefde Zoon."

Zien wij, dat een Petrus de Heere Jezus kan verloochenen, zodat hij zelf door een vervloeking bevestigt, dat hij Hem niet kent; de Heere Jezus laat daarom Petrus niet aan zijn lot over. Hij zegt niet tot Hem: gij hebt nu Mijn trouw vernietigd; want dat kon Petrus niet. En Ik wil dit ook niet, zegt de Heere, Mijn trouw zal ik ten Uw opzichte ook niet veranderen, want Ik heb u in mijn handpalmen gegraveerd.

Dit werd door de Heere na zijn opstanding op het klaarste bevestigd, als Hij tot zijn discipelen de boodschap zond, dat Hij was opgestaan en daar in het bijzonder bijvoegt: Zegt het ook aan Petrus.

Maar, zegt u misschien, waarom staat er zo uitdrukkelijk: "Zegt het ook aan Petrus!" Zou dan de liefde des Heeren tot Petrus minder zijn geweest dan tot de andere discipelen?

Nee, geliefden, Petrus was om zijn val niet minder in de ogen des Heeren, dan de andere discipelen, maar Petrus moest leren verstaan, waarom hij niet was verteerd. En dat Petrus door de Heilige Geest in de genade opnieuw bevestigd was, blonk duidelijk uit op de Pinksterdag, toen hij door het vuur van die Geest werd aangegord, in wiens kracht hij daar mocht staan en van die trouw getuigen, die de Heere ook aan Hem zo krachtdadig bevestigd had.

Ook wilde de Heere door middel van zijn prediking de onveranderlijkheid van zijn eeuwige trouw en zondaarsliefde op de krachtdadigste wijze bevestigen, door er velen te bekeren en te brengen aan de genadetroon. Maar niet alleen Petrus, maar al de jongeren werden door die Geest aangegord, om van die trouw te getuigen, om dit licht van Gods onveranderlijke zondaarsliefde alom te laten schijnen, ja zelfs tot onder de Heidenen, naar het woord, dat door de profeten was verkondigd, dat het Evangelie door de hele wereld gepredikt zou worden, totdat de volheid der Heidenen zou zijn ingegaan, en gans Israël zalig worden.

Blijkt ook daar des Heeren trouw niet in, dat de Heere tegen alle zonden en alle Godverloochening in, nochtans zijn dienstknechten niet alleen uitzendt, maar wat meer is, deze nog als slijk in zijn Goddelijke handen wil gebruiken, om niet alleen van die trouw te doen getuigen, maar dit ook zelfs door Zijn Geest nog komt bevestigen in de bekering van zondaren?

Daarom, mijn geliefden, de trouw en onveranderlijkheid Gods is en zal altijd blijven,

tot troost van des Heeren volk en gunst- genoten. God heeft eenmaal gezegd en zal ook eeuwig dit woord bevestigen: *Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, noch het Verbond Mijns vredes wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer. Want Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd.*

TOEPASSING.

Keren wij nu met deze waarheid tot onszelf in, met de ernstige vraag, of ook wij door genade deel mogen hebben aan die alleen zaligmakende bewerking van de Heilige Geest, waarmede - zoals wij in het reeds verhandelde gezien hebben - Gods kinderen, van de wereld, die in het boze ligt, worden onderscheiden. Of dat het tot op heden nog als een ontzaglijk oordeel voor ons staat aangetekend, dat de Heere niet verandert en dat daarom Zijn kinderen niet verteerd zijn, maar eeuwig zullen zalig worden. Want zullen wij waarlijk troost uit des Heeren toezeggingen mogen scheppen, dan zullen wij noodzakelijk deel moeten hebben, hetzij in meerdere of mindere mate, aan hetgeen onze tekst zo met nadruk uitspreekt: "Daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd." Er staat niet, 'daarom zijt gij, o kinderen Ezau's, niet verteerd! Nee, het tegendeel vinden wij in Maleáchi 3: 18, waar staat: "Dan zult gijlieden wederom zien het onderscheid tussen de rechtvaardige en de Goddeloze, tussen die, die God dient en tussen die, die Hem niet dient."

Daarom beproeve een iegelijk zichzelf nauw, ja zeer nauw, want "Ezau heb ik gehaat, spreekt de Heere." En dit zal wat uitmaken, zich als een hater Gods veroordeeld te zien en dat door eigen schuld en zonden en niet alleen erf-, maar ook dadelijke zonden, die de Heere met de eeuwige dood bedreigd heeft, omdat zij begaan zijn tegen een heilig, genadig en barmhartig God, die even onveranderlijk is in zijn bedreigingen als in zijn beloften.

Wanneer het hier niet tot een bukken en vallen voor God komt, dan zal het tot uw eeuwig oordeel en smart zijn, dat de Heere eenmaal gezegd heeft en in de rol der waarheid doen optekenen: "Ik, de Heere, worde niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd."

Maar ook bovendien zult u dan ervaren, dat de Heere ook onveranderlijk is in Zijn rechtvaardigheid en heiligheid en gij zult moeten instemmen, dat God u vanwege Zijn onveranderlijkheid straffen moet en zult zelf uw eigen vonnis moeten uitspreken. Daarom, dat gij nu nog, terwijl gij nog in het heden der genade zijt, als een ontrouw aan Gods voeten mocht neerzinken, Hem smekende om bekerende genade en verlichte ogen des verstands, opdat het gezicht van uw benarde en treurige toestand u mocht uitdrijven en tot Christus de toevlucht doen nemen. Dan eerst zult gij behoefte krijgen aan de onveranderlijkheid en de trouw Gods, die gij nu, nog in uw onbekeerde staat voortlevende, niet nodig hebt. Nee, daartoe moet gij ontledigd worden, gij moet ontrouw worden in uzelve, zult gij ooit die waarheid: "Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd," zaligmakend voor uzelf leren kennen Want armen heeft Hij met goederen vervuld, maar rijken heeft Hij ledig weggezonden.

Bedenk, daar gij nog in het heden der genade zijt, wat het: eenmaal zijn zal, eeuwig die trouw te moeten missen, eeuwig in de wanhoopskerker van zelfverwijt te moeten zuchten en dat uw deel een eeuwige afgrond van onbegrijpelijke ellende zal moeten zijn, die door geen pen is te beschrijven, noch door eens mensen tong kan worden uitgesproken. God de Heere alleen kan het anders doen worden.

O, dat de Heere het u in tijds nog mocht leren verstaan, eer het voor eeuwig te laat zal zijn. Dat die eeuwig goedertieren Ontfermer u nog in tijds mocht komen te trekken uit

uw duisternis, dat gij alles, waarop gij nu nog steunt, mocht komen te verliezen en dat gij heden nog deel en gemeenschap mocht krijgen aan die eeuwig onveranderlijke trouw, die in de Heere Jezus Christus is geopenbaard en bevestigd.

Och, dat de Heere voor niemand onzer eenmaal als een verterend vuur en een eeuwige gloed moge verschijnen, om Hem te werpen in de eeuwige duisternis, waar de smartkreten der helse pijniging als rook zullen opgaan tot in eeuwigheid. Dan zal het gezien worden, dat de trouw Gods de oorzaak der eeuwige zaligheid van al zijn gunstvolk is, maar dan zal het voor eeuwig te laat zijn!

Dat het woord des Heeren nog ingang moge vinden, dat daar zo ernstig en vermanend ons toeroept: *Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, maar laat u leiden.* De Heere, mijn geliefden, eist gehoorzaamheid en zal deze van ons aller zielen afvorderen. Geve de Heere, dat uw doodsstaat uw schuld, Zijn eis uw gebed moge worden, opdat de woorden: "Ik de Heere verander niet" de vrede en de zaligheid uwer ziel mogen worden, hier reeds bij aanvang, maar eenmaal eeuwig in de hemel; de Heere, de God aller genade, schenke u dit uit eeuwige zondaarsliefde om Jezus' wil.

En gij, o volk des Heeren, gij heilzoekenden, rechtvaardigen, heiligen en beminden, die geen vreemdelingen van deze dingen zijt; gij moogt u bij ogenblikken in de trouw van uw Verbonds-God verheugen, niet waar?

U zult mij misschien toevoegen: "Het lijkt er wat naar, het is bij mij juist het tegenovergestelde!" doch al is dit zo, nochtans is het ook waar, dat God met geen enkel schepsel gemeenschap kon hebben; indien Hij die in zichzelf aanschouwde, dan moesten wij allen vergaan; maar Hij ziet zijn volk aan in Christus Jezus, die voor hun zonden heeft voldaan.

"Daarom ook alléén, zegt de Heere, zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd; dus niet omdat gij uw best zo hebt gedaan. Nee, zegt de Heere, ik wist, dat gij van de buik af een overtreder waart. Ik wist, dat gij trouweloos tegen Mij zoudt handelen. Ik kende het werk Mijner handen, de schapen Mijner weiden."

In dit alles wordt des Heeren trouw luide uitgeroepen, maar ook onze ontrouw. Daarom kastijdt de Heere zijn volk, als zij Zijn wet verlaten en bezoekt hen met de roede. Wat is het dan ook diep te beklagen, dat wij tegen zoveel trouw in zo van de Heere afhoereren en er van ons, als van Israël, gezegd moet worden: *Ze zijn de aarden flessen gelijk geworden.* Daarom verbergt de Heere zijn aangezicht voor Zijn volk, en doet hen in duister gaan; daarom doet de Heere dikwijls wolken van zwarigheid over ons komen, en doet ons in benauwdheid omzwerven.

Maar nochtans, zegt de Heere, *Ik word niet veranderd, want indien Ik veranderde, dan waart gij reeds lang vergaan.* Maar ook deed de Heere deze waarheid niet neerschrijven, om nu maar te denken: nu zullen wij maar blijven zitten, want onze zaligheid rust toch geheel en alleen op des Heeren trouw; maar de Heere liet ze juist boekstaven om ons bij onze ontrouw te bepalen en ons tot zich te trekken. Alsof de Heere zeggen wilde: "Sta eens stil bij uw wegen en zie eens, hoe gij van Mij zijt afgeweken, hoe gij als met Mij en mijn genade spot."

En opdat Zijn volk tot Hem zou wederkeren, bepaalt de Heere hen eerst bij Zijn trouw en zegt daarna in het volgende vers: *Keert weder, gij afkerige kinderen;* alsof Hij zeggen wilde: "Pleit maar op Mijn trouw, die ik geopenbaard heb in Mijn geliefde Zoon, die uw Borg en Middelaar is.

Daarom, o volk des Heeren, mocht deze waarheid ons met onze schuldige ziel brengen aan de troon Zijner genade. Zien wij echter op onszelf, dan is daar niet veel hoop voor, maar de kracht daartoe ligt ook geheel buiten ons, die ligt geheel en alleen in de Drie-enige God. Mocht de Heere ons maar recht aan onze ontrouw ontdekken, opdat wij tot

Zijn trouw de toevlucht mochten nemen, dan zou de Heere onze ziel ook ontbinden van de banden des doods, maar eer niet. Onze vermeende trouw zal zich nooit met Gods trouw laten verenigen, want Gods trouw is volmaakt, terwijl de onzen niet alleen onvolmaakt is, maar bovendien als doorweven met eigen bedoelingen. Dat de Heere ons daarom maar recht arm en ellendig moge maken, want eerst dan zullen wij geschikt zijn voor de troost, die deze waarheid bevat. Ja dan eerst zal het een waar troostwoord zijn voor onze met schuld beladen ziel. Dat de Heere zelf daartoe de weg ontsluit en u en mij als bij de hand grijpe, zeggende: Ik de Heere worde niet veranderd. Want merkt het wel, mijn geliefden, de Heere wil hiermede zeggen: Zoekt het maar niet bij uzelf, want daar vindt gij niets dan zonden, maar zoekt uw behoud en zaligheid bij Mijn onveranderlijke trouw en eeuwige zondaarsliefde. Daarom, zuchtende ziel, mocht gij maar geen ruste vinden eer gij zeggen kunt: die waarheid is in mijn ziel vervuld, daarvoor hoop ik eeuwig God de eer te mogen geven. Dat gij er dan maar naar staan moogt om uw roeping en verkiezing vast te maken, opdat gij ruste moogt vinden voor het hol van uw voet. En gij, die zeggen moogt, dat die onveranderlijke verbondstrouw van de Drie-enige God uw deel en eigendom geworden is, o mocht het niet alleen bij deze belijdenis blijven, maar mocht gij dit ook betonen, door u gedurig als een ontrouw aan te klagen, dan zult gij het meest voor ontrouw bewaard worden.

Mocht dan deze waarheid: Ik de Heere worde niet veranderd, u tot een gedurige verootmoediging zijn, opdat de trouw van uw Verbonds-God u tot een gedurig nieuw voedsel moge strekken. En dat gij maar veel van die trouw moogt getuigen, tot troost van verlegen zielen en tot vreugde en vruchtbaarheid van uw eigen leven.

Maar bovenal, dat het zijn moge tot eer en verheerlijking van God en uw eeuwige Borg, die u met Zijn dierbaar bloed heeft gekocht. Dat geven de Heere u bij aan- of voortgang te beoefenen aan de voetbank Zijner voeten en het zij uw gedurige erkentenis: *Omdat Gij, Heere, niet verandert, zijn wij niet verteerd!* AMEN.

4. 2. De wijngaard des Heeren en zijn teleurstellende vrucht

Wanneer een Koning de belangen van zijn volk in alles behartigt, begunstigt en bevoordeelt, in alles hun heil bedoelt, met toegenegenheid en liefde hen regeert en geen dwangwetten oplegt; maar integendeel hun billijke wetten geeft, zoals een welgeaard vorst betaamt; dan zou men met recht mogen vragen, wat kan zulk een Koning nog meer voor zijn volk doen?

Tegenover zulk een vorst is de wederliefde van het volk een vanzelfheid; en dat niet zo zeer omdat zij dit tegenover Hem als hun vorst verplicht zijn, maar veel meer, omdat hij hen niet beheerst als een heerschappij voerend vorst, maar als een liefderijk koning. Waarom zich dan ook noodwendig de dankbaarheid moet openbaren als de vrucht der wederkerende liefde. En wie zou het durven wagen, niet alleen tegenover zulk een verschuldigde, maar bovenal tegenover zulk een liefdedienst iets in te brengen? Ja wie zou de snoodheid durven uitspreken, dat zulk een beweldadigd volk niet trouw aan de verwachting van zijn koning zou voldoen?

Als zulk een volk 't durfde wagen, andere koningen te verkiezen, die te dienen en na te volgen, de wetten van zijn wettige en zo liefderijke koning te vertrappen; de wapens, die hij hun had gegeven tot verdediging van zijn rijk, gebruikte om Hem daarmee van zijn troon te stoten, zijn bevelen met de voeten vertrad en verguisde; zou er groter gruwel te bedenken zijn dan dit?

Immers nee! Haat te vergelden voor liefde, vijandschap voor de zuiverste vriendschap, zou zelfs tegenover een gering mens een ondenkbaar snode gruwel zijn; hoeveel te meer tegenover een vorst, door wie God de menselijke maatschappij wil regeren. Nog eens vraag ik: Wie zal de snoodheid schetsen van een volk, dat zo gruwelijk zijn wettig en tevens zo liefderijk koning zou durven ontteren?

En toch bestaat er zulk een volk, Men zou mij misschien kunnen antwoorden: dat zijn geen mensen, die zulks doen; als zoiets plaats had bij Heidenen of Barbaren, zou dit nog als een snode gruwel gerekend worden, want zulk een volk zou niet waard zijn de aarde te bewonen. En toch, wij moeten het herhalen, er bestaat een zodanig volk; een volk, dat de wetten van Zijn koning vertrapt, ja, wat meer is, een volk, dat Gods verbond ontheiligt. Zijn ordonnantiën omverstoot, en dat, in plaats van hun eigen wettige en goedertieren Koning, andere koningen dient en nawandelt.

Bij een zodanig volk wenste ik u een ogenblik te bepalen; en trachten na te speuren, of niet alleen Heidenen en Barbaren, maar of hier zelfs wel zogenaamde Christenen van verschoond kunnen worden. Ja of ik en gij, hier wel verschoning kunnen vinden, of ook wij hier wel vrij zullen blijven, en niet als snode wetverbrekers moeten gebrandmerkt worden.

Laat ons daarom eens onderzoeken, in welke betrekking wij staan tot de Koning der Koningen, en tot de Heere der Heeren.

Dat de Heere het diep in onze harten mogen doen zinken, opdat wij recht mogen leren inzien, aan welke breuken wij schuldig staan, welke wetverbrekers en snode ontheiligers van God en al Zijn deugden en volmaaktheden wij zijn.

Daartoe geve de Heere ons verlichte ogen des verstands en een opmerkzaam hart, opdat wij geheel ons hart en genegenheden mogen zetten, om nog intijds deze waarheid Gods na te speuren, eer het voor eeuwig te laat zal zijn, en het rechtvaardig vonnis zal voltrokken worden waaraan in de eeuwigheid niets meer zal kunnen veranderd worden. Daarom zij het onze bede, dat de Heere deze onze overdenking nog moge dienstbaar maken tot bekering van blinde wereldlingen, en voor hen in wie,

hetzij bij aan- of bij voortgang, genade is verheerlijkt geworden, tot diepe beschaming en verootmoediging.

En dat de snode vrucht, die wij de Heere voor al Zijn trouw en goedheid vergelden, diepe smarten in onze ziel moge verwekken en het gruwelijk getuigenis, dat wij ook van onszelf moeten doen horen, ook met het oor van onze ziel moge gehoord worden. opdat wij door de genade en barmhartigheid van onze God van de weg des verderfs mogen worden verlost, en bij vernieuwing weer Zijn wegen mogen verkiezen en bewandelen.

De tekst, die ik mij heb voorgesteld te behandelen, kunt gij vinden in Jesaja 5 vers 4, het laatste gedeelte, waar Gods woord luidt:

"Waarom heb Ik verwacht, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en ziet, hij heeft stinkende druiven voortgebracht?"

Jesaja, de schrijver van dit boek, heft, op Goddelijke last en door de Heilige Geest gedreven, een treurzang aan over Gods wijngaard, waarin hij op de luisterrijkste wijze de trouw, goedheid, genade, barmhartigheid en weldadigheid doet uitkomen van de grote wijngaardenier, die deze wijnstok uit Egypte had overgeplant en waaraan Hij alles gedaan en in alles voorzien had, wat deze tot vruchtbaarheid en groei nodig was. Zodat daarvoor zelfs geen steen meer weg 'te ruimen was overgebleven, en hij, van alles voorzien, als een volmaakt gebouw tot sieraad van deszelfs bouwmeester strekken kon. Wie zal de heerlijkheid van deze wijngaard schetsen, wie zal de trouw en liefde doorgronden, waarmede de Heere Hem gadeslaat, wie zal de gunst en weldadigheid beschrijven of uitspreken, waarvan hij het voorwerp is, die daar stond tot roem van Gods eeuwige genade en zondaarsliefde?

Tegen deze wijngaard nu getuigt de profeet; en dat niet, omdat hij zulk een snode vergelding aan een mens had toegebracht, o nee, maar aan de volzalige en eeuwig goedertieren God. Voor die God, die deze wijngaard zo boven bidden en denken had beweldadigd, had hij stinkende druiven voortgebracht. O, ondenkbare snoodheid van zulk een beweldadigd volk; dit zal echter nog meer in het licht treden, wanneer het ons gegeven mag worden bij het licht van de Heilige Geest te beschouwen

- Ten eerste, wie de Persoon is, die in dit lied voorkomt en verwacht;
- Ten tweede, van wie Hij verwacht;
- Ten derde, wat Hij verwacht; en
- Ten vierde, hoe aan deze verwachting wordt voldaan.

In het eerste vers van dit ons teksthoofdstuk lezen wij: **Nu zal ik mijn Beminde een lied mijns Liefsten zingen van Zijn wijngaard.**

Hier wordt ons al dadelijk kenbaar, wie de persoon is die verwacht. Het is de Heere, de God van Israël, die ons hier als de grote wijngaardenier voorkomt. Ontzettende gedachte, het is dus geen mens, die vrucht van zijn wijngaard verwacht, maar de onveranderlijke en getrouw Verbonds-God. Het is God, de Onbegrijpelijke, de Schepper en Formeerder van al wat leeft en adem heeft, Wiens Wezen en kennis ondoorgrondelijk is, van Wie de Psalmist moest uitroepen: "Uw kennis is mij te wonderbaar, ze is mij te hoog, ik kan er niet bij."

De Koning der koningen en de Heere der Heeren, de Schepper van hemel en aarde, Die in hoogheid is gezeten, Die in de eeuwige heerlijkheid troont, de Algenoegzame, die van geen mensenheden gediend kan worden, als iets behoevende; de hoogst gelukzalige in Zichzelve, Die eeuwig onveranderlijk en zelfstandig is; die voor ons

nietig stof met onbegrijpelijke en onbeschrijfelijke majesteit en heerlijkheid is bekleed: waarvan Mozes, toen hij een uiterst stipje van Hem mocht aanschouwen, moest uitroepen: Heere! Heere! God, groot van genade, barmhartigheid, lankmoedigheid en goedertierenheid; deze is het, die verwacht! En dat Hij, de onveranderlijke, eeuwige God, verwacht, heeft Hij door alle eeuwen heen getoond, en dat niet alleen in Zijn beloftenissen, maar ook in Zijn bedreigingen.

Hij blijft echter niet alleen verwachten, maar blijft ook eisen; *want verre zij God van Goddeloosheid en de Almachtige van onrecht*; Hij is de onveranderlijke in zichzelf; Hij die eenmaal de mens recht gemaakt heeft, eist van hem, wat hij eenmaal doen kon. Hij, van wie wij moeten uitroepen: wie zal woorden vinden, om Zijn volheid uit te drukken, van Hem wordt hier gezegd, dat Hij verwacht. Wie zal in deze duizelende diepte, in die oneindige, onbegrijpelijke volmaaktheid, indringen; wie haar wil peilen, stelle zich het antwoord voor ogen, dat Manoach ontving, toen deze tot de Engel zeide *Noem mij toch uw naam*; waarop de Heere Hem antwoordde: *Wat vraagt gij toch naar Mijn Naam, Die toch wonderlijk is?*

(1) Ja, mijn geliefden, wonderlijk is Zijn Naam en wonderlijk is Zijn gehele Persoon. Ja, ondoorgroendelijk is dit Wezen, wie zal het bevatten? "Raad en het Wezen zijn Mijne, zegt de Heere, Mijns is het verstand en de sterkte" (Spr. 8: 14) . Ook Job moest daarvan uitroepen: zij is als de hoogte der hemelen, wat kunt gij doen? Zij is dieper dan de hel, wat kunt gij weten? Zij is hoog, ik kan er niet bij, (Job 11:8). Zodat wij in aanbidding en bewondering bij de beschouwing van dat Wezen moeten wegzinken. Dat echter zulk een Wezen van ons verwacht, moest dat onze ziel niet met schrik en ontsteltenis vervullen?

(2) Hij is ook onveranderlijk en wonderlijk in Zijn werken. En waar zullen wij hiermee beginnen, en waar zullen wij eindigen? Zien wij de grote werken in de natuur, deze getuigen van de majesteit van Hem, die de dingen roept, die niet zijn, alsof zij waren, die het heelal op een enkele wenk van Zijn Almacht daar stelde, en ook nog onderhoudt en regeert; zijn deze werken niet wonderlijk te noemen? Beschouwen wij echter de werken Gods met betrekking tot Zijn volk en gunstgenoten; die eeuwige gedachten des vredes, die Hij in zich zelve koesterde, openbaarde in Zijn beloften, en in de volheid des tijds zo luisterrijk bevestigde, waarvan de eeuwige Borg getuigde: *Wat bij de mens onmogelijk is, dat is mogelijk bij God*; dan mijn geliefden, blijft er geen geest meer in ons.

(3) Hij is ook wonderlijk in Zijn eigenschappen. Terwijl wij hierbij stilstaan, moet diepe bewondering ons aangrijpen, dat Hij het is, de eeuwige en volmaakte God, Die verwacht. Hij die van zichzelf getuigt: "Ik ben de eerste en Ik ben de laatste; en nevens Mij is er geen andere God; Mijn uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid; de eeuw mogen wentelen en keren, maar Mijn dagen zullen niet veranderd worden."

Nee, Zijn jaren zullen niet eindigen, Hij is eeuwig, wie Hij is, en zal eeuwig zijn, wie Hij zijn zal; en daarom zal Hij ook eeuwig blijven verwachten, en zal eeuwig blijven eisen, wat wij Hem schuldig zijn; want alles ligt open en bloot voor Zijn aangezicht. Wij mogen denken, dat de Heere het vergeten heeft, omdat het al zolang heeft geduurd, en alles blijft zoals het is: maar nee, de Heere vergeet het niet, want bij Hem zijn duizend jaren als een dag en een dag als duizend jaren.

Hij is ook de Alwetende, Hij kent van verre onze gedachten, Hij weet alle dingen, Hij slaat ons overal gade, Hij kent ons allen, zoals wij hier zijn, beide naar ziel en naar

lichaam.

O, mijn geliefden, gedenkt, wie Hij is, die verwacht (van Zijn volk). Hij aanschouwt al onze werken, Hij kent al de gruwelen van ons hart, zij liggen alle naakt en geopend voor Zijn aangezicht. O, schrikverwekkende gedachten, Hij, die hier verwacht, weet alles, Hij kent al ons doen en laten, ons gaan en staan. Wie zal de alwetendheid Gods schetsen, wie zal die in bewoording brengen? Hij draagt kennis van alle dingen, ja zelfs van de verborgenste, die in de diepste schuilhoeken van ons hart geboren worden. Zodat wij met David moeten uitroepen Uw kennis is mij te wonderbaar, zij is te hoog, ik kan er niet bij. Hij, de Eeuwige, de Alwetende, de Heilige, de Volmaakte, de Rechtvaardige, Hij is het, die verwacht.

(4) Hij is ook wonderlijk in Zijn Persoon. Het woord der waarheid tekent ons het wezen Gods in drie Personen, en nochtans één in Wezen. Een verborgenheid, waarbij zelfs de engelen aanbeddend het hoofd moeten neerbuigen. In deze verborgenheid echter ligt de grond onzer zaligheid, hierin ligt de hoogste volmaaktheid van Zijn wezen, een volmaaktheid, waarbij het verstand moet duizelen, en waarvan men zelfs het minste stipje niet kan beschrijven. Voor de wijsheid der wereld is dit een dwaasheid, maar het is een wondervolle kracht van Gods eeuwig Zelf-zijn, voor een iegelijk, die gelooft, en die dit heilgeheim tot zijn eigen zaligheid mag leren verstaan. Deze wondervolle en volzalige God verwacht dan ook met recht. Dat is de Beminde, waarvan Jesaja in ons tekstwoord een treurzang opheft.

Als door de mond des profeten roept de Heere hier uit: *Ik verwachtte, dat Mijn wijngaard goede druiven zoude voortbrengen, maar hij heeft stinkende druiven voortgebracht.* Wie moet niet sidderen bij de gedachte aan deze uitspraak? Was het een mens, die hier verwachtte, het zou wellicht door zedelijke verbetering of misschien door andere tegemoetkomingen kunnen verholpen worden, maar nu het zulk een God is, een God, Die recht is in al Zijn wegen en Zijn werken, nu blijkt het aan des mensen zijde geheel en al hopeloos, en zal de Heere er zelf aan te pas moeten komen, zal Zijn verwachting niet door teleurstelling achtervolgd worden.

2. Beschouwen wij nu in de tweede plaats, **wie het zijn, van wie de Heere hier verwacht.**

Zijn het de Heidenen, die God heeft overgegeven om te doen naar het goeddunken van hun eigen hart, om hun begeerlijkheid, de wil hups vleses en de gruwelen van hun eigen begeerten op te volgen, en naar hun verkeerdheden te wandelen?

Nee, deze zijn het niet, waarvan God verwachtte, dat zij goede vruchten zouden voortbrengen. Vraagt gij echter, of de Heere daartoe dan geen recht zou hebben? Wel zeker heeft de Heere daar het volste recht toe, want God heeft de mens recht gemaakt, zodat hij in zijn verbondshoofd Adam volkomen in staat was, om God de Heere, Zijn Maker en Formeerder, de volkomenste vruchten der dankbaarheid toe te brengen. Maar de mens is in deze staat niet staande gebleven, maar heeft vele vonden gezocht, en zichzelf moed- en vrijwillig van God losgerukt. Alzo staan ook de Heidenen schuldig voor God, en is de oorzaak ook van hun ellende niet bij God te zoeken, maar bij hen zelf. Ook zij wilden niet wandelen in Zijn wegen, maar verkozen andere Goden, in plaats van de ware God te dienen, Zij wilden niet, dat de Heere Koning over hen zijn zou. Zodat ook zij schuldig staan aan de gruwelijkste ontrouw, ongerechtigheid en snode versmading van de Heere, Wiens handen werk zij zijn. Waarom de Heere dan ook billijk van hen verwachten kon en hen ter verantwoording roepen, zeggende: Wat onrecht hebt gij aan Mij gevonden?

Doch de Heere heeft hen in Zijn vrijmacht overgegeven in een verkeerde zin, om te doen dingen, die niet betamen, tot een betoning van Zijn rechtvaardig oordeel, hen nochtans willende goeddoen van de hemel, doet Hij Zijn zon opgaan over bozen en goeden, over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Nochtans wil de Heere hen tegen al hun snoodheid en boosheid in nog weldoen, hen zegenen met voedsel en dekking en hun 't leven en de adem geven.

O, wondervolle lankmoedigheid, die niet is te peilen. Zo wordt ook aan de Heidenen bevestigd, dat de Heere groot is in lankmoedigheid en goedertierenheid. Maar ook van de heidenen zal de Heere eenmaal verwachten en van hen eisen, dat zij goede vruchten voortbrengen, opdat alle mond gestopt en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij. En zijn daar nu bij de Heidenen zelfs tienduizenden van redenen, waarom de Heere ook van hen goede vruchten verwacht, hoeveel te meer dan van dat volk, van hen, die hier in onze tekst waarlijk bedoeld worden.

Onder de benaming van des Heeren wijngaard moet hier voornamelijk het volk Israëls verstaan worden, dat de Heere zich uit vrije genade tot Zijn gunst- en erfvolk had uitverkoren, en met goedertierenheden en barmhartigheden had overladen. Dat volk was zowel naar de letterlijke als naar de geestelijke betekenis des woords door de Heere uitverkoren; met hen had de Heere Zijn verbond opgericht, zoals Hij met geen andere volken gedaan had. Hij had hen in genade willen aanzien, Zijn rechten en Zijn wetten had Hij hun geschonken en hun de weg der zaligheid geopenbaard. Zodat men met recht zou mogen vragen: wat kan de Heere nog meer aan dit bewelddadigd volk doen? Wat ontbrak hun nog, dat de Heere niet gedaan had? Dat volk kon van de grote wonderen getuigen, hetgeen te zien is, wanneer wij een blik werpen in Gods goedertieren leidingen met hen, hoe God hun in Zijn aanbiddelijke voorzienigheid en op onbegrijpelijke wondervolle wijze een plaats ter woning beschikt had, waar zij tegen alle praktijken in hun tijdelijke nooddrift werden voorzien, ja zelfs daar hun alles ten kwade scheen, God het alles in Zijn aanbiddelijke wijsheid zo wist te besturen, dat hun alle deze dingen ten goede moesten medewerken, omdat de Heere dit grote volk in het leven wilde behouden, (Gen. 50:20).

Wie is in staat, al de wonderen en goedertierenheden te schetsen, die de Heere aan dit volk bewezen heeft. Denk slechts aan hun verblijf in Egypte, hoe de Heere hen daar spijzigde, terwijl de hongersnood in het land Kanaän heerste. Denk aan de verdrukking in dit land, en hoe de Heere hen ook weer door Zijn wondervolle trouw, almacht en goedertierenheid heeft uitgeleid; op hoe wondervolle wijze de Heere daartoe een man verwekte, namelijk Mozes, die hen door wonderen en tekenen heeft uitgevoerd, hun handen van de potten ontslagen, hun schouder van de last der tichelovens bevrijd, hen uit de smeltoven der verdrukking verlost en hen, met goud en zilver overladen, heeft overgevoerd in een land, vloeiende van melk en honig. Denk aan een Farao, die, toen het volk uit Egypte uittoog, hen achterna jaagde om hen kwaad te doen, maar hoe de Heere de bergen zette tot hun beschutting, ja hoe zelfs de wateren der zee zich tot een muur om hen heen verhieven, terwijl zij droogvoets door de afgronden wandelden. Hier moesten zelfs de wateren de trouw verkondigen van Hem, Die groot is van raad en machtig van daad.

Voorwaar, mag men hier wel uitroepen: *de Heere is groot, Hij doet wonderwerken, ja Hij alleen!*

Van dat bevoorrechte volk nu, dat boven andere volken zo bij uitnemendheid van Zijn macht en majesteit kon getuigen, waarbij de Heere in alle moeilijke wegen aan de spits was getreden, op hun noodgeschrei grote wonderen had verricht hen gered had uit de

hand dergenen, die hen benauwden, zodat des Heeren genade, goedertierenheid en trouw als het ware een muur om hen was om hen tegen hun vijanden te beschutten, onder wie de Heere zichzelf geopenbaard had als hun banier, om er rondom te mogen legeren, als hun sterke Toren waarheen zij hun toevlucht mochten nemen, als hun wijnpersbak om hun amechtige zielen te mogen laven; dit volk, waaraan de Heere alles gedaan had, wat tot hun tijdelijk en eeuwig heil nodig was, ja zelfs boven bidden en denken, -- daarvan verwachtte de Heere.

3. En is het nu als het ware niet als een natuurlijk gevolg aan te merken, **dat de Heere goede druiven van deze wijngaard verwachtte?**

Is deze verwachting niet hoogst billijk te noemen? En indien een wijngaardenier van zijn natuurlijke wijngaard, die hij in een goede landouw geplant heeft, vrucht verwacht, hoe veel te meer mag dan de Heere van deze Zijn wijngaard vrucht verwachten! Daarom vraagt Hij dan ook niet ten onrechte: *Waarom heb Ik goede druiven verwacht?* Dat is, vruchten der dankbaarheid en ootmoed, en ziet, hij heeft stinkende druiven voortgebracht. Maar de vruchten, die wij goed noemen, zijn daarom niet altijd in werkelijkheid goed, mijn geliefden; nee, de vruchten, waarnaar de Heere hier vraagt, dat moeten vruchten zijn, die de toets van Gods heiligheid en rechtvaardigheid kunnen doorstaan, die tot Zijn eer en tot Zijn heerlijkheid kunnen verstrekken.

Dit volk was in hoge mate de Heere verschuldigd, dat zij Hem erkenden in al hun wegen, Hem de eer gaven voor alle weldaden aan hen bewezen, zich geen andere Goden kozen, om die na te wandelen, maar dat zij met hun gehele hart God aankleefden, in Zijn vreze wandelden, acht gaven op Zijn getuigenis, dat daar zegt: *Zijt heilig, want Ik ben heilig, zegt de Heere der heirscharen.* Ja, zij waren verschuldigd, heilig voor God te leven, van alles af te zien, wat buiten Hem is, Hem alleen te erkennen als alle eer en dienst waardig, en dat alleen uit reine liefde en om Zijn Zelfswil; om door het geloof door alle middelen heen te zien, en zich geen afgoden te maken om die te dienen en er het hart aan te geven, maar alleen op Hem te vertrouwen; ja door alle stormen des levens heen van Hem alleen alles te verwachten. Maar niet alleen uit plicht had dit moeten geschieden, want zij hadden niet uit het oog moeten verliezen, wie het is, die verwacht, van wie Hij verwacht en wat Hij verwacht. Hij, de heilige, kan niet anders verwachten, dan goede en heilige vruchten uit heilige liefde en een rein hart, want dit alleen zijn de vruchten, die Hem aangenaam zijn.

De Heere mocht hier dus met recht verwachten, dat dit volk Zijn Naam zou heiligen, en dat zowel in het verborgen als in het openbaar, zowel voor vriend als voor vijand, en zo in alles de wil Gods te betrachten, en uit te roepen: *Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal.*

Tot de goede druiven, die de Heere verwachtte, behoort ook, dat zij de Sabbat zouden heiligen, en dat niet uit sleurdienst, maar als zijnde dit een heilig voorrecht, hun van de Heere geschonken, en dat zij er als zodanig ook verlangend naar uitzagen, om alsdan onder de bediening van Zijn woord en inzettingen te mogen verkeren, en Zijn deugden te verkondigen, gelijk David deed, als hij zeide: *Looft de Heere, mijn ziel, met al uw krachten,* en wat daar meer volgt. Zulke vruchten kunnen de Heere welgevallig zijn, want God lief te hebben boven alles kan alleen een vrucht zijn, die voortvloeit uit een geheiligde natuur, en die dientengevolge vruchten zijn van een uit God geboren leven, uit een rein, heilig en oprecht gemoed. Er kunnen wel vruchten gezien worden, die uitwendig een schone schijn hebben; maar God proeft het hart, waaruit zij voortkomen.

4. Hebben wij iets genoemd van wat de goede druiven zijn, die de Heere van Zijn wijngaard verwacht, en hebben wij de billijkheid daarvan ingezien; laat ons nu nog ten laatste een weinig trachten na te gaan, **hoe aan die billijke verwachtingen des Heeren wordt voldaan.**

Zal men nu aanstonds vernemen, dat de Heere zegt: Ik heb uw werken volkomen gevonden, hetgeen als een vanzelfheid mocht verwacht worden? Zal dit volk nu voor de Heere kunnen betuigen: Heere! wij hebben aan Uw billijke eis voldaan, Gij weet, dat wij in oprechtheid, niet alleen naar sommige, maar naar al Uw geboden, en dat alleen uit liefde tot U, gewandeld hebben? Voorwaar, dat zou billijk zijn en men zou ook met recht mogen verwachten, niets anders te zullen horen. Maar nee geliefden, nee, zij hebben stinkende vruchten voortgebracht, waarvan de walgelijkheid niet is te schetsen!

Veronderstel eens, wij hadden een vriend of metgezel, die ons alle liefde en hulp had bewezen, zouden wij wel snoder kunnen handelen, dan zo iemand te vergelden met het verachtelijkste, dat wij hadden? Hoeveel te meer en hoeveel groter was dan niet de gruwel, zo iets aan de goedertieren God te vergelden, die zich als zulk een genadig en barmhartig God aan hen had geopenbaard, een God, die te rein van ogen is, om het kwade te aanschouwen. Zulk een God de nek toe te keren, zich van Hem en Zijn dienst los te scheuren, en de vorst der duisternis aan te hangen!

O, Godvergeten volk! O snood Israël! Zult gij zo met uw Schepper en formeerder handelen, met dit heilig en volzalig Wezen, in Wiens nabijheid alleen zaligheid te vinden is! Met Hem, Wie de eerste plaats in, ja uw gehele hart toekomt. Zult gij Hem de laagste, de verachtelijkste plaats in uw hart geven!

Uit het verhandelde, mijn geliefden, blijkt op de klaarste wijze, hoe onbeschaamd het volk van Israël de wetten des Heeren vertrad, en hoe snood zij de verwachtingen van hun God beschaamden. Laat ons nu een weinig stilstaan, en zien hoe het met ons in deze gesteld is, of ook wij wel aan de verwachtingen van de heilige en rechtvaardige God voldoen.

Laat ons zien, of ook wij hier wel zijn vrij te pleiten van de zonden, waaraan Israël zich schuldig maakte, of ook wij hier wel volkomen verschoning zullen vinden, of ook wij niet als zulke snode wetverbrekers verdienen gebrandmerkt te worden.

4. Laat ons mitsdien tot onszelf trachten in te keren, en onderzoeken de betekenis van het woord: *Waarom?*

TOEPASSING

Wanneer de Heere zegt: waarom heb Ik verwacht, wil dit niet te kennen geven, dat de Heere met dit volk bedrogen was uitgekomen, dat de Heere niet wist, dat zij zo zouden handelen. Nee, dit wordt hier niet bedoeld. Want de Heere getuigt van haar en zegt: Ik wist, dat gij gans trouweloos zoudt handelen, en dat gij van de buik af een overtreder zijt geweest; want al onze werken, zijn bij de Heere van eeuwigheid bekend.

Och, mocht het woordje *waarom* eens in zijn rechte zin en diepe betekenis verstaan en door de Heilige Geest aan onze harten geheiligd worden; voorwaar het zou onze ziel met heilige schaamte en verootmoediging vervullen, er zou een laag bukken voor de hoge God in onze ziel geboren worden; wij zouden dan te zien krijgen, dat de Heere niet alleen ook van ons vruchten der dankbaarheid verwacht, maar wij zouden ook zien, hoe billijk die verwachting is. Het komt ons voor, als of in het woord waarom de vraag des Heeren tot ons komt: "Zijn Mijn verwachtingen niet billijk, zijt gij er zelf niet van overtuigd? Geef uzelf eens rekenschap. Hebt gij Mij van onrecht te beschuldigen? Vindt gij in Mij reden, zo met Mij te handelen? Heb Ik u tot op dit

ogenblik niet gespaard en gedragen? Hebt gij in enig opzicht Mijn doen af te keuren?" Zouden wij op al deze vragen wel een enkel verschonend antwoord kunnen geven? Heeft de Heere ons niet duizenden bij duizenden redenen gegeven, om Hem uit een rein hart, met volle genegenheid des gemoeds, en uit ware liefde te dienen? Van hoeveel noden en doden heeft de Heere ons al niet reeds verlost? Hoe menigmaal heeft Hij al niet betoond, ons een uithelper en redder te zijn, ja zelfs daar, waar geen redding mogelijk scheen? Heeft de Heere zich ook aan ons niet menigmaal betoond de grote hovenier te zijn, die Zijn wijngaard ter goeder ure omtuint? Hoe menigmaal heeft de Heere niet betoond, ook ons door de zuivere en onvervalste waarheid van het Evangelie in Zijn wijngaard te willen inplanten, door die voor hen, die daar reeds waren ingeplant, van stenen te zuiveren, en alle aanstoot uit de weg te nemen? Wanneer wij dit alles bedenken, is het dan onbillijk, dat de Heere ook van ons goede vruchten verwacht?

Wanneer nu een iegelijk onzer zich eens voor de Heere mocht onderzoeken, zou er dan, wel een enkele onder ons gevonden worden die durft zeggen, dat hij de Heere goede vruchten voortbrengt? Zo er echter zulk iemand onder ons mocht zijn, die noemen wij gelukkig; docht bedenkt wel, ze moeten tegen de heiligheid en rechtvaardigheid Gods kunnen opwegen, want het woord des Heeren geldt voor u en voor mij: Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan die der Farizeeën en Schriftgeleerden, gij zult het Koninkrijk Gods niet kunnen ingaan; want de Heere onze God is heilig, en al onze werken zullen volmaakt heilig en goed voor Hem moeten bevonden worden. Zou er iemand onder ons zijn, die zou durven zeggen, in alles aan Gods heilige wet te hebben voldaan; dat hij in alles de Heere de eer heeft gegeven, Hem erkend voor Zijn weldaden, zowel des morgens vroeg als des avonds laat en des nachts als hij op zijn leger neerligt?

Want de Heere komt ons hele leven toe, en willen wij met ons doen en laten het eeuwige leven ingaan, dan moeten wij voor de levende God kunnen betuigen, dat wij in alles volkomen recht en gerechtigheid hebben gedaan, Hem uit een rein hart hebben lief gehad, en in alles, wat wij ooit deden, de eer van Zijn naam hebben bedoeld. Maar wie zal voor een alwetend God durven betuigen: *Ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van overtredingen?*

Zal niet veel meer van mij en u moeten gezegd worden: *Gij hebt stinkende druiven voortgebracht?*

Slaan wij een blik buiten ons, hoe zien wij daar de Godvergetenheid en de Godontering hand over hand toenemen, hoe worden Gods wetten en ordonnantiën vertrapt en versmaad! Hoe wordt de Heere alom naar kroon en troon gestaan. Wat zijn de leiders der volkeren anders dan verleiders, leugenaars, zielemoorders en brood-dienaars? Wie onzer gaat het niet ter harte, de smaad en hoon, die men de hoge God aandoet?

Ach, dat ons hoofd water ware en onze ogen springaders der wateren. om te bewenen de breuken van ons volk! Maar helaas! dit is bij ons niet te vinden, ook bij ons niet, die door de ondoorgrondelijke genade en goedertierenheid Gods van de grote hoop zijn afgezonderd, het schijnt zelfs, of dit alles ons niet aangaat, of de schuld van dit alles geheel buiten ons ligt.

Maar ook binnen onze kring, ja in het hart van een iegelijk onzer worden deze stinkende vruchten gevonden. - Hoe heerst ook niet onder ons de zonde van hoogmoed en eigenwaan, wat wordt er geen afgoderij gepleegd, met wat geen God is, wat heersen niet overal allerlei ongerechtigheden! Of zeg ik te veel? Immers nee! Ziet slechts, hoe het gesteld is met de dagelijkse gemeenschap met de Heere en met de eensgezindheid onder elkaar; vindt men niet overal in plaats van liefde onder elkaar, haat, twist en

wantrouwen? Waar vindt men nog vertrouwen op God en de onveranderlijkheid Zijner belofte; ja men stelt meer vertrouwen op een mensenkind, dan op de levende God, in Wiens hand onze adem is.

Hier verloochent men God om een zuur gezicht te ontgaan, en ontheiligt men Zijn heilige Naam uit vrees voor een mens, die hooi worden zal; daar verloochent men de Heere, door op eigen sterkte, geld en goed te vertrouwen; ginds om aanzien onder de mensen te behouden. Ja, ook van ons getuigt de Heere: *Dit volk nadert mij wel met de lippen, maar hun hart is verre van Mij verwijderd.* Ook wij verkiezen zo dikwijls andere Goden, en maken ons gesneden beelden; ook onder ons wordt de Sabbat des Heeren ontheilgd en wordt de liefde des naasten niet meer gekend, en voor de volzalige God te dienen is slechts sleur en mensendienst in de plaats getreden.

Bovendien is dit nog wel de grootste breuk onder ons, en waarin wij aan Israël gelijk zijn, zo niet erger nog dan deze; namelijk dat het goede kwaad en het kwade goed wordt genoemd, dat overal de hoogmoed en aardsgezindheid de overhand heeft gekregen. Gierigheid noemt men zuinigheid, en de hoogmoed bestempelt men met de naam van deftigheid. Wanneer men voor Gods eer zal moeten opkomen, ontduikt men het, en dekt men zich met vijgenbladeren.

O, mochten die onzichtbare bedekselen eens van ons worden losgescheurd, mochten wij eens recht leren inzien, dat deze te klein zijn, om onze naaktheid te bedekken. Mochten onze ogen er eens recht voor open gaan, mochten wij onze diep gevallen toestand, waarin wij gezonken liggen, eens met ernst leren betreuren en uitroepen: *O Heere, verlos ons van al deze ongerechtigheden!*

Mocht het naderend verderf, dat ons in deze donkere en kommervolle dagen met rasse schreden tegemoet treedt, eens recht voor onze ogen ontdekt worden, mochten wij onze toevlucht eens tot God leren nemen, terwijl wij nog in het heden der genade zijn. Dat het eens recht ernst met ons mocht worden, en wij leren, met David liever in de hand des Heeren te vallen dan in de handen der mensen. Dat het ons gegeven mocht worden, nog heden met een diep verootmoedigd hart voor de Heere te verschijnen, uitroepende: *Heere wij hebben gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen.*

Ach, mocht de Heere nog eens uit vrije genade tot ons nederdalen, en ons tot deze dingen bekwaam maken, om het dierbaar bloed des Lams wil. Opdat er een geschreeuw en geweën bij ons moge plaats hebben van wege de weedom des harten en vanwege de breuk Sions.

Dat er een zuchten en vluchten bij ons moge geopenbaard worden, naar het dierbaar Zoenbloed van onze dierbare Borg en Hogepriester, Die ons van dit alles redding en verlossing geven kan.

Wat boven dit alles echter het treurigste is, dat is, dat men van alle zijden wordt toegeroepen: *Vrede, vrede, er is geen gevaar,* terwijl de oordelen in aantocht zijn, en de roede Gods voor de deur staat.

O volk van God, mocht de Heere ons bekwaam maken, om als een enig man als het ware de troon Zijner genade te bestormen. Mochten wij als een enig man voor Zijn genadetroon neervallen, wie weet, de Heere mocht zich nog wenden, of wel, dat wij als Baruch onze ziel nog als een buit uit deze grote strijd mogen wegdragen; dat geve de Heere, u en mij, om Jezus en Zijn dierbaar bloed en om Zijn gerechtigheds wil!
AMEN.

5. Ds. J. VAN VLIET

PREDIKANT OUD-GEREFORMEERDE GEMEENTE TE DORDRECHT¹

Levensschets Joost van VLIET, (1861-1928)

Joost van Vliet werd op 22 juni 1861 in Nieuw Tonge geboren. Hij was de zoon van Gerrit Jan van Vliet en Cornelia Koekoek.

Op latere leeftijd ging Van Vliet in Vlaardingen wonen. Hij werd daar lid van de Vrije Gereformeerde Gemeente. Van Vliet behoorde tot de leden, die zich niet verenigen konden met de komst van ds. C. Densel naar deze gemeente in 1901. Met enige anderen ging hij aparte diensten beleggen in een timmermanswerkplaats. Uit deze bijeenkomsten is de Christelijke Gereformeerde Kerk van Vlaardingen ontstaan.

In 1904 begon Van Vliet te oefenen. Op 30 mei 1904 ging hij voor de eerste keer voor; hij sprak over Mattheüs 4:17. Van Vliet diende de Christelijke Gereformeerde Kerk van Vlaardingen als oefenaar tot 1913.

Op 1 januari 1913 verzocht de Christelijke Gereformeerde Kerk te Boskoop Van Vliet om bij hen voorganger te worden. Zijn salaris zou f 800,- bedragen, verder zou hij "vrij" mogen wonen en vrij zijn van belasting. Op 18 januari kwam een positief antwoord van Van Vliet binnen; op 17 april werd hij door ds. J. van der Vegt van Rijnsburg bevestigd als voorganger van de gemeente.

In 1916 gaf Van Vliet de enige, tijdens zijn leven verschenen prekenbundel uit.

De gemeente ondernam al spoedig pogingen om Van Vliet tot predikant te laten bevestigen. Erg toeschietelijk toonde de classis zich niet; pas na vijf jaar, op 11 april 1920, deelde zij mee dat het examen om op artikel 8 DKO toegelaten te worden, voortgang kon krijgen. Van Vliet zou tevens in drie gemeenten moeten voorgaan.

Een en ander was niet naar de zin van Van Vliet. Op 18 december 1920 deelde hij mee dat hij brak met de Christelijke Gereformeerde Kerk en dat hij zich als lid zou aanmelden bij de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Op 20 december sprak hij een woord van afscheid tot de gemeente. Een deel van de gemeente volgde hem; voor hen bleef Van Vliet voorgaan.

In 1921 meldde Van Vliet zich als lid aan bij de Gereformeerde Gemeente te Leiden. Op 12 april 1922 werd hij op de particuliere synode onderzocht op artikel 8 DKO. Hij mocht in de gemeente Boskoop blijven voorgaan, maar hij moest wel onderwijs gaan volgen bij ds. W. de Hengst te Leiden.

Van Vliet wilde op deze laatste eis niet ingaan in verband met zijn leeftijd. Daarnaast achtte hij de eis niet op Gods Woord gegrond, noch op de Dordtse Kerkorde. (ART. 8) Hij bleef ook voorgaan in andere gemeenten. Een daarvan was de Gereformeerde Gemeente te Dordrecht. Deze gemeente maakte zich op een ledenvergadering van 26 juli 1922 los van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Zij beriep Van Vliet als predikant, die het beroep aannam.

Er werd contact opgenomen met ds. J. Meijer van de Helder en ds. C. de Jonge van Kampen, predikanten van de Federatie van Oud Gereformeerde Gemeenten. Zij informeerden naar Van Vliets redenen en besloten tot bevestiging over te gaan.

Op 23 augustus 1922 bevestigde ds. De Jonge Van Vliet tot predikant met de tekst Jesaja 40:2. Op 24 augustus deed ds. Van Vliet intrede met Hebréeën 12:25. Kort hierna, op 5 september 1922, stelde ds. Van Vliet de kerkenraad voor om zich aan te sluiten bij de Federatie-gemeenten.

¹ BOEKHANDEL P. STUUT - RIJSSEN - 1979

In de Federatie van Oud Gereformeerde Gemeenten nam ds. Van Vliet al spoedig een vooraanstaande plaats in. Hij werd benoemd tot deputaat voor onderzoek van degenen, die toelating wensten tot het predikambt;

hij institueerde in 1922 een gemeente te Apeldoorn en in 1923 een te Opperdoes. Op 26 juni 1923 bevestigde hij M. Overduin als predikant te Utrecht.

In de gemeente te Dordrecht genoot Van Vliet veel aanzien. Hij is er voorgegaan tot 1928. In april van dat jaar openbaarde zich een ernstige ziekte, een maagziekte volgens de notulen.

De laatste vergadering die hij bijwoonde was op 27 april 1928. Hij preekte voor de laatste maal op 3 juli 1928. Tekst was toen Psalm 73:25 en 26.

Zondag 19 augustus overleed ds. Van Vliet in Dordrecht. Ds. C. de Jonge, die de begrafenis leidde, verhaalde in een voorrede van de bundel met de drie leerredenen, die na Van Vliets dood uitgegeven werd, dat zijn ziekbed nog een preekstoel was geweest. "Het was dikwijls alsof het een geestelijke bruiloftsdag voor hem was vanwege de liefde Gods die zijn hart vervulde. Kreeg hij onder de lichamelijke smarte een uiterlijke verkwikking, dan riep hij uit in de liefde zijns Gods: 'Mijn lieve Koning kreeg aan het kruis niets dan galle en alsem.'

Dan riep hij uit: 'Mijn lieve zoete Koning.' Dan riep hij uit: *'In de grootste smarten, blijven onze harten in de Heere gerust.'*"

Zelf voelde ds. De Jonge zich zeer aan ds. Van Vliet verbonden. In het voorwoord verhaalde hij nog dat ds. Van Vliet in vele harten der kinderen Gods geopenbaard was, niet alleen als kind Gods, maar ook als een dienstknecht Gods, en hij vervolgde: "Zo was hij geopenbaard in mijn harte, terwijl ik hem niet kende, alleen van hem hoorde; en evenzo van zijn kant was de band gevallen bij hem. En bij de eerste ontmoeting werd zulks bevestigd door de geest der liefde."

Behalve ds. C. de Jonge, die de begrafenis leidde, spraken ds. M. Overduin, die door ds. Van Vliet op zijn sterfbed was aangewezen als zijn opvolger, ds. J. van Wier, oefenaar C. de Hertog, een kerkenraadslid en de oudste zoon van ds. Van Vliet.

Het batig saldo van de prekenbundel, die na ds. Van Vliets dood werd uitgegeven, was bestemd voor zijn weduwe, Adriaantje Koole, met wie hij in het huwelijk getreden was, nadat zijn eerste vrouw Neeltje Holster was overleden. Een zoon van ds. Van Vliet, Gerrit Jan van Vliet, is ook predikant geworden.

Geschriften

Viertal leerredenen door J. van Vliet, voorganger der Christelijk Gereformeerde Gemeente te Boskoop (. . .), Gouda 1916, 2e druk Rijssen 1979.

Drie leerredenen, Vlaardingen 1928, 2e druk (zonder de voorwoorden van ds. C. de Jonge en G.J. van Vliet), Rijssen 1979.

H. Hille

5.1. Leerrede over 2 Korinthe 3: 6b.

Zingen: Psalm 144: 2.

Lezen: 2 Cor. 3.

Zingen: Psalm 19: 4.

Voorafpraak: Psalm 88: 11a. *Zult Gij wonder doen aan de doden?*

Ziedaar, mijn hoorders, een woord van ingrijpende aard. Want immers, deze woorden geven ons te kennen, dat er doden moeten zijn. Welk een huivering bevangt het hart, wanneer daaraan door een levend schepsel wordt gedacht! Immers al wat leeft beeft er van en strijdt tegen dien vijand. Maar nog aangrijpender is het woord van dien man, als we letten welke schepselen hij op het oog heeft. O, dan zou wel schaamte ons aangezicht moeten bedekken, en ons in 't stof doen nederbukken voor God onze Maker, want de schepselen die hij bedoelt zijn ze, die het leven in hun hand hadden en dat ook konden bewaren; immers, degenen die hij op het oog heeft zijn mensen, van wie de Godsspraak aldus luidt: "Laat ons mensen maken naar Ons beeld en naar Onze gelijkenis."

Want toch, God versierde dien mens met kennis, gerechtigheid en heiligheid, en met krachten en gaven, om dit te kunnen bewaren. En onder beding van volkomen gehoorzaamheid dan God zijn Maker zou hij eeuwig leven en dus onsterfelijk zijn. Nog eens: is het dan niet hartontroerend, deze woorden te horen?

O, hoe menigmaal wandelt de mens langs en over de dodenakker, dat hij er niet eens op let! De naam van deze man is Heman, een Ezrathiet en betekent "getrouw."

Het zal niet overbodig zijn, als wij deze zijne woorden een getrouw vermaning heten, die hij door het licht des Heilige Geestes ook voor een navolgend geslacht heeft mogen neerschrijven, want hij aanschouwt hier de bezoldiging der zonde als vrucht van de ellendige zondeval, hetwelk is de drievoudige dood, nl. de lichamelijke, geestelijke en eeuwige dood. Hierin ziet hij een afgesneden zaak.

De aangrijpende vraag, of God daaraan een wonder zal doen, vloeit hieruit voort, dat Heman in de meditatieën tussen God en zijn ziel zich bevindt op dien uitgestrekte dodenakker, en dan rijst de vraag: hoe groot is dan het graf wel, waarin hij zichzelf bevindt?

En dan antwoorden we u: dat graf is van het een einde tot het andere einde der aarde, en wel naar luid van Gods Woord, zoals de Heere tot Adam sprak: "De ganse aarde zij vervloekt om uwentwil." Dit woord wordt bewaarheid door de rouwklagers, die dagelijks langs onze straten lopen en aan de dierbare panden, die van onze zijde worden weggenomen.

En ondanks deze ontzettende toestand van de gevallen mens, die rechtvaardig hiervoor eeuwig kan afgesneden en verworpen worden, is er toch nog een weg, waardoor God aan doden kan en wil, ja wonderen zal doen en zelfs al zo menigmaal gedaan heeft. Er zijn bewijzen van, dat Hij dit lichamenlijk deed, n.l. aan de zoon der Sunamietische, 2 Kon. 4, en immers meermalen onder het Nieuw Verbond.

Maar komt, graven we met de profeet Ezechiël nog wat dieper, zo zullen we nog meer gruwelen vinden, doch daartegenover zal nog veel meer de liefde Gods tot Zijn schepsel uitblinken, als we zeggen, op grond van Gods Woord, dat de mens levend dood is; d.w.z. dood door de zonden en de misdaden, daarom terecht in het eerste vers genoemd een onderwijzing 3Hemans.

Een vermaning en een ingrijpend woord voor ieder onbekeerd mens, maar niet minder een onderwijzing voor dat volk, dat uit de dood is levend gemaakt. Ja, voor dat volk,

hetwelk kennis heeft aan de banden des doods en der hel. Let slechts op Heman, hij is geen vreemdeling van de Verbonds-God, hij was met Asaf onder de reien der zangers; merkt op het tweede vers, als hij zegt: *O, Heere, God mijns heils!*

Hij is een levende, want hij roept. En deze levende ziet zich gerekend met degenen, die in de kuil nederdalen. Hij walgt van Zichzelf en gruwet van zijn doodsstaat en -stand hij ziet, hij ontwaart zijn toestand, dat hij is als een dode uit het hart vergeten, ja hij is doodbrakende. O, 't is de Heere bekend, hoe hij braakte van zijn dode toestand, hoe hij braakte van zichzelf. De walg der vergankelijkheid, van zijn verdorven vleselijke natuur, de walging van zijn dode werken, die alle ten vuure gedoemd waren; ja, nog eens, de walg van zijn ganse leven: in Adam uit de aarde aards, in Adams beeld Zichzelf beziende, dan is hij doodbrakende van der jeugd aan en zou niets liever uitbraken dan zichzelf, n.l. de mens der zonde.

Maar degenen, die zich zo afgezonderd gevoelen onder de doden, zijn toch de levenden, die tot God roepen, wier ziel dorst naar God, wier hart uitgaat niet naar de walglijke bezigheden van zichzelf, maar naar Hem, wiens Naam de Getrouwe, de Waarachtige, de *Amen* genoemd wordt. Hun smeken en gebeden komen de Heere voor in de morgenstond, naar luid van vers 14.

Zullen deze woorden ons ter harte gaan, ja beleefd worden, dan zullen we ook sterven moeten leren en opstanding leren kennen uit de dood, wanneer wij straks werkelijk der zonde afsterven, als we het tijdelijke met het eeuwige moeten verwisselen. De werkende oorzaak daarvan en de middelen daartoe dienende, worden dan ook op meer dan één plaats in Gods Woord genoemd. Bij zulk een woord uit Gods getuigenis, dat ons daarin nader toelicht, wensen wij u in deze ure nog wat nader te bepalen.

Maar waar wij van onszelf tot al deze dingen gelijk Heman zijn, zo vragen we de Heere om Zijn onmisbare zegen.

Zingen: Psalm 88: 7, 8.

Tekst: 2 Korinthe 3: 6b. ***Want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.***

Zoeken wij naar de toeleidende oorzaak, mijn hoorders, waarom de grote heiden-Apostel deze woorden heeft neergeschreven; daartoe is nodig, dat we enigermate bekend zijn met de toestand der gemeente van Korinthe. En wanneer we dan een blik slaan in de eersten brief, dan wordt het ons duidelijk, dat die met één woord betreurenswaardig was, zodat deze gemeente door haar diepe afdwalingen spreekwoordelijk was geworden. Moest reeds een Jeremia van het afgedwaalde Israël getuigen, dat hare zonden groter waren dan van Sodom, het was te dien dage evenzo met de gemeente van Korinthe gesteld. Maar onder al dat goddeloos gespuis had de Apostel Paulus nog wel de meesten last van de Joodsgezinde Christusbelijders, die zeiden, dat zij Joden waren, en waren het niet; die de Mozaïsche dienstbaarheid en haar vrucht met de lekkernijen van het verbond der genade trachtten te vermengen, hetwelk de Apostel dan ook hier in zijn tweede brief uiteenzet, waartoe dan ook onze tekstwoorden een sieraad zijn en een gouden kleinood, om zulks te onderscheiden.

Vandaar vragen wij een ogenblik uw gewijde aandacht om, naar aanleiding dezer woorden, te letten: *Op de doding der letter, en de levenswekking van de Heilige Geest.*

En speuren wij dan na:

1. wat de letter doet;
2. wat de Geest doet.

Dat de Heere ons leide in de schatkameren van Zijn diepe Godsgeheimen, tot de komst van Zijn koninkrijk en tot stichting Zijner gemeente, ja ter eer van Zijn Naam!

1. Wat de letter doet;

Deze woorden, mijn hoorders, zijn in de engere zin absoluut gericht aan de gemeente van Christus te Korinthe, doch in de algemeen zin aan allen, die in de naburige steden van Achaje, het noordelijk gedeelte van Morea, langs de kust van de golf van Lapanto, woonden; dus is deze brief en zijn ook deze woorden nu nog gericht aan Gods levendgemaakt volk, en ook nog tot allen, die deze woorden zullen horen. Gods volk, het zijn niet vele edelen, niet vele rijken, ook niet ten tijde van Paulus in de gemeente van Korinthe; want zijne discipelen, die hem volgens ons teksthofdstuk een leesbare brief van Christus zijn, waren grotendeels mensen van de laagste klasse, gedeeltelijk Joden, doch voornamelijk vrijgemaakte Romeinse slaven en heidense Grieken, die de wonderen van Gods verlossende liefde in Christus mochten beleven. Tot hen komen dan ook deze vermanende, onderwijzende en vertroostende woorden. Zo staat ons dan ten eerste te onderzoeken:

a. Wat de Apostel bedoelt met de letter.

En dan wijst hij ons duidelijk op de tien geboden. Hoort slechts, hoe het 7de vers luidt: Indien de bediening des doods in letteren bestaande, en in steen tafelen ingedrukt, enz. Met de letter wordt dus de wet der Tien geboden bedoeld. Maar in een ruimere bevassing bedoelt de Apostel hier de gehele bediening van het Oude Testament, in het afgetrokkene op zichzelf, en niet ziende op Christus, zoals de ceremoniële wetten, de menigvuldige offeranden, wassingen en rechtvaardigmakingen des vleses. Nu echter rijst de vraag: Waarom noemt de Apostel dit de letter?

Dit wordt spoedig verklaard, als het niet door het woord "letter" maar door "wet" vertaald werd, zoals het door ongewijde Griekse schrijvers dikwijls vertaald is. Maar dit is wijs en juist vertaald, als we letten, dat onder de letter ook verstaan wordt de zwakke eerste beginselen, in Gods Woord aldus omschreven (Hebr. 6: 1). Hierin leefden dan ook de Joden, die hun gerechtigheid uit de wet zochten, en nooit daartoe zijn gekomen, indien zij niet door de Geest werden levend gemaakt. De letters zijn slechts uiterlijke dingen en niet de zaak zelf, zo blijft dan ook de arme blinde mens hangen aan die uiterlijke dingen, en de zaak der eeuwigheid, de zaak van Gods verzoenende liefde in Christus heeft voor hem geen waarde.

De letters worden door hun kunstige saamvoeging verenigd tot lettergrepen, zinsneden en volzinnen; zo zijn het slechts tekens, die in hun verband iets anders uitdrukken en de oplettenden wat anders te binnen brengen. Daarom is opmerken beter dan de merg van een offerdier. Immers heeft de wet niet het beeld der zaak zelf, maar is slechts een schaduw der toekomstige dingen, volgens Hebr. 10: 1 en Coll. 2: 17; dus waren daar ook voorbeelden en schilderijen van Christus. En hoeveel in onze dagen hebben daar de uiterlijke wanden nu nog mede versierd, terwijl ze met dit alles onder een juk van slaafse dienstbaarheid in slaap vallen; al die schijnbare bekering en verandering met een ijver tot uiterlijke dingen, ziet men ze niet uitdoven als nachtkarsen?

Ja, meer nog; zijn ze geen gebrandmerkte vijanden van de blijde boodschap des evangelies? Zijn deze het niet, die het niet kunnen dulden, dat de ware discipelen en discipelinnen met ongewassen handen genadebrood eten? Ja, zijn deze het niet, die een ander door een vergrootglas bekijken en met hun scherpe woorden onder het oordeel besluiten, zelfs voorbij het oordeel Gods gaan en ook voorbij de barmhartigheid? Wordt hun geest niet bijna stelselmatig onderdrukt en beperkt door een menigte van

voorschriften, en worden ze ten slotte niet uitgedoofd? Leggen zij een kind des Heeren geen lasten op, die niet alleen te zwaar zijn om te dragen, maar die zij zelfs met hun vingers niet aanroeren? Immers, ook Paulus had veel last van die verwaande letterknechten en werd door hen veel gelasterd, enkel en alleen omdat hij de bediening des Evangelies boven de bediening der letter stelde.

Zie dan ten slotte, hoe de letterdienst een slaperigheid aanbrengt zonder op de zaken te letten, die de zin van de letter voorstellen.

De letterdienaar is volkomen tevreden als hij zich maar stipt aan de letter houdt, zonder op de zaken zelfs acht te slaan. Zij spreken van milddadigheid, geven aan de armen en dragen een Judasbeurs. Moet er wat gedaan worden voor de gemeente van Christus, dan zijn ze kreupel of lam, of met een farizeese schaamte houden zij zich mede gedekt. Of anders doet de weelderigheid haar neerliggen op hun koetsen, en bekommeren zich niet om de verbreking van Jozef.

En waarlijk, zolang de spinraggen, waaraan zij zich vasthouden naar de eeuwigheid, niet breken, zo lang blijft de arme huichelaar in zijn nest gerust zitten en spint daarbij een ieder in, die hij onder zijn bereik kan krijgen. Eeuwige, ontfermende liefde Gods zal het zijn, als men er niet eeuwig in omkomt, want hun webben deugen niet voor kleding, zolang dus de letterkast van een dienaar der letter niet in splinters geslagen wordt. Zolang zijn ze gerust en blijft de arme mens in de vermetele waan, dat hij rijk is; hij is dus rijk zonder enige bezitting, nl. waar de kinderen Gods deel aan hebben. Ze zijn wijs zonder verstand, daar zij de minste Godskennis en zelfkennis niet hebben, en het kruis van Christus is hun een ergernis. Wordt Christus in Zijn gangen levend voor ogen gesteld, zij roepen met luider keel uit, wat zij bezitten, nl.: *wij hebben een wet!* en vellen alzo het doodsvonniss over Hem. En als wij dan zo bezien, wat de letter uitwerkt op een letterdienaar of -dienaars, wat is dit dan anders, dan naar het vlees de zonde te dienen, en loopt dit niet alles uit op de dood en op walglijkheid des vleses, waarvan een Heman doodbrakende was? Is het dan te veel gezegd: zou één dode vlieg de gehele apotheek niet doen stinken?

Dit doet dus een huichelaar, ja een iegelijk die niet uit de Geest geboren is.

Maar komt, hebben wij even aangestipt wat een letterdienaar doet, laten we nu verder zien:

b. Wat de letter doet bij die mens.

Beluisteren we de zinsnede van de letter, dan veroordeelt zij hem tot in het diepst van de afgrond; zij geeft geen pardon, het is des Konings handschrift, en oordeelt de binnenste gedachten. Komaan, volgt mij naar een vertrouwenbaren deskundige, die zulk een letterkast opent en hoort wat Hij zegt, want ook tot ons allen komt dit woord: ze zijn gelijk de gepleisterde graven, maar van binnen zijn ze vol doodsheiden. Waar is een Gamaliël gebleven, aan wiens voeten een Saul van Tarsen werd opgevoed? Immers is hij als een uitgedroogd doodshoofd uit elkander gestoten en ten eeuwiggen vuur veroordeeld! zo merkt u dus wel, dat de wet alles doodt wat met alle stukken en delen niet in volkomen gehoorzaamheid aan al de eisen Gods voldoet.

Zie, dit doet de letter en zo zal het u dus wel duidelijk zijn, en tevens een waarborg om niet in de waan te verkeren, dat de letter dood is; want ziet wat dood is, doet niets, dus een dienaar derzelve is dood en heeft nog nooit iets gedaan wat voor de wethouder en voor zijn onsterflijke ziel geldig is, want de letter doodt. O, let wet, die dus de letter dient, diens Meester zal hem, als loon op zijn arbeid, doden; want zijn werk wordt hem toegerekend naar Schuld, en zijn verdiende loon is de drievoudige dood. Om dit te onderscheiden, zeiden we, is het gemakkelijk om "letter" te vertalen in "wet"; maar nu worden hiermede zelfs de beginselen des levens uitgedrukt en daarom waant men het

geestelijke leven ook deelachtig te zijn. Vandaar geraakt Gods levend gemaakte volk menigmaal in een ijzeren harnas van slaafse dienstbaarheid en in een spinragneest van eigen weefsel, waarin zij door een letterdienaar gebracht worden. Zolang een arm kind des Heeren in zijne voetsporen wil wandelen, bestempelt hij hem met de eretitel van "Abrahams zaad," maar zodra de letter (de wet des Heeren) haar geestelijke kracht begint uit te oefenen en hij zijne tekortkomingen leert kennen, noemt hij hem een ziekelijke christen.

Hoe helder en klaar ook onder de nieuw bedeling Christus en Die gekruisigd wordt voorgesteld, toch meent men dat de dienst der letter, zo men die op de school geleerd heeft, een beginsel van leven is, en zijn ze dus niet recht te onderscheiden, of het tweede gedeelte van onzen tekst moet gekend en beleefd worden.

Dezen, die de letter dienen, gaan ten slotte bij de donderende Sinai liggen slapen gelijk een smidshond onder het aambeeld. En toch, hun naam is genoemd: ze zijn mensen en zullen alzo sterven, en Mozes, hun meester, zal, als een type der wet, zijn vloekstaf opheffen met het vreselijke woord: *Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen.* Ja, de letter zal in haar volzin aangeven de bediening der verdoemenis. Zie, zo wordt het gesteld in het 7de vers van ons teksthoofdstuk, in tegenstelling van de bediening des Evangelies. Dit zien we ook in het verbindingswoord "want (de letter doodt), als de Apostel de bekwaammaking uitdrukt, zoals hij bekwaam gemaakt is tot bedienaar van het evangelie des nieuwen Testaments. Dat de letter in zinsnede en volzin krachtige zaken uitdrukt, zult u dus wel verstaan, als u met ons let, dat zij dienst doet om al het werk, waarin een heilig en rechtvaardig God enig gebrek ziet, ten vure te doemen.

Dit noemt de Apostel *een bediening die heerlijk is*, waardoor God verheerlijkt wordt, en van de schuldigen letterdienaar, die nooit een oog des geloofs geslagen heeft op de volkomen gehoorzaamheid van Christus, van deze zeg ik met onzen groten Leraar: "Zij zijn gelijk de kinderen, die op de markt elkander toeroepen: Wij hebben u klaagliederen gezongen en gij hebt niet geweend, wij hebben u op de fluit gespeeld en gij hebt niet gedanst." Daarom zullen we als levenden de Heere loven en niet onszelf aanprijzen, en zullen we, voor Gods knechten, voor Zijn liefde en voor Zijne kinderen, niet een gesloten brief der wet zijn, waardoor wij ons schuil houden onder de bedekselen der schande. Zo zal het dus nodig zijn, dat we kennis hebben aan het werk des Heiligen Geestes. Wij wensen u dan ook nader te bepalen bij het tweede gedeelte van onzen tekst, nl.:

2e. Maar de Geest maakt levend.

Letten we dan ten eerste:

a. Welke voorwerpen Hij levend maakt.

En dan antwoorden wij: diegenen, die u in de voorrede geschetst zijn, zulken, die dood zijn door de zonden en de misdaden; vanwege hun zonden en gruwelijke afval voorwerpen van Gods toorn, die zich deswege met al de letterdienaren de drievoudige dood waardig gemaakt hebben, maar die krachtens Gods eeuwig voornemen voorwerpen zijn van Zijn eeuwige liefde. Daarom kunnen en zullen zij dan ook niet in die toestand blijven. Vraagt men: verlangen zij dan niet daaruit verlost te worden?

O, dan moeten we tot hun schaamte antwoorden: nee, o nee, want zij hebben zelfs de dood gekozen boven het leven, de hel boven de hemel (met een voorzichtig verdrag), en gewis, zij zouden niet anders willen dan daarin blijven; immers dit is hun taal, de taal der vijandschap: *Wijkt van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust.* Daarom horen wij over dezulken de bediening der wet, welke is de bediening der

verdoemenis. Zo wordt het duidelijk, al zijn deze ook wijs naar de letter, de letter evenwel hun doods- vonnis velt.

Letten we dus aangaande deze voorwerpen:

b. wat de Geest aan hen doet.

Ons tekstwoord drukt de grote tegenstelling uit: *Maar de Geest maakt levend*. Het is die Geest, die in de morgen der schepping over dien chaos broedde, ja, die Adam de levensadem inblies, zodat hij tot een levende ziel werd. Het is die Geest, die de werkende oorzaak was, om Christus naar het vlees in de moederschoot van Maria als een borduursel te formeren, die het lichaam bereidde en bekwaam maakte tot een Middelaar Gods en der mensen; die geworden is uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat een voorwerp van Gods toorn van onder de vloek derzelve zou kunnen verlost worden. Ter oorzaak van dien tussenkomende Verlosser is het dan ook die Geest, die de zondaar uit de slaap des doods komt op te wekken, waar het heet: Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de doden, en Christus zal over u lichten. Hoort wat een levende, n.l. Elihu, zelfs getuigt: *De adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt*. Die Geest vernieuwt het gelaat des aard- rijks in de natuur, maar nog veel meer de aardse zondaar in de genade, want die Geest maakt van een vloeker een bidder, van een vriend der wereld een vriend van God en Zijn zalige dienst, ja van een vijand van God en Zijn volk een vriend van God en Zijn volk, en van letterknechten dienaars des Evangelies. Deze leren ook bij aan- en voortgang de scheikunde tussen deze bedieningen, want ze zijn mede levend gemaakt, daar zij dood waren. Dit wordt al duidelijk, als we letten op:

c. de kenmerken des levens.

De kenmerken des levens openbaren zich in de eerste plaats bij al Gods volk in een haat tegen en een verfoeiing, een walg van de zonde. Immers toch, het is onmogelijk twee Heeren te dienen, of men zal de één aanhangen en de ander haten. Die kenmerken komen openbaar in hun wandel: waar voorheen hun vermaak was in de wegen der ijdelheid, daar zoeken zij nu naar de voetsporen der schapen, m. a. w. om bij en met Gods volk te verkeren, ja, zij openbaren zich in de beginselen des waren levens en zoeken de middelen ter hand te nemen, die, de Heere heeft geschonken. Waar er nu geen dierbaarder middel is dan Gods Woord, trachten zij dat ook te onderzoeken. Zij beginnen daarom aan de hand des Heeren, gelijk de kinderen op de school, van de letter a af tot de letter z toe. Zij speuren ook de kunstige samenvoeging der letters na, opdat zij iets van derzelve zinsneden en volzinnen mogen verstaan. Zeer aangenaam, ja een Goddelijk wonder is het, wanneer een mens de rechte begeerte begint te beoefenen, uit behoefte des harten, om lettergrepen, woorden, zinsneden en volzinnen van Gods Woord te onderzoeken, teneinde daarvan iets te verstaan.

Door de wijze, ja zeer kunstige samenvoeging leren zij ook verstaan, wat God van Zijn schepsel, maar voornamelijk van hen eist, want deze door de Heilige Geest levendgemaakten, zijn kinderen des Allerhoogsten (Luc. 6: 35). *En al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn*. Zij leren dus ook wel zeer juist de geboden Gods verstaan, want (aldus onze tekst) de letter doodt; dit zal niemand beter leren verstaan dan zij, die door de Geest zijn levend gemaakt.

In dit beginsel en deze kenmerken des levens wordt zelfs door hen grote blijdschap genoten, want merkt wel op, zij leren dit door de bediening des Evangelies, waarvoor, de Heere ook wel middellijk Zijn knechten gebruikt. En waar al de levenden met een ingeschapen begeerte in hun ziel ijveren om naar de wil en de eisen Gods te leven, denken letterdienaren er een grote winst mee te doen, om al de geboden Gods te

onderhouden. Zij daarentegen erkennen spoedig, dat dit onmogelijk is, maar als zij Jezus in het oog krijgen, dat Hij de Christus is, zo trachten zij toch dit voorbeeld te volgen. Maar ziet, de Geest maakt levend, zodat zij een levendige bewustheid krijgen van de zaken, die door letteren worden uitgedrukt. Waar nu een letterdienaar of -dienaars zich gerust stelt op het volbrengen van enkele deugden en plichten en het doen van vleselijke offeranden, zal de Heere bij Zijn volk die letteren gebruiken en dienstbaar maken tot de kennis der ellende; want hoewel de dienstbare met dit alles verwerpelijk is, zo is nochtans het gebod rechtvaardig, heilig en goed, zodat Gods volk zeer juist zal leren, dat het goede de dood niet is, maar dat het goede hun de dood verklaart aan alles, waaraan een vlek der zonde is.

De Geest maakt levend, en als zodanig gekomen zijnde, laat ons zien:

d. hoe middellijk Hij werkt.

Deze Geest zal de wereld overtuigen van zonde, ja van zonde, zegt Jezus, omdat zij in Mij niet geloven. Hoe menigmaal toch zullen zij zich afgezonderd hebben, en de begeerte van hun hart uitgestort, dat de Heere hen in Zijne wegen mocht doen wandelen, d.w.z. om alles te doen, wat Hij wil en eist. Maar nog nooit hebben zij eens, naar 's Heeren eis, in Jezus' naam gebeden, want bidden zal Jezus toch voor hen doen. Ja, hoe menigmaal zullen zij zich afzonderen en bidden om brood en kleding, en de krachten om het te verdienen; is het dan niet om te verdienen, dan uit liefde.

Ik vraag: is dat geen verdeeld hart, dat aan de een zijde naar Jezus grijpt en aan de anderen kant 't leven met Mozes aanhoudt, hoe welgemeend of het ook schijnt? Daarom ziet, door dien Geest wordt de wet hen geestelijk ingeschreven, en tot woorden en lettergrepen gekomen zijnde, begint die wet hen te beschuldigen en te bestraffen. Ziet en hoort, wat een ervaren levendgemaakte daarvan zegt, de Apostel Paulus, in Rom. 7: *Zonder de wet, leefde ik eertijds; maar als het gebod gekomen is, zo is de zonde weder levend geworden, doch ik ben gestorven.* De letter, hetwelk dus in de volzin Gods Woord en wet is, o voorzeker, dat is niet dood, nee, maar het is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, hetwelk doorgaat (bij Gods volk) tot de verdeling der ziel en des geestes en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten.

En voorzeker krijgen Gods kinderen de zaken der woorden aldus te verstaan, en doodt die letter hen, als de Heilige wet Gods in elke vlek der zonde zo, dat zij, in plaats van de letter te kunnen dienen, door de Heilige Geest in de bediening des Evangelies zo krachtig worden bewerkt, dat de wet hen dient om ze te ontdekken aan hun ellendigen doodstaat. Ja, nog eens, zo middellijk als de Heilige Geest hier werkt en zij zelfs dood waren, ja vervreemd van het leven Gods, zo was de letter der wet voor hen een dood geschrift, waarin zij allerminst de natuur van een heilig en rechtvaardig God in ontwaarden; maar nu, door de Heilige Geest levend gemaakt, dan getuigt Salomo: *de wet is een licht* (Spr. 6: 3), en het wordt hun duidelijk, dat zij verduisterd zijn in het verstand.

Ziet u dus, wat de letter bij Gods volk doet: de wet des Heeren, door de Heilige Geest levendig ingeschreven, leert hen hun verwerpelijk eigen ik kennen, wiens gerechtigheid een wegwerpelijk kleed is. Zulk een kracht oefent de wet uit door de levendmakende daad van de Heilige Geest, dat zij elke overtreder vervloekt; over één enkele zondige gedachte spreekt de Heilige wet Gods de onberouwelijke vloek uit ten eeuwige vure, zodat David uitroept in Psalm 51: 6: *Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad was in uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in uw richten.*

Ja maar, zo zegt ge, zulk een gruwelijke zonde als David deed heb ik nog nooit begaan en u erkent, dat God u daarvoor heeft bewaard.

Ten eerste verklaart u hiermee, dat het ook in uw hart woont, anders had ge uzelf kunnen bewaren, en ten tweede, al had David nooit uitwendig gezondigd, zo erkent hij toch een dode zondaar te zijn, volgens het 7de vers: *Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.* En als zodanig wordt door de wet de overtreding vermenigvuldigd en de zonde meerder, want zij neemt de zonde niet weg; daarom zal ieder kind des Heeren, de een meer en de ander minder, wel eens met Heman vragen: *Zult Gij wonder doen aan de doden?* Vandaar dat Paulus getuigt: *Ik ben door de wet der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou* (Gal. 2: 10).

Zo zien we ten slotte nog:

Het doel, waartoe de Heilige Geest ze levend maakt. Paulus zegt, opdat hij Gode leven zoude, d.w.z., opdat een drie-enig God daaruit zou verheerlijkt worden. Het doel is ten andere, opdat Zijn kinderen volgens de hun bekrachtigende leerplicht als kinderen des lichts zouden openbaar komen, en altijd bereid zouden zijn getuigenis te geven van de hope, die in hen is. Het is de vaderlijke tuchtroede, om ze aan hun vleselijke wellusten der zonde en vleselijke schijn-godsdienst te doen sterven; nee, nog meer: om ze te brengen tot Christus, die hen anders nooit nut zijn zou, ja om hen dit te leren verstaan in de bezegeling van Christus' bloed. Want als Gods volk sterft, sterven zij niet in Zichzelf en door Zichzelf, zij leven ook niet in en door Zichzelf, maar zij leven en sterven de Heere, want ze zijn des Heeren. Zij kunnen dus alleen die doods-jordaan niet in- en overkomen, zij kunnen alleen de doodsstrijd niet voeren en doorworstelen, maar wel gelijk de Apostel spreekt in Gal. 2: 20: *Ik ben met Christus gekruist en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgeven heeft.*

Zo zal het u dus wel duidelijk worden, m.h., dat men door het laatste gedeelte van onzen tekst het eerste pas leert verstaan.

En vraagt u nu: is het sterven van Gods volk dan hun grond voor de eeuwigheid?

Dan antwoorden we u: dat zij verre, maar wel is het hun een gewin, daar het leven hun Christi is. Ja, een groot gewin zal het zijn aan al het onze te sterven, en hetgeen van Hem is te aanvaarden voor ons leven.

Hoeveel schijndoden zijn er al geweest, die zich voordeden, alsof zij der zonde dood waren, en later zich weer openbaarden als levende vijanden, ja met de hond tot zijn uitbraaksel terugkeerden? En hoeveel levenden zijn er, die vrezen, dat zij zulk een schijndode zijn of als zodanig openbaar zullen komen? Immers alleen, doordat Gods Woord en wet hun door het levenslicht des Heiligen Geestes de zonde, waartoe zij in staat zijn, helder en ordelijk voor ogen stelt! Deze worden wel gewaar, dat ieder mens een weg heeft, die hem recht schijnt, doch die ten verderve voert. Deze zullen dan ook helder en klaar zien met ogen, die nooit weder terug zullen zien, dat de grond en de verdienende oorzaak der zaligheid buiten hen ligt. God is niet voldaan in al Zijn eisen der wet, of het verdiende doodsvonnissen moet naar recht worden gehandhaafd, want door de levendmakende kracht des Geestes komt het levende Woord tot zijn recht, dat de monde Gods is uitgegaan, uitgaat en uitgaan zal, n.l.: "Toen sprak God alle deze woorden"; en waar Gods volk bij brood alleen niet zal leven, maar bij alle woord, wat de monde Gods uitgaat, ondanks al het bedreven kwaad en de verdiende straf, zo is het toch de Geest, die levend maakt, en door de liefelijke bediening des Evangelies de belofte Gods komt te verklaren als ja en amen in Christus Jezus.

Komt, merken we dan ten slotte op, *tot een eeuwige verzegeling* van het recht ten

eeuwigen leven voor al degenen, wier spinnenwebben en raggen van eigengerechtigheid worden afgesneden, wier letterkasten tot splinters worden geslagen, ja, die alle dingen schade en drek leren achten door de uitnemendheid die er is in Jezus Christus, hun tot een eeuwig wonder en tot zaligheid, wat Jesaja zegt: *De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem*. Hoort, hoe de letter doodt: Gods Woord zal niet ledig tot Hem wederkeren, maar het zal doen wat Hem behaagt, en het zal voorspoedig zijn waartoe Hij het zendt. Hoort dan de bittere en plaatsbekledende klacht van de Messias, Psalm 22: 12: zo wees niet verre van mij, want benauwdheid is nabij, want er is geen helper. O nee, Hij lag met al de zonde van die doemschuldigen onder de vloek der wet, want de letter doodt en geeft geen pardon. Daarom is zijn hart als was, het is gesmolten als was voor 't vuur. Komt, volgt Hem in de hof van Gethsémané, daar ligt Hij als een worm in het stof; hoe komt dat?

Vraagt het aan een gestorvene door de wet der wet, (Gal. 3: 13): *Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons (want daar is geschreven: Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt)*. In Hem en door Hem is het, dat Gods Woord en wet bezegeld wordt, en door de liefelijke bediening des evangelies wordt de zondaar schuldenaar voor God; en waar Hij de Voleinder des geloofs is, doet Hij de wet niet te niet, maar vervult de wet. Zo wordt het dus duidelijk, dat de wet geen genade geeft en niemand pardon verleent, maar eist en vervloekt en doodt alles wat niet aan haar eis voldoet. Gods volk mag, door de levendige bewustheid, gewrocht door de Heilige Geest, deze weldaad der eeuwige vervulling en voldoening omhelzen.

Hij doet ook de wet niet teniet, als hij door 't geloof in Hem gerechtvaardigd wordt, maar bevestigt de wet; en in en door Hem als de Weg, de Waarheid en het Leven verlustigt en vermaakt hij zich in de wet des Heeren, waarom hij uitroept: *Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doodts. Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, zijnen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees; opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest* (Rom. 8: 2-4.) Dit alles verklaart dus, hoe God aan Zijn eer en Zijn recht komt, Zijn uitverkorenen het recht ten eeuwigen leven krijgen en de vermaking hunner ziel is in de wet Gods, waarom zij met de dichter van de 119de psalm hartelijk instemmen:

"Wat vreê heeft elk, die uw wet bemint."

Tussenzang: Psalm 119: 83.

TOEPASSING.

Geliefde toehoorders, als u dus de kracht van Gods wet beluisterd hebt, en gehoord hebt hoeveel zich vermaken onder een slaafse dienstbaarheid der zonde met Hagareense streken, dewelke alles verdooft en waardoor zij moeten sterven onder de vloek der wet, zonder enig pardon, als straks de gewichtige ure zal aanbreken om rekenschap te geven van hun rentmeesterschap, zo vragen wij u: dient u de letter of is door de Heilige Geest de letter dienstig gemaakt aan u, om u schuldenaar voor Gods aangezicht te maken? Of zegt ge: ik heb daar zo geen kennis aan?

Welaan dan, waarop steunt u voor de eeuwigheid? Zijt gij een Gallio, en trekt gij u geen van deze dingen aan? Voorzeker, ook u geldt het: de letter doodt en zal een vloekvonnis over u uitspreken, want al doet gij niets en al trekt gij u van deze dingen niets aan: "doe dat en gij zult leven" is de eis, hetwelk ook al de levenden zullen leren verstaan. Er is er een verandering in uw leven, wij bedoelen dat u van een dronkaard

een kerkganger zijt geworden, bent u daarmee tevreden en gerust?

O, wees gewaarschuwd, uw ongerechtigheid staat nog voor God getekend en de wet geeft geen genade en verleent geen pardon, maar alleen de voldoende gerechtigheid van Christus kan uw grond zijn voor de eeuwigheid. Weer anderen zeggen: het moet alles genade zijn, doch ze hebben nog nooit begeerte gehad om te doen wat God in Zijn heilige wet eist.

Wij vragen u: ligt gij op een drossem van wetenschap en leeft u als een Antinominiaan?

O, wees verzekerd, geen genade dan alleen voor levende, schuldige zondaren, die met hun ijver en liefde schuldig aan de voeten van Christus neerzinken.

En nu nog een woord tot u, die door de Geest zijt levend gemaakt. Was uw vermaak niet gelijk als een kind op de school, wanneer gij de lettergrepen, de zinsneden van Gods Heilige wet leerde verstaan? Was het uw lust en begeerte geworden om daarnaar te leven? Ja, als de wet u beschuldigde en aanklaagde in uw consciëntie, staarde u dan niet met jaloersheid op de gangen van Christus en was uw begeerte niet om alzo te wandelen? Werd u bedroefd, als u de tekortkomingen en teleurstellingen van uzelf gewaar werd? Werd u niet menigmaal verkwikt, als de Heere u eens deed blikken in Zijne belofte van ondersteuning en bijstand? Het zijn alle kenmerken des levens. Maar wees eens eerlijk: Geeft de letter nu pardon of doot zij?

O, zijt u bedroefd over uw toestand, n.l. over weinig ijver en werk. Welaan, dat is ook een kenmerk des levens. Ja, veroordeelt de letter u zo, dat ge u afgezonderd gevoelt als degenen, die in de kuil nederdalen, ook dat is een kenmerk van leven. Ja, roept u soms uit: Zult Gij aan doden wonderen doen?

Gewis, een kenmerk des levens is het, want de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord zullen hebben zullen leven. Dat de Heere u door Zijn Geest nog zo levendig wake en doe ervaren wat het is, in de Heere te sterven, want ze zijn zalig van nu aan, zo spreekt de levendmakende Geest.

Volk des Heeren, hebt gij het ervaren, wat het is door de wet der wet te sterven, o, dat u dan het doel moogt beoefenen, n.l. opdat u Gode leven zou. Dat dan de levendmakende Geest zulk een verlevendige kracht op U moge uitoefenen, dat Hij de dode werken des vleses, ja de leden des zondigen vleses in u doot.

Nu, de Heere geve het te beleven en te belijden in Zijn Naam allen dag te sterven, tot straks de laatste snik daar is, om dan door de levendmakende kracht des Heilige Geestes te erkennen: *Op uw zaligheid wacht ik, o Heere! AMEN.*

Slotzang Psalm 119: 88.

5. 2. Leerrede over Mattheüs. 7: 7b.

Zingen: Psalm 40: 8.

Lezen: Amos 5.

Zingen: Psalm 27: 6.

Voorafpraak: Pred. 3: 6. *Er is een tijd om te zoeken en een tijd om te laten verloren gaan.*

In deze woorden van de wijzen Spreukendichter wordt verklaard, dat alles zijn bestemden tijd heeft, niet alleen in Gods eeuwige besluiten, zoals die worden uitgevoerd, maar ook bij de mens heeft elk voornemen en iedere onderneming zijn tijd. Daarom is het een wijs mens, die hier tijd en wijze mag leren waarnemen. Immers wordt dit bevestigd, als we deze woorden recht mogen beleven.

Dat Salomo hier zinspeelt op tijdelijke goederen, is het begrip van de algemeen, voorwerpelijke zin des woords. Want dit werk toch wordt door ieder beoefend en het behoorde door een iegelijk recht beoefend te worden, en wel, zoals de mens uit 's Makers handen is voortgekomen, op deze wijze, dat wij altijd Gode welbehagelijk zochten te zijn. Maar helaas! door de zondeval zijn er een menigte vuil gewinzoekers, en die met woeker schijnbaar geen klein gewin behalen. Maar is er ook een tijd, dat het alles zal verloren gaan? O, al is het bij de ure des doods, de mens weet niet eens wie het naar zich nemen zal. En hoe menigmaal moet hij het hier nog met zijne ogen aanschouwen, dat het een na het andere hem komt te ontvallen. Zie dit eens bij Laban, of let eens op de rijke man, als hij zijn ogen opslaat in de hel, dan is een ander bezig zijn nagelaten goederen weg te halen als zijn wettig eigendom.

Er is ook bij hen voor beide zaken een tijd geweest Er is voor de koopman een tijd om te handelen en winst te behalen, en er ligt daarin voor hem een roeping om eerlijk te zijn voor God en mens. Voor de landman om te ploegen, te zaaïen, te maaien, te oogsten en de voorraad binnen te halen; voor de timmerman en metselaar om hun meetsnoer te gebruiken, hun paslood te stellen en het huis te bouwen, het een naar het andere, en alzo loon te ontvangen en winst te behalen; voor een koning om te regeren, voor een onderdaan om te dienen en desnoods te strijden; voor een rechter om te richten, te veroordelen en vrij te spreken op rechtvaardige wijze.

Maar, mijn hoorders, zullen al dezen, wat zij bijeengebracht hebben, ook niet zien verloren gaan, ja alles wat zij gezocht en gevonden hebben, hoe menigmaal zelfs in der tijd? Daar komen stormwinden en plasregens, die dikwijls de verwachte oogst vernielen, of God zendt als weleer onder Israëel de rups, de kever, de sprinkhaan en de worm, zodat er geen zaad is voor de zaaier en geen brood voor de eter; óf de oorlog breekt uit in het land, waardoor alle huizen en kastelen worden platgeschoten en in puin vallen. Of ook wel er komt een aardbeving, of een vulkaan spuwt zijn vuur uit, zodat men of zijn leven derven moet, of huis, have en goed verliest.

Desgelijks verklaren ons de grafsteen en -kelders van alle koningen, dat zij niet meer zijn; zij hebben in dit leven hun scepter moeten neerleggen, zoals zij die ook in de tijd hebben opgenomen. Ook de zetel van alle aardse rechters wordt door anderen ingenomen en hun stoffelijk overschot wordt aan de wormen prijsgegeven, zodat we met onze ogen aanschouwen, dat zelfs de voorttelling van het menselijk geslacht wordt gezocht, het een na het andere gewonnen en geteeld, maar ook waar het een komt, vergaat het andere.

O, wat diepgaande worden dan de woorden van de Spreukendichter, nee, wat zeg ik? hoe diepgaand is dan het levende woord van God! Want waar we zeiden, dat er vuil

gewin plaats heeft op de aarde, zo wordt uit het laatste duidelijk, dat er veel is en wordt verloren, ja, dat er oneindig veel meer verloren zal gaan dan tijdelijke goederen. Immers toch, al gewon de mens de gehele wereld, en hij lijdt schade aan zijne ziel, wat zal hem dit alles baten! want merkt wel op, de mens is werkelijk niet gelukkig, of hij moet een eeuwig goed bezitten. Hij moet een Jacobs deel zoeken en deelachtig worden, van dien Jacob, die tot Ezau zeide, nadat hij een diefachtige en bedrieglijke Laban gediend had: ik heb alles. Er is dan een handel die dierbaarder is dan aardse handel, een koping die voortreffelijker is, en wel deze: een koping van mensen, van slaven der zonde, die vrijgekocht en eerlijk verlost worden van het juk der zonde. Deze eerlijke en loffelijke handel is alleen ten uitvoer gebracht door Hem, die zeide: *Ik ben gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is.*

En al is het dan, dat het gewormte onze huid en ons vlees zullen doorknagen, zo zal de ziel van die gekochte toch niet verloren gaan, maar eerlijk en naar recht aan de Koper geleverd worden. O nee, het brengt dan Gods volk, die in al het aardse geen voldoening kunnen vinden, tot diepere gedachten, en wel tot deze, dat er ook is een hogere Landman, een voortreffelijke Zaaier, die te Zijner tijd zal zaaien, maaien en oogsten; met Wien al de gunstelingen des Heeren de buit zullen uitdelen (Jes. 9: 2), en volgens de belofte Gods, Hoséa 2 20 - 22: "En het zal te dien dage geschieden dat Ik verhoren zal, spreekt de Heere; Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren; en de aarde zal het koren verhoren mitsgaders de most en de olie, en die zullen Jizreël verhoren; en Ik zal ze Mij op de aarde zaaien, en zal Mij ontfermen over Lo-Ruchama; en Ik zal zeggen tot Lo-Ammi Gij zijt mijn volk, en dat zal zeggen: o mijn God!"

Hier is, tot spijt van de duivel en zijn aanhang een tijd, dat hij, hoewel hij Gods kinderen beroofd en gezocht had ze tot een prooi der hel te maken, ze geheel komt te verliezen, m. a. w. wordt de machtige zijn vang ontnomen.

O gadeloze liefde en onverbreekbare trouw Gods, want daardoor wordt het duidelijk, dat er een hogere Koning en deswege een onbeweeglijk en onvergankelijk koninkrijk is; een Koning, die regeert tot in eeuwigheid. Voor Hem was er, naar het vlees, ook een tijd om te verliezen wat Hij altijd gezocht had, - ja zelfs zoveel moest verliezen dat Hij geen twee voeten grond meer had, en uitriep: *Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?* Ja, Hij legde zijn leven af; dit was immers de verdienende en eeuwig geldende oorzaak, dat de oorlog gestild, de vrede getekend en de schuld verzoend is, en God Zijn volk vrijspreekt en dat volk uitroept: *Mijn Heere en mijn God!* zo dan ook opgezien tot een hogere, een eeuwige Rechter, wiens zetel nooit ledig is of verwisseld zal worden. Deze zal dan ook, als de Opperste Wijsheid, als de Kunstenaar en Bouwheer van Zijn Sion, het paslood naar het meetsnoer stellen en Sions muren ophalen. Er is dan, naar luid van verschillende uitdrukkingen in Gods Woord een volk, dat verder ziet, dat wat dieper graaft, dat ook tijd en wijze zal weten; het draagt de eretitel van rechtvaardigen; een volk, dat zal zoeken en vinden, verliezen en winst zal doen, waartoe het, naar luid van Gods Woord, gedrongen wordt.

Enkele dezer krachtige en tevens eenvoudige woorden van Gods getuigenis vragen in deze ure dan ook onze aandacht.

Maar eer we daartoe overgaan, verenigen we ons in het gemeenschappelijk gebed, en vragen we de Heere om Zijn onmisbare zegen.

Zingen: Psalm 119: 20, 21.

Tekst: Mattheüs 7: 7b: ***Zoekt en gij zult vinden.***

Deze woorden, mijn hoorders, behoren tot de rede, die de Heere op de berg hield. Bij

de aanvang van ons teksthoofdstuk begint de Heere te vermanen niet te oordelen en een ander te meten. Voorzeker is Hij een Leraar, die zeer diep ziet in de verdorven menselijke natuur, en behoorlijk weet te onderscheiden wat in de mens woont. Waar nu de mens van nature geneigd is de gebreken van zijn naaste breed uit te meten en een lichtvaardig oordeel over hem te vellen, zo wijst Hij hen op hun eigen toestand, n.l. dat ook zij zelf zullen geoordeeld worden. Daarom zal, als deze les recht kinderlijk door de mens beoefend mag worden, hij ook moeten erkennen, dat hij door de zonde onder het rechtvaardig oordeel Gods ligt; en waarlijk zijn tijd wel beter kon besteden dan op dusdanige wijze, want immers wordt het oordeel alleen de Heere toegekend, zoals Gods Woord ons leert en door al Zijn gunstvolk wordt erkend. Vandaar is het dan ook zeer gevaarlijk, een ander door een vergrootglas te bekijken en zichzelf voorbij te zien, want daardoor kan men wel een splinter zien in het oog van een ander en een balk in ons eigen oog hebben. Om onze tijd dan niet nutteloos door te brengen, geeft onze grote Profeet en Leraar een voortreffelijk onderwijs, waardoor wij genoopt worden om hoofdzakelijk te letten op:
Een bevel des Heeren met een belofte.
Zien we dan:

- 1e. Waartoe het aandringt.
- 2e. Hoe het beoefend wordt.
- 3e. Hoe het beloond wordt.

Zoals we in de voorafsprak zelden, dat er een tijd is om te zoeken en ook om te laten verloren gaan, worden we daardoor niet alleen gewezen op de tijd, maar ook op de eeuwigheid, wanneer alle tijd en bezinning zullen voorbij zijn. Het is daarom zo nodig, deze woorden ter harte te nemen en te beoefenen, te meer, daar de Heere een belofte er aan verbindt. Zoeken is een woord, dat in het getuigenis des Heeren menigmaal voorkomt. Het wordt ook aan God toegekend, doch dan altijd in oneigenlijken zin, zoals van Hem gezegd wordt, dat Hij drie jaren vrucht zocht aan de vijgeboom en vond ze niet. Maar de nacht is voor Hem als de dag, Hij vervult hemel en aarde met Zijne volheid en behoeft dus niet te zoeken om te weten wat het is of waar het is. Juist omgekeerd is het echter met de mens, want waartoe hier aangedrongen wordt weet hij noch wat het is noch waar het is. u vraagt: wat moet er dan gezocht worden? en dan antwoorden we u met één woord: een verloren schat. Een verloren schat?

Ja, een schat, waar alles van afhangt: ons eeuwig wel of ons eeuwig wee, een schat, welke bestaat in aller-dierbaarste kleinodiën. Maar, zo zult u vragen, wat moet ik dan wel eerst zoeken? Gods Woord zegt het u in het voorgaande hoofdstuk met deze woorden: *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden.* Daartoe dringt het aan, en vraagt ge: Waarom juist eerst het Koninkrijk Gods, dan luidt ons antwoord: Omdat ieder mens van nature een anderen koning dient, en niet anders dan aardse dingen bedenkt, zodat hier niet geboden wordt een aards geluk te zoeken, maar om integendeel een hemels, een zalig geluk te zoeken. Een zoeken, waarom de mens zich niet bekommert; ja, nog erger is het als we zeggen, dat hij dit ook niet wil, omdat hij er van nature een vijand van is, en wel wenste dat het niet bestond (zie Psalm 14 en 53), zodat hierin duidelijk verklaard wordt niet alleen dat hij niet wil, maar ook dat hij niet kan, omdat hij niet wil. En toch, wie niet zoekt, zal ook nooit vinden; wie niet bidt zal ook niet ontvangen, en wie niet klopt, dien zal ook niet opgedaan worden.

Doch, me dunkt, daar zijn er, die menen al gezocht te hebben, hetzij korter of langer, en ook wel wat gevonden te hebben, zodat zij zelfs wijsheid en verstand hebben

verkregen, en de gave van welsprekendheid bezitten. Ja, ook wel geloof, om des Konings handschrift te geloven.

Maar we vragen u: Zijt u dan ook van koning veranderd? Dient u ook deze Koning, die hier Zijn bevelen geeft aan een behoeftig volk? Men kan wel van uniform veranderen en zelfs van korps verwisselen, en toch evenwel dezelfde koning dienen.

Zo kan men ook wel van de zonde tot de deugd bekeerd zijn, soms veel verstand hebben en geloven, dat er een volk is, hetwelk een andere koning dient; dat er zelfs een volk is, dat welgelukzalig sterft; ja, nog vreselijker, men kan menen tot dit volk te behoren. Hoort slechts de Biléam, als hij uitroept: *mijn ziel sterve de dood des oprechten, en mijn uiteinde zij gelijk het hunne*. Daarom bevat onze tekst een kort, maar toch zo veelbetekenend woord, want het is een woord van de Hemelse Koning zelf, waarin hij de mogelijkheid opent, om welgelukzalig te leven en eenmaal zalig te sterven.

Maar, waar we zeiden, dat er niemand is, die het uit en van zichzelf wil en kan, zo vraagt ge: hoe komt men er toe? En dan antwoorden we u: er wordt niet tevergeefs geboden eerst het Koninkrijk der Hemelen te zoeken, want diens Koning heeft een machtwoord, waardoor Hij allen weerstand en vijandschap verbreekt, immers: waar het woord des Konings is, daar is heerschappij, en wie zal tot Hem zeggen: wat doet Gij? Pred. 8: 4. Deze is ook God, die te prijzen is in der eeuwigheid; Die zelfs door Zijn machtwoord doden levend maakt. Het is die Koning, die beloofd was uit het vrouwenzaad, waardoor de vijandschap zou ontstaan tussen het zaad der vrouw en het zaad der slang, hetwelk men dan ook aanstonds hoort van Kain en Abel.

Het woord van dien Koning moet dan ook een kracht Gods tot zaligheid op ons uitoefenen, zullen wij werkelijk zoeken; ja, zullen wij zoeken en het wel beoefenen, dan moet er een Goddelijke daad plaats hebben en een Goddelijke openbaring, want het woord is een aandrang om te zoeken naar hetgeen herboren is. En ziet, dat wordt ons duidelijk, als we letten op wat het woord zoeken veronderstelt; het veronderstelt dat men wat verloren is.

Komt, laat ons zien en naspeuren:

Wat hij verloren is en tot wie dit bevel komt.

Zijn naam is mens, en door de Heilige Geest wedergeboren wordt hij indachtig gemaakt, wat hij bezat en wat hij verloren is. Hoe eenvoudig! en toch, hoe weinig wordt het recht beleefd, want hij wordt gewaar, dat hij zijn verstand kwijt is, zodat Salomo zegt: De dwaas zegt zelf dat hij een dwaas is, en in Spreuken 12: 23 heet het: *Het hart der zotten roept dwaasheid uit*. Hoort de zoekende bidden: *Geef mij verstand met Godd'lijk licht bestraald*.

Nog erger, die mens is het gezicht kwijt en dus blind, ja meer nog: hij is doof en hoort dus het bevel des Konings niet, ook al zendt Hij een heraut voor Hem uit om te roepen in de woestijn. O, wat een onheilen, want hoort hij nader en wordt hij ontdekt, dan is hij zijn spraak verloren, en wordt omschreven te zijn als de stomme honden, die van nature niet bassen. Ja, treuriger nog: die mens is zijn kracht verloren, en vandaar hoort u een zoekende zelfs klagen: *Al mijn krachten zijn van mij geweken*.

Ten slotte, die mens is zijn leven verloren. Daarom betuigt zelfs een zoeker en een vinder, met name Mefibóseth: Ik dode hond. En Daniël belijdt: Van nu aan is geen kracht in mij en geen adem.

Dit alles verklaart ons toch, dat het tot een ernst aandringt om het verlorene weer terug te vinden, want de Heilige Geest, die ook van de Vader en de Zoon uitgaat, maakt hem indachtig waar hij het verloren is. Is hij het verloren, toen hij met woord en daad is gaan zondigen? O, nee, toen was hij het al kwijt. Is hij het bij zijn geboorte verloren?

Ook toen reeds miste hij het.

Het wordt hem evenwel duidelijk, dat hij het verloren is in het paradijs. O, daar moet hij wel uitroepen: Wee mij, dat ik zo gezondigd heb! Ja, hij komt zelfs te weten, hoe hij het verloren heeft, en vraagt het zulk een mens, of hij het heeft laten vallen, of dat het hem ontroofd is, en hij zal u antwoorden: O, nee, maar ik heb mij vrij- en moedwillig van al deze gaven beroofd. En wat nu tengevolge van dit verlies en deze gruwelijke zonde het vreselijkst is: hij is God kwijt en Zijn zalige gemeenschap.

Deze gewaarwording, deze vreselijke ontdekking dringt hem en een iegelijk, die bij zijn gemis bepaald wordt, om met ernst te zoeken. Of dat weer te vinden is? zo vraagt ge. Hoort dan een vinder als Jacob uitroepen: Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht. En Asaf zegt: *Het is mij goed nabij God te zijn.*

Welaan dan, laat ons in de tweede plaats zien: ***Hoe het beoefend wordt.***

Waarlijk, de mens, die van nature een schraper is, zoekt met ernst om aardse goederen bijeen te verzamelen; een eerooveraar poogt een armen Mordechai nog uit de poort te verdringen, en het kost hem slapeloze nachten, om zijn doel te bereiken. Maar ook Gods volk, de gezochte des Heeren, zoekt, nl. hetgeen uit God geboren is; door hen wordt het beoefend:

a. met ernst, en waarlijk, het geeft heldenmoed. Want ziet, ze vinden een belofte, onafscheidelijk aan het gebod.

Als zij gewaar worden wat zij verloren zijn, dan dringt dit hen tot ernstig zoeken en wel met dien ernst der ziel, dat het beroering verwekt. Want ziet, zodra zij gaan zoeken, worden ook zij gezocht en vervolgd; de wereld zoekt hen, omdat zij er niet meer mee kunnen leven, de duivel vervolgt hen, want hij raakt zijn prooi kwijt. Dit alles nu maakt hen des te vuriger, want het dient om ze aan te zetten het bevel van hun Koning op te volgen, en doet hen vanzelf het richtsnoer van Gods Woord beoefenen, om het Koninkrijk der Hemelen te zoeken. Zij vragen dan ook audiëntie aan, om tot de Koning te mogen spreken. Zij wagen het onvoorwaardelijk: kom ik om dan kom ik om.

Hij wijst ze dan ook niet af, maar doet hen zien op Zijn Koninkrijk, en hoe Zijn onderdanen zich alleen aan Hem moeten wijden, nl.: Die niet verlaat vader en moeder, vrouw en kinderen, die kan Mijn discipel niet zijn. De Heere roept hen toe, dat zij alles kunnen verkrijgen waar zij door 't geloof om bidden, dat zij maar bij Hem hebben aan te kloppen, en Hij zal hun opendoen, Ja, daar ondervinden ze al spoedig, dat Zijn Woord de waarheid is, want ze ontvangen daar onderwijs, dat ze nooit kunnen vergeten en dat ze met recht een gouden kleinood mogen noemen. Die Koning houdt hun Zijn wetten voor ogen, schrijft die op de tafelen huns harten, en zij stemmen het volkomen toe, dat het billijke wetten zijn; zij erkennen, dat het des Konings handschrift is. Ja, het is of zij hier vervuld zien hetgeen er geschreven staat in 1 Samuël 13: 14: *De Heere heeft Zich een man gezocht naar Zijn hart en de Heere heeft hem geboden een voorganger te zijn over Zijn volk.*

Zij krijgen zelfs onderwijs, wat ze nu verder zullen zoeken, en daar Hij haar vervolgens wijst om gerechtigheid te zoeken, doet dit hen met alle nauwkeurigheid op des Konings wetten zien, en zij zoeken naarstig deze wetten te onderhouden, nl. om al hetgeen verboden wordt te laten, te haten en te verfoeien; en al hetgeen geboden wordt te onderhouden. Daar vinden zij een versje en zingen: *Hoe lief heb ik uw wet, zij is mijn vermaking de gansen dag.* Zoals zij begerig dit handschrift aanvaardden, zoeken zij het ook te volbrengen.

En waarlijk, hoe welgemeend, hoe eenswillend zij ook zijn omtrent dit volbrengen, zo ervaren zij toch gedurig, dat zij niet tot het doel geraken. Telkens komen hindernissen

voor, zodat zij uit hun humeur geraken, hetzij door tegenstand in eigen huis, in hun werkring of in het kerkelijk leven; dan weer, waar zij naar hun mening verongelijkt worden en daardoor in hun ernst en vurige ijver wel eens uitdrukken en tot hun Koning spreken: Willen wij maar bidden, dat het vuur van de hemel regent, dat hen verteert?

De Koning vermaant hen en zegt, dat zij niet weten van hoedanige geest ze zijn, hetwelk hen terug doet schrikken; want immers, zij weten toch wel, zo menen zij, dat zij geestelijk zijn en de wereld vleselijk, en ziet, waar de Heere toch de goddeloze haat en zij met Hem, en Hij hen zelfs geboden heeft naar gerechtigheid te zoeken, zou het dan niet recht zijn om de goddelozen tegenstander te verdoen?

Maar immers, de Heere heeft beloofd: *gij zult vinden*; zij hebben al gebeden om oprecht onderwijs en ontdekking, waarvan zij dan ook aanvankelijk iets mochten vinden, want merkt wel op, het wordt ook biddend beoefend. En toch, met dit alles lijken zij meer op een verrijkten farizeeër dan wel op een armen tollenaar, meer op een letterdienaar dan op een dienaar des Evangelies, op een gepleisterd graf dan wel op kinderen die niet liegen zullen. Daarom wordt dit vinden ook beoefend met:

b. Teleurstelling, zodat zij zoeken naar wijsheid en machtig welbehagen; ten andere, omdat Hij ze liefheeft en niet als een hypocriet onder zijne gemeente wil laten verkeren. Want immers, zochten zij met dit alles niet naar gerechtigheid? Wel zeker, maar zoekt een Jood ook daarnaar niet, die door het geloof toch geen Jood in Christus is?

Ze zoeken wijsheid maar vinden dwaasheid; vandaar dat Salomo uitroept: Wat zeer diep en ver weg is, wie zal dit vinden? Het is echter een kenmerk van het rechte zoeken naar wijsheid tegenover de dwaasheid.

Zij zoeken een oprecht hart, doch vinden een ding, verschrikkelijker dan de dood, n.l. een vrouwenhart vol netten en garen; want toch, met wijze bedoeling heeft die Koning de wet in hun harten ingedrukt, waardoor zij, volgens Zijn belofte, de kennis der zonde van hun hart vinden.

Ja, zij zoeken naar rust en vinden onrust, en omdat een vrouwenhart niet deugt, roept een Job uit: Een mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust!

Zij zoeken naar licht en vinden menigmaal duisternis. Is dat niet teleurstellend voor het vlees?

Zij zoeken naar kennis en vinden onkunde; zij worden onkundig in de handelingen Gods en de weg der zaligheid, zodat zij wel eens uitroepen: wie kan dan zalig worden? Meer nog, dat volk zoekt naar vrede en vindt oorlog; twee worden tegen drie verdeeld en drie tegen twee in één huis; zij zoeken naar eenheid en vinden verdeeldheid, zodat de man tegen de vrouw, of de vrouw tegen de man, de schoondochter tegen de schoonmoeder, en de schoonmoeder tegen de schoondochter verdeeld is. Erger nog: dat hun eigen vleselijke hart verdeeld en een chaos van verwarring is, hetwelk dan ook is het hart vol netten en garen.

Zij zoeken naar liefde en vinden vijandschap, zodat zij verlegen moeten bekennen: Wat is de mens! hij mag de naam van ijdelheid wel dragen!

Zij zoeken naar verzoening en vinden schuld en zonde, zodat zij in wanhoop zouden ondergaan, omdat naar hun mening de zonde te groot is dan dat zij zou kunnen vergeven worden.

En wat nog het ontroerendst is, zij zoeken naar verzoening met God, en trachten die door het onderzoeken in Zijn Woord, door het onderhouden Zijner geboden te verkrijgen, maar ziet, zij worden een vertoornd Rechter gewaar.

Ten slotte zoeken zij naar geloof doch vinden ongeloof, en vrezen daarom ook Gode niet welbehaaglijk te zijn. O, waarlijk, deze zochten naar een eeuwig geluk en menen

nu nog eeuwig ongelukkig te zijn, zodat zij wel uitroepen: De wateren zijn tot aan de ziel gekomen. Ach, terwijl ze spreken zijn ze aan 't oorlogen.

En vraagt men nu: waarom toch zulk een teleurstelling? dan antwoorden we u ten eerste: het is Gods vrijmacht en vervolgens Gods Wijsheid.

Hoort, wat zij door dit onderwijs en deze kostelijke oefeningen bekennen, nl.: Dat al hun eigengerechtigheid als een wegwerpelijke kleed is; daardoor worden zij gewaar, dat zij naakt zijn en zoeken, nadat hun vijgenbladeren afgerukt worden, naar een overdekking die zij zelf zochten te maken. Hoe teleurstellend dit ook bij ogenblikken was en menigmaal wezen zal tot de stonde van aflossing, toch zal door dit alles blijken, dat de genade overvloediger is dan de zonde.

Zien we dit ten laatste, als we een ogenblik stilstaan:

3. Hoe het beloond wordt.

De Apostel Paulus is van deze beloning overtuigd geweest als hij zeide: Die tot God komt moet geloven dat Hij is, en een beloner is dergenen die Hem zoeken. De teleurstelling toch was zo groot, dat het handschrift des Konings schijnbaar tegen hen was; doch, zo spreekt de Apostel, het handschrift, dat schijnbaar tegen u was, dat is voor u. En waarlijk, die man had zelfs niet geweten, dat begeren zonde was, indien de wet het niet zeide. Ja, het was een vaderlijke roede voor al degenen, die de gerechtigheid najagen, om hen daardoor bij de volkomen gerechtigheid van Christus te brengen. Waarlijk een sierlijke mantel om een naakte zondaar voor God te dekken! Hoort, wat een gelukkige vinder ervan uitroept, nl. Jesaja: *Ik verheug mij in de God mijns heils, want (zo getuigt hij), Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, en de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan.* Daarom loont het, want door al deze gewaarwordingen worden zij gedrongen, niet alleen bij de vruchten te leven, en die voor hun gerechtigheid, voor hun grond voor de eeuwigheid te houden, maar om te zoeken naar de Persoon, die de wortel en het geslacht Davids is, de blinkende morgenster.

Daarom: "Zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan terwijl Hij nabij is. De goddeloze verlate zijnen weg, en de ongerechte man zijne gedachten; en Hij bekere zich tot de Heere, zo zal Hij Zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk" (Jesaja 55: 6, 7.) Een waarachtige bekering bestaat in een hartelijk leedwezen over de zonde, dat we tegen God gezondigd hebben.

Maar zij zullen ook een hartelijke vreugde in God door Jezus Christus beleven, want hoewel zij zulk een verschrikkelijk ding vinden als de dood, zelfs in hun hart, Hij geeft ze een nieuw hart en een nieuwe geest; ja, zij hadden dit al in de vorige weg, doch opdat ze het oude niet voor het nieuw zouden aanzien, werd hun ook het geheim verklaard, nl. dat de Koning, die zij zouden dienen, een hartenkenner is.

Het loont, want in de heetste strijd roept Hij ze toe: dat haar ongerechtigheid verzoend is.

Vraagt ge: ontvangen zij dan zulk een weldaad om hun ijverig en verstandig zoeken, dan antwoorden we u: ze hebben hun ouderdom, vraag 't hun zelf.

En Daniël betuigt: *Bij U, Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons is de beschaamdheid des aangezichts.* Ja voorzeker, het wordt beloond door soevereine en vrije genade. Zo verstout zich een Jesaja en zegt: *Ik ben gevonden van degenen, die naar Mij niet vraagden.* O, wanneer zij niet anders kunnen bekennen dan dat zij hun ongerechtigheid bevinden die te haten is, en van al hun hoedanigheden walgen, zelfs van hun eigen werk en wijsheid. Ach! het zou met al hun verstand en wijsheid zijn als het ging met die woestijnreiziger, die een aanzienlijk stuk goud in de woestijn vond, en daar hij smachtte van dorst, het wegwierp. Zulk een moet wat te drinken hebben om

zijn dorst te lessen. En wanneer een dorstende zondaar alzo dorst naar God en naar de verzoende gerechtigheid van Christus, verwerpt hij ook wat niet geldig is voor God en niet rantsoenerend is voor zijn ziel; en waarlijk, dan loont het, want: er wordt een rots gekloofd, daar water uit vloeit. Er wordt een fontein geopend voor het huis van David, van David, die zelfs uitriep: *Wat ben ik en wat is mijn huis, dat gij mijner gedenkt!* Een fontein, waardoor al zijne vuile zonden worden afgewassen. Deze fontein wordt geopend en het zoeken wordt dubbel beloond, als een zoekende zondaar erkent, dat hij in zijn zoeken zóó zeer afgedwaald is, dat hij bij de zwijnendraf terecht gekomen is gelijk de verloren zoon.

Zie, hiermede komen wij ook weer bij onze voorrede terecht: daar is een tijd om te zoeken en een tijd om te laten verloren gaan; en God zoekt het weggedrevene, en *Jezus is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was.*

Aangenaam en verrassend is een warm kleed als de koude ons bevangt en wij buiten staan. Deze beoefenen zulks biddende en kloppende op de deur, waar zij eerst op de heup geklopt hebben en schaamrood geworden zijn, als zij met zichzelf zijn bekend geworden. Zij zullen vinden, want het belonen ligt vast in de belofte; het is een belofte voor een zoeker en zo vast als de belofte bij het bevel ligt, zo zeker ligt ook de vergeving bij hun schuldbelijdenis. Hoort slechts David in Psalm 32: 5: "Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet; ik zeide: Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere, en Gij vergaaf de ongerechtigheid mijner zonde. Sela."

Waarlijk een rustpunt om met onze ganse ziel bij neer te zinken; zo ligt de vrijmaking ook bij de gevangenis van de zondaar. Immers zo spreekt de Heere: Hij zal de gevangenen vrijheid uitroepen.

Als Simson uitroept: Zal ik nu nog van dorst sterven en in de hand der onbesnedenen omkomen, dan is de holle plaats voor zijn aangezicht, n.l. *Lechi, en de Heere hoorde en opende die.* Zo ook voor elke strijder des geloofs, die als een besnedene des harten door de Heilige Geest veel te strijden heeft tegen de onbesnedenen. Als hij met het kinnebakken van dit lastdier er duizend verslagen heeft, laat de Heere ook water vlieten uit de fontein des aanroepers. En als deze in het gericht gedaagd worden en zichzelf veroordelen, en de hand des geloofs leggen op Gods wrekende gerechtigheid, het is om hun het grote loon voor ogen te stellen, van Hem, van wien Jesaja weleer uitriep: Zie, de Heere Heere zal komen tegen de sterke, en zijn arm zal heersen; zie, Zijn loon is bij Hem, en Zijn arbeidsloon is voor zijn aangezicht.

Meer nog: om ook op diezelfde plaats de hand des geloofs te mogen leggen op het rantsoenerende Borgwerk van Christus, waardoor hun toegeroepen wordt: Al waren uw zonden als scharlaken, Ik zal ze maken als witte wol, en al waren ze als karmozijn, Ik zal ze maken als sneeuw.

Nog eens, deze beloning ligt vast in Gods eeuwige trouw; immers, de Heere zeide tot Lot: Maak u, haast u van hier, want Ik zal niet kunnen doen voor gij daarheen gekomen zijt.

Zo verbindt de Heere Zich aan Zijn Woord en tot de verlossing voor al degenen, die Hem zoeken, zodat Hij tot een volk zegt, dat Hem niet kende: *Zie, hier ben Ik.*

Ja, al zaten zij achter gesloten deuren, grendels en sloten kunnen Hem niet weerhouden, anders zou Hij niet vervullen hetgeen Hij gesproken heeft; Hij zal tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken, zoals Hij ook sprak in zijn omwandeling op aarde.

Deze toezegging wordt ook bezegeld met het geloof. Al gaat Petrus weende naar buiten, dan nog ziet de Heere op hem neer, en *Hij heeft voor hem gebeden, dat zijn geloof niet ophoude.* Petrus roept dan ook uit: *Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan des gouds, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt,*

bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus. Waardoor zij als met een kinderlijke hand die weldaden aannemen, en vinden als zodanig God in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende, hun ongerechtigheid hen niet toerekenende. Maar wordt dus hun beloning toegerekend naar genade, en hun het ganse Borgwerk van Christus geschonken, als van God de Vader toegerekend, waardoor zij uitroepen: *De Heere mijn Gerechtigheid.* Dit is voldoende en genoeg voor God en voor elke zoeker. Dit leven stemt dan ook hartelijk in met de dichter van Psalm 105:

Vraagt naar den Heere en Zijne sterkte.

Zingen: Psalm 105: 3.

TOEPASSING.

Naar aanleiding van deze korte en eenvoudige woorden, naar ons vermogen u verklaard, komt de vraag tot ons allen: Volgen wij dit bevel en raadgevend woord des Heeren op? Zijn wij door Zijn regerende macht al van Koning. verwisseld? Want toch, aan zoekers zal wel geen gebrek zijn, maar zoeken wij ook naar het een nodige? De Heere is 't bekend, hoeveel er al jaren gezocht hebben om een goed en geëerd mens te worden, en die nog nooit eens voor de Heere erkend hebben, dat ze zich uit Zijn gemeenschap gezondigd hebben.

Wij vragen u: zoekt u om het verlorene weer terug te krijgen? Weet ge, waar en hoe u al die sieraden zijt kwijt geraakt en waardoor het mogelijk is, dat ze weer in uw bezit komen? Beoefent gij het ook?

O, wees er zeker van, indien u nog nooit in waarheid gezocht hebt, gij kunt ook niets ontvangen hebben. Want al is het ook, dat niemand het krijgt omdat hij het zoekt, het is ook zeker, dat niemand het ontvangt zonder gezocht te hebben. Dit is naar het Woord des Heeren, het onverbreekbare richtsnoer.

Daarom gij, bekommerd volk des Heeren, moet u niet eeuwig Hem bewonderen, die u leert als machthebbende? Had u wel ooit uit uzelf naar die dingen gevraagd? Het is dan alleen hierdoor, wat uw Leraar zegt, n.l.: *Het was des Vaders welbehagen, ulieden dat koninkrijk te geven.* En waar u u nu eenmaal in uw spraak hebt openbaar gemaakt, vragen we u: Valt die dienst u wel tegen? Heeft Zijn liefdedienst u wel ooit verdrotten? Klaagt ge, dat u zoveel in uzelf ontwaart, waar ge u in tegenvalt, dat zo vele mensen u tegenvallen, en dat u zelfs gruwelen in uw hart vindt, die u niemand kan bekend maken dan alleen aan de Heere, waarvoor u uzelf bij ogenblikken mag neerleggen?

Dit zijn toch bewijzen, dat de Heere Zijn belofte aan u vervult, want gij moogt nogal veel vinden.

Ja maar, zo spreekt u mogelijk, *ik heb daaraan nog maar niet genoeg.*

Wij antwoorden u: een hongerige ziel is alle bitter zoet, en een verzadigde ziel vertreedt het honigzeem; zodat al deze dingen kunnen medewerken om u aan het zoeken te houden. Genoeg krijgt u als u sterft, als gij uw beloofde erfenis moogt aanvaarden. Hoe meer gij uzelf tegenvalt, hoe meer de weldaden des Heeren meevallen.

En gij, volk des Heeren, die wat verder in deze zaken zijt doorgeleid, zoekt u nog? O, dat u met David ervaren moogt in Psalm 27: 'Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: Zoekt mijn aangezicht: ik zoek uw aangezicht, o Heere!' Welaan dan, wanneer u eens Gods vriendelijk aangezicht in Christus aanschouwd hebt, zal het wel zoveel vrucht afwerpen, dat u niet kunt optrekken, of Zijn aangezicht moet meegaan.

Ja, maar, zegt ge, ik heb nog nooit zulke armoede beleefd als in deze toestand. Zodat u een ellendig mens zijt? O, voorzeker, als u dat werkelijk beleeft, dan zult u niet alleen lijdelijk zijn in dien weg, maar dan hebt u ook nog oefeningen des geloofs. O, dat u dan veel moogt vinden en wel, om ootmoedig voor uw God te wandelen en met Asaf Zijn bestraffingen waarnemen. Maar ook, om met Daniël te belijden: Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid des aangezichts.

Om dan met Paulus te erkennen: *Ik sterf alle dag. Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin.* Zo mogen we dan besluiten met een zeker dichter:

*'k Heb alles verloren,
'k Ben wedergeboren,
'k Ben Godd'lijk gezocht,
'k Ben Gode gekocht,
'k Ben steeds op mijn post,
'k Word om niet straks gelost.*

AMEN.

Slotzang: Psalm 94: 8.

6. Ds C. de Jonge, Kampen

Levensschets Cornelis de JONGE, (1854-1945)

In een van de middelste huisjes van een reeks van twaalf arbeiderswoningen, dragende in de volksmond de naam van '12 apostelen', in de buurt 'het Achterdom' in Tholen, werd op 28 december 1854 Cornelis de Jonge geboren. Zijn ouders waren Clement de Jonge en Cornelia Catharina van Dijke.

Het milieu was eenvoudig en arm en toen hij 8 jaar was, moest hij van school om mee te helpen de kost te verdienen. Wel was hij er intussen in geslaagd om lezen te leren, zodat zijn vader hem opdroeg om na de maaltijden in de Bijbel te lezen. Hierdoor kreeg Cornelis wel enige indrukken, maar toch - zo schreef hij veel later in zijn autobiografie - 'overwon altijd de begeerlijkheid der jonkheid om in ijdelheid en zonde mijn leven door te brengen.'

Op 22 september 1875 trad hij in het huwelijk in de gemeente St. Philipsland, waar hij ook enige jaren bleef wonen. De naam van zijn vrouw was Lena Bakker (23 december 1848 - 14 december 1924). Hij is in zijn woonplaats in de gelegenheid geweest om ds. P. van Dijke te beluisteren; of hij dat ook gedaan heeft is niet bekend: hij had zich in die tijd geheel afgekeerd van de kerk.

Toen hij 28 jaar oud was, verhuisde hij met zijn gezin naar 'sGravenhage, waar hij werk kreeg bij een stukadoorsbaas. Twintig jaar zou hij daar werkzaam zijn. Het duurde hier niet lang of een begrafenisstoet zette hem aan het denken. Terwijl hij daar langs liep, zei hij: 'Daar gaat er weer een', en zo schrijft hij in zijn autobiografie: 'Op datzelfde ogenblik kwam de vraag tot mij: Wat zal uw einde zijn?' Hij kon het niet van zich af zetten en drie weken daarna kwam die vraag weer met zoveel kracht in zijn hart dat hij midden op de straat stil bleef staan.

Hij vervolgt: 'Daar werd mijn vijandschap verbroken en mijn ogen geopend voor den gevaarvolle staat waarin ik leefde. Ik kreeg in te zien dat ik voor een eeuwigheid stond en dat ik zou wegzinken in een eeuwig verderf, en mijn ziel riep uit: "O God, dat is met Korach, Dathan en Abiram voor eeuwig naar de hel!" Nu was voor mij het uur geslagen van treuren, klagen en met vreze des doods bezet zijn.'

Hij begon de Bijbel weer te lezen; de kerk werd weer bezocht, eerst de Hervormde Kerk, maar al spoedig kwam hij hier niet meer: 'God werd er niet op het hoogst verheerlijkt en de ellendige staat van een zondaar werd er niet verkondigd. Men predikte een Christus voor alle mensen die maar uit zichzelf geloofden.' Vervolgens ging hij naar de christelijke gereformeerden waar hij de waarheid vond 'met een groot gemis.'

Tenslotte kreeg hij het advies eens naar ds. N. Wedemeijer te gaan, maar zo schrijft hij: 'Deze leraar was in grote verachting bij andere kerken en naar dien zg. "sigarenkerk" wilde ik niet naar toe.' Toch bezocht hij een keer de prediking van 'die oude Godzalige leraar.' Deze sprak over de waarachtige bekering, en De Jonge schrijft: 'Ik heb verbaasd gezeten hoe laag die man den mens in zichzelf wegzette en hoe hij verklaarde wat God in den waarachtige bekering uit genade werkt in een blinden zondaar.'

Kort hierop bezocht De Jonge ds. Wedemeijer en deelde hij mee lid te willen worden van diens gemeente. Een paar jaar voor het sterven van Wedemeijer, werd De Jonge als diaken gekozen. Negen jaar lang is hij dat geweest. De band die hij met Wedemeijer had, bleef bestaan en toen Wedemeijer ernstig ziek werd, kreeg De Jonge de tekst: 'Zie, de dagen komen dat men zal zeggen, zie hij is niet meer.' Toen hij zich

daarna afvroeg wat er dan met de gemeente moest gebeuren, kwam hem met kracht de waarheid voor: 'Trek gij op met dit volk.'

De Jonge bezocht daarop Wedemeijer en deelde hem mee dat hij sterven zou. Deze verklaarde toen eveneens een boodschap voor De Jonge te hebben en zei: 'De Heere zal u over dit volk stellen en trek gij op met dit volk.' Enkele dagen later overleed Wedemeijer.

Na ds. Wedemeijer werd de gemeente gediend door ds. G. Maliepaard. Onder zijn ambtsbediening werd De Jonge op 18 januari 1894 gekozen als ouderling. Toen Maliepaard nog in hetzelfde jaar een beroep naar Kampen aannam, was De Jonge het invloedrijkste lid van de kerkenraad. Intussen had ouderling De Jonge ook geestelijk veel meegemaakt en tenslotte mocht hij 'Hem kennen als mijn verzoend God in Christus Jezus.'

Na het vertrek van ds. Maliepaard kwamen er moeilijkheden, die een breuk met het kerkverband tot gevolg hadden op 1 november 1894. Niet lang daarna, in maart 1895, werd de kruisdominee C. Pieneman beroepen, die het beroep aannam. Zodoende volgde al spoedig een aansluiting bij de Kruisgemeenten. Na het vertrek van Pieneman kwam er opnieuw een conflict. Nu met de Kruisgemeenten en wel omdat men N.H. Beversluis voor liet gaan. Toen de classis tenslotte de keus stelde om Beversluis te laten vallen of te breken met de andere gemeenten, koos men voor het laatste. Evenals Beversluis sloot ook 's-Gravenhage zich in 1903 aan bij de Ledeboeriaanse gemeenten, waar L. Boone predikant was. Dat gebeurde op de classisvergadering van 2 oktober na een toelichting van ouderling De Jonge.

Niet lang hierna wist hij zich geroepen tot het predikambt met de waarheid: 'Zeg den rechtvaardige, dat het hem wel zal gaan, doch wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan.' De Jonge sprak hier niet over, maar al spoedig gingen er in de gemeente stemmen op om hem voor te laten gaan. De Jonge verklaarde hierop aan één van zijn mede-ouderlingen wat hij ondervonden had, maar ze besloten het nog niet op de eerstkomende classis te brengen. Doordat de ander zich versprak, gebeurde dat toch en ds. Beversluis informeerde ernaar. De Jonge deelde hem mee dat hij er niet door zag en niet wist wat hij ermee aan moest, waarna Beversluis 'last' gaf om De Jonge een preek te laten doen in een besloten manslidmatenvergadering. Hij voegde eraan toe: 'Broeder De Jonge, heb niet het hart om het te weigeren', waarop deze antwoordde: 'Gij denkt zeker pompen of verdrinken.' De raad werd opgevolgd en op 17 mei 1904 sprak hij een stichtelijk woord op de ledenvergadering; op 27 mei werd het hem door de classis toegestaan om ermee door te gaan.

's-Gravenhage was één van de gemeenten die op de vergadering van 9 en 10 oktober 1907, waar de vereniging van Ledeboeriaanse gemeenten en Kruisgezinden plaatsvond, aanwezig waren. Zodoende was ook oefenaar De Jonge present.

Men bleek zich echter toch niet verbonden te voelen met het nieuw ontstane kerkverband en op 3 december 1907 sloten hij en de gemeente zich bij ds. L. Boone aan. Met die predikant werd hij voorganger van de gemeenten. De Jonge is dat tot 1912 gebleven. In 1911 ontstonden er enige strubbelingen. Tevens werd een beroep op De Jonge uitgebracht door de Vrije Gereformeerde Gemeente van Den Helder, waarvoor hij bedankte.

Toen een aantal maanden later de Vrije Oud Gereformeerde Gemeente in Kampen - de gemeente die destijds ook door ds. G. Maliepaard gediend was - hem beriep, nam hij het aan op 13 mei 1912. Op 10 juli werd hij bevestigd door ds. C. de Groot uit Waddinxveen met de tekst Genesis 3:12. Een dag later deed hij zijn intrede met de woorden uit 1 Thessalonicenzen 5:25.

Hij had zich hiermee losgemaakt van de gemeenten van ds. Boone, desondanks kreeg hij een lovende attestatie mee, waarin Boone nog verklaarde dat het hem speet De Jonge te moeten missen. Helemaal verbroken is de band toch niet, want De Jonge ging nog wel eens voor in de gemeenten van ds. Boone.

Tot zijn dood zou ds. De Jonge in Kampen blijven; een periode die - afgaande op de notulenboeken - weinig schokkends voor de gemeente heeft gehad. De Jonge wist leiding te geven en kon tevens samenbindend werken. Dat bleek ook bij de oprichting van de zogenaamde Federatie van Oud Gereformeerde Gemeenten. Hij was al eerder actief geweest in andere gemeenten en had in 1922 zijn schoonzoon J.J. Otte als predikant bevestigd te Rotterdam. Toch heeft hij blijkbaar behoefte gevoeld aan een nauwere band tussen de verschillende vrije gemeenten van zijn tijd.

De Jonge werd zodoende de initiatiefnemer van de vergadering die op 14 juni 1922 in Kampen onder zijn voorzitterschap werd gehouden. Als de grond van de vereniging nam men aan: 'Gods Woord; de Heidelbergse Catechismus; de 37 Artikelen.' Later kwam hier ook de D.K.O. bij, al werd die in de praktijk nog wel eens vergeten. Behalve Kampen sloten zich aan: Den Helder (met ds. J. Meijer), Rijssen, Doetinchem, Grafhorst en Utrecht.

Oefenaars waren C. den Hertog en A. Spijkhoven. Later volgden gemeenten in Dordrecht, Enkhuizen, Rotterdam, Scheveningen, Apeldoorn en andere plaatsen.

Ds. De Jonge bleef een belangrijke rol spelen: regelmatig was hij voorzitter en een aantal Federatie-predikanten werd door hem bevestigd. De vereniging van 'zijn' kerkverband met dat van ds. Boone in 1948 heeft hij uiteraard niet meer meegemaakt; wel werden tijdens zijn leven attestaties wederzijds erkend en ging men voor in beider gemeenten. Dat hij zelf gaarne gezien had dat er een vereniging plaats zou vinden tussen de beide Oud Gereformeerde Gemeenten, blijkt uit de notulen van 1933 toen ds. Boone om inlichtingen had gevraagd. Het ging toen evenwel niet door.

Op Paaszondag 1940 deelde De Jonge aan zijn gemeente mee dat hij emeritaat had aangevraagd. Het werd hem eervol verleend en zondag 9 oktober preekte hij afscheid. Als zijn opvolger werd beroepen ds. G.J. Zwoferink die door hem bevestigd werd. Deze heeft zijn voorganger begraven op 19 september 1945, nadat ds. De Jonge toch nog vrij plotseling op 14 september daarvoor was overleden ten gevolge van een hartverlamming.

Cornelis de Jonge is een bijzonder krachtige persoonlijkheid geweest. Hij was onverzettelijk in de dingen die hij voorstond en daarom lang niet altijd even gemakkelijk in de omgang. Hij zag er daarbij ook niet tegen op om een andere koers te varen dan een aantal andere predikanten van de Federatie. Zo publiceerde hij regelmatig meditaties in het Gereformeerd Maandblad, dat destijds onder redactie stond van ds. B. Hennephof. Toen deze na enige conflicten met de andere predikanten, die verdere medewerking weigerden, het blad voortzette onder de titel Tot de Wet en de Getuigenis, bleef De Jonge er bijdragen voor schrijven, zelfs na zijn emeritaat.

Dat dit door Hennephof bijzonder gewaardeerd werd, blijkt wel uit het nummer van januari 1940. Hierin is een uitgebreide gelukwens te vinden aan het adres van De Jonge die 85 jaar geworden was. Opstellers waren M. Overduin en B. Hennephof. Tevens werd een foto van de jarige afgedrukt. In de gelukwens omschreef Hennephof de prediking van De Jonge als een poging 'God op het allerhoogste te verheerlijken en den zondaar op het diepst te vernederen.' Het was De Jonge niet genoeg 'een bevindelijk praatje op den predikstoel te houden, noch den mensch op te bouwen in de gestalten des harten, noch hen te prediken om tot den Christus te gaan, maar wat het is, om in Christus te zijn ingeplant door ware geloofsvereniging.'

Toch heeft zijn wijze van handelen De Jonge niet van de anderen vervreemd, want op

zijn begrafenis spraken ook ds. J. van der Poel en ds. J. van 't Hoog met bijzondere waardering over de overledene.

Geschriften

Voorwoord voor J. van Vliet, Drie leerredenen, Vlaardingen 1928.

Een aantal meditaties in het Gereformeerd Maandblad, oktober 1937 - september 1939, en in Tot de Wet en de Getuigenis, vanaf oktober 1939.

Ruth het eigendom van Boaz of de gelovige het eigendom van Jezus. Zijnde twee oefeningen over Ruth 4:13a. Benevens een tweetal oefeningen over Lucas 10:42, Utrecht z.j.

'Levensbeschrijving van Ds. C. de Jonge, in leven Oud-Gereformeerd predikant te Kampen, volgens nagelaten aantekeningen van hem.' in H. Florijn, Oud Gereformeerd in Kampen, bijlage II, Kampen 1987.

6. 1. Het één nodige voor de mens tot zaligheid in leven en in sterven.

LUKAS 10: 42a. *"Een ding is nodig."*

Wij lezen in des Heeren onfeilbaar getuigenis Job. 11: 5 "Jezus nu had Martha en haar zuster en Lazarus lief."

Dit was niet omdat zij Jezus eerst hadden liefgehad, ook niet om enige waardigheid die zij bezaten, want die was gene; maar alleen de vrijwillige liefde van de Zone Gods, die hun lief had reeds van Eeuwigheid. Zij waren Efeze 1: 4, "Uitverkoren in Hem voor de grondlegging der wereld., Te voren verordineerd lot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus" de enige en eeuwige Zone Gods.

Jezus had haar lief als de Zone en Middelaar, die Zich Zelfen zou offeren voor al haar zonden. Daartoe was Hij in de wereld gekomen; daartoe heeft Hij onze menselijke natuur aangenomen, is geboren uit een maagd, heeft geleden, is gestorven de dood des kruises, en na alles volbracht te hebben tot heerlijkheid en prijs Zijner genade over Zijne uitverkorenen, is Hij in zijn Heerlijkheid ingegaan, tot onze rechtvaardiging, Heiligmaking en Heerlijkmaking.

Deze genaden wordt Zijn volk in dit leven alleen deelachtig door de vrijmachtige werkingen van het Drieënige Wezen. En na die mate als het dat Wezen behaagt, wordt de een wel met meerder licht bedeed dan de ander; doch die meerder heeft beroeme zich niet als zou, hij het niet ontvangen hebben, want het beginsel is genade, doch het bevestigde blijft ook genade. Dit onderscheid zien we ook tussen Martha en haar zuster Maria en tussen Lazarus.

Martha, een geliefde door de Heere Jezus, bekommerde haar in het dienen over vele onnodige dingen, en had weinig ontdekkende genade van haar zelve.

Maria, een geliefde door de Heere Jezus, die meer van de liefde van Christus had ervaren. Zij was als een zondares aan Jezus' voeten gekomen, en had Hem door het geloof aangenomen als die Ene en volkomen Zaligmaker en was een gerechtvaardigd mens. Dit had zij goed ervaren in haar ziel dat zij uit vrije genade was vrijgemaakt. Ruimschoots had zij genoten van die verlossende liefde en die nog te genieten door te zitten aan de voeten van Jezus was haar beste deel. Hier te zitten ontving zij meer en meer van "die genade en kennis tot opwassing in de Heere Jezus Christus." 2 Petrus 3: 18.

Doch ook Lazarus zat mede aan volgens Joh. 12: 2. Deze was van de dood opgestaan. Hij kende Jezus als de Opstanding en het leven. Hiernaar jaagde ook Paulus Fili.p 3: 10 "Om Hem te kennen, en de kracht Zijner opstanding, en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende."

Doch keren wij terug tot de tekst van overdenking voor deze ure, welke wij vinden in het H. Evangelie van Lukas Hoofdstuk 10: 42a.

"Een ding is nodig."

Een woord des Heeren, dat niet alleen Martha, doch alle mensen, onder de zon nodig hebben, en dat niemand die leeft zal kunnen missen voor een alles beslissende eeuwigheid; dewijl wij toch allen die dit lezen of horen lezen door één zonde het Paradijs en alles wat tot Gods eer en onze zaligheid nodig was verloren hebben, hetwelk is de Enigen en Drieënige God te kennen, kwijtgeraakt zijn.

Een ding is nodig, n.l. die één Borg en Middelaar voor onze erf- en dadelijke schuld en zonden, waarmee, wij voor God niet kunnen bestaan, opdat wij door Hemvergeving en verlossing zouden hebben. Hem te kennen is noodzakelijk. 1 Thim.2: 5 "Want daar is

maar één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de mens Christus Jezus." Ik zei, Hem te kennen is noodzakelijk; want Joh. 17: 3 "Dit is het eeuwige leven, dat zij u kennen, de enigen en waarachtigen God, en Jezus Christus dien Gij gezonden hebt." Het is nodig Hem te kennen als Middelaar, niet van het verbond der werken, doch dat der genade, Hebr. 7: 22 "waarvan Jezus Borg geworden is." Waar nu zo'n verbond of ook wel testament is Hebr. 9: 16 "daar is het noodzaak, dat de dood des testamentsmakers tussen kome; want een testament is vast in de doden. Hierdoor is Hij geworden 1 Joh. 2: 1-2 "een Voorspraak bij de Vader", Hij n.l. Jezus Christus de Rechtvaardige. "En Hij is een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonde der gehele wereld."

Doch dit éne nodige te leren of deelachtig te worden, hierin is nog een groot onderscheid als tussen leven en dood en tussen licht en duisternis. Door de Heilige Schrift te onderzoeken kunnen wij dit weten, waardoor

wij wel een historische geloof en kennis verkrijgen, maar toch Een ding is nodig en wel volgens de mond der waarheid als een onveranderlijk getuigenis dat het noodzakelijk is voor ons dat wij worden wedergeboren naar de beloftenissen Gods, Jer. 31: 33 en 34 "Maar dit is het verbond dat Ik na die dagen met de huize Israëls maken zal, spreekt de Heere: Ik zal mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God, zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. En zij zullen niet meer een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijn broeder leren, zeggende: Kent de Heere! want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootsten toe, spreekt de Heere; want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonden niet meer gedenken."

Niet minder is zulks in de nieuwe dag ook nodig. Zo zegt de Heere Jezus ook tegen Nicodémus Joh. 3: 3 "Indien gij lieden niet wedergeboren wordt, gij kunt het koninkrijk Gods niet zien" ja zelfs niet ingaan volgens het 5e vers.

Dit is dus nodig, omdat wij allen vlees zijn, Psalm 51: 7 "In ongerechtigheid geboren en in zonden heeft mijn moeder mij ontvangen" zingt David, en omdat wij, geestelijk dood zijn Efez 2: 1 "door de misdaden en de zonden", derven wij allen de heerlijkheid Gods.

Nodig is het dus uit God geboren "te worden en levendig gemaakt te zijn, hetwelk alleen geschied door de Heilige Geest. Alhoewel dit werk de Drieëenig God wordt toegekend, zo is het de Geest die levend maakt, welke eigenschappen wij nu niet zullen beschrijven. Het was de Heilige Geest die het hart van Lydia opende. Hand. 16: 14. Hij werkt een begeerte en lust tot God en Zijn dienst; en om een nieuw hart te verkrijgen. Jet. 32: 39 en 40 "En Ik zal hun enerlei hart en enerlei weg geven, om Mij te vrezen al de dagen, hun ten goede, mitsgaders, hun kinderen na hen. En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van 'achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal mijn vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken." God werkt dan het willen en het werken naar Zijn welbehagen door diezelfde Geest die ons wederbaart, ons overtuigende van zonden. Jer. 3:13 "Alleenlijk, ken uw ongerechtigheid, dat gij tegen de Heere uw God hebt overtreden."

Een ding is nodig; bij geestelijk licht

1) de zonde en haar begeerlijkheid te leren kennen. Runt. 7: 7 "Ik kende de zonde niet dan door de wet."

2) De onmacht onder de zonde Rom. 7: 24 ellendig mens, wie zal mij verlossen?"

3) De straffe der zonde want Rom. 1:18 De toorn Gods wordt geopenbaard van tien hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen." Het is nodig recht te kennen dat al onze zonden bedreven zijn tegen een heilig en rechtvaardig God, wiens Goedheid zelfs over goddelozen is, ja over mens en beest; en hij met David uitroept

Psalm 25: 7, gedenkt niet der zonden mijner jongheid."

Uit deze werkingen des Heeren in de harten Zijner uitverkorenen vloeit voort

1) Een begeerte van de ziel om God de Heere te dienen overeenkomstig Zijn woord en wet en te leven naar alle geboden, een afkeer hebbende' van de zonde en goddeloze wegen.

2) Een kiezen van God met een onberouwelijke keuze gelijk David Psalm 27: 4 "Een ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken, dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel." En zij worden gewaar dat de Heere in hun hart spreekt Psalm 27:8, "Zoekt Mijn aangezicht", en antwoorden met hun ganse hart "Ik zoek Uw aangezicht o Heere!"

Een ding is nodig, nu te leren zien bij geestelijk licht dat zij zonder God zijn in de wereld. O, die droefheid naar God, dat zij Hem nu missen, bij en in Wien zij toch een algenoegzaamheid van zaligheden zien, Hebr. 11: 6: "want die tot God komt moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken." Maar zij missen nu dit alles, en het wordt zulk een smart in de ziel dat zij hun harten niet kunnen wederhouder van een levende droefheid en smart en in hun hart tot God spreken met Hanna 1 Sam. 1: 11: "Och Heere, zo Gij eenmaal mijn ellende aanziet en mijn bede verhoort en geeft, zo zal ik alles weder U overgeven."

Ja, het is de ziel te doen om alles wat in de wereld is Fillip 3: 8 "schade en drek te achten om de uitnemendheid der kennis Gods."

In alles wat zij verrichten is het hun te doen om God de Heere met hun gehele hart, met geheel hun verstand en van ganser ziel te dienen; en waar zulks niet is, is geen genade van een levende geest of werk des Geestes aanwezig.

Hier komt echter bij de onmogelijkheid om de Heere te dienen. Allerlei bekommernissen, ook van het dagelijks leven blijven niet uit. Martha had zoveel bekommernissen met het huishouden te verrichten en te dienen, dat haar hart ontevreden begon te worden, dat de Heere Jezus en ook haar zuster haar alleen laten dienen. Zij kon dan ook niet zwijgen zeggende Luc. 10: 40: "Meester of Heere, trekt Gij u dat niet aan, of bekommert Gij u er niet over, dat mijn zuster mij alleen laat dienen? Zeg haar dan, dat zij mij helpe."

'Martha, o Martha uw eigen werk is Mij niet nut en mensenhulp zal u niet baten. Gij noemt mij wel Heere, het is waar Martha dit ben Ik ook, maar één ding is u nodig, doch Maria heeft hèt goede deel uitgekozen, hetwelk van haar niet zal weggenomen worden.'

Een ding is u nodig Martha, dat gij u leert bekommeren over dat een nodige, te weten, dat zij haar niet bekommerde over haar zonden, welke voor Jezus openbaar waren. Martha kende niet waartoe Jezus gekomen was, en dat zij met al haar eigengerechtigheid een verdoemelijke zondares voor God was, wist zij evenmin.

Het was derhalve nodig dat zij hier aan ontdekt werd. Welk een ontdekking en terugslag zal het voor haar geweest zijn, zulk een woord te ontvangen. Zij zwijgt.

Zo gaat het met al Gods volk, als de Heere hun hart ontdekt en bestraft, en haar komt te leren hoe al hun goede werken als een wegwerpelijk kleed zijn, en hun daarbij hun zonde en schuld voor God komt te stellen. Paulus zegt 2 Cor. 5: 4: "Nademaal wij niet willen ontkleed, maar overkleed worden." Zij leren dan verstaan wat God tot Israël zegt Ezechiël. 16: 6 "Ik zag u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uwen bloede: Leef, ja Ik zeide 'tot u in uwen bloede: Leef."

Het is nodig zij hun naaktheid voor God zien en gelijk Adam het bekennen "ik ben naakt." Zoals ook gelijk de Profeet zegt, Ezechiël. 16: 7 "doch gij waart naakt en bloot." Zoals ook de Heere zegt Openb. 3: 17 "Gij meent dat gij zijt rijk en verrijkt en

geen ding gebrek hebt; en gij weet niet dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind en naakt."

Dan stelt de Heilige Geest hun in hun zonde, welke worden aangebonden, smarten overkomen hun als een barende vrouw en zij roepen Jer. 31: 18 "Heere bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn." Dan is de rust opgezegd; door de Geest zijn ze overtuigd van zonde, gerechtigheid en oordeel en roepen uit Psalm 38: 19 ben bekommerd vanwege mijn zonde" en Psalm 38: 5 "mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden." "En de Heere zal dan de zachtmoedigen in het effen recht leiden, opdat Jes. 1: 27 "Sion door recht verlost worde."

En dit één is nodig te kennen, opdat wij recht kennen hoe wij van alle zonde en ellende verlost worden.

Zij leren kennen, dat God de zonde niet kan vergeven maar naar Zijn rechtvaardig oordeel, die tijdelijk en eeuwig straffen wil, uit kracht van Zijn waarheid en gerechtigheid alzo ook de Schrift zegt Gal. 3: 10 "Vervloekt is een iegelijk die niet en blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen."

En niet alleen dit maar evenzo heilig en rechtvaardig zo is de Heere ook goed en genadig. Staat nu zulk een ellendige in of onder het recht Gods in bewustheid zijner ziel, dan moet hij dat recht geloven en toestemmen. Maar er is nog een onderscheid dit toe te stemmen of toe te vallen of dit goed te keuren

Toestemmen. David zingt met de kerk Psalm 51: 7: "ik ben een voorwerp van Uw toorn, reeds van het uur van mijn ontvangenis aan." En op een andere plaats bidt David zijn recht nog af als hij zegt, Psalm 143: 2 "En ga niet in het gerichte met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn."

Hier belooft het de Heere Zijn weg in Christus te ontsluiten, waar "de beloften Gods openbaar worden in de Gift van kennis van de Middelaar, in Wien alle beloften ja en amen zijn; en deze zich openbaart als Joh. 14: 6 "de Weg, de Waarheid en het Leven."

Dit is zo nodig recht te kennen Joh. 17: 3 "Want dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen de enigen en waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt." Als zij Hem kennen zullen zij zeggen met Petrus Matth. 16: 16, "Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods."

Maar wie merkt nu niet op in Petrus, de uitspraak van het wezen des geloofs, doch niet het welwezen des geloofs. Wel toestemmen maar, niet het aannemen en vertrouwen door Hem op God, want hij zegt niet "Mijn Christus."

En hier blijven verre na de meeste zielen staan, en velen roepen hier al dat zij gerechtvaardigd zijn, zonder werkelijk Christus bij bevinding deelachtig geworden zijn. Wij zien dit zo duidelijk in de gelovigen van Galatië waar Paulus van zegt Gal. 4: 19 "Mijn kinderkens, die ik weder arbeide te baren, totdát Christus. een gestalte in u krijgje."

Hier is wel een klip te ontdekken en mogen wij wel onderzoeken of zulks zaligmakend, of algemeen licht is, temeer waar het door de lichtzinnigheid van leer en onderwijs in de bediening des woords heden ten dage te vrezen is ot het wel zaligmakend is. Want algemeen licht en kennis kan er zoveel zijn, dat men talen van mensen en engelen spreekt en nochtans een klinkend netaal zijn. Ja, zoveel kennis en geloof bespreken dat men werkelijk een Bileam's profetie doet van Christus, en een geloof hebben als Simon de tovenaer, en nochtans een gans bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid zijn. Men kan Avondmaal. vieren en toch met Agrippa een nábij Christen zijn.

Daarom is nodig uw recht te beproeven of Christus in u woont. Zefánja 2: 1 "Doorzoekt uzelf nauw, ja zeer nauw." Hieraan hebben de meesten geen lust, ze zijn bang van ontdekkende genade, maar Gods volk is benauwd om zichzelf te

bedriegen en vragen met David, Psalm 139:23 en 24 "Doorgrond mij o God, en ken mijn hart, beproef mij, en ken mijn gedachten; en zie of er bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwigen weg."

Wanneer het geloofslicht vermindert, vermeedert de duisternis, onder gevoel van onmacht in haar ziel en haar dwaasheid bemerkende; het geloofsoog op Christus verduisterd; de listen; des Satans worden meerder, haar zonden vermenigvuldigen; o zij vrezen dat alles nog maar algemeen licht geweest is. Haar natuurzonde komt meer in hun boven, zodat zij benauwd worden en zuchten met de Kerk van God, ja zuchten onder al de gruwelen die zij horen en zien, en zeggen Psalm 6: 7. "Ik ben moede geworden van mijn zuchten, ja vermoeid vanwege mijn zonden." Dan zien ze als de dood voor ogen, en kunnen hun ziel bij het leven niet meer houden en haar gebed wordt Psalm 77: 4 "Och als zij aan God denken zo maakt hun ziel misbaar." Psalm 77: 8 "Heeft God vergeten genadig te zijn, heeft Hij zijn barmhartigheden door toorn toegesloten." Dit krenkt hun het leven. Zij zeggen in hun hart: Valt de Heere maar niet meer lastig gij zijt onwaardig, want God doet de mens geen onrecht als Hij toorn over ons brengt.

En dit is nodig, afgesneden te zijn van het recht des levens, dan krijgt hij het recht Zijns Gods lief en zegt met Elihu Job. 36: 3 "Ik zal mijn Schepper gerechtigheid toewijzen." En als God hem laat zien in zijn bondsbreuk in Adam dan is het in zijn ziel: "Om uwentwil het ganse aardrijk vervloekt, het zal u voortaan doornen en distelen voortbrengen." En niet alleen een toevallen in Zijn recht, maar Hem dan ook lief te hebben in Zijn recht, zonder welk de ziel niet verlost wordt. Dan zegt de ziel Micha 7: 9: "ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd." O, welk een zalig toevallen van en in dat recht Gods; want een bevende ziel met een verbroken hart en een verslagen geest zal de Heere niet verachten.

Doch wat is nu nodig? Hand. 16: 31, "Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden." Christus' nodigt nu door Zijn woord en Geest Jes. 55: 1-3 "O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet enz.; en Ik zal met u een eeuwig Verbond maken en u geven de gewisse weldadigheden Davids die getrouw zijn" en Hos. 2: 18 en 19 "Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid, ja in gerechtigheid en in gericht, in goedertierenheid en barmhartigheden; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof, en gij zult de Heere kennen." Zodat de ziel nu met meerder licht en klaarheid ziet Zijn dierbaarheid, beminnelijkheid, liefde, bereidwilligheid, genade, als ook Zijn macht om haar te verlossen. Bij Hem is toch een volheid tot zaligheid en een menigvuldige verlossing; ja een volkomen zaligheid en een recht om te verlossen.

Is dit de ziel nu genoeg? O, nee, zij moet verlost worden. Een ding is nodig. Geloof alleenlijk. Nu is dit geloof, een werkzame daad der ziel.

1) Een toevlucht nemen tot Hem, in haar verlegenheid een zien op Hem, een dorsten naar Hem.

2) Een roepen tot Hem in haar onwaardigheid, Jes. 38: 14 "God ik worde onderdrukt, wees Gij mijn Borg." Nee het geloof laat nu niet af, al gevoelt het de banden der hel, des doods en der benauwdheid, zijn ziel roept tot Jezus: "Och Heere, och wierd mijn ziel door u gered." Ja zij roepen zo sterk dat Jezus niet af kan laten, gelijk Hij zegt tot de bruid Hoogl. 6: 5 "Wend uw ogen van Mij af, want zij doen mij geweld aan." En Jezus zegt Hoogl. 4: 9 "Gij hebt mij het hart genomen o zuster, o bruid met één van uw ogen? "

3) Dus neemt de ziel Jezus geheel en alleen aan tot haar Heere, Borg, Zaligmaker en Middelaar. Hier is de geloofsvereniging, bevindelijk en ondervindelijk en een staatsverwisseling.

Hem te kennen als Middelaar en Voorspraak is nodig opdat zij door recht verlost worden door de Heere hun gerechtigheid; want men zal zeggen Jes. 45: 24 "Gewisselijk in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte tot Hem zal men komen." Te vertrouwen op Hem als Voorspraak bij de Vader waar Hij zegt Joh. 17: 9 "Ik bid voor hen; ik bid niet voor de wereld, maar voor dengenen die Gij mij gegeven hebt, want ze zijn Uwe."

Alzo worden zij om Christus' wil vrijgemaakt van schuld en straf en in Hem een eeuwig recht hun toegekend; hetwelk zo voor elke ziel nodig is tot verlossing en vergeving van schuld, Rom. 3: 23 en 24 "Zij allen de heerlijkheid Gods derven, maar om niet gerechtvaardigd wordt uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is." Dan kan hij door deze geloofsdaad zeggen Rom. 5: 1 en 2. "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede met God, door onzen Heere Jezus Christus; Door welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welken wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods."

Nodig is het, dat zulks verzegeld wordt, hetwelk door de Heilige Geest in onze harten geschied, niet alleen door het Woord, maar door de liefde Gods in onze harten te storten door dezelve Geest tot bevestiging der rechtvaardiging in ons hart, dat God ons de zonde vergeven heeft. Deze Geest n.l. de Geest van Christus getuigt met onzen geest Rom. 8: 16 en 17 dat "wij kinderen Gods zijn, en indien wij kinderen zijn, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in onze harten, door welke wij roepen Abba Vader, lieve Vader." Gal. 3: 6 Uit Hem zijn wij 1 Cor. 1: 30, "in Christus die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing."

Geen verdoemenis is er voor diegene die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest. Ze zijn overgegaan in dat Verbond. God is hun God, Christus hun Borg, en ze zijn Zijn volk; en zij komen te staan niet in zichzelf maar in Christus als hebbende Zijn gerechtigheid die uit het geloof is. Hun eigen gerechtigheid die zij hebben uit plicht van eigen wil, omdat zij geloven, uiterlijk belijdenis doen, avondmaal houden, komt hier niet in aanmerking. Dit is alles een eigen wil drijfverij en werkverbond, waar vele zich eeuwig mee zullen en laten bedriegen. Maar die gerechtigheid is een gerechtigheid uit genade door de volkomen genoegdoening van Christus; zodat zij niet meer onder de wet, maar onder de genade zijn en blijdschap vrede en troost is haar deel, Jes. 61: 10 "Ik ben zeer vrolijk 'in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijnen God." Zo staan zij in Hem; en Christus aangedaan hebbende zijn ze in Hem volmaakt, die het Hoofd is van allen; verwachtende de zalige hoop der heerlijkheid; welke is Christus in u. Namelijk de aan-neming tot kinderen en de verlossing onzer lichamen en zielen, hetwelk is die zalige ingang in het eeuwige koninkrijk der Heerlijkheid. Hoewel hier in deze wereld in vele verdrukking gewandeld wordt op de weg des levens, en na de wille Gods des Vaders er veel lijden overig blijft, hun pand ligt vast in de Hemel. Zalig, die met Maria het goede deel heeft uitverkoren en kan zeggen Klaagl. 2: 24 "De Heere is mijn Deel zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen." Zo zat zij dan ook als een arme aan Jezus voeten als het aller-nodigste maar ook aller-zaligste wat er op aarde was. Zij kon wel zeggen Psalm 73: 25 "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde; bezwijkt dan mijn vlees en hart, zo is God de Rotsteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid."

Zingen Psalm 73: 12 en 13.

TOEPASSING.

Och, dat een ieder zich recht beproeve, of wij deel hebben aan dit één nodige voor leven en sterven want God wordt alleen in Zijn eigen werk verheerlijkt.

Ziet dan volk des Heeren dat gij de Heere verheerlijkt in uw leven, tot welks einde de Heere u heeft uitverkoren, opdat gij de aanneming tot kinderen verkrijgen zou, door Jezus Christus uwen Heere, door welken gij ook geroepen zijt tot Zijn gemeenschap. God is getrouw.

Zijt getrouw aan de Heere en uw roeping om God de Vader met dankzegging te erkennen, dewijl Hij u getrokken heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht en u heeft overgezet in het Koninkrijk des Zoons zijner liefde. Dankzegt Zijn onnaspeurlijke liefde met welke Hij van eeuwigheid over u bewogen was, u bekend gemaakt hebbende de volle rijkdom Zijner genade over u in Christus, u de liefde Gods geopenbaard heeft dat Christus voor uw zonden gestorven is als gij nog dood waart door de misdaden en zonden; al uw zonden u vergevende. Dankende God en den Vader ten allen tijde die u bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht; die u heeft wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus, tot een onverderfelijke en onbevleete erfenis, die voor u bewaard wordt in de Hemel.

Maak Zijn werk groot, dat de lieden het aanschouwen. Erkent toch de liefde van Christus die alle kennis te boven gaat. Bedenk veel wat het Christus gekost heeft, want gij zijt duur gekocht, zo verheerlijk dan God beide in ziel en lichaam welke beide Godes zijn. Gedenk dat Hij Zijn bloed heeft willen storten tot een rantsoen voor uw zonde. Denkt veel wie gij waart en nog zijt in uzelf, immers onaanzienlijk, verfoeilijk vanwege uw zonden, een kind des toorns gelijk alle andere. Hoeveel uwer tijd- en natuurgenoten heeft God willen voorbijgaan die toch naar uw gedachten beter en geschikter waren dan gij, en o welk een wonder dat het op u gemunt was.

Denkt nog eens terug aan de weg toen de Heere u kwam bekend te maken uw zonde en ellende; wat al menige traan over uw zonde, welk een bittere droefheid over uw gemis, maar ook wat lag daar niet vaak een zalige ootmoed verborgen. Wat een menigte bemoeienissen maakte de Heere met u in tegenheden, hetzij in ontdekking van uw zonden, hetzij in ziekten, dat gij het moest uitroepen "Duizend zorgen en duizend noden kwellen mijn angstvallig hart." Maar ook smaakte gij menige zoete verborgene zaligheid, zodat gij moest zeggen "Heere in het verborgen maakt Gij mij wijsheid bekend." Ja de verborgenheden zijn voor degenen die Hem vrezen en Zijn verbond om hun die bekend te maken.

Wat al dierbaarheid werd u ontdekt in de Gift van des Vaders lieve Zoon. Denkt u nog wel eens aan dat Bethel, toen u vanwege uw zonden en ellende dacht dat een ander wel zalig kon worden, maar gij de verdere weg niet kon gaan en gij, omdat gij geen geloof had, voor eeuwig dacht om te komen. Denkt eens aan die dierbare lessen; aan dat zuchten en klagen; toen uw zuchten uit de diepte begon op te gaan; o dat verdriet over uw Gods gemis! Maar o, welk een wonder dat de Heere tot uw ziel kwam te spreken en u die grote Borg en Middelaar leerde kennen. Toen verstond u pas goed: "Niemand kan tot Mij komen tenzij Mijn Vader hem trekke." Welk een blijdschap! "Die het van de Vader geleerd heeft die komt tot Mij." Ja, van de Heere is dit geschied en het was wonderlijk in uw ziel.

Wel, zegt Jezus, vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader die in de hemelen is. Wat een ruimte was er toen toch in Jezus, om zalig te worden. Welk een vreugde in beginsel Jezus te kennen! Nu was het genoeg: "Jezus leeft." U zou het al het volk verteld hebben en alle mensen wel willen bekeren vanwege deze liefde, want die is niet afgunstig maar mededeelzaam. Toen had u Gods volk nog veel liever dan ooit tevoren nietwaar?

Doch uw gemis werd zeker groter toen u alles verloor en u God leerde kennen in Zijn recht, opdat gij door recht verlost zou worden. Welk een voorrecht echter dat de Heere voor Zijn eigen werk instaat en Zijn eigen deugden komt en wil verheerlijken niet alleen in Zijn Zoon, doch ook in de harten Zijns volks.

Herinnert gij u de smart nog wel eens wat het was na al de weldaden u geschonken nu zonder Lossen te staan, en toch dat recht te moeten billijken. Maar wat was het zalig dat toevallen onder dat recht en met een overgegeven ziel door het geloof u te verliezen met al het uwe en te vallen in de zalige liefdesarmen van Christus. O, liefde zonder weerga.

Gedenkt dan veel aan de voeten van Jezus uw Deel en lot. Hij is uw enig alles. Christus is alles. Leeft dan uit Hem en door Hem totdat uw dood dit leven zal verwisselen met de eeuwigheid.

Gij hebt een recht gekregen op al de weldaden des Verbonds, door verzekering en verzegeling. Bedroeft dan de Heilige Geest niet, door welken gij verzegeld zijt tot de dag der verlossing. Nu, de rechtvaardige zal uit zijn, geloof leven.

Nog een enkel woord en wel tot de Martha's die vele bekommernissen doorleven. Gij zult wel zeggen: waar zal ik dan blijven; als ik zie in mijzelf en hetgeen Jezus zegt in deze tekst dan kan ik verstaan dat Martha op deze vermaning zwijgt.

Ja ziel, zou ik of een ander het u zeggen, u zou dit niet geloven, en zou misschien nog tegensprekende zeggen "dat er staat dat Jezus Martha ook lief had. "

Maar luister eens. Martha werd vermoeid onder haar dienen en David zegt: "uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten." Dit is een groot verschil, de dienst van God of die van Martha. Wat is de dienst van God anders dan van God bediend te worden, terwijl de dienst van Martha onze eigen dienst is. Martha dacht dat zij alleen meer liefde had dan Jezus en Maria samen, want zij zegt: "Heere bekommert Gij Uzelven hier niet over."

Wat zou zij in haar schik geweest zijn als Jezus haar had geprezen in haar, ijver en werk voor Jezus; en als Maria maar een bestraffing had gekregen. Maar nu kreeg zij een bestraffing dat het alles tekort voor haar was, en dat al die onnodige bekommernissen niets hadden te betekenen; dus het waren werken waar geen zaligheid mee te krijgen was.

Onthoud dit goed, dat al uw werken, wat u ook doet en nog doen zult, allen blinkende eigengerechtigheden zijn.

O Martha's, mocht de Heere u uit genade leren zalig te worden. Gelijk Martha de Heere beval dat Hij zou gebieden dat Maria haar moest helpen, zo doet gij ook nog wel. Gij zet uw huis voor het volk des Heeren open, hebt hen gaarne in huis, gij wilt er alles wel voor doen, en wil toch ook wel dat Jezus het voor u opneemt, en al uw arbeid aanziet.

Gij doet als Martha en zegt uit uw gewilligheid om God te dienen dat Jezus het zal aanzien en u prijzen over uw genegenheid tot het volk. En als gij uw begeerten en werkzaamheden aan het volk en de Maria's meedeelt, hebt u gaarne dat zij het stempel daar opzetten; doen zij dat niet, dan komt er in uw hart een kwaad vermoeden. Gij gevoelt het dadelijk als Gods volk die niet wil gade slaan, gaat zwijgen en uw gezicht wordt betrokken als een pot. Gaat het over uw klachten en ellende in de wereld en praten ze met u mee, dan is het u goed. Praat het volk of de predikant over bekommernissen zo is het u goed, dan zijt gij ook al bekeerd. Maar gij zijt onbekeerd, gij legt al de grond in deze uw klachten en bekommernissen. Maar Jezus zegt: "Een ding is nodig."

O Martha's zal ik in liefde met u handelen zo moet ik met de woorden van de Heere

Jesus zeggen "Een ding is nodig." Nicodémus kreeg die boodschap en niets minder mogen wij tot u zeggen. "Och dat u uzelf eens recht kreeg te zien. Gij ligt met al uw bekommernissen buiten God, alle uw murmureringen vloeien voort uit uw onrein bestaan, enkel zonde zijt gij, die maken uw ziel walgelijk voor God. Gods eis ligt op u, uw staat is een verloren staat, gij klaagt over uw ellende en niet over uw zonden; gij zoekt het in uw eigen hart, maar Jezus is daar niet. O, weet dat dit een verloren staat is en noodzakelijk om te kennen. Alleenlijk ken uw ongerechtigheid; en deze maken u de toorn Gods deelachtig. Mocht u dit leren kennen gij zoudt ervaren dat Jezus ook Martha lief had. Hij zou uw ziel verlossen, daar zijn wij zeker van; dan zou u leren uit genade door Jezus zalig te worden. Geve de Heere u dit.

Doch nog een enkel woord tot u, die werkelijk bekommerd zijt vanwege uw zonde en schuld. "Een ding is u nodig." Gij hebt niets waarmee u de Heere kunt tegenkomen; het is ook niet nodig, gelooft alleenlijk. Belijd uw zonde voor de Heere met berouw aan de voeten van Jezus in alle ootmoed des harten. Dit is nodig tot uw zaligheid. Leert gij iets kennen van het recht Gods, o valt dit toe, ga daar niet weg voordat u de Borg is ontdekt; en is Hij u ontdekt zodat gij Hem kent, o wat wij u raden, laat Hem niet gaan voor en aleeer Hij uw zielen verlost heeft. Hij heeft beloofd "Ik zal mijzelve aan hen openbaren," en niet aan de wereld. Wacht dan, steeds uitziende door dat geloof, totdat Hij verheerlijkt zal worden, in uw hart door de Heilige Geest; en gij Hem deelachtig wordt. En dit kan onverwachts geschieden wanneer gij het niet verwacht.

Alleen is dit u nodig, dat gij door de Zoon wordt vrijgemaakt, en indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn. Nu, wacht dan, ja wacht en verlaat u op de Heere.

Doch ik hoor de oprechte klagen en zuchten en zeggen: Och dat ik Jezus kende, ik weet dat Jezus de Zone Gods, is, de Zaligmaker is; maar om Hem recht te kennen als mijn Borg, daar gaat het mij om. Menige belofte heb ik wel persoonlijk aan mijn ziel mogen ervaren, doch het is mij of dat alles ophoudt, en komt de Heere mij nog eens met Zijn waarheid voor, och, zij doen die kracht niet als weleer. Ik moet ook alle troost missen, zodat er niets over blijft dan "och Heere bekeert mij toch;" en er in mijn ziel geen rust overblijft.

Tot onderwijs moge u deze raad nog dienen. Omdat gij in de beloften een grond voor uw zaligheid in de gestalte gelegd hebt, zo is het goed en nuttig voor u en des Heeren wijsheid, dit als uw grond weg te nemen, opdat gij zou leren dat "alleen Jezus Christus en Dien gekruisigd" de grondslag en het fundament en de verdienende Oorzaak zij voor u en voor al Zijn volk.

1) Vraag veel ontdekking van uw verloren staat, opdat gij moogt leren Christus alleen te bezitten, en een oogje des geloofs te ontvangen op Christus als de gegevene des Vaders "Die het van de Vader hoort en leert komt tot Mij" zegt Jezus "en die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft die heeft het eeuwige leven."

2) Vraag veel ontdekking om uzelf eens recht te kennen, dat gij alles verzondigt hebt en genade onwaardig zijt geworden en leert uitroepen "ik ben niet waardig een kind genaamd te worden."

3) En dat niet alleen van bedreven zonden, maar uit kracht dat gij verdoemelijk voor God in de wereld zijt gekomen, en nu zult leren niet zalig te kunnen worden zonder Zaligmaker, want God stelt niet anders voor dan Jezus en dien gekruist. Dan zult gij terecht leren Psalm 72: "Gans hulpeloos tot Hem gevloeden, zal Hij ten Redder zijn."

Als een bedrukte uw klacht uitboezemen en het in uw ziel is: "Als ik aan God gedenk, zo maak ik misbaar. Wel vanwege de benauwdheid en droefenis als in banden der hel; doch aanroepende de Naam des Heeren: "Och Heere, och wierd mijn ziel door U gered."

Dan zal de Zone Gods en de Vader zich ontfermen en gij zult de Heere kennen als uw Goël en Losser, en het uitroepen: De Heere is mijn deel, zegt mijn ziele, daarom zal ik op Hem hopen. Want het zijn de goedertierenheden des Heeren dat ik niet, vernield ben.

Dan zal Hij uw alles zijn in leven en in sterven. Dierbaar als Borg van verzoening door Zijn bloed, en ge zult de liefde Gods des Vaders verstaan in de vergeving van alle uw zonden door Jezus Christus, en gij zult verstaan: "Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

Wat zult gij nu zeggen, bekommerd mens. Gij zult zeggen, ja maar, dat leren zij toch niet allen kennen.

Nee, dit wordt ook niet zoveel geleraard. Men zet in onze dagen de mensen al gauw aan de tafel. Gij zijt gedoopt, gij hebt belijdenis gedaan en gij hebt een begeerte er naar gij gelooft toch ook "doch de Duivel gelooft óók en hij siddert." Dit uw geloof is een dood geloof. Gij hebt nog nooit leren roepen en klagen over uw zonde voor God.

Gij hebt nooit recht verstaan het formulier van het Heilig Avondmaal, dat gij bekend en gevoeld hebt de vervloeking Gods die op u lag. Velen denken omdat zij vroom leven en Ook al eens een traan in hun ellende geweend hebben, dat zij ook al bekeerd zijn, maar zijn nog nooit recht bedroefd geweest over de zonde. Velen spreken mensen- en engelen talen en verleiden er velen; daar worden wat beloften als oksels onder de armen genaaid of door hun zelve of door anderen, om zich en anderen te bedriegen; doch gaan met de dwaze maagden eeuwig buiten, omdat zij nooit geleerd hebben wit zij met de mond prediken of als belijders belijden. Wij zijn rijk, menen zij, en verrijkt en hebben geens dings gebrek, doch Christus zegt tegen hun: "Gij weet niet dat gij zijt, ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt." Duizenden zullen zich dan ook voor de eeuwigheid bedriegen.

Doch hoe het ook zij, deze mensen werken hun eigen rampzaligheid uit, de één wel zonder Gods Woord, de ander daarentegen met de wetenschap der Goddelijke waarheden, Zichzelf bedriegende met valse overleggingen.

Welgelukzalig echter dat volk, voor wie een Drieëenig God de zaligheid uitwerkt, hoewel dit buiten hen geschied door Christus offerande, het nochtans bevindelijk in hun hart doet gevoelen. En zou Gods volk dan het onderscheid niet kennen?

Ik zeg, op grond van de waarheid en met alle bevinding der Heiligen in het hart, ja gewisselijk, opdat zij geen vreemdelingen zouden zijn van het hemelleven, hier slechts in beginsel en straks eeuwig volmaakt, want zij zullen geen vreemde Jezus in de Hemel ontmoeten. Nu de Heere lere het u, tot Zijn eer en uw zaligheid. AMEN.

6. 2. Het zaligst deel voor de mens te bezitten, in het genot ervan delende, zonder het ooit weer te verliezen.

"Doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat van haar niet zal weggenomen worden." LUKAS 10: 42b.

Waarde Vrienden.

Wij lezen in Lucas 7, dat Jezus in het huis van zeker farizeeër aan tafel zat, dat, ziet er een vrouw in die, stad woonde welke een zondares was; en wel zo één, die ook door anderen daarvoor bekend was. Die vrouw, een zondares zijnde in haar wetenschap, was een zeer ellendig mens; die overtuigd door de Heilige Geest haar zonde kende en ze haatte, en dezelve uit- en inwendig verfoeide. Beschaamd als ze was voor God en mensen, noch wilde zij die voor God niet verbergen, maar ze daarentegen belijden en laten. Maar waar God de zonde niet ongestraft kan laten, tenzij Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, moest Hij ook in haar de zonden straffen.

Hoe zal het die arme zondares te moede geworden zijn onder de last van haar zonden en onder de indrukken van de Rechter van Hemel en Aarde, niemand kon haar verloren ziel redden. De rechtvaardigheid Gods kon door geen andere weg haar zonden vergeven, dan door Zijn Zoon Jezus Christus de Zaligmaker en door het geloof in Hem.

Maar wat raad was er nu voor haar? Och, het was van haar zijde verloren; bij mensen geen heil, in onmacht en ellende onder haar zonde waarvan zij zichzelf niet kon verlossen; radeloos in haar zelve; zal ze God nochtans zeker om genade bidden. En waarin wordt genade haar aangewezen? Nergens in dan alleen in Christus, en horende dat Jezus in de stad was, toen kwam er hoop in haar ziel, want Jezus dat is toch Zaligmaker, Behouder en Verlosser of Heilaanbrenger.

Zij geloofde het woord dat haar gezegd werd en ging naar Hem toe. Het was haar niet genoeg dat zij geloofde dat er een Jezus was om zalig te maken van de zonden; maar opdat zij van haar zonde verlost werd, gaat zij en komt tot en bij Jezus. Het was haar ziel noodzakelijk Jezus te hebben of anders verloren te blijven. De droefheid in haar hart en de verslagenheid van haar ziel drong door tot Jezus, zelfs in het huis van de farizeeër. Wij twijfelen niet, dat de Satan haar inwerpt: "Gaat er maar niet heen, gij gaat naar het huis van de farizeeër en deze kan met u geen gemeenschap hebben; hij zal u geenszins in zijn huis toelaten."

Maar het geloof dat Jezus daar was 'breekt door alle beschuldigingen heen tot zij bij Jezus komt en Hem ziet en achter Hem gaan staan. O, bezien wij daar de gestalte van die zondares; haar hart breekt van droefheid en zij berst in tranen uit, zij stort haar ziel uit voor Hem, haar zonden bekennde en blijft liggen aan Zijn voeten, vertrouwend dat Hij haar zou verlossen. Haar hart en ogen vloeien van tranen: *"och wees mij arme zondares genadig."*

Zij kiest, begeerd en erkend Hem als de Losser, en neemt als een verloren zondares Hem aan als zij aan Zijn voeten valt; die nat makende met haar tranen en afdrogende met het haar van haar hoofd, Zijn voeten kustte en ze zalfde met zalf.

Hier zien wij dat Jezus Zichzelf laat aannemen, daar Hij zich dit alles van zulk een zondares liet welgevallen. Ja, de God van zaligheid verblijdt er zich in, en zal nu tonen dat zij in Hem en Hij in haar is; en al haar schuld wordt kwijt gescholden en haar ziel behouden. Nu was Maria een deeltje van Jezus en Jezus haar Deel in eeuwigheid.

Onze tekst van overdenking vindt u in Lucas 10: 42b

"Doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat van haar, niet zal worden weggenomen."

Letten wij

- 1e. Op Maria's deel door genade.
- 2e. Op Maria's deel door haar gekozen.
- 3e. Op Maria's deel in haar bezit
- 4e. Op Maria's deel in het genot, 't welk van haar niet zal worden weggenomen; noch in dit leven, noch in de dood. Maar om het dan eeuwig en volkomen te genieten.

Geve de Heere mij Zijn licht en dierbaarheid in het schrijven, en u die dit leest of hoort lezen een deeltje van dit zalig goed bij de aanvang of voortgang. Dit geve de Heere om Jezus' wil.

1. Dit woord waarmede de Heere Martha komt te bestraffen, was ***een troostwoord voor Maria.***

Een woord dat de berispende Martha deed zwijgen doch om de beschuldigt de Maria te vertroosten. Hoewel de vraag uit Martha voort vloeiende uit onkunde, was dit woord een lering voor haar ter haar ontdekking, doch het zou Maria verkwikken en versterken in haar geloof. Maria, zegt de Heere Jezus heeft een goed deel uitverkoren. Dit was haar deel door genade; zij worden toch Efeze 2: 8 uit genade zalig door het geloof en dat wel naar het welbehagen Gods des Vaders aan haar geopenbaard, naar het woord van de Heere Jezus. Matth 11: 25 "Ik dank u Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, vers 26 en hebt ze de kinderkens geopenbaard. Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U." Uit genade heeft God Zijn Zoon in de wereld gezonden waarvan de Engelen zongen in Bethlehems velden Luc. 2: 14 "Ere zij God in de hoogste hemelen. Vrede op aarde, in de mensen een welbehagen."

Zij was door genade uitverkoren en 1 Cor. 1: 9 "geroepen tot de gemeenschap van zijn Zoon Jezus Christus, door de Vader; en de Heilige Geest was haar gegeven tot overtuiging van zonden gelijk u in de voorafpraak gehoord hebt. Alzo was het haar uit genade gegeven:

- 1) te geloven in God en Zijn Zoon Jezus Christus. Joh. 14: 1 "Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij."
- 2) Zij hoorde het woord Gods dat haar dierbaar werd, dat God alom had gepredikt Joh. 3: 36 "Die in de Zoon gelooft heeft dat eeuwige leven."
- 3) Door de belofte, dat die tot Hem komt geenszins zal worden uitgeworpen. Joh.: 12 "Maar zoveel Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven" en vergeving van zonden ontvangen in Zijn Naam.
- 4) Zij kon getuigen het eigendom des Heeren te zijn naar de beloftenissen Gods. "Ik zal haar een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal zeggen "Het is mijn volk en zij zal zeggen de Heere is mijn God. "

2. Maria's deel door haar gekozen, vloeiende door de liefde in haar ziel, het geloof inwerkende.

Een ding had zij met haar ganse ziel begeerd Psalm 27: 4 "dat zal ik zoeken, dat ik alle

de dagen mijns levens mocht wonen, in het Huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel!"

Haar gebed was Psalm 106: 4, "Gedenk mijner o Heere, naar het welbehagen tot Uw volk, bezoek mij met Uw heil; opdat ik aanschouwe het goede uwer uitverkoornen; opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks; opdat ik mij beroeme met Uw erfdeel." Zij vraagt Hoogl. 1: 7 "Zeg mij toch aan waar gij weidet, waar gij de kudde legert in de middag." Haar begeerte is Hem toch recht te kennen als haar God en Middelaar; uitroepende Hoogl. 8 1 "Och dat gij mij als een broeder waart, zingende de borsten mijner moeder; dat ik u op de straat vond, ik zou u kussen, ook zouden zij mij niet verachten."

Haar liefde is zo sterk dat haar geloof zich uitstrekt en zegt wat zij doen zal. Vers 2. "Ik zou U leiden, ik zou U brengen in mijner moeders huis." En ziet wat een wonder dat de Heere het welbehagen Zijns volks vervult. Want nauwelijks gaat haar ziel zo uit, vers 3, of Jezus omhelst haar in Zijn armen als haar heil, zaligheid en Herder; temeer wanneer zij Hem recht kent in Zijn twee naturen. Het is Hoogl. 8: 6 "Zet mij als een zegel op uw arm, als een zegel op uw hart; want de liefde is sterk als de dood; de ijver is hard als het graf; haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren; vele wateren (der verdrukking) zullen deze liefde niet uitblussen. Ja, Hij is mijn Liefste en mijn Heil; ik zal niet vrezten.

Dit deel was door haar verkoren, maar het was ook

3. Haar deel in bezit.

Job zegt "Ik weet mijn Verlosser leeft." O, zegt zij Psalm 73: 25 "Wien heb ik nevens U in de hemel, nevens U en lust mij niets op de aarde." Dat is het grootste goed, het is Alles. Fil. 3: 8 "schade en drek te rekenen en Christus te gewinnen." Ja zij zingt Psalm 23: 1 en 2, "De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren. " En Zijn liefde gevoelende in haar hart, roept zij uit Hoogl. 2: 16, Mijn liefste is de mijne en ik ben, de Zijne, die weidt onder de leliën." Hoogl. 1: 3 "Uw Naam is een olie die uitgestort wordt, daarom hebben U de maagden lief." Elihu zegt er van dat Hij is Job 33: 23 "Een uit duizend." Hoogl. 2: 3 "Als een appelboom onder de bomen des wouds, alzo is mijn Liefste onder de zonen."

Hij is haar Deel Hoogl. 5: 16 "alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk, zulk één is mijn Liefste", ja mijn Deel geheel en al. Zij weet dat Hij is Hoogl. 5: 10 "blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend." En wat is dan haar deel? Hij is haar man en zegt: gij zijt de Mijne.

Jezus de Zone Gods, is een goed deel, het is een kinderdeel. Joh. 16: 27 "Ik zegge niet dat ik de Vader voor u bidden zal, want de Vader zelve heeft u lief." Zo is God haar God maar ook haar Vader. "Gij zult tot Mij zeggen "Gij zijt mijn Vader, mijn God, en Rotsteen mijns heils. " Alzo hebben ze deel aan dat eeuwig verbond der genade 2 Sam. 23: 5. "Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond

gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is." En waar dit bewaard is zo kan Hij als Vader hun dan ook niets onthouden, maar verzorgt hen in alles wat ze nodig hebben. Hij zegt: Matth. 6:31 "Zijt dan niet bezorgd wat gij eten of drinken zult of waarmee gij u kleden zult, want uw hemelse Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft" vers 25. "Het leven is meerder dan het voedsel en het lichaam dan de kleding." Het is een goed, doch ook een eeuwig deel wat zij bezitten, want Luc. 12: 32 "het is des Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven." In Christus hebben zij dus alles, Die getuigt 1 Thess. 5: 23, "En de God des vredes zelve heilige u geheel

en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onze Heere Jezus Christus."

4. Dit goede deel in 't genot.

Klaagl. 3: 24 "De Heere is mijn deel zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen." Zij smaken dat de Heere goed is. Psalm 36: 8 "Hoe groot is Uw goedertierenheid, dies de mensenkinderen onder de schaduw en uwer vleugelen toevlucht nemen." Hierin ligt ook hun blijdschap zodat zij het uitroepen: Psalm 103: 2-5 "Loof de Heere mijn ziel en vergeet geen van Zijn weldaden. Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest Die uw leven, verlost van het verderf en u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden. Die uw mond verzadigt met het goede, uw jeugd vernieuwt als eens arends."

Het is een genieten in rust als daar is Psalm 116: 7: "Keert weder mijn ziel tot uw rust, want de Heere heeft aan u welgedaan."

Zo is Hij hun God van volkomen zaligheid en zullen betuigen Jes. 45: 24 "Gewisselijk, in de Heere heb ik gerechtigheid en sterkte."

Als de bruid in Hooglied 5 des nachts op haar leger lag, was het een ongelegen tijd. Dan kon zij Hem missen. Doch toen Hij voorbijgegaan was, werd haar ingewand ontroerd om Zijnentwil, en in haar droefheid ging zij Hem zoeken en vroeg waar haar liefste te vinden was.

Toen Jezus voor het eerst opging naar Jeruzalem, bleef Hij drie dagen zoek, waarop zijn moeder hem ging zoeken. Als de Heere Jezus in het graf gelegd werd, ging Maria 's morgens vroeg uit als het nog duister was. Zij kon Hem niet missen. En als Hij begint te spreken dan kennen ze zijn stem, daar Zijn geest in het binnenste van hen is. Dan spreekt Hij tot Zijn volk van vrede Jes. 40: 1 "Troost, troost mijn volk, zal ulieder God zeggen, spreekt naar het hart van Jeruzalem, roept haar toe dat haar strijd vervuld is, haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij dubbel ontvangen heeft van de hand des Heeren voor al haar zonden."

Het is niet alleen een goed deel dat zij bezitten en genieten, doch dat zij ook verwachten. Al moeten zij in het zweet huns aanschijns hun brood eten. Psalm 37: 16 "Het weinige dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen." Zij hebben een beter en blijvend goed in hunzelve een nieuw leven, dat de wereld niet kent, hetwelk is een eeuwig leven, welks beginsel zij nu reeds genieten maar na de dood volkomen zullen genieten.

2) Een dierbaar geloof wat zij met al Gods volk zijn deelachtig geworden. Door dit geloof, dit als goud beproefde geloof, worden zij door de kracht Gods bewaard tot de zaligheid, die bereid staat geopenbaard te worden, waardoor ze in hoop zalig zijn, welke hoop niet beschaamd omdat de liefde Gods in hun harten is uitgestort.

Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen, want de Heere is niet onrechtvaardig dat Hij ze zal vergeten, maar zij hebben een sterke vertroosting in God, door de onveranderlijke raad Gods, welke met eedzwering tussenbeide is gekomen, in welke het onmogelijk is dat God liege. En al moeten zij door vele verdrukkingen ingaan, wat de belofte is die hun toegezegd wordt, zo kan dat goede deel van haar niet worden weggenomen, krachtens des Heeren besluit en voorzienigheid, Luc. 21: 18, "dat geen haar van hun hoofd kan vallen, zonder de wil huns hemelsen Vaders." Uit kracht van dat eeuwig verbond geeft de Heere het hun als in de slaap. Daarom zoeken zij het niet met geweld, ook niet met werkstakingen. Die deze dingen doen zijn geen Christenen, al hebben zij de mond vol over geloof, God en Christus; ze hebben nog minder geloof dan de duivel.

Doch Gods kinderen ontvangen hun deel van God, wat de wereld haar nooit kan

ontnemen. Zij vertrouwen op Hem die alles regeert. Al zouden ze ook hun lichamen doden, hun ziel wordt door God behouden. Hun namen staan in, de Hemel geschreven, ze zijn des Vaders eigendom. Jezus kocht hun met Zijn dierbaar bloed, betaalde voor de Zijnen - voor geen ander - het rantsoen, daarom geef Ik hun, zegt Jezus Joh. 10: 29, "het eeuwige leven, en niemand zal ze uit Mijn hand rukken, want Mijn Vader die ze Mij gegeven heeft is meerder dan allen; en niemand zal ze rukken uit de hand Mijns Vaders."

Dit deel wordt niet weggenomen van haar

1) Uit kracht van Gods ere. De Heere heeft Zijn ere lief, en daarom verlost Hij de Zijn, opdat Hij Zichzelf een heerlijke Naam zou maken.

2) Uit kracht van Zijn waarheid en Zijn beloftenissen, welke alle in Christus Jezus, Ja en Amen zijn. Dit verbond dat in alles wel verordineerd en bewaard is, heeft de Heere met Zijn volk opgericht, waarvandaan Hij Zichzelf niet verloochenen kan, Jes. 54:10 "Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maan Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermen."

3) Uit kracht van des Heeren onveranderlijkheid wordt Jacob niet verteerd. Al is het dat Hij zijn kinderen kastijd en ze met de roede bezoekt omdat ze Zijn Wet verlaten, nochtans zal Hij zijn verbond niet vernietigen, Psalm 89: 34 en wat uit Zijn lippen gegaan is zat Hij niet veranderen. Ja veel meer is het een kastijding uit liefde.

En alzo worden zij door genade geheiligd opdat zij geen gemeenschap zouden hebben aan al de goddeloze werken, waaraan de naamchristenen deel hebben; zoals aan al die sociale bewegingen, waar alles verzinkt in verderf en ondergang. Gods kinderen leren het oordeel Gods aanbidden en zeggen in onze dagen: Jes. 26: 8 "Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten U o Heere verwacht." En met David mogen ze zeggen Psalm 119: 54 "van Uw oordelen zal ik zingen en van Uw inzettingen heb ik mijn lofzangen gemaakt." Het is dan zingen van goedertierenheid en recht. Dan klinkt het Jesaja 12: 1: "Ik dank u Heere dat Gij toornig op mij geweest zijt, maar Uw toorn is afgekeerd en Gij vertroost mij."

Zelfs de dood zal hun deel niet wegnemen, want, Fil. 1: 23 "waar hun leven Christi is, is het sterven hun gewin"; het is hun innigste begeerte ontbonden te zijn en met Christus, dat is hun zeer verre het beste. Niets zal hun kunnen scheiden van de liefde Gods welke daar is in Christus Jezus hun Heere; ook de dood niet, want dan zal, eerst recht ten volle die zaligheid genoten worden om de Heere te zien en te verheerlijken en dat wel zonder zonden, zonder enige afleiding, zonder enige bestrijding, zonder ellende, zonder droefheid, zonder twisting op murmurering.

Daar zal een leven zijn vol algenoegzaamheid van God te genieten, eeuwig de Koning te aanschouwen in Zijn heerlijkheid, het vergelegen land (dat dan niet verre meer is) te bezitten. Een genieten zonder verzadigd te worden. Een leven zonder einde. Eeuwige blijdschap in God.

Maar inzonderheid in de dag des oordeels, de dag des Heeren, de grote dag der Opstanding om met ziel en lichaam verenigd te worden. Dan op het allervolmaakst de Heere te aanschouwen met eigen ogen; met volkomen hart Hem lief te hebben, volzalig Hem te prijzen en om Christus verheerlijkt lichaam gelijkvormig te zijn, opdat God zij alles en in allen; om daar Gode eeuwig in te verheerlijken. In onderscheiding van hen, waarvoor God nooit het éne nodige geworden is. Die zullen gemeend hebben in te gaan, maar buiten geworpen zullen worden; die hier soms hebben gepredikt, krachten gedaan, avondmaal gehouden, geroepen hebben: 'wij zijn verbondskinderen' en toch voor eeuwig buiten.

Ja de belofte te hebben en als de dwaze maagden op de weg te roepen "de olie is op."

Geen olie van de Heilige Geest in hun hart te hebben. Alles, algemeen licht in het verstand. Dan zal men zeggen: "Heere Heere, doe ons open!" Maar Hij zal antwoorden: "Voorwaar Ik weet niet wie gij zijt, of vanwaar gij komt." Dan zullen daar leraren zijn die versierd zijn geweest met vele gaven, veel gepredikt hebben, die zullen zeggen, "hebben wij niet in Uw naam krachten gedaan, met U gegeten en gedronken?" Doch Hij zal zeggen: "Gaaf weg gij werkers der ongerechtigheid."

Hoe nodig zal het dan toch zijn, onszelf nauw te beproeven, dewijl velen menen in te gaan doch niet zullen kunnen.

Welgelukzalig echter dat volk wiens God de Heere is, die behoeven daar niet voor te vrezen. Daar zal bij hun dood van gezongen worden:

*Straks leid men haar in statie uit haar woning.
in klederen rijk gestikt tot haren Koning. enz.*

Zingen Psalm 45: 6 en 7.

Toepassing.

Toehoorders

le. Waar nu onze schat is, aldaar zal ook ons hart zijn. Is nu onze schat alleenlijk bij en in de dingen, dezer wereld, zo is ze vergankelijk. 1 Joh. 2: 17, "Want de wereld gaat voorbij met haar begeerlijkheid." Want wat is al de rijkdom dezer wereld zonder rijk te zijn in God. De rijke man in de hel moest tot verwijt zijner ziel horen: "gij hebt het goede genoten in uw leven, en wel als een kind Abrahams (of zo men tegenwoordig spreekt als een verbondskind). Doch wat zal het u baten wijsheid te vergaderen en niet wijs te zijn in God. Want God heeft het dwaze uitverkoren om wijs te zijn in Hem. Jer. 9: 23: "Een wijze beroeme zich niet in zijn wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid; een rijke beroeme zich niet in zijn rijkdom. Maar die zich beroemt, beroeme zich hierin dat hij verstaat en Mij kent." En hoe wordt tegenwoordig een wijsheid gezocht en geleerd zonder de ware Godskennis! Maar wat nut het ons al spraken wij mensen- en engelen talen en nochtans de liefde Gods in onze ziel te missen, we waren niet meer dan een luid klinkend metaal. Menende rijk en verrijkt te zijn, maar toch nog geestelijk dood te zijn. Rijk te zijn in historieel geloof, de geloofswaarheden in het hoofd; duizenden gaan hiermee in onze dagen naar een eeuwigheid, bedrogen wordende en zichzelf bedriegende. Nooit in der waarheid door Gods Geest bevindelijk hebben leren kennen, hun geestelijken doodstaat, nooit hun geestelijke armoede, nooit recht hun zonden hebben leren kennen; en dan nog roemen zij op God en Jezus, die zij wel in het hoofd doch niet in het hart hebben. Salomo zegt ervan Spr. 30: 12: "Rein in eigen oog, doch van hun drek niet gewassen." Een ieder beproeve zichzelf.

Wat roemt men in onze dagen met de Verbondsleer welke wel juist is, doch alleen met Zijn uitverkorenen, zowel onder Israël als in de nieuwe dag. Wie weet niet dat Israël de belofte had, het Evangelie is verkondigd, uit Egypte gevoerd is, maar aan "het merendeel had God geen welbehagen. En hoeveel gedoopte belijders en belijderessen roemen op de verbondsleer, en de weldaden, maar wie heeft het recht zich toe te eigenen met de Naam van Christus dan alleen de uitverkorenen, de bearbeiten door God de Heilige Geest. En zou men dan niet onderzoeken of God in ons werkt? Zou Hij dan Zijn uitverkorenen daar onbewust van laten?

Nee de hele Schrift leert ons genoeg dat zonder bevinding der werken Gods door de Heilige Geest in de ziel gewerkt. 1 Cor. 12: 3 "niemand kan zeggen Jezus de Heere te zijn."

Och, dat Nederlands Sion haar ogen open mochten gaan voor de gevaarvolle ontering van Gods woord, Naam en leer; waar men nu predikt een leer zonder de kracht van Gods werk. Men werpt het brood der kinderen voor aan diegene die dood zijn in zonden en misdaden. Kan ook een uiterlijk belijder die niet is wedergeboren, kan hij Christus eten en drinken? Wij zeggen op grond van Gods woord: Nee. Hij kan het lichaam van Christus niet onderscheiden.

Maar zegt men, ik heb toch belijdenis gedaan en nu moet ik doen wat Christus beloofd heeft. Dus met uw uiterlijke plicht zou u dat doen, om zeker de naam te hebben dat u leeft, daar gij dood zijt. De innerlijke grond hiervan is gesponnen uit Arminiaanse leerstellingen overtoegen met een Gereformeerde belijdenis.

Bedriegt u dus als gij wilt, ... u hebt geen deel aan dat goed.

2e. Wend ik mij tot diegene die hun grond leggen in hun bekommernissen. Wat ik ulieden aanraad, onderzoekt uzelf of gij wel waarlijk een bekommerde zijt. Velen worden in onze dagen bekommerd genoemd, welke een consciëntie-overtuiging hebben, of wat algemeen kennis van zonden, wat wroeging dat men verloren zal gaan, wat vrees voor de straf der zonden; deze worden wat vroom om het hart te bevredigen. Hun gemoed wordt licht bewogen, zij zitten dagelijks onder en bij het volk, in de kerk grijpen ze, voor het oog der mensen, hun zakdoek om hun tranen af te wissen. Ze wenen gedurig. Och, hoort men dan zeggen, wat een godzalige zieltjes.

Maar Toehoorders, het is huichelarij en bedrog. De ziel wordt bedrogen zonder recht te onderzoeken wat de ware oorzaak is.

Doch ware ontdekking van de Heilige Geest maakt de mens een zondaar voorde Heilige God; dit leren de uitverkorenen alleen, dat zij vanwege hun hooggaande schuld altijd als een vijand van God geleefd hebben. Zij worden overtuigd in hun ziel dat zij dood liggen in de zonden en misdaden en met hun daden getoond hebben: "Wijk van wij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust."

Zij zijn goed overtuigd dat zij wegens overtreding der hele Wet Gods, waaronder zij gevangen liggen, schuldenaars zijn voor God.

De waarachtige bekommernis in de ziel gaat over de God ontterende zonde, zodat hij het uitroept "Ik ben bekommerd vanwege mijn zonden"; en waar hij waarlijk de grootheid zijner zonden als een last gevoelt, te zwaar om te dragen, daar staat zulk een verslagen en neergebogen ziel bevende en vrezende voor God.

Bekommerd te wezen, dat Gods Eer gekrenkt, Zijn Majesteit beledigd is, door zijn zonden, welke hem nog meer smart toedoen, en te leren verstaan dat hij onder de Wet ligt. "En zo velen als er onder de Wet zijn, die zijn onder de vloek" zegt de waarheid Gods tot zijn ziel. Hij vindt geen rust in zijn tranen, geen grond in zijn bekommernissen. O, roept hij uit, "is er voor mij nog een weg om zalig te worden, de vloek en de toorn te ontvlieden?"

Onderzoekt uzelf, want zo deze dingen niet bij u zijn, kent u nooit de weg die in Christus ligt, en hebt gij geen deel aan dat één nodige, geen deel aan de Enign Verlosser, geen deel aan de Enige en Drieënige God.

Want ellende en zonden te kennen is niet genoeg, al is het noodzakelijk, maar een waar bekommerd mens zegt, "Hoe wordt ik tot God bekeerd, hoe zal ik toch met God bevredigd worden, hoe raak ik ooit mijn schuld en mijzelf eens kwijt, hoe zal ik het verderf ontvluchten en deel krijgen aan dat één deel, 't welk een gelovige heeft".

Dan roepen wij u toe, op grond van Gods woord, alleen door het geloof, door Christus, die als de enige Borg en Zaligmaker in uw ziel geopenbaard wordt, zult gij verlossing van alle ongerechtigheid ontvangen, en in Christus door 't geloof zult gij uzelf in Hem verliezen, met een overgift aan en in Hem, om Hem dan met toeëigening voor uzelf

aan te nemen als de uwe alleen. Om 1 Cor. 1: 30, "in Hem te ontvangen wijsheid van God tot rechtvaardiging, heiligmaking en volkomen verlossing.

Ziet, al deze dingen zullen oorzaken zijn van zuivere bekommernissen, en zijn deze niet bij u, dan zijn al uw bekommernissen niet anders dan om zalig te worden zonder God. Het zijn beweeglijke bekommernissen als om God te bewegen tot uw zaligheid, en dan zou God Zijn recht en Zijn Zoon oneer aangedaan worden. Dit kan God in eeuwigheid niet doen.

Ja zegt gij, Zijn beloften zijn toch mogelijk.

Ik vraag u, heeft God voor uw ziel ooit de Christus in de belofte ontdekt? Zo niet, dan moet ik u zeggen dat een Remonstrant de beloften van genade, barmhartigheid en goedheid ook aanneemt en op een eigen grond meent zalig te worden, zonder Jezus. Zoiets is in der eeuwigheid niet mogelijk; het is werkelijke misrekening van de grondgenade, geopenbaard in Christus, van het Paradijs af aan door al de rollen der Heilige Schrift. Nee de kerk zingt ervan in Psalm 142.

*'k Wou vluchten, maar kon nergens heen
Zodat de dood voor handen scheen
En alle hoop mij gans ontviel,
Daar niemand zorgde voor mijn ziel.*

En Hiskia roept uit Jes. 38: 17 "Ziet, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest, maar Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd dat zij in de groeve der vertering niet kwame, want Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen."

Zolang u daar niet komt staat u voor eigen rekening met een openstaande schuld aan uw zijde. Daarom laat af van uzelf en leert vragen naar ontdekking van uw schuld en verloren staat. Paulus twijfelde over de Galatiërs, doch was in arbeid hun te wederbaren, opdat Christus een gestalte in hun kreeg. Velen worden bedrogen met hun bekommernissen en laten zich bedriegen in onze veelbewogen dagen.

Maar gelukkig die met Elihu geleerd hebben geen mensenaangezicht aan te nemen, *in kort zou Mij Mijn Maker wegnemen; mijn Schepper zal ik gerechtigheid toewijzen.*

Gelukkig volk, die door de genade des Eeuwigen Gods alzo geleerd zijn in het binnenste uwer zielen. O, God te kennen in Zijn waardige volmaaktheid van recht en gerichte in het straffen van de zonde; God lief te hebben in Zijn rechtvaardigheid en deugden! Toen leerde u verstaan een welgevallen te hebben aan de straffen uwer ongerechtigheid, en uw God geen ongerijmde dingen toe te schrijven, al zou Hij u eeuwig door Zijn gramschap van voor Zijn aangezicht hebben verstoten.

O, dat liefhebben. Daar was wel een ogenblik in Zijn toorn, maar een leven geopenbaard in Zijn liefde en gunst. O, gij die het kent, hoe werd u toen geopenbaard door die dierbare Verlosser, in Wie dat u kreeg te zien, dat in Hem alle deugden Gods tot zijn recht zijn gekomen en volmaakt verenigd en bevredigd waren. Hoe werd toen vervuld in uw ziel: "Sion zal door recht verlost worden."

O, hier verstaat de ziel met recht Psalm 85: 11: "Goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten, gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." Hoe kan de ziel anders dan met de bruid uitroepen: "Hij is de mijne en ik ben de Zijne." "Die al uw ongerechtigheid vergeeft, uw krankheden geneest, uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheden en barmhartigheden. "

Gij zijt mijn deel zegt de Heere. Wat wilt gij meer. De eeuwige God zegt "Ik God ben uw God." Die God is mij een God van volkomen zaligheid. De Heere is mijn Deel; zelfs in verdrukkingen blijft Hij mijn Deel, daarom zal ik op Hem hopen. In tegenspoed onderhoudt Hij hun lot. Hetzij leven, hetzij sterven, alles is Uwe. Arm in uzelf, nochtans rijk in God. De erfenis volgt nog, de Hemel is uwe, alle schatten der

volheid Gods zijn uwe. De Vader geeft alles over in de handen van Zijn Zoon.

Hij zal u alles geven wat gij behoeft; zo zijt dan niet bezorgd wat gij eten of drinken zult of waarmee gij u kleden zult, uw brood zal zeker en uw water gewis zijn.

Het verbond is uwe, en uit dat verbond ontvangt gij immers alles van Zijn Vaderhand, hetzij dan rijkdom of armoede of tegenheden. Het zijn weldaden die ons toekomen als bewijs kinderen Gods te zijn. Zo zijt gij geen bestaarden, maar een erfgenaam, een deel van uw God en de Heere uw Deel door de Geliefde Zoon. Heeft de Vader de Zoon alles gegeven, hoe zal Hij dan met Hem ons niet alle dingen schenken!

Zo weet uw Vader dat gij geen deel hebt aan de wereld, noch dat dezelve uw schat is noch dat gij een vermaak hebt in de dingen dezer wereld. De wereld zoekt verbonden buiten God om, om voor haar toekomst te zorgen, aldus God verzakende; arme wereld. Uw hulp, kinderen Gods is echter van de Heere alleen die uw deel is in eeuwigheid. Christus is alles en in allen. Hij is uw Zalige God, al uw gerechtigheid, die u met heil en gerechtigheid bekleed.

Die als die grote Leraar, u de wil des Vaders verklaart; Die zegt "Mijn oog zal op u zijn, Ik zal raad geven." Die u wijsheid bekend maakt en in Wie alle beloften Ja en Amen zijn tot heerlijkheid, Gods des Vaders.

Hij is uw deel als Priester, die u verzoend heeft met God door Zijn eigen bloed; ja uw schuld heeft gedragen en is voor u gestorven. De dood zal u dan zeker bij tijden en ogenblikken een blijdschap zijn en u zult zeggen "ik hebbe begeerte ontbonden te zijn en, met Christus te zijn, dat is mij zeer verre het beste."

Hij is uw Voorspraak bij de Vader, niet alleen tot uw rechtvaardiging, maar ook tot uw wuven troost in elke weg, om in den gebede voor u, uw gebeden van Zijn hand te doen opgaan, opdat de zegeningen van God de Vader, uw ziel gedurig versterken en verkwikken met de zalige verwachting der eeuwige rust, die er overblijft voor u en al Zijn volk.

U zult zeggen, *Gij zijt mijn God mijn Koning de rotsteen mijns heils*, die Zijn volk verlost en ook nog verlost, op hoop dat Hij hun ook nog verlossen zal. Door Wie u Zijn zalving deelachtig zijt "Gij hebt de zalving der Heiligen; namelijk, van de Heilige Geest, welke is een Onderpand der verkregen erfenis; en waardoor gij verzegeld zijt tot de dag der verlossing. Deze geest getuigt in uw hart "Abba Vader." Zo zijn dan uw lichamen tempelen des Heiligen Geestes.

Indien deze dingen bij u zijn, gij volk des Heeren, maak dan door het geloof dagelijks gebruik van dit uw deel om

1) als Profeet uw ambt te oefenen om de lof des Heeren te verkondigen en voor en door het geloof te strijden. De leer de waarheid te bewandelen en met uw dood te bekrachtigen, opdat u als het sterven wordt, met geen gesloten mond weggaat, gelijk helaas veel het geval is.

2) Om uw Priesterschap te bewaren in een goede en godzalige wandel, opdat degene die buiten zijn uit uw goede wandel uw Vader verheerlijken mogen. In zelfverloochening, met opoffering van het reukwerk uwer gebeden als het morgen- en avondoffer, welk gebed en dankbaarheid Gode aangenaam zijn door Jezus Christus.

3) Ten laatste als Koning te strijden tegen alles wat niet ter Ere des Konings is, maar met alle ootmoed strijdende, het zwaard des Geestes welke is Gods woord, in hart en hand. Doet aan de gehele wapenrusting Gods om te staan tegen de verleiding dergenen, die roemen in het aangezicht, maar niet in dit één beste deel. Houdt het geloof in een reine consciëntie.

De Heere der Heerlijkheid, de Koning der Ere, zij eeuwige eer en heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. AMEN.

Zingen Psalm 147: 6 en 7

7. Levensschets Jacobus OVERDUIN, (1851-1928)

Met zijn tweelingbroer Johannes werd Jacobus Overduin geboren op 24 mei 1851 te Leiden. Zijn ouders, Jacobus Overduin en Grietje de Meij, waren aanvankelijk 'zeer arm en gering' naar de wereld; later kwam er enige welstand door het verhandelen en fabriceren van sajete. Doordat de kinderen al jong mee moesten werken, leerde Jacobus niet veel meer dan lezen in de Bijbel. Van zijn vader kon hij later zeggen dat deze 'door genade de Heere mocht kennen'. Het gezin kerkte in de Christelijke Afgescheiden Gemeente aan de Heerengracht, waar vanaf 1864 ds. J. Holster stond.

Al jong mocht Jacobus de Heere Jezus kennen: 'Als van moeders lijf af geheiligd, nog een kind zijnde dat in moeders schoot ligt, lag ik al weg te zinken in de liefde van de Heere Jezus.' Tegenover leeftijdgenootjes, maar ook op gezelschappen sprak hij vrijmoedig over de weg naar de hemel. Nog slechts negen jaar was hij toen hij mocht ervaren: 'Ik zal u vissers der mensen maken.'

Vooraf nadat hij enkele malen als jongen aan het Heilig Avondmaal mocht deelnemen, en hij na een zware zielestrijd (in 1866 toen de cholera woedde) verzoend werd met een Drieënig God, brandde hij van verlangen 'om door de verkondiging van het Evangelie mijn medemensen te brengen aan de voeten van die Jezus, Die ik had leren kennen als mijn God en Zaligmaker.'

Op 19-jarige leeftijd ging Overduin voor het eerst voor in een gezelschap in Valkenburg bij Leiden, sprekend over Psalm 68:36. Van verdere studie voor predikant kwam echter niets.

In 1872 trouwde hij met Elisabeth Catharina Selier (geboren 11 november 1850). De eerste huwelijksjaren waren zorgelijk in financieel opzicht. In de loop der jaren kreeg het echtpaar dertien kinderen; het gezin maakte vele zorgen mee.

In 1879, Overduin was toen 28 jaar, werd de weg geopend om aan de Theologische School te Kampen te gaan studeren. Het viel Overduin niet mee de stof (o.a. Latijn) voor het 'literaire' examen in zich op te nemen. In een uit 1882 bewaard gebleven opstel voor dit examen vertelt hij: 'Toen ik merkte dat ik met al mijn zwoegen niet vorderde, werd het mij menigmaal o zo benauwd. Tot diep in de nacht zat ik meestal te werken, zodat mijn vrouw dikwijls zeide: "Overduin, dat houdt u nooit uit." En dat voelde ik ook wel, want soms schemerde mij alles voor de ogen en dan moest ik mijn boeken dicht doen.'

Het besluit zich slechts op de zgn. Hollandse vakken toe te leggen mocht niet baten. Toelating tot de theologische opleiding bleek niet mogelijk.

In 1883 vestigde Overduin zich met zijn gezin in Doorn, waar hij als ouderling van de enkele jaren tevoren geïnstitueerde Christelijke Gereformeerde Kerk catechiseerde en gewaardeerd pastoraal werk verrichtte. Door de classis Amersfoort werd hij in 1884 toegelaten als oefenaar, maar verzoeken van de kerkenraad van Doorn om hem predikant te maken op grond van artikel 8 D.K.O. werden afgewezen, ook door de

provinciale Synode en uiteindelijk op de algemene Synode van 1885, omdat Overduin de studie in Kampen had afgebroken.

Overduins liefde tot de Christelijke (afgescheiden) Gereformeerde Kerk was daardoor wellicht sterk bekoeld.

In een kerkenraadsvergadering van 6 juni 1888 verklaarde hij tot verbazing van zijn Doornse medebroeders dat hij zich eens geestes gevoelde met de dolerenden. Toen hij zei: 'Zo gij niet met mij tot de doleantie wilt overgaan, dan kan ik hier niet meer voorgaan', betekende dat na enige tijd Overduins vertrek uit Doorn.

Twee jaar diende hij vervolgens de 'dolerende' Nederduitsch Gereformeerde Kerk te Montfoort, waarnaar hij als lerend ouderling beroepen was. Daar had hij 'een aangenaam leven met het volk', ook al werd van roomse en liberale zijde zwaar gespot. In zijn later geschreven *Levensschets* verhaalt Overduin hoe hij met een klein traktement moest rondkomen en hoe de Heere op wonderlijke wijze uitkomst gaf in moeilijke omstandigheden.

Van augustus 1890 tot april 1892 was hij als oefenaar verbonden aan de doleantiegemeente van Amerongen. Opnieuw diende Overduin als eerste een pas gevormde doleantiegemeente. Ook zijn volgende gemeente was nog jong. In oktober 1891 kreeg hij een benoeming als

168 oefenaar van de Nederduitsch Gereformeerde Kerk te Boskoop. Na een classisonderzoek en de opzegtermijn van drie maanden vestigde Overduin zich eind april 1892 in Boskoop, waar hij als ouderling- voorganger in liefde met kerkenraad en gemeente samenwerkte.

In juni 1892 werd de vereniging tussen de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederduitsch Gereformeerde Kerk een feit en daardoor kwam ook in de doleantiegemeente te Boskoop regelmatig de vraag naar voren hoe men zou verenigen met kerk A, de Christelijke Gereformeerde Kerk. Het bleek dat oefenaar Overduin een beletsel vormde en al sprak Overduins B-gemeente meer dan eens uit dat zij Overduins arbeid zeer waardeerde - men wilde hem, tegen zijn zin, zelfs voordragen bij de classis voor een onderzoek naar artikel 8 - het zat de voorganger toch niet lekker.

Hij verklaarde in de kerkenraadsvergadering van 3 oktober 1898: 'Ik heb de Heere gedankt voor de Reformatie van 1886, dat ik verlost werd van de afgescheiden broeders en mocht van ganser hart met de kerk der doleantie meegaan en broederlijk ingelijfd, totdat de vereniging in het jaar 1892 tot stand kwam en wij weer in het zog der afgescheidenen terecht kwamen. Dus ik laat mij niet langer trappen, maar vertrouwen dat de Heere een weg voor mij openen zal om mij van hen te verlossen.'

Op de classis had men Overduin zelfs toegevoegd: 'te Lisse komt een veertiental personen bijeen in een schuurtje, dat was een mooi baantje voor broeder J. Overduin.'

Enkele dagen later was de breuk met de Gereformeerde Kerken definitief. Overduin deelde zijn kerkenraad mee dat 'hij blijde is dat de Heere hem uit de rommel verlost heeft, hoewel hij innige banden gevoelt aan de kerkenraad en de gemeente.'

Inmiddels was Overduin in contact gekomen met ds. Pieneman van de Kruisgemeente te de Haag. Hij had in de Haag gepreekt en ook enkele malen in de vacante oude Kruisgemeente van Lisse, waar ds. Pieneman consulent was.

Op 18 oktober 1898 werd Overduin met algemene stemmen in Lisse beroepen 'om in ons midden door leven en leer te stichten overeenkomstig Gods Woord en kerkenordering der Dordtse Synode en wat verder aan het ambt verbonden is.' Op 22 november 1898 werd hij als lerend ouderling tot voorganger van Lisse bevestigd door ds. Pieneman.

Enkele maanden later, op 21 februari 1899, was er een verzoek van Lisse op de Algemene Vergadering van de Gereformeerde Gemeenten onder het Kruis te

Amsterdam, om haar voorganger 'tot dominee te zien bevorderd.' De morgenvergadering werd besteed aan het onderzoek naar Overduins bekering en roeping tot het predikambt. Zijn getuigenis leidde tot zijn aanvaarding door de Kruisgemeenten en ds. Pieneman liet hem als voorzitter van de vergadering Psalm 134:3 toezingen.

Met zijn bevestiging op 12 maart 1899, ook door ds. Pieneman, ging Overduins lang gekoesterde wens eindelijk in vervulling. Meer dan 23 jaar zou hij de Gereformeerde Gemeenten nog als predikant dienen. Op de Algemene Vergadering benadrukte hij al spoedig de noodzaak van zending te bedrijven. Ook stelde hij meer dan eens het contact met de door hem verlaten Gereformeerde Kerken aan de orde. In de Gereformeerde Gemeenten had hij moeite met besluiten die het optreden van predikanten wilden beperken tot het eigen kerkverband en voorgangers van andere kerkverbanden werden van de kansel.

In Lisse arbeidde ds. Overduin getrouw. De gemeente groeide. Een lagere school kwam onder zijn leiding tot stand (1905), evenals een zondagsschool en enkele verenigingen (1917). In 1915 hield hij een herdenkingsdienst bij het vijftigjarig bestaan van de gemeente, sprekend n.a.v. Efeze 2:20: 'Gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste hoeksteen.'

Met waardering werd in het bij de uitgave aan deze preek toegevoegde historisch overzicht vermeld: 'Iedereen kent en mint ds. Overduin als de van God gezonden dienstknecht, die zijn gaven en zwakheden in 's Heeren dienst trouw wil besteden.'

Enkele jaren later kreeg ds. Overduin te kampen met lichamelijke tegenslag. Zijn gezondheid werd steeds minder. Op 18 november 1921 verleende de classis hem emeritaat en op 21 februari 1922 preekte hij afscheid van Lisse. Hij sprak toen over de arbeid van de 'priesterschaar van de oude dag' uit Numeri 8.

Zoals de oude priesters na hun vijftigste jaar het zware werk mochten nalaten en hun rust nemen, zo gevoelde hij vrijmoedigheid op zeventigjarige leeftijd de bediening des Woords neer te leggen om zijn overige dagen in stilheid te mogen doorbrengen. Duidelijk hield hij de gemeente in deze preek voor dat de zuivere prediking moest spreken van 'de eeuwige verkiezende liefde Gods, dat God naar Zijn vrijmachtig en soevererein welbehagen een volk heeft uitverkoren, waar Jezus Christus alleen Borg voor is geworden van eeuwigheid en die alzo in de tijd krachtadig door de Heilige Geest worden wedergeboren tot een nieuw en Godzalig leven.' Daarmee wees hij de in de kring van de Gereformeerde Kerken opgekomen stellingen van de veronderstelde wedergeboorte krachtig van de hand.

Nog tot juli 1923 bleef ds. Overduin te Lisse wonen. Daarna vertrok hij met zijn vrouw naar Giessendam, waar hij inwoonde bij zijn zoon ds. Daniël Christiaan Overduin. Twee andere zoons werden ook predikant: Jan en Martinus. In 1925 overleed Overduins echtgenote. Zelf overleed hij in Giessendam op 4 december 1928, oud 77 jaar.

Ds. Kersten schreef in De Saambinder: 'Ds. Jac. Overduin is niet meer. De Heere nam hem uit de strijdende kerk, naar wij vastelijk geloven mogen, in de triomferende kerk op. Moge die allesovertreffende weldaad eenmaal ons deel zijn. Zij is voor al Gods volk, dat de Heere leidt naar Zijn raad, en daarna opneemt in heerlijkheid.'

Geschriften

Mijn vrije kamer (1882, opstel. ex. theologische school Kampen, in handschrift in G.A. Kampen).

(Leerrede (..) gehouden bij gelegenheid van de herdenking van het vijftigjarig bestaan der Gereformeerde Gemeente te Lisse op 6 september 1915. Vooraf met een kort

overzicht der geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente te Lisse (door H. van Voorst), Lisse z.j. (1917).

Afscheidspredicatie naar aanleiding van Numeri 8 vers 23-26, uitgesproken in de maand februari 1922 voor de gemeente te Lisse, Rotterdam z.j.

Levensschets ds. Jac. Overduin, em. pred. der Gereformeerde Gemeente te Lisse. Door hemzelf beschreven, met een voorwoord (van H. Overduin), Oud Beijerland 1939.

C.J. Segers, Honderd jaar Gereformeerde Gemeente te Lisse 1865 - 1965, Lisse z.j. (1965).

A. Ros

Ds. Jac. Overduin 24 mei 1851- 4 dec. 1928

7.1. Ds. Jac. Overduin overleden

Saambinder 13 december 1928

Op zeven en zeventig-jarige leeftijd is te Giessendam de 4e december overleden Ds. Jac Overduin.

Die hem gekend hebben, weten dat de Heere hem van kindse dagen getrokken heeft. Nee, dat was geen beredenering, maar praktijk. Hij kon u zeggen, wat in zijn ziel omging; welke worstelingen zijn kinderhart aan Gods genadetroon bonden; en hoe de Heere uitkomst gaf.

Reeds vroeg leefde in zijn hart de lust tot de bediening van Gods Woord. De kleine Ko was nog maar zeven jaar, toen dit Woord in zijn ziel zonk: "Ik zal u vissers der mensen maken."

Op 19-jarige leeftijd sprak hij reeds te Valkenburg bij Leiden. De eerste woorden, waarover hij oefende waren Psalm 68: 36b: "De God Israëls, die geeft het volk sterkte en krachten. Geloofd zij God."

In 1879 vertrok hij naar de Theologische School te Kampen. Het kwam echter niet tot het beoogde examen.

Als oefenaar heeft hij echter de Gereformeerde Kerken gediend. De classis Amersfoort nam hem in 1884 als zodanig aan. Nadat hij enkele maanden in verschillende gemeenten had gesproken, werd hij naar Doorn geroepen. Vier jaren later verwisselde hij Doorn met Montfoort. Hier was zijn verblijf kort: 1888-1890. Vooral van roomse zijde had hij veel schimp en spot gedragen. Tot 1892 diende Overduin de Gereformeerde Kerk te Amerongen en van 1892-1898 die te Boskoop.

Te Boskoop kwam het tot een breuk met de Gereformeerde Kerken. Lisse begeerde en verkreeg de oefenaar, die enige tijd later tot herder en leraar der Gereformeerde Gemeente werd bevestigd.

Drieëntwintig jaren lang heeft hij deze gemeente gediend, tot hem in 1921 eervol emeritaat verleend werd. Nog tot 1923 bleef Ds. Overduin te Lisse wonen, om zo immer mogelijk de gemeente nog te dienen. Sindsdien woonde hij bij zijn zoon Ds. D.C. Overduin te Giessendam in. Hier moest hij zijn vrouw missen.

En nu was de tijd zijner ontbinding gekomen. 4 December is hij 's avonds te halfzes de rust ingegaan, waarnaar zijn ziel haakte. Onder veel lichaamszwakte heeft Ds. Overduin gearbeid. U moest u afvragen, hoe het mogelijk was, dat iemand leven kan op zo weinig spijs als hij nuttigde. Maar alle zwakte en leed, en druk, en... Zonde en gebrek is hij nu te boven.

Zaterdag 8 december werd hij begraven.

In het kerkgebouw te Giessendam hadden zich met de familie vele vrienden verzameld om de dode de laatste eer te bewijzen. Gelezen was Jesaja 35. Ds. Kersten sprak over het laatste vers enkele woorden. Ds. Kok, vertegenwoordigend de commissie van emeritering was eerste spreker op het kerkhof.

Een zoon, Ds. M. Overduin sprak na hem; toen volgde Ds. Kersten en nadat Ds. D.C. Overduin voor de bewezen belangstelling had bedankt, en Psalm 68: 2 gezongen was, nam nog ouderling Masten broek van Lisse het woord. Nadat nog werd gezongen Psalm 65:3 keerde men huiswaarts.

Ds. Jac. Overduin is niet meer. De Heere nam hem uit de strijdende kerk, naar wij vastelijk geloven mogen, in de triomferende kerk op.

Moge die alles overtreffende weldaad eenmaal ons deel zijn. Zij is voor al Gods volk, dat de Heere leidt naar Zijn raad en daarna opneemt in heerlijkheid.

8. Daniël Christiaan OVERDUIN, (1875-1946).

Daniël Christiaan Overduin werd op 16 februari 1875 te Leiden geboren, als tweede zoon van de latere ds. Jacobus Overduin en Elizabeth Catharina Selier. Dat was een zeer bevoorrecht gezin, waarin niet alleen beide ouders de Heere vreesden, maar waar er ook onder hun kinderen waren waarvan dat op goede gronden kon worden getuigd. We noemen hier slechts Ko, de oudste zoon uit het gezin, die heerlijk is afgestorven. Toen ds. Overduin aan het sterfbed van Ko op diens verzoek Jesaja 55 voorlas, 'lagen vader en zoon beiden in God weggezonden, zodat wij niet meer konden lezen, maar het was daar een pauze, ik denk van een half uur, alsof wij beiden in de hemel waren.' In dat gezin mocht Daan Overduin opgroeien.

Reeds vroeg werkte de Heere in zijn hart. Als jongen van twaalf jaar mocht hij eens wat moed scheppen uit enkele dichtregels van Groenewegen. Hij viel zijn moeder om de hals en riep uit: 'O, moeder, nu ben ik bekeerd!'

Bij het opgroeien heeft hij het anders geleerd. De Heere ging hem door Zijn Geest leren dat hij onbekeerd was en dat hij een hart vol boosheid en zonde omdroeg. Dieper en dieper werd hij ingeleid in de verdorvenheid van zijn gevallen, Adamitische bestaan. Alle pogingen tot zelfverbetering mislukten - gelukkig! - en wat zo weinig gebeurt, omdat men gaat rusten op wat indrukken en gevoeligheden, vond plaats. Hij kwam geestelijk aan het eind. Hij was toen niet alleen geestelijk arm, maar hij ging failliet en dat is duidelijk een onmisbare stap verder.

Toen hij ongeveer twintig jaar was, kreeg hij meer ontsluiting in de weg der zaligheid in Christus Jezus. Toen hij 27 jaar oud was, behaagde het de Heere hem geheel en al af te snijden uit het verbroken werkverbond, om zijn ziel in een verzoende betrekking te brengen tot de Drie-enige Verbondsgod.

Hij werd al jong van school genomen, want het gezin van zijn ouders was talrijk. Hij heeft o.a. gewerkt als hovenier. Op ongeveer 24-jarige leeftijd trouwde hij met Neeltje Ravensberg, ondanks de aanvankelijke bezwaren van haar vader tegen een huwelijk met zo'n arme jongen...

Het echtpaar heeft twaalf kinderen gekregen. Neeltje was zo ongeveer in alles het tegenovergestelde van haar man. Was haar man iemand van hoogten en diepten, iemand met een heftig bewogen gemoedsleven, Neeltje was de gelijkmatigheid en de rust zelf en daarbij heel opgeruimd van karakter.

Toen Daan zo'n 26 à 27 jaar was, kreeg hij een sterke drang in zijn ziel om te gaan prediken. Omdat hij zichzelf daar geheel ongeschikt voor vond, hield hij dat enige tijd voor zich. In die tijd werd menige zucht naar Boven opgezonden. Toch moest hij zijn roeping openbaren. Het werd nog een hele weg, waarop ook de teleurstelling niet ontbrak. Na het houden van een proefpreek kreeg hij echter toestemming om gedurende een jaar in de Kruisgemeenten een stichtelijk woord te spreken. Als tijdens dat jaar zou blijken 'dat de zalving des Geestes hem bekwaamde', zou hij in het

predikambt bevestigd worden. Dat gebeurde inderdaad, want zijn prediking vond veel weerklank in de gemeenten. Op 7 februari 1904 deed hij, nog als oefenaar, zijn intrede in de Dordtsch Gereformeerde Gemeente te Kampen, met Exodus 20:25.

In 1906 leidde Gods weg naar Amsterdam, waar hij als predikant werd bevestigd. Het was daar voor gemeente en predikant een gezegende tijd, waarin de Heere krachtig werkte. In die Amsterdamse periode vond de vereniging van 1907 plaats. Toen vormden Kruisgezinden en Ledeboerianen het verband van de Gereformeerde Gemeenten. Dat gebeurde op basis van de zgn. 13 artikelen. Die bevatten geen bepaling over het preken buiten het nieuwgevormde kerkverband, wel de Handelingen van de Synode van 9 en 10 oktober 1907.

Het preken buiten het eigen kerkverband zou er op de duur toe leiden dat ds. D. Chr. Overduin tijdelijk buiten het verband van de Gereformeerde Gemeenten kwam te staan, wat door velen diep werd betreurd. Hij was tot aan 1907 gewend geweest om overal voor te gaan waar men hem vroeg, en heel dikwijls zegende de Heere zijn prediking tot bekering en onderwijs. Hij durfde daarom niet op te houden met preken 'waar hij gevraagd werd', omdat hij bang was zo buiten Gods weg te gaan. Daardoor kwam hij met de gemeente Amsterdam tijdelijk los te staan van het kerkverband. In 1912 keerde Amsterdam weer terug.

Intussen was ds. Overduin naar Ridderkerk vertrokken, als eerste predikant van een nieuw gestichte Gereformeerde Gemeente. Op 27 april 1911 werd hij daar bevestigd. Men was te Ridderkerk zeer verblijd met zijn komst: de gemeente werd grondig onderwezen door zijn krachtige prediking en al Gods volk verheugde zich daarover. Er vielen banden die de eeuwigheid zullen verduren.

In februari 1914 nam ds. Overduin een beroep aan naar Nieuw-Beijerland: eerder kon hij niet weg.

Reeds in 1915 vertrok hij vandaar naar Terneuzen. Over zijn verblijf aldaar weten we een en ander uit de levensgeschiedenis van Blinde Marie, Marie de Doelder.

Tot dusver had ds. Overduin steeds in gemeenten gestaan waar hij op algehele waardering kon rekenen. Dat werd anders toen hij in 1918 naar de gemeente van Rotterdam-Centrum kwam. Hoewel zijn prediking en pastoraat bij de kerkenraad en vele gemeenteleden zeer in de smaak vielen, waren er ook mensen die minder op ds. Overduin gesteld waren. Toch zijn er ook in die tijd echte genadewonderen gebeurd, als een Goddelijk zegel op zijn bediening.

In 1923 vertrok hij naar Giessendam.

In 1926 ging hij voor de tweede maal naar Nieuw-Beijerland, om in 1927 voor de tweede maal naar Giessendam te gaan. Daar viel op 3 april 1930 de definitieve breuk met het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten.

Dat was het te betreuren eindpunt van een zich tussen 1907 en 1930 almaar voortslepend conflict, dat steeds scherper werd. Het ging daarbij niet over zijn prediking - dat durfde men niet aan - maar over zijn 'independentische' opstelling: het preken buiten het kerkverband, en ook over zijn aparte visie op kerk en staat. Dat had in feite allemaal met elkander te maken. Ds. D. Chr. Overduin en zijn broer ds. J. Overduin te Sliedrecht vormden in 1930 het mini-kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten in Hersteld Verband.

Op 29 mei 1930, Hemelvaartsdag, nam ds. Overduin afscheid van Giessendam wegens het aannemen van een beroep naar Rotterdam. Daar vond op 1 juni 1930 de eerste dienst plaats. Men moest van het begin af beginnen: er was geen gemeente, er waren geen ambtsdragers, geen geld en geen gebouw. Wat er echter wel was: veel geoefend volk van God, van hart verbonden aan de oer- reformatorische prediking van ds. D. Chr. Overduin.

Tot 1946 heeft hij die gemeente gediend. In de periode 1930-1946 vonden er belangrijke gebeurtenissen plaats. In 1937 overleed mevrouw Neeltje Overduin-Ravensberg, een vrouw die in de gemeente zeer geliefd was, niet in het minst bij Gods volk. Binnen een jaar trouwde ds. Overduin met Wilhelmina Boomgaards, wat niet alle gemeenteleden konden plaatsen. Hij was echter iemand die zich als man alleen absoluut niet kon redden.

Er waren in die tijd veel geoefende kinderen Gods in de gemeente, mensen die niet alleen goed wisten wat zonde en genade was, maar die ook anderen Schriftuurlijk konden onderwijzen.

In de oorlogsjaren werd reeds direct op 14 mei 1940 het kerkgebouw aan de Jan van Loonslaan verwoest. Na wat omzwervingen kwam men terecht in een gymnastieklokaal naast de Koninginnekerk.

In die bange jaren bleek ds. Overduin een echte herder te zijn van zijn gemeente. Bekend is hoe hij met de Heere heeft geworsteld om Rotterdam, als weleer Abraham om Sodom.

Zijn krachten begonnen te verminderen. De laatste maal dat hij gepreekt heeft was op zondagavond 10 november 1946, over Filippenzen 4:6-7. Toen heeft hij voor het laatst de boodschap die hij heel zijn leven had gebracht, nog eens mogen samenvatten: *De mens niets en God alles*. God in Christus. Een volkomen Zaligmaker voor een volkomen zondaar.

Kort daarna werd hij ziek: hij was toen ziek van heimwee. In de vroege morgen van woensdag 11 december 1946 kwam in ziekenhuis 'Eudokia' het einde. Op de rouwkaart stond vermeld 'Johannes 17:24a: Vader! Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.' Op zaterdag 14 december werd hij begraven op de algemene begraafplaats 'Crooswijk'

Zestien jaar lang had de Rotterdamse gemeente het voorrecht de prediking in betoning van Geest en van kracht van haar geliefde predikant te mogen horen. Voor velen is hij tot eeuwige zegen geweest. En de geestelijke levendigheid en de inhoud van zijn boodschap zijn nog niet vergeten. Dat is trouwens een belofte des Heeren: 'De rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn' (Psalm 112:6).

Zijn weduwe overleed op 5 februari 1986, 95 jaar oud. Zij was in geestelijk opzicht een 'zakelijke vrouw'.

Geschriften

Grote vreugde. Hij beroert het volk (...), z.p. z.j. (1970) Koningen en priesters. Een drietal predicaties, z.p. z.j. Twee preken in: Een vijftal predicaties, z.p. z.j. (1974)

F. van Holten

Droevig en zeer beangst
Predicatie over Matthéüs 26: 37 en 38

door Ds. D.C. Overduin

En met Zich nemende Petrus en de twee zonen van Zebedéüs, begon Hij droevig en zeer beangst te worden. Toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe, blijft hier en waakt met Mij.

Psalm 98: 2

Lezen: Matthéüs 26: 17-46

Psalm 69: 3 en 4

Psalm 119: 9

Psalm 97: 7

Wij dachten onder het lezen van dit hoofdstuk: wat kan er aangenamer zijn voor een zondaar, dan om te weten dat hij alles in de Schrift kan vinden, wat nodig is om tot zaligheid te worden gekend. Alles wat de Heere in de Schrift heeft doen optekenen, is een vaste grond voor de ziel van een zondaar en dienstig om hem vastigheid te geven.

We worden bepaald bij het aangename gezelschap uit Matthéüs 26, wat u is voorgelezen. We zien daar de Heere Jezus samen met Zijn discipelen. Zij hebben naar de gewoonte met elkander het Pascha gevierd, en daarna is door de Heere Jezus het Nachtmaal ingesteld. Voorwaar, een liefelijk gezelschap: de Heere Jezus te midden van Zijn discipelen.

Maar de aangename stemming wordt verstoord: er is iets voorgevallen wat beroering en droefenis brengt in de kring van de jongeren. Wat is de oorzaak van deze beroering? Wel, de Meester heeft gezegd, terwijl ze vredig met elkander aanzaten: 'Voorwaar Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden.' Dit is het wat beroering, droefenis en verslagenheid heeft teweeggebracht.

En geen wonder! De discipelen hebben alles verlaten en zijn de Heere Jezus gevolgd en hebben Zijn gezegend onderwijs mogen ontvangen. En daarbij, wat hebben zij in die tijd veel van de Heere mogen genieten. En ook al kennen zij de Heere Jezus nog niet als de enige, algenoegzame Borg en Zaligmaker, zij weten dat Hij is de Messias, de Christus, de waarachtige Zoon van God en dat Hij de woorden des eeuwige levens heeft. Ja, zij hadden alles verlaten om Hem te volgen, en de Heere had hun gezegd dat zij zouden eten en drinken aan Zijn tafel in het Koninkrijk Gods, dat hun verordineerd was, en dat zij zouden zitten op twaalf tronen om te oordelen de twaalf geslachten Israëls. En nu horen zij daar hun geliefde Meester zeggen: 'Voorwaar, één van u zal Mij verraden.'

Er zal er dus één openbaar worden als een huichelaar. Van dit alles, wat hier voorvalt in de paaszaal, daar is een ontdekte zondaar geen vreemdeling van. In het leven van al Gods kinderen zal het ogenblik komen dat ze aangevallen en gekweld worden door de duivel, en dat ze vrezen als een huichelaar openbaar te worden. Daarom zijn ook deze woorden voor ons geboekstaafd. Er kan door een zondaar al o zoveel geproefd en gesmaakt zijn van de liefde en goedheid des Heeren. We kunnen zelfs wel veel verder zijn op de weg des levens dan de discipelen in de paaszaal. Het is zelfs mogelijk dat de zondaar het borgwerk van de Heere Jezus, door de toepassing van de Heilige Geest, heeft leren verstaan, en zie daar, er is maar één gezegde voor nodig dat onder de toelating van de Heere door de vorst der duisternis in het hart wordt geworpen, of het is een en al beroering in de ziel van de zondaar, vanwege de vrees dat hij zichzelf en

anderen heeft bedrogen, en dus als een huichelaar bekend zal worden. Ook degene, die het verzekerd geloof bezit, kan dit overkomen.

Heus vrienden, zeg maar niet: ik had nooit kunnen denken dat het zo ver zou kunnen gaan, want we zijn nergens voor gewaarborgd. Het is dan ook een grote weldaad, dat de Heere dit voorval uit de paaszaal heeft laten beschrijven. Wij hebben in het leven ook ervaren, na zoveel van de Heere te hebben ontvangen en genoten, dat wij in zo'n strijd verkeerden, en vreesden dat alles mis was en we als huichelaar te voorschijn zouden komen. Maar nee, het liep niet zo af, want het behaagde de Heere Zijn lieve Zoon in ons hart te openbaren.

Dus zeg maar niet: hoe is dat mogelijk, dat een kind van God kan worden aangevallen met de gedachte dat hij een huichelaar is. Kijk dan maar eens naar het gezelschap van de discipelen! Ze komen allen in beroering, die de Heere werkelijk liefhebben, en droefheid vervult hun zielen dat zij Hem, Die ze oprecht liefhadden, zouden verraden. Ze voelen er smart over in hun ziel en de een na de ander komt met de vraag: 'Ben ik het, Heere?'

Zij voelen in het diepst van hun arme zielen, wat het wil zeggen om de Meester te verraden. Maar tot onderwijzing moeten we hier iets opmerken. U leest van elf, dat zij zeer bedroefd werden, maar dat leest u niet van de huichelaar. Nee, Judas, de huichelaar, wordt niet bedroefd. Hoe zou dat komen? Wel, in de harten van de elf discipelen was de liefde Gods uitgestort en verklaard, en dat was niet het geval bij de twaalfde. Omdat hij, die een verworpeling was, geen kennis had aan die gezegende allesomvattende liefde des Heeren aan een doemschuldig en hel- waardig zondaar bewezen, kon er ook geen droefheid in zijn hart zijn. Na het volbrengen van zijn duivelse werk schiet voor hem niets anders over dan spijt en wroeging tot in der eeuwigheid.

Bij een uit God geboren zondaar is dat anders. In zijn arme ziel komt alles in beroering als de strijd en vrees in zijn hart woelt dat hij alles mist, en dat hij nog als een huichelaar openbaar zal worden. Dat is voor een arme zondaar het meest ontzettend, om een verrader en huichelaar te zijn, een verrader van Hem, van Wie hij zoveel onverdiende goedheid en liefde heeft mogen smaken; een liefde die sterker is dan de dood. Dan zijn de klachten en overleggingen in het hart: o, was ik maar nooit geboren! Daar hoor ik er een zeggen: 'ik ben blij dat ik dit gehoord heb, want het is mij tot lering en tot troost en bemoediging.' Maar de Heere Jezus heeft Zijn kinderen in de paaszaal vertroost door de ware huichelaar te ontmaskeren. De Heere gunt al Zijn kinderen de zekerheid en vastigheid. U hebt het trouwens ook maar één keer gelezen van de discipelen, dat zij bestreden werden met gedachte: 'zou ik de verrader zijn?' Zij werden meer ontdekt en onderwezen. Ontdekt aan zichzelf, dat ze nergens te goed voor waren. Maar ook onderwezen in de onwankelbare liefde en trouw des Heeren. Zo kwamen zij, en met hen al Gods kinderen, meer en meer tot de vastigheid die er is in de lieve Zoon van God, om te wensen nooit meer een huichelaar te zijn.

Overigens komen ze het allen aan deze kant van het graf aan de weet, dat zij zich op niets behoeven te verhoovaardigen. Hebt u het nooit opgemerkt dat het kan voorkomen dat een zondaar, die op z'n sterfbed ligt, voordat hij sterft met de bestrijding te doen krijgt dat hij een huichelaar is? De Heere doet hem dat nog even voor zijn dood ondervinden, want het is nodig om hem te leren dat hij er niets te goed voor is. Nee, in ons is geen vastigheid te vinden; het is alles in die dierbare Christus en het is Jezus alleen, Die ons heil kan volmaken.

Het woord van onze overdenking vindt u in het voorgelezen Schriftgedeelte, Matthéüs 26: 17-46, waarvan wij u de verzen 37 en 38 nogmaals voorlezen:

En met Zich nemende Petrus en de twee zonen van Zebedés, begon Hij droevig en zeer beangst te worden. Toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe; blijft hier en waakt met Mij.

Zoals we deze ure samen mogen zijn, willen wij stilstaan bij:

1. De Borg;
2. Het Borgwerk;
3. De zegen uit het Borgwerk.

1. De Borg

We willen de draad weer opvatten, waar we in het voorwoord zijn gebleven. De storm in het hart van de discipelen is bedaard en het is de elve gebleken, dat zij geen verraders zijn. Dat heeft de Heere Jezus hun klaar en helder getoond, en dat doet Hij nu nog voor al Zijn kinderen. De Borg heeft alles voor de Zijn gedaan. Hij heeft de angst en schrik bij een doemwaardige weggenomen en heeft hen, door Hem Die het geweld des doods heeft overwonnen, bevrijd uit de hand desgenen die sterker was dan hij. Nadat de viering van het Pascha besloten is met het zingen van de lofzang (Psalm 116, 117 en 118) stond de Heere Jezus op en vertrok Hij, gelijk Hij gewoon was, naar de Olijfberg; en Hem volgden ook Zijn discipelen.

De Heere Jezus kwam vaak aan deze plaats. Hoe vaak zullen de discipelen in deze aangename plaats aan de voeten van de Heere Jezus hebben gezeten om er door Hem te worden onderwezen? Hoe vaak ook zal de Heere Jezus de nacht overgebleven zijn op de Olijfberg, om daar in het gebed gemeenschap te hebben met Zijn Vader? Het was de gewoonte van de Heere om hier naartoe te gaan, want ook Judas kende die plaats. Voor de elve was het een zeer aangename plaats, want in de stille afzondering van de hof hadden zij veel mogen leren van hun Meester.

Als zij nu op die plaats gekomen zijn, begint de Heere met hen te handelen over Zijn lijden dat op handen is, en wat Hem te wachten staat. De Heere gaat hen zeggen wat er in de komende nacht zal gebeuren, maar de discipelen verstonden en begrepen het toen nog niet.

Dat gebeurt bij een zondaar ook. Hij kent ook zijn tijd, en heeft die gekend, dat hij blind was voor de noodzakelijkheid van het lijden dat op de Heere Jezus komen moest. De Heere Jezus heeft Zijn discipelen veel profetisch onderwijs gegeven, en daar waren de jongeren zeer mee verblijd, maar nu gaat de Heere met hen de kant uit van Zijn lijden en sterven. Nu komt in plaats van het profetisch onderwijs het priesterlijk onderwijs. Nu is er geen blijdschap meer bij de discipelen, maar wel een niet begrijpen, een er niet aan willen, dat het door de weg van het bitter lijden zal moeten gaan tot de heerlijkheid. En toch is het zoet als de Heere Jezus arme zondaren onderwijst, ook als het profetische overgaat in het priesterlijke, als het maar verstaan mag worden.

Bij velen wordt de betuiging gevonden, dat het zoet is om profetisch onderwijs van de Heere te mogen ontvangen; wanneer veel van de gunst en liefdesuitingen van de Heere in de ziel mag worden gesmaakt. Maar als het over het lijden en sterven gaat, worden ze bedroefd en gaan ze tegenspartelen, bevreesd als ze zijn om de weg op te moeten van dood en vernietiging. Waar komt dat vandaan?

Zij hebben het nog niet verstaan, ze zijn in waarheid nog geen zondaars, nog geen doemwaardigen geworden. Maar in de weg van ontdekking komt de Heilige Geest al Zijn kinderen te leren dat het borgwerk van Christus noodzakelijk is, dat de volle prijs van de verlossing moet worden betaald. En wie zou dit kunnen, indien de Borg dit niet

door Zijn lijden en sterven voor hen had gedaan? De Heere Jezus begint dan in de hof tot Zijn jongeren te zeggen, dat zij in deze nacht allen aan Hem geërgerd zullen worden. Met het aanhalen van de profetie uit Zacharía 13:7 deelt Jezus hun mee, dat de Heere zal worden geslagen: 'Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder, en tegen de Man Die Mijn Metgezel is, spreekt de HEFRE der heirscharen; sla dien Herder, en de schapen zullen verstrooid worden.

Wie is die Herder? Dat is de Heere Jezus. Als wij spreken van herders en leraars, dan zijn ze geen herders in zichzelf, maar alleen in de Heere Jezus. Hij is de enige Herder. Maar de Heere Jezus voegt er ook een belofte aan toe: Hij zal de verstrooide schapen weer bijeenbrengen nadat Hij is opgestaan. Echter, voor dit onderwijs is thans nog geen plaats. Petrus zal geërgerd worden als de Heere hem heeft gezegd dat hij deze nacht niet alleen geërgerd zal worden, maar ook dat hij de Heere tot driemaal toe zal verloochenen! Dan zegt Petrus: 'Al moest ik ook met U sterven, zo zal ik U geenszins verloochenen. Desgelijks zeiden ook al de discipelen.'

Er zijn twee dingen in het gedrag van Petrus op te merken: liefde en onkunde. Laat ons eerst wat zeggen over de liefde. Een vijand heeft nog nooit gezegd dat hij bereid is om de Heere te volgen, waar Hij ook heen gaat, ja, dat hij met Hem in de dood zou willen gaan. Maar Petrus méént het met al zijn liefde tot zijn Meester, en hij zegt het in zijn onkunde: ik zal met U sterven.

Denk nu niet dat alleen Petrus maar zo is, want wij zijn het allemaal, als wij er maar aan ontdekt worden en onze ontzettende nietigheid leren verstaan.

Ten eerste: met betrekking tot onze ziel. Een zondaar leert dat hij niet in staat is één goede gedachte te denken. Wel, wel, wat een stakkers zijn wij, diep afhankelijk van de Heere. Daar komt al Jezus' arme volk wel achter.

Ten tweede: met betrekking tot ons lichaam, hoe broos en nietig is het. Laat ons maar eens op het ziekbed of anderszins terechtkomen, laat de Heere Zijn hand maar eens op ons lichaam leggen, dan krimpen wij ineen en onze tabernakel wordt geschud, zo niet afgebroken. De zondaar leert verstaan dat wij in Hem leven, ons in Hem bewegen, in Hem zijn, en dat alles gedragen wordt door de almachtige kracht Gods. Echter, de liefde gaat boven alles. En al ben je een stakker, Petrus, je hebt het in liefde gezegd, en al is hij verkeerd werkzaam (wat hem wel zal geleerd worden), nochtans is het uit de liefde.

Ik denk daarbij aan een man, die in een emmer bagger een klein kiezeltje goud zag. Toen zei hij: 'Dat kiezeltje goud is van de Heere Jezus en die bagger is van mij.'

2. *Het Borgwerk*

Als de Heere met Zijn discipelen, al sprekende, in de hof van Gethsémané gekomen is, laat Hij daar acht discipelen achter en neemt er drie nog een eindje verder mee: Petrus en de twee zonen van Zebedéüs, Johannes en Jakobus. Daar werden wij in het bijzonder bij bepaald. Waarom zou de Heere deze drie dichter bij Zich hebben gehouden? U hoort u nogal eens zeggen dat deze drie verwaardigd werden om een diepere blik te slaan in het zware lijden van de Heere, dan de anderen. Nu zijn er mensen die een en ander met elkaar in verband brengen en er een zogenaamde diepgang uit halen. Dat zijn de mensen die een diepe gang hebben gemaakt, ze hebben een zware weg achter zich, spreken van geweldige angsten en benauwdheden, zijn onder het recht Gods doorgestaan enzovoorts. Zij kunnen een flinke bekeeringsgeschiedenis vertellen met aanhaling van heel wat Bijbelteksten. Maar het gaat erom of het waar is, want er is maar één diepgang, en die is van Jezus, die is van de Borg, Die Zijn leven heeft afgelegd voor Zijn schapen.

Wij zullen zelfs nooit kunnen bevatten wat de Heere Jezus heeft willen lijden en

ondergaan, laat staan dat wij zelf een diepgang zouden kunnen maken! Wat is ons lijden vergeleken bij dat van Christus? Wat heeft onze angst en benauwdheid te betekenen bij de helse angsten en benauwdheden, die onze dierbare Zielenvriend heeft willen lijden? Een zondaar heeft zelf geen weg meer; zijn weg is de Heere Jezus. Al dat gepraat over menselijke diepgang zou wel afgelopen zijn als het woord verstaan werd: 'Wie kent de sterkte Uws toorns, en Uw verbolgenheid naar dat Gij te vrezen zijt?'

Wij hadden het over die drie discipelen. Het wordt dan zo voorgesteld, dat deze drie een weinig dieper werden ingeleid. Waar moet u nu de diepgang van de drie zoeken? Ik heb die niet kunnen vinden, want van het lijden en de zware strijd hebben ze niets gemerkt. De Heere Jezus vond hen steeds slapende. Wel heb ik een onderwijziging gevonden en wel deze: in de Schrift kunt u niet lezen van de acht die werden achtergelaten, u leest van deze drie wel de herhaalde vraag en vermaning: 'Kunt gij dan niet één uur met Mij waken? Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.' Petrus is met alles haantje de voorste en de beide anderen hadden de wens om in het Koninkrijk des Heeren aan Zijn rechter- en linkerhand te zitten. Petrus wilde de voornaamste in dapperheid zijn; de zonen van Zebedéüs wilden de voornaamsten in heerlijkheid zijn.

Als u dat nu voor een diepgang wilt houden, lees dan maar eens goed wat er staat. In verband hiermee denk ik aan Abner, de krijgsoverste van Saul. Hoe David hem heeft toegeroepen dat hij een kind des doods was, omdat hij over zijn heer niet wakende de wacht had gehouden. Wat is nu voor ons de les van de drie discipelen? Petrus en de zonen van Zebedéüs hebben nooit meer met pocherij en snoeverij tot de anderen kunnen spreken. Zij hadden immers proefondervindelijk geleerd dat zij niet één uur konden waken met hun Meester, toen het Hem in de hof zeer bang was. Nee, het is de Heere Jezus alleen, Die staande is gebleven, Die gewaakt en gebeden heeft, en dat is het geluk voor die stakkers en voor ons. Het is een eeuwig wonder dat zulke deugnieten, wat wij allemaal zijn, kinderen des doods en der vervloeking, zalig mogen worden, niet omdat wij waakzaam zijn geweest, maar omdat de Borg heeft gewaakt en gebeden. Waar blijven ze nu, die nog durven zeggen dat de mens óók nog wat moet doen? Een arme zondaar krimpt in elkaar als hij hoort dat er van zijn kant nog iets nodig zou zijn. Allen die waarlijk uit God geboren zijn, zullen leren dat zij het pad der trouweloosheid zijn opgegaan, en dat zij niets aan de zaligheid hebben gedaan; er is niemand die iets ten goede vermag.

3. De zegen uit het Borgwerk

De Heere Jezus is dus in de hof van Gethsémané. Jij is daar als de Zaligmaker. 'Gethsémané' heet die hof, omdat daar de olijven werden geperst. In deze plaats zal de Borg en Zaligmaker komen te staan als Degene, Die de pers alleen heeft getreden (Jes. 63:3).

Maar voordat wij verder gaan moeten we eerst terug naar een andere hof, naar de hof van Eden. Zie, daar is een vrolijk gezelschap bij elkaar, een gezelschap dat vrolijk is in hun Schepper en Formeerder, een gezelschap dat zich vermaakt in de Heere. Die vrolijke schaar draagt het beeld van de God des vredes, de God der verheuging, de God der blijdschap. In die heerlijke staat hebben wij allen gestaan in het paradijs; versierd met Gods beeld, bestaande in kennis, gerechtigheid en heiligheid; in het bezit van de mededeelbare eigenschappen van God. Wat is er gebeurd met het nakroost van Adam, zodat de Heere Jezus weende over Jeruzalem, dat niet wilde dat haar kinderen bijeen werden vergaderd? Wat is er gebeurd in de hof van Eden? Wij zijn gevallen en ongehoorzaam geworden, wij hebben de Heere de nek toegekeerd toen wij de God van

ons leven naar kroon en troon stonden. Wij hebben ons vrij- en moedwillig gebogen onder het juk van satan en onszelf de dood onderworpen. Wij zijn gevallen uit de staat der rechtheid en uitgedreven uit het paradijs, verdreven uit de zoete gemeenschap des Heeren om voortaan gewillige slaven van de duivel te zijn. Maar een zondaar leert niet alles tegelijk en op één dag. De ontdekte zondaar, die van dood is levend geworden, zal met hete tranen en hartelijke belijdenis zijn zonden betreuren en bewenen voor de Heere.

Die tijd hebben wij ook meegemaakt, en het was ons goed in het eenzame te mogen wenen en treuren over de dagelijks bedreven zonden. Dan werden er aangename ogenblikken ervaren voor de ziel, wanneer we in droefenis des harten voor de Heere mochten verkeren, en iets van de uitlatingen van Zijn liefde en barmhartigheid mochten proeven en smaken. Echter, van de hof van Eden en wat daarin gebeurd was, daar hadden we geen erg in. Maar dat veranderde en er kwam een einde aan het leven uit de aangename gestalten, toen de Heere door het onderwijs van de Heilige Geest doortrok en ons bekend ging maken met onze gevallen natuur. Toen we leerden verstaan, dat het niet alleen de dagelijkse zonden zijn die scheiding maken tussen God en de ziel, maar dat we in ongerechtigheid geboren zijn en kinderen des toorns zijn van het uur van onze ontvangenis af. Toen we leerden verstaan dat de scheiding in het paradijs heeft plaats gegrepen, en dat we uit kracht daarvan geheel verdorven, geheel vervloekt, ja, geheel en al zonde zijn. Voordat een zondaar dit door de ontdekking van de Heilige Geest leert, hoopt hij altijd nog op beterschap; er is altijd nog de heimelijke hoop om, kon het zijn door doen en laten, de Heere tevreden te stellen. Maar dat is afgelopen wanneer de ziel zich als een geheel doemschuldige leert kennen, en dat van hem in der eeuwigheid geen verwachting meer is.

Dit alles leert de Heere Zijn kinderen op Zijn tijd. Wanneer u een mens ontmoet die schreit over zijn dagelijkse zonden en het bedreven kwaad, dan behoeft u die mens niet te leren dat de breuk in het paradijs is ontstaan. De Heere zal het hem op Zijn tijd en wijze wel bekendmaken. Nu hebben wij in ons bondshoofd Adam allen in de hof van Eden gestaan. Wij hebben daar allen gestaan, versierd met het beeld Gods, en we konden doen wat God van ons vroeg. Zoals we zagen zijn wij uit die hof van Eden verdreven. En daarom gaat Jezus de hof van Gethsémané binnen. Maar, hoewel alle mensenkinderen in de hof van Eden hebben gestaan, komen ze niet allen in de hof van Gethsémané. Daar gaat Jezus alléén in, met Zijn discipelen. Wat een eeuwig, oneindig voorrecht is dat, om bij het getal te mogen behoren dat met de Borg in die hof mag zijn, want degenen die dat voorrecht niet te beurt valt, zijn vervloekt. De Heere Jezus gaat die hof in met al Zijn kinderen, klein en groot.

Daar hoor ik er een vragen: 'Zijn de kleine kinderen, die jong sterven, dan ook in die hof van Gethsémané geweest?' Zeker, zo zeker als zij in Adam in de hof van Eden waren, zó zeker zijn die vaten der barmhartigheid, in de Heere Jezus, in de hof van Gethsémané geweest. Die jong gestorven schapen komen in de gelukzaligheid, en daar gaan zij het Lam prijzen Dat hen gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed. Daar hebben zij een volmaakte kennis van hun verlossing.

De Heere Jezus ging met al de Zijn in de hof, ook met degenen die op aarde stil en eenzaam hun weg gaan. U behoeft nooit met de duimstok te lopen. Wanneer er in het hart van een mens een ware zucht tot de Heere uitgaat, is dat een bewijs van het werk van God. Laat uw duimstok gerust thuis, de Heere zal voor Zijn werk instaan en het niet laten varen.

Maar we gaan verder. *Jezus begon droevig en zeer beangst te worden.* Hier zien wij in de Persoon van Jezus duidelijk de twee naturen van de Middelaar; de Goddelijke en de

menselijke natuur. Als de Heere Jezus droevig en beangst wordt, is dat naar Zijn menselijke natuur, want de Godheid kan niet lijden. Wat een wonder van genade is het, dat de Heere onze menselijke natuur heeft willen aannemen, en ons in alles is gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Met Zijn reine, heilige en onbesmette mensheid heeft de Zone Gods geleden, terwijl Zijn Godheid Hem in dit vreselijk lijden heeft ondersteund.

Wat ligt erin verborgen, als we lezen dat Jezus begon droevig en beangst te worden? Daar ligt dit in verborgen: als een mens zaligmakend door de Heilige Geest wordt bearbeid, en hij zich maar het liefst in afzondering bevindt om zich in droefheid over zijn Godsgemis en belijdenis van zonden voor de Heere te verootmoedigen, dan is dat een vruchtgevolg van Christus' droefheid en benauwdheid. Als de mens de plaats des berouws mag vinden, dan is dat omdat Jezus droevig en beangst begon te worden. Een verworpene vindt geen plaats des berouws, hoewel hij die met tranen kan zoeken. En waarom vindt hij die niet?

Wel, omdat zij niet gevonden zijn in de tweede Adam. Dus ging Judas naar zijn eigen plaats, maar mocht Petrus naar buiten gaan, naar een plaats des berouws, als een vrucht van het Borgwerk van Christus. Toen de Heere Jezus verbaasd en beangst begon te worden, voelde Hij dat nu het ogenblik ging aanbreken dat Hij de Vader ging ontmoeten, Die als Rechter met Hem zou afrekenen. Hij staat daar als Borg, beladen met de schuld en de vloek van het ganse uitverkoren geslacht, en als Borg had Hij Zich bereid verklaard en op Zich genomen om de Vader volkomen te voldoen. Alzo is het Borgwerk geheel genadewerk, waarmee een zondaar alleen kan worden geholpen en in het gericht kan bestaan, waarbij alle wettische werken van 'doen en laten' van nul en generlei waarde zijn. Jezus gevoelde, daar in de hof: 'En hoe word Ik geperst, totdat het volbracht zij!'

Zingen: Psalm 119: 9

*Doe bij Uw knecht weldadigheid, o Heer,
Opdat ik leev', Uw woorden moog' bewaren,
En dat Uw Geest mij ware wijsheid leer,
Mijn oog verlicht, de nevels op doe klaren;
Dat mijn ziel de wond'ren zie en eer',
Die in Uw wet alom zich openbaren.*

Toepassing

Voordat we verder gaan moeten we nog iets opmerken. Uit kracht van de droefheid van de Heere Jezus, vinden al Zijn kinderen een plaats des berouws, waar zij gevoelig hun schuld voor God mogen betreuren en bewenen. Maar denk niet, dat er in dit berouwvol hartelijk treuren ook maar iets zou zijn wat tot voldoening zou kunnen zijn voor onze schuld. Dat zou ons werkeilig bestaan zo graag willen. Wij weten nog zo goed hoe het ons vroeger was: als ik kon wenen en hartelijk voor de Heere kon buigen en bukken, dan was er hoop in de ziel en was er een mogelijkheid van zalig worden. Maar, als dat voorbij was en ik mijn verhardheid gevoelde, dan was er geen hoop. Ik legde dus de waarde in mijn bidden, mijn zuchten en tranen. Bij het voortgaand onderwijs van de Heere, leert een zondaar echter dat zijn bewegingen helemaal geen waarde hebben om iets goed te maken of te verdienen, maar dat de verdienende oorzaak geheel in de Borg is gelegen. Het zijn Jezus' droefenis, Zijn tranen en Zijn zuchten, die de Vader kunnen behagen en een eeuwige Goddelijke waardij hebben. Wie dat leert en ervaart, die verheerlijkt Jezus, en hijzelf wordt aan de kant gezet. Dan

leren wij verstaan, dat wij met onze tranen en ons zuchten om daar de Heere mee te willen bewegen, niets anders zijn dan eerrovers en dieven. Nee, onze tranen hebben geen waarde, ook al gaat het niet zónder tranen. Onze tranen zijn vrucht van Jezus' tranen, dus is er niets van ons bij, maar alles is uit Hem.

Denk nu niet dat wij de gestalten verwerpen. Nee, we zijn blij, en u mag er blij mee zijn, wanneer u ziet dat een mens tot waarachtige kennis van zonden en schuld is gekomen, en u hem daarover in tranen vindt; wanneer er droefheid is naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Maar hoe verblijdend het ook mag zijn, het is geen grond tot de zaligheid, want alléén die de Zoon heeft, die heeft het eeuwige leven.

Bij een arme zondaar vergaat de waarde van zijn weg. Er zijn er die met smaak en genoegten hun weg kunnen neerleggen, maar Jezus wordt erin gemist. Een ware zondaar houdt niets anders over dan Jezus' weg. Zelf heeft hij geen weg meer. De Heere Jezus is zijn weg; met iets anders kan hij het niet doen. Diens weg, Diens werk heeft hij alleen als de waarachtige grond en oorzaak van de zaligheid. Wat blijven we toch een tijd geloven in onze gestalten, maar dan is er geen geloof in de Borg.

'Mijn ziel,' zegt de Heere Jezus, 'is geheel bedroefd tot de dood toe.' Ik geloof, dat toen de Heere in de hof was en deze worden sprak, Hij in Zijn heilige ziel het gevoel had, dat Hij in Zijn onschuldige ziel de ontzaglijke toorn en grimmigheid van God over de zonden zou gaan gevoelen en dragen. De beker van het lijden zou Hem op de hand worden gezet om die aan de mond te brengen en die tot de bodem toe te ledigen. De Heere Jezus gevoelde toen in Zijn heilige ziel de ontzaglijkheid van de verdoemende kracht van de wet. O, Heere Jezus, wat hebt U willen meemaken en doorstaan! Nee, niet voor Uzelf, maar U stond daar uit eeuwige, onbegrijpelijke liefde, geheel vrijwillig in de plaats van hellewichten die niets hebben om te betalen en te voldoen aan de rechtvaardige eisen van de Goddelijke wet.

Wij hebben het ervaren om te moeten betalen, maar geen penning te bezitten. Wij hadden veel mogen zien en proeven van de Heere Jezus, en hadden ervaren in de ziel om een kind Gods te zijn, totdat de schuldeiser kwam: 'Betaal wat gij schuldig zijt!' Daar hebben we bevindelijk geleerd dat wij doemwaardigen zijn, en niet anders waardig zijn dan de verdoemenis. Maar die allerliefste Jezus nam het van ons over: want het behaagde God Zijn Zoon in ons te openbaren.

Daar vraagt er een: 'De Heere zegt: Ik zal ze voeren met smeking en geweent. Deze hebben nog geen kennis aan de Borg. Als ze nu zo sterven, dan is het toch een verloren zaak voor hen?'

Kijk, als je zo redeneert, dan gaat het weer om de bevinding, en het is niet om de bevinding maar alleen om Jezus' wil dat u zalig wordt. De bevinding is niets anders dan de bekendmaking in het hart van de zondaren, door de Heilige Geest, dat hij een gans doemwaardig en vervloekt schepsel is, en dat er een Zaligmaker is van zondaren. Als een mens sterft, die veel genoten heeft van de Heere, en hij gaat sterven zonder dat het volbrachte werk van Christus door een verzekerd geloof aan zijn ziel is toegepast, waar is hij dan? Wel, bij de Heere Jezus! De Heilige Geest leidt al Zijn kinderen naar de mate des geloofs, en of het nu kleiner of groter, zwakker of sterker is, ze hebben allen geloof; allen, die Zijn verschijning hebben liefgehad. U moet niet kijken hoe ver een mens is gekomen, maar of er liefde is tot Jezus.

Wat hebben wij in deze nodig? Verstand met Goddelijk licht bestraald, opdat wij in waarheid mogen verstaan dat door de Heere Jezus alles is gedaan voor al Zijn arme kinderen. U leest toch niet in Gods Woord, als het gaat over de bekering van Paulus; toen was hij zo ver gekomen, en heeft dit meegemaakt, en zo veel ervaren, enzovoorts? Het is toch geen mensenwerk om te betalen aan het heilig recht des

Heeren? Al ons werk is vervloekt en ik geef u de verzekering, wanneer u met God te doen krijgt buiten de Heere Jezus, dan is het een eeuwig ach en wee, want dan vaart u ter hel.

Het gaat om de openbaring van de Zoon van God in het hart van de zondaar, door de toepassing en bekendmaking door de Heilige Geest. Daarom vindt u ook geen andere boodschap van de Heere Jezus aan Zijn dienaren dan om te prediken in Zijn Naam bekering tot God en vergeving der zonden. Nog nooit heeft de Heere Jezus een dienaar gezonden met de opdracht om te prediken dat een zondaar zus- of zo ver moet komen, en dat hij het dan nog eens zo benauwd zal moeten krijgen dat hij, vanwege de verschrikkingen in zijn ziel, de kalk wel uit de muren zou willen krabben.

Maar we gaan verder. Als de Heere Jezus zegt: 'Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe, zou deze droefenis dan in verband staan met Zijn lichamelijk lijden? Nee, het gaat hier nog niet over het lichaam, want er was nog niemand in de hof die de hand aan Zijn lichaam sloeg. Het was zielsbedroefdheid, het was benauwdheid van de ziel, zo ontzettend, dat geen mens het kan bevatten, en ook nooit één mens zal kunnen doorstaan. Zo groot was dit bitter zielenlijden, dat Zijn zweet werd als grote druppels bloed. De Goddelijke rechtvaardigheid eist van de Borg volkomen voldoening. Hij is bedroefd tot de dood der verdoeming toe.

En dat alles heeft Jezus nu alléén gedaan, en dat voor hen die zich de verdoemenis waardig hebben gemaakt. Daarom, wij prediken u het volbrachte werk van de Zone Gods, Die door Zijn dood aan al Zijn kinderen het leven heeft gegeven. 'Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn.'

Hoor, arme mens op reis naar de eeuwigheid: er is maar één Naam gegeven onder de hemel, door Welke wij moeten zalig worden. Omdat Christus bedroefd is geweest tot de dood toe, en daarin ondersteund is geweest door Zijn Goddelijke natuur, daarom hoort u, o zondaar, de prediking van de bekering tot God en van de vergeving der zonden. Daarom kan de roepstem uitgaan: ontwaakt gij die slaapt, en staat op uit de doden. Deze roepstem gaat uit en zal door alle uitverkoren zondaren worden gehoord, wanneer de Heilige Geest Zijn werking paart aan het Woord, waardoor ze van dood levend worden gemaakt. En dit zal doorgaan zolang de wereld staat, zolang er nog uitverkorenen uit de dood tot het leven moeten worden gebracht en aan hun schuld moeten worden bekend gemaakt.

Hoort u het, wij preken u geen gestalten, maar de enige algenoegzame en dierbare Borg en Zaligmaker voor Zijn kinderen.

Hoor bedrukten, hoor vermoeiden, hoor belasten en u, die voor Zijn Woord beeft, hoor, hier is hulp, hier is raad en daad, hier is, in het alles reinigend bloed van onze dierbare Jezus, volkomen vergiffenis, kwijtschelding en verlossing van uw zonden en schuld. De Heere zegene het woord om Zijns Zelfs wil aan uw en mijn hart. Amen.

Nazang Psalm 97: 7

*Gods vriend'lijk aangezicht
Heeft vrolijkheid en licht
Voor all' oprechte harten
Ten troost verspreid in smarten.
Juicht, vromen, om uw lot;
Verblijdt u steeds in God;
Roemt, roemt Zijn heiligheid;
Zo word' Zijn lof verbreed
Voor al dit heilgenot!*

9. Johannes OVERDUIN, (1881-1963)

Johannes Overduin werd geboren te Kampen op 17 november 1881. Hij was een zoon van Jacobus Overduin en van Elisabeth Catharina Selier. Zijn vader was lerend ouderling van de Gereformeerde Kerk te Doorn, Montfoort, Amerongen en Boskoop en ging later over naar de Gereformeerde Gemeenten. In 1899 werd hij bevestigd tot predikant van de Gereformeerde Gemeente te Lisse.

Johannes groeide op in een gezin met veertien kinderen, waarvan twee broers en drie zusters op jonge leeftijd zalig zijn gestorven.

Johannes vreesde reeds vroeg de Heere, maar hij had als elk ander kind ook z'n ondeugden.

Hij wilde graag slager worden en ging al op jonge leeftijd het huis uit om als slagersknecht te werken. Zo werkte hij ook eens bij een Joodse slager en daar mocht hij 's avonds in de huiskamer komen om te vertellen van vader Abraham, Izak en Jakob. Maar zodra Johannes ging vertellen van de ware Messias Jezus Christus, keek de slagersbaas naar de klok en zei: "Jan, het is tijd om naar bed te gaan." Daar mocht hij niet van spreken.

Hij heeft in de periode dat hij van huis was een moeilijke tijd doorgemaakt; na veel omzwervingen vond hij werk in Lisse. Daar heeft hij de nog jeugdige Cato Segers ontmoet, met wie hij later trouwde. Schoonvader Segers heeft ook gezorgd voor een slagerij, zodat hij eigen baas was. Als men hem toen gevraagd had: "Ben je nu gelukkig?", dan had hij gezegd: "Ik heb een lieve vrouw, een mooie zaak, maar ik mis de vrede met God en de gemeenschap met de Heere Jezus Christus."

Als hij 's morgens vroeg met paard en wagen naar de markt ging, dan zag hij heel vroeg in de morgen de zon opkomen in al haar pracht en dan verzuchtte hij: "Och, mocht zo de Zonne der Gerechtigheid opgaan in mijn hart."

Enkele weken na de geboorte van hun eerste dochtertje stierf op 17 november 1912 plotseling zijn vrouw en stond hij alleen. Zeer groot is zijn droefheid geweest; in die dagen van diepe rouw is de Heere hem echter verschenen en Hij verlostte hem uit al zijn benauwdheid. Zo geweldig was die bevrijding en verzoening door Christus' bloed, dat hij de Heere vroeg: Mag ik nu in Uw Koninkrijk arbeiden en Uw naam groot maken?"

Hij werd in de Gereformeerde Gemeenten toegelaten tot de opleiding tot predikant. De opleiding vond plaats in Yerseke, waar ds. Kersten predikant was. Toen Overduin verlof kreeg om te gaan proponeren, moest hij ook een zondag in Yerseke voorgaan, in de plaats van ds. Kersten. "Maar één keer en niet meer", aldus de dominee. Daar preekte hij 's morgens met veel zegen, zodat een ouderling zei: "Het kruukske is nog niet leeg, preek toch vanmiddag weer en ook in de avonddienst." Eens sprak hij in Westzaan en daar vond hij zijn tweede vrouw, Chatalina van Nieuwenhuizen, geboren op 19 augustus 1891. Met haar trad hij op 28 januari 1914 in het huwelijk.

In 1918 werd Overduin beroepbaar gesteld. Een beroep van de Gereformeerde Gemeente te Moerkapelle nam hij aan. In 1922 vertrok hij naar Gouda. Twee jaar later

verbond hij zich aan de gemeente Rotterdam (Boezemsingel). In 1925 leidde de weg naar Werkendam en in 1929 naar Sliedrecht.

In 1930 trad hij samen met zijn broer D.C. Overduin (Giessendam) uit het kerkverband. Het was beide broers een doorn in het oog dat ds. G.H. Kersten zitting had in de Tweede Kamer. Een predikant moest zich naar hun mening niet met de politiek bemoeien.

Ds. Jan bleef in Sliedrecht en ds. Daan bleef in Giessendam bij een deel van de uitgetreden. Korte tijd later ging ds. Daan naar Rotterdam en stichtte daar een gemeente (Gereformeerde Gemeente in Hersteld Verband). In Sliedrecht trad de gemeente in haar geheel uit en het werd eveneens een Gereformeerde Gemeente in Hersteld Verband.

Op 1 maart 1957 ging ds. Overduin met emeritaat. In 1962 ging zijn gemeente over naar de Christelijke Gereformeerde Kerken; ds. Overduin werd als emeritus-predikant aanvaard.

In zijn prediking tekende ds. Overduin de mens als een zondaar of zondares voor God, waarbij de verborgen schuilhoeken van 's mensen hart werden blootgelegd, en alle hoop op behoudenis door eigen werk radikaal werd afgesneden. Maar ook de ruimte van het Evangelie werd verkondigd. Jezus Christus alleen als de enige Redder, Verlosser en Behouder. Veel heeft hij in de werken van dr. H.F. Kohlbrugge gelezen. Dit kwam ook uit in zijn preken

Op 14 mei 1963 stierf ds. Overduin, om in te gaan in de vreugde des Heeren, nalatende een vrouw en elf kinderen. Een zoon was op de jeugdige leeftijd van 20 jaar overleden.

Geschriften

Huwelijksbevestiging (van ds. D.C. Overduin), z.p. z.j. (1970)

"Naar Zijn grote barmhartigheid." In: Een vijftal predicaties, z.p. z.j. (1974)

10. Martinus OVERDUIN, (1892-1970)

Op 9 september 1892 werd Martinus Overduin in Boskoop geboren. Hij was een zoon van de bekende predikant uit Lisse (toen nog oefenaar in Boskoop) Jacobus Overduin en diens vrouw Elizabeth Catharina Selier. Het geslacht Overduin heeft verschillende predikanten voortgebracht. Ook twee broers van Martinus zouden bekende predikanten worden, namelijk Daniël Christiaan en Jan Overduin. Om deze broers van elkaar te onderscheiden op het kerkelijk erf, werden ze meestal bij hun voornamen genoemd.

Over zijn jeugd schreef ds. Overduin: "In het begin van mijn levensjaren was ik zeer gering en tenger, en onderhevig aan veel zwakheden en ziektes. Zodat zelfs op een zekere dag de dokter beweerde dat het leven uit mij was, en ik al afgelegd werd, en mijn wieg in de voorkamer gezet werd. Maar nee, te middernacht hoorde mijn vader mij kreunen en bemerkte tot grote blijdschap dat het leven er nog was. En mocht ik onder des Heeren Goddelijke Voorzienigheid onder veel tobben opgroeien. Als kind werd ik opgevoed in de vreze des Heeren, zodat ik bewaard ben gebleven voor de uitbrekende zonde en goddeloosheden, en mag dan ook getuigen dat ik aan het dienen der wereld geen kennis heb."

Op 24 juli 1913 trouwde Overduin met Johanna Maaïke Por, die ook godvrezende ouders bezat. Hun huwelijk is kinderloos gebleven. Op achttienjarige leeftijd werd hij door de Heere in de dadelijkheid tot een arm en verloren zondaar voor Gods aangezicht gemaakt. Met name onder het zingen van Psalm 68:2 werd het op zijn ziel gebonden dat hij ook moest sterven en dat Gods volk dan gelukkig zou zijn en hij ongelukkig. Hij zei daarvan: 'Achtien jaar gezondigd tegen een goeddoend God. O, mijn ziel bezweek van smart en droefheid. Onder al dat gemis, zuchten en tranen, behaagde het de Heere de weg in de Persoon des Middelaars, voor mij, verlorene, te openbaren, met deze woorden: "Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik al Mijn welbehagen heb, hoort Hem." Wat heb ik daarna mogen delen in de liefdesuitlating van die dierbare Heere Jezus. Mijn ziel smolt er geheel onder weg. Ik was soms geheel ongeschikt voor mijn arbeid" (hij was toen slagersknecht).

Kort hierop zei hij: "Al moest ik zo oud worden als Methusalach, als ik dan nog maar het middel mag zijn, al ware het slechts voor één arme zondaar tot bekering."

Toen hij dit zijn vader vertelde, zei deze dat dIt onmogelijk was. Toch bleef Overduin hieronder worstelen tot zijn dertigste jaar. "Al wat ik probeerde om mijn dagelijks brood te mogen verdienen, brak de Heere telkens weer bij de hand af. En de Heere kwam als vragend tot mijn ziel, of het nu nog niet duidelijk genoeg was. Waarop ik telkens moest zeggen: nee, lieve Heere, het is onmogelijk; ik kan niet. Totdat het de Heere behaagde op mijn dertigjarige leeftijd mij in Zijn wijngaard uit te stoten."

Zijn eerste schreden op het predikspoor zette Overduin in Kampen, zijn toenmalige woonplaats, en ook in Bergambacht en Waddinxveen. Een poging om toegelaten te worden tot het predikambt bij de Gereformeerde Gemeenten mislukte.

Op 10 februari 1923 werd hij bevestigd tot lerend ouderling van de Oud Gereformeerde Gemeente te Utrecht, in de Ambachtstraat. Spoedig nam hij contact op met ds. C. de Jonge van Kampen om toegelaten te worden tot de Federatie van de Oud Gereformeerde Gemeenten. Door de deputaten werd hij op 27 september 1923 onderzocht inzake genadestaat en roeping tot het ambt. Op 14 januari 1924 vergaderden de deputaten te Utrecht en verleenden zij hem vrijheid om als oefenaar in de gemeenten van de Federatie voor te gaan. In datzelfde jaar sloot ook zijn gemeente te Utrecht zich bij de Federatie aan. Op 26 juni 1926 werd hij in deze gemeente tot

predikant bevestigd door ds. J. van Wier van Rijssen.

Tijdens zijn verblijf te Utrecht ontving ds. Overduin enkele beroepen, waarvoor hij echter bedankte.

Op 19 augustus 1928 overleed *ds. Joost van Vliet* te Dordrecht. Ds. Van Vliet had op zijn sterfbed al getuigd, volgens de Dordtse notulen "van 's hemelswege te hebben ontvangen deze woorden: 'Deze is het, zelf hem', beogende ds. M. Overduin van Utrecht, om op dezelve een beroep uit te brengen, voor de toekomstige leraar der Oud Ger. Gemeente van Dordrecht, tevens het bevel, goede zorg voor hem te dragen."

Op 2 oktober 1928 belegde de Oud Gereformeerde Gemeente van Dordrecht een ledenvergadering. Gekozen moest worden uit het tweetal ds. C. de Jonge van Kampen en ds. M. Overduin van Utrecht. Ds. Overduin kreeg 33 van de 41 stemmen en werd dus beroepen.

Hij had in eerste instantie niet veel zin om naar Dordrecht te gaan. Hij 'moest' echter naar Dordrecht, want dat had de Heere hem geopenbaard middels Zijn Woord, en wel uit Jesaja 1:20: "Maar indien gij weigert, en wederspanning zijt, zo zult gij van het zwaard gegeten worden; want de mond des HEEREN heeft het gesproken."

Op zondagmorgen 25 oktober 1928 werd ds. Overduin door ds. J. van Wier van Rijssen bevestigd, terwijl hij 's avonds zijn intrede deed. Ds. Van Wier hield zijn predicatie over 1 Timotheüs 4:15 en 16. Ds. Overduin preekte uit 1 Korinthe 2:2, en had tot thema "Christus het merg des Evangeliums."

Vanaf 1932 hield ds. Overduin ook catechisaties in Kinderdijk. Op 29 november 1933 bevestigde hij lerend ouderling Nicolaas van der Kraats tot predikant te Waddinxveen.

Op 11 juni 1942 werd in Dordrecht in de Christelijke Gereformeerde Kerk ds. Cornelis Smits bevestigd. Blijkbaar was de samenwerking tussen de twee Dordtse pastors erg goed, want een half jaar later, op 15 december 1942, kondigde ds. Overduin aan dat hij aansluiting wilde zoeken bij de Christelijke Gereformeerde Kerken.

"Na gehouden samenspreking en onderzoek" werd hij op 27 januari 1943 door de Classis Dordrecht "toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten en mitsdien beroepbaar verklaard in de Chr. Geref. Kerk." Zijn gemeente in Dordrecht volgde hem niet. Een uitnodiging van de kerkenraad om afscheid te preken, werd door hem niet aangenomen. Hij schreef hierover: "Zij hebben mij toegelaten zondagmorgens nog een woord te spreken, en verder de kansel voor mij te weren."

Al spoedig ontving hij een beroep naar Werkendam, dat hij aannam. Op 2 maart 1943 werd hij te Werkendam bevestigd door ds. C. Smits van Dordrecht met Jesaja 52:7. Zijn intrede deed hij twee dagen later. In deze gemeente bleef ds. Overduin drie jaar. In september 1945 kreeg hij een beroep naar Nieuwpoort, dat hij aannam. Op zondag 9 juni 1946 nam hij afscheid van Werkendam met Romeinen 15:13, om de volgende dag, pinkstermaandag, bevestigd te worden te Nieuwpoort door ds. C. Smits van Driebergen met 1 Korinthe 31:9. In de avonddienst deed ds. Overduin zijn intrede met 2 Korinthe 7:2.

In 1950 leidde de weg naar Woerden. Op 27 juni werd hij daar bevestigd door ds. P. de Smit van Zeist. Deze nam als tekst Efeze 2:20-22. Donderdagavond 29 juni deed ds. Overduin intrede met Johannes 10:16. In Woerden zou ds. Overduin tot aan zijn overlijden blijven, hoewel niet al die jaren als dienstdoend predikant. Op 2 mei 1957 werd hem namelijk emeritaat verleend. Een ernstige hartkwaal maakte hem het preken onmogelijk. Met zijn vrouw heeft hij zijn laatste jaren even buiten Woerden gewoond; maar hij bleef "in het midden zijns volks." Aanvankelijk preekte hij nog vaak hier en daar. Later ging ook dat niet meer.

De laatste maanden van zijn leven moest hij doorbrengen in het ziekenhuis. In zijn laatste levensdagen, toen hij niet meer kon spreken, wist hij met een enkel gebaar bij

herhaling uiting te geven aan zijn verlangen naar, en zijn verwachting van zijn 'thuiskomst'. Op 17 september 1970 overleed ds. Overduin. Voor zijn vrouw, vrienden en bekenden een groot verlies, wat ook merkbaar was op de begrafenis op 22 september.

Geschriften

De Trouw van de God des Verbonds bevestigd aan Neerlands Volk, Gedachteniswoord bij het 40-jarig Regeringsjubileum van H.J. Koningin Wilhelmina, Dordrecht 1938. De Verwachting van de Klagende Kerk, predicatie over Micha 7:7, Dordrecht 1941.

De Liefdebetrekkingen des Heeren, predicatie over Hos. 11:4, Sneek 1958, in: De Levensbron.

Levensbeschrijving, geplaatst in Bewaar het Pand, 1995

H.J. Postema

11. OVERDUIN, Pieter (1915-1995)

Pieter Overduin werd op 4 februari 1915 te Nieuw-Beijerland geboren. Zijn vader, Daniël Christiaan Overduin, was daar destijds predikant in de Gereformeerde Gemeente. Pieter was het elfde kind.

Aan het einde van de twintiger jaren kwam zijn vader in conflict met het kerkverband vanwege de moeite die hij had met de kerkelijke regels. Hij wilde staan in de vrijheid van het Evangelie. Het conflict liep zo hoog op dat vader Daniël Christiaan met zijn broer, ds. Jan Overduin, in 1930 buiten het verband van de Gereformeerde Gemeenten kwamen te staan. De drie gemeenten Giessendam, Sliedrecht en Rotterdam, die met de Overduins meegingen, vormden de *Gereformeerde Gemeenten in Hersteld Verband*.

Pieter Overduin wilde aanvankelijk het onderwijs in. Daarom volgde hij een opleiding aan de kweekschool. In die periode maakte hij een diepe geestelijke crisis door. Onder een preek van zijn oom, ds. J. Overduin, kwam hij geestelijk tot ruimte. Hij zag het Lam Gods, Dat ook zijn zonde had weggenomen. Op 19-jarige leeftijd deed hij belijdenis. Het sterven van zijn moeder in 1937 maakte diepe indruk op hem en het gehele gezin. De begeerte om de Heere in het Evangelie te dienen ontwaakte.

Inmiddels was hij werkzaam in het onderwijs, aanvankelijk als 'kwekeling met akte', later als onderwijzer. Als zodanig was hij werkzaam in Rotterdam-Zuid, Delft en Sliedrecht. Op 24 maart 1942 trad hij in het huwelijk met zijn nicht Cathalina Overduin, een dochter van ds. Jan Overduin. Het huwelijk werd gezegend met de geboorte van drie kinderen.

In 1941 was Pieter Overduin toegestaan een stichtelijk woord te spreken in Sleeuwijk. In deze plaats bestond tot in de jaren zestig een groep die sympathiseerde met de Overduins en een soort 'station' vormde van de gemeente Sliedrecht. De jonge Overduin gaf in Sleeuwijk ook catechisatie.

Toen zijn vader eind 1946 stierf, werd de 32-jarige Pieter Overduin als predikant van de Gereformeerde Gemeente in Hersteld Verband.

12. Daniël Christiaan OVERDUIN, (1935-1990)

Ter completering van de familie Overduin volgt hieronder D.C. Overuin, Jr.

Daniël Christiaan Overduin, geboren op 23 februari 1935 te Sliedrecht, was een zoon van Gerrit Overduin en Klara van der Vlies en een achterkleinzoon van de bekende kruisdominee van Lisse, Jacobus Overduin (1851-1928). Aanvankelijk was hij machinebankwerker van beroep.

Na gehouden onderzoek naar roeping en bekering ontving hij preekconsent van de Gereformeerde Gemeenten in Hersteld Verband te Rotterdam en Sliedrecht. Tevens kreeg hij op zaterdag les van zijn neef, D.Ch. Overduin, predikant van de Gereformeerde Gemeente in Hersteld Verband te Sliedrecht, en prof. dr. J.C. Hooykaas, die in 1959 te Sliedrecht een vrije theologische academie hadden opgericht. Na meer dan drie jaar in tien plaatsen voorgegaan te zijn, kwam hij, na een teleurstellende ervaring in de kring van de gemeenten rond ds. Visser, in contact met ds. Van Minnen.

Op verzoek van ds. Van Minnen sloot Overduin zich bij diens gemeenten aan. Hij werd in januari 1963 met de Delftse ouderling A. Deijs toegelaten tot de studie voor predikant. De opleiding werd opgedragen aan de predikanten Van Minnen en Salomons. De relatie bleek niet bestendig. De uitoefening van de kerkelijke tucht en de haardracht van meisjes en vrouwen (een gevoelig punt voor ds. Van Minnen) deed de wegen van Overduin en de Christelijke Gereformeerde Gemeenten in Nederland spoedig uiteengaan.

Nadat Overduin op 7 december 1963 te Krimpen aan de IJssel in het huwelijk was getreden met Martina Pietertje van der Blom, vond hij vervolgens een arbeidsveld in Hilversum. Het betrof een groepje hervormden, dat, onder leiding van de Heeren Voskuil, Van Stokkum en Hilbrands, in december 1951 had besloten een evangelisatie op te richten. Van 1954 tot 1962 was de heer H.J.C.H. Zwijnenburg er vaste voorganger. Nadat de evangelisatie in 1966 omgezet was in een zelfstandige of vrije Hervormd Gereformeerde Gemeente, werd Overduin op 1 november 1966 door zijn oom ds. P. Overduin, predikant van de Gereformeerde Gemeente in Hersteld Verband te Rotterdam (thans Christelijke Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Kralingen), tot predikant bevestigd. Behalve in deze gemeente ging hij ook voor bij een groep sympathisanten te Waddinxveen. Ds. Overduin diende de gemeente van Hilversum tot zijn overlijden op 12 november 1990.

Een jaar later, op 19 november 1991, kreeg de gemeente in de persoon van A. Bloed een nieuw predikant. Na zijn komst liep de gemeente sterk in ledental terug, zodat ze in het voorjaar van 1995 opgeheven moest worden.

Geschriften

'Leven voor melaatsen'. In: Een 5-tal predicaties, z.p. z.j.

H. Hille